excludit᷑ de ea merito. vt habetur parabolice
Math. xxij. Poſſūt hoīes mittere ſortē. i. po-
nere ⁊ querere ſigna demonſtratiua q̄s debeat
habere veſtem dn̄i. i. caritatem: puta ſi audit
libenter verbū dei. ſi ē p̄mptus ad bonum. et
dolet de p̄teritis. Sed dn̄s dat ipſam cui pla-
cet ſm̄ illud puer. xvj. Sortes mittunt᷑ ī ſinū
ſ. ab homibꝫ: ſꝫ a dn̄o temp̄ant᷑. i. diſponit᷑ q̄s
habeat qđ ſorte querit᷑. Sic cecidit ſors ſup
Mathiam Act. j. i. illud ſignū diſtinctiuum. i.
ſuper humilem. Interpretatur em̄ paruus.

¶ Titulus quartus de Inani gloria. Capi-
tulum primū de ip̄a p̄mogenita ſupbie filia.

PRimogenita ſuperbie
filia ē vana gloria que
eſt vitium capitale ex quo ſeptem
alia oriunt᷑. ſm̄ Grego. xxxj. mo-
ral'. vt infra dicet᷑. Et q̄uis multum ſue geni-
trici peſſime aſſimilet᷑: differt tn̄ realit᷑ ab ea.
Nam ſupbia inordinate excellentiaꝫ appetit.
Inanis gloria vero manifeſtatōem ip̄ius ex-
cellentie apud alios. Poſtq̄ ei turrim babil.
i. ſupbie celſitudinem in mente ſua cepit edi-
ficare p̄tingentem ad celuꝫ vt celebret᷑ nomē
eius in terra p vanam gloriaꝫ exq̄rit. Cuius
tameꝫ finis ꝯfuſio eſt ſm̄ illud ap̄li ad Phil'.
iij. Gloria eoꝝ in confuſionē. Et cū cetera vi-
tia ī ſeruis diaboli īhabitēt (vt dicit Criſo᷒)
hec etiā in ſeruis dei habitaculum repperit.
Nulla em̄ ē tā excelſa virtus q̄ dulcedine glo-
rie nō tangat᷑. ait quidam ex gentilibꝫ. Unde
⁊ vulgare p̄uerbiū eſt q᷑ cuilibet placet caro
a laude. Un̄ narrat valerius maximus. q᷑ cuꝫ
in q̄dam bello quidā mutus ſtrēnue dimicaſ-
ſet. ita q᷑ debebat᷑ ei ſm̄ moreꝫ illius ciuitatis
triunphus. i. quidā honor vnde reſultabat ei
magna gloria. cū ſibi nō daret᷑. tanta fuit a-
uiditas illi᷒ glorie q᷑ fregit vicula mutitatis.
⁊ petijt illum triunphū. De ſancto Baſilio le-
gitur q᷑ in diebꝫ ſolennibꝫ cum ī habitu pon-
tificali ornatus p̄ceſſionalit᷑ iret: ordinaue-
rat vt quidā ſibi diceret. p̄r ſepulchrum tuuꝫ
nōdum ē p̄fectum. iube ḡ cōpleri. quia neſcis
q̄n dn̄s veniet. ⁊ hoc ne inſurgeret fumus in-
anis glorie. Sed ⁊ cum papa cōſecrat᷑ quidā
eleuans in arūdine ſtupam incenſaꝫ clamat.
p̄r ſancte ſic trāſit gloria mundi. ſ. cito. Ratō
aūt huius q̄re tam ardent᷑ deſiderat᷑ ē: qꝛ bea-
titudo q̄ naturalit᷑ appetit᷑: habet in ſe gloriā.
i. claritatē ⁊ decoreꝫ ſꝫ verā ⁊ p̄manentē. Un̄
⁊ ip̄a beatitudo frequent᷑ in ſcripturis gloria
nūcupatur. p̄s. cxlix. Gloria hec ē oībꝫ ſan-
ctis eius. Et Iaco. j. Beatus vir q̄ ſuffert tem-
ptatōnem: q̄m̄ cū p̄batus fuerit accipiet coro-
nam glorie. i. p̄miū. Alia ratō ē quia natura-
liter hō appetit p̄petuari. ⁊ quia ī vita non p̄t

cū moriat᷑. q̄rit p gloriā. i. famam q̄ durat in
mentibꝫ hoīm. Un̄ dicit ſapiens de iuſtis. Vi-
uēt noīa eoꝝ in ſcl'm ſeculi. Prima ē inanis
gl'a ſm̄ Augu. q̄ campū intrat ꝯ v̄tuoſos pu-
gnatura. vltima ē ī receſſu. Un̄ qꝛ null᷒ quaſi
euadit quī ab ea aliq̄n feriat᷑. p̄pterea ſalua-
tor Math. v. nō dixit ſimpliciter negando bt̄i q̄
nō hn̄t ſpm̄. i. ventū ianis gl'e: ſꝫ bt̄i paupes
ſpū. i. q̄ parꝝ hn̄t de ea. In hui᷒ figurā fortiſſi-
m᷒ ⁊ ſc̄tiſſim᷒ Samſon cū maxilla aꝫini mil-
le ex philiſteis occidiſſet. aliquātulū gloriat᷒
ē dicēs. In maxilla aꝫini ⁊c̄. Iudic. xv. ſubito
tn̄ hūiliat᷒ ē ſitiēs vſqꝫ ad mortē vt recogno-
ſcēt a deo oēm ſuā virtutē. Sic ⁊ ap̄li fortiſſi-
mi poſtea ſc̄ti cū ſīplicitate vite ſue ⁊ doctri-
ne demones ab obſeſſis corp̄ibꝫ expuliſſent. ⁊
vitia in mētibꝫ eoꝝ occidiſſent cū ad xp̄m re-
uerſi de huiuſmoī gloriarent᷑. xp̄c eos exēplo
terruit ſathane de celo cadētis ex ſupbia vnde
ortū hꝫ ianis gloria. Tanto aūt (inq̄t Aug᷒.
đ ciui. dei) efficimur deo acceptōres quāto fu-
erimus ab hac īmūdicia mūdiores. Hāc xp̄c
vitare exēplo ſuo nos docuit dicēs Ioh. viij.
Ego gloriā meaꝫ nō quero (⁊ merito) qꝛ ip̄a
ducit ad ꝯfuſionē etn̄ā. Un̄ p̄s. xlviij. Qui cō-
fidūt in virtute ſua: et ī multitudīe diuitiaꝝ
ſuaꝝ gloriāt᷑. Frater nō redimit: redimet hō
nō dabit deo placatōnem ſuam. Ubi tria đ i-
ani gloria notantur.
Primo cauſa a qua oriatur. ibi. Qui ꝯfidūt
in virtute ſua.
Secundo materia in qua exerceatur. ibi. et ī
multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ gloriantur.
Tertiō q̄ pena puniāt᷑. ibi. fr̄ n̄ redi: re. hō ⁊c̄.

Qtum ad primum. .§. j.

Ondit. p̄s. cauſā ianis gl'e eſſe ſupbiā. Naꝫ ex 6
hoc q᷑ confidūt homīes in virtute ſua gloriā-
tur. Confidere autē in virtute ſua eſt eſtima-
re mala ⁊ pericula poſſe euadere. ⁊ bona ſpiri-
tualia ſibi poſſe p̄curare ex ſeip̄o. Fallit᷑ autē
talis p ſuperbiam appetentem excellentiā ſu-
pra ſe eſtimans ſe aliquid eſſe cuꝫ nihil ſit. vt
ait ap̄l'us ad Gal'. vj. Naꝫ ſine me (inq̄t xp̄s)
nihil poteſtis facere Iohis. xv. quinimo ſcōm
ap̄lm. ij. ad Corin. iij. Nō ſumus ſufficientes
cogitare aliquid a nobis q̄ſi ex nobis. Si aūt
accepiſti. ſ. a deo omīa ait idem. qđ gloriaris
q̄ſi nō accep̄is: Sciendū tn̄ ſm̄. b Tho. ſcđa
ſcđe. q. cxxxij. arti. j. q᷑ appetitus glorie đ ſe n̄
nomīat aliqđ vitioſum: ſed appetitus inanis
glorie. Sic etiā gloriatio ſiue gloriari p̄t hn̄
⁊ male fieri. ¶ Pro cuius declaratōne viden-
dum eſt quid ſit gloria. Circa quod dicit Tul-
lius in rethorica ſua. q᷑ gloria ē frequens de
aliq̄ fama cū laude. Et ad idem p̄tinet (quod
ait Ambro). ſ. q᷑ gloria ē cū clara laude noti-
tia. gloria igit᷑ claritatē quādam ſignat. Un̄
gloriari idem eſt q᷑ clarificari. vt dicit Aug᷒.
ſup Iohem. tractans illud v̄bū xp̄i. Clarifica

filiū tuum Johis. xvij. Claritas enī decorem quēdam habet ⁊ manifeſtatōem. Et iō nomē glorie importat manifeſtatōem alicuiꝰ de eo qđ apud homīes decorū videt̄ ſiue illud ſit aliquid corꝑale ſiue ſpūale hoim. Quia vero illud quod eſt ſimpliciter claruꝫ a multis conſpici poteſt ⁊ a remotis. vt patet exemplū de lumine ſolis vel ignis. Ideo ꝓprie ꝑ nomē glē deſignatur ꝙ bonum alicuius deueniat ī noticiam multoꝝ ⁊ approbatōnem ſcḋm ꝙ dicitur in Tituliuio ꝙ gloriari ad vnuꝫ nō ē. Largiꝰ tn̄ accepto nomīe glorie nonſoluꝫ conſiſtit ī multitudinis cognitōe nomen glorie. ſꝫ etiaꝫ paucoꝝ. vel etiam vniꝰ ⁊ ſui ſolius. dum. ſ. aliquis ꝓprium bonuꝫ cōſiderat vt laude dignū. Qꝫ autē aliquis bonuꝫ ſuū cognoſcat ⁊ vt virtuoſū approbet nō eſt pccm̄: ſꝫ laudabile. ſcḋm illud apl'i. j. ad Corin. ij. Non ſpm̄ huiꝰ mūdi accepimꝰ: ſꝫ ſpm̄ qui ex deo eſt vt ſciamus q̄ a deo data ſunt nobis. Similiter nō eſt pccm̄ ꝙ aliq̄s bona ſua velit ab alijs approbari ob aliquem bonuꝫ finem ſcḋm illud Math. v. Sic luceat lux veſtra. i. vita vt videāt opa veſtra bona ⁊ glorificent patrem veſtruꝫ. hec Tho.

¶ Gloriat̄ igit̄ aliquis tripliciter. In dn̄o. In primo. In mundo. In dn̄o gloriat̄ q̄ aliquod bonum in ſe recognoſcēs ⁊ vt vere bonum approbans ⁊ conplacentiaꝫ hn̄s illud a deo recognoſcit. Ad qđ hortatur apl'us. ij. ad Corin. x. dicēs. Qui gloriat̄ in dn̄o gloriet̄. Et quia dicit apl'us hoc eſſe ſcriptū. ſciendū ē hoc haberi Hiere. ix. c. ſub hijs v̄bis. Qui gloriat̄ in hoc gloriet̄ ſcire ⁊ noſce me. Apl's dicit. In dn̄o gloriet̄. quod forte ē ſcḋm antiquā tranſlatōem. vel ideꝫ ſcḋm ſnīam. Quod verbū bt̄s Tho. ſuꝑ epl'as Pauli exponit triplicit̄. Uno mō vt lȳ in dn̄o ꝯnotet obiectū gloriādi. q̄ſi diceret. ex hoc gloriet̄ ꝙ habet in ſe dominū cognoſcendo ⁊ amando. qđ expreſſe ponit̄ in Hiere. cū dicit. ſcire ⁊ noſce me. vt ſciēcia referat̄ ad cognitōnem ſpeculatiuā. ⁊ noſce ad guſtatiuā ꝑ amorē. Alio mō gloriari in dn̄o ē gloriari ſcḋm deū. i. de hijs que ſūt ſcḋm deuꝫ. videlicꝫ bonis actibus ⁊ r̄bus ſpūalibꝫ. Un̄ aplus. ij. ad Corin. j. Gloria noſtra hec ē teſtimoniū conſciencie nr̄e. ſ. ꝙ ꝯſciencia nō remordet ꝯ peccatis grauibꝫ: ſꝫ atteſtat̄ opibꝫ nr̄is approbans ea vt bona ⁊ laudabilia. nō ꝯ malis. ſicut ille ꝯ quo p̄s. ait. Quid gloriaris in malicia? Tertiō mō gloriari in dn̄o ē gl'aꝫ ſuam ⁊ bonuꝫ ſuum reputare ſe habē a dn̄o. totum quod cedit in gloriā ſuā referēs ī dn̄o. ſcḋm illud p̄s. Tu dn̄e ſuſceptor meus es. gl'ia mea. i. cauſa glorie mee. Et ſic ꝓprie ſumit̄ ab apl'o cum dicit. In dn̄o gloriet̄. q̄ſi dicēt nō nobis debemus imputare gloriā nr̄aꝫ. ſꝫ deo. Unde ſubdit ibi. Nō enī ille ꝓbatus ē. i. approbatus a deo vel ab homibꝫ qui ſeipm̄ cōmendat de ſe gloriando. ſꝫ queꝫ deus conmēdat. i. cōmendabileꝫ facit bonis opibꝫ ⁊ miraculis. Naꝫ deus eſt cauſa totius boni opis ꝑ hoīes facti.

¶ Gloriat̄ ſcḋo quis ex primo. i. ex bono primi cum ex donis q̄ habet doctrine vel exemplaris vite videns alios ꝓficere ⁊ ſe laudari. ⁊ in opinione bona eſſe. approbat illud ⁊ conplacenciā habet ꝓpter vtilitateꝫ alioꝝ inde ſequentē. vel etiam cū alios virtuoſe ſe hr̄e conſpiciens. ⁊ deo ſeruire ac ſaluteꝫ alioꝝ ꝓcurare. ⁊ illos approbat ⁊ laudat. ⁊ conplacēciam habet de eoꝝ laude ꝓpter dei honoreꝫ. et primoꝝ vtilitatē. Et ſic filius ſapiens eſt gl'a pr̄is. vt dicit Salomon. Et apl's dicit ꝯ Chorintis. Gloria noſtra vos eſtis. Et iteꝝ. Expedit mihi mori magiſq̄ꝫ vt gloriā meā q̄s vacuet. i. bonam famā et opinioneꝫ habitam ex bonis opibꝫ faciēdo. ſ. aliquid vn̄ illā ꝯnigraret. ⁊ ꝓpter hoc aliq̄n ſancti gloriant̄. i. ſe laudant iuſte. vt homīes qui minuſq̄ꝫ debent de virtutibus eoꝝ ſentiūt ⁊ opināt̄ auditis magnis eoꝝ bonis in maiori veneratōne ⁊ ꝯuocatōne habeant eos. indeqꝫ magis ꝓficiant. Sic aplus Paulus magnalia ſua Chorintis narrat (quibꝫ ꝑ eū cōuerſis pſeudo apl'i ſupueniētes ſua falſa doctrina cōtēptibilē reddiderāt) dicens. Si voluero gloriari nō ero inſipiens ij Corin. xij. Id enī fecit ꝓpter vtilitatē ipoꝝ vt doctrine ſue ſane magis aſſentirent.

¶ In mūdo gloriat̄ qui bona tēporalia habita recognoſcit. ⁊ ea reputat vt magna bona in eis delectatus. appetit laudes humanas et de illis conplacentiā habet vt ꝓprium cōmodū ⁊ magnū bonum. Un̄ Gregꝰ in moral'. dicit. Oīs huius ſeculi dilectores ꝓ tēporali gloria vſqꝫ ad morteꝫ deſudare appetunt: ꝓ ſpe perpetua nec paruꝫ in labore ſubſiſtunt. diſ. xlvij. Oēs. Pro hac conſequenda romani multa ꝑicula ⁊ grauia ſuſtinuerunt: et labores mirabiles. vt ponit Augꝰ. in libro. iiij. de ciui. dei. Unde ⁊ poeta de Marco torquato qui conſul exn̄s. quia filius ſuus mouerat bellum ꝯtra hoſtes contra edictum ſuū q̄uis victoriā obtinuiſſꝫ decapitari fecit: dicit de eo. Uicit amor pr̄ie. ſ. illum Marcum ad illud faciendu ꝫ. laudūqꝫ inmenſa cupido. Sꝫ hec gloria vana ē ⁊ turpis. de qua ait Matathias. A verbis viri peccatoris ne timueritis. quia gloria eius ſtercꝰ ⁊ vermis. hodie extollit̄. cras non inuenit̄: qꝫ conuerſus eſt in terrā ſuā. j Machab. ij. Gl'a eiꝰ ſicut ſtercus. Et de hac dicit̄ Apoca. xviij. Q̄ꝫtum ſe glorificauit ⁊ in delicijs fuit. tantū date ei tormentum ⁊ luctum. Hec igit̄ ē vana gloria que vitium eſt. Unde Augꝰ. v. de ciui. dei dicit. Sanius videt qui amorē laudis vitiū eſſe cognoſcit. Sꝫ ⁊ ethnicus ille Tullius fons eloquencie in. j. de officijs ait. Cauenda eſt glorie cupiditas. Eripit enim animi libertatem pro qua magnanimis viris omnis debet eſſe ꝯtentō. Hec ille magnꝰ Scipio ſuauit

qui gloriam fugiebat: ſ3 tantoplus eum ipſa
ſeqbat̃. Hanc vitare apl'ſ edocuit dicens. Nõ
efficiamur inanis glorie cupidi inuicem ꝓuo
cantes. inuicem inuidentes. j. ad Gal'. vj. Idẽ
xp̃c prius p̃cepit dicens Math. vj. Te faciẽte
elemoſinā neſciat ſiniſtra tua q̃d faciat dextera tua. i. ſiniſtra intentõ laudis ꝛ glorie tẽporalis. nõ ſe inmiſceat in bono oꝑe quod agis.
figurato ꝑ dexterã. S3 quia apl'us dicit. Imitatores dei eſtote. ad Ephe. v. poſſet alicui videri gloriam hoim̃ ꝛ laudem eſſe q̃rendam. q2
dñs deus hoc facit dicens. yſa. xliij. Omis qui
inuocat nomen meũ in gloriam mea3 creaui
eum. Inſuꝑ cũ ipẽ nobis gloriã in p̃miũ pro
bonis opib⁹ ꝓmittat. ſm illud Ro. ij. Hijs q̃
ſm pacienciã ſũt boni oꝑis. gloriam ꝛ honorem ꝓmittit deus: licite videt̃ illud eſſe appetẽdum. Per appetitum etiã glorie ꝛ laudis homines ꝓuocant̃ ad bonum. Unde Tullius de
tuſculanis queſtioib⁹ inq̃t. Honos alit artes
quiq3 ad ſtudia accenduntur gloria. ſ. tp̄ali.
Sed ad hoc rñdet. b Tho. q. ea. arti. eo. Ad
primum q' debem⁹ deum imitari. nõ oĩ modo
quia nec poſſum⁹: ſ3 modo nobis cõgruo. Nõ
enĩ deus querat a nobis gloriã vt. ſ. eum glorificemus ꝛ ſe laudet hoc ñ facit ꝓpter aliquã
ſua3 vtilitatẽ. quia ex hoc nõ ſe extollit. ꝛ nil
boni ei accreſcit cũ bonũ infinitum ſit in ſe
ipſo: ſ3 facit ꝓpter bonũ nr̃m. Nõ enĩ poſſem⁹
eum cognoſcere ſi ſe non manifeſtaret nobis
ſuam magnitudinẽ inſinuando ꝑ ſcripturas.
Sic ꝛ quis poſſet gloriam ꝛ laudes appetere.
inq̃tum. ſ. hoc cederet ĩ vtilitate3 alioꝝ ꝛ honore3 dei. ꝛ non ꝓpter ſuũ cõmodum. Ad ſecundum dicendũ q' gloria que ꝓmittit̃ a deo
in premiũ nõ eſt gloria mundi vana: ſ3 vera.
Et hanc debemus querẽ iuxta illud p̄s. Gl'ia
mea in deo eſt. Ad tercium dicendum q' etſi
aliqui ꝓuocent̃ ad virtutum oꝑa ex appetitu
glorie humane ſicut ex appetitu aliorũ tẽporaliũ bonoꝝ. tñ nõ ſunt vere virtuoſi q̃ ꝓpter
gloriam tẽporalem oꝑa virtutu3 faciunt. vt
dicit Aug⁹. in. v. de ciui. dei. Nihil igit̃ (vt ait
aplus) ꝑ inanem gloriam fiat. exquo vitiũ ẽ
oriens ex propria confidentia ꝛ ſuperbia.

Qſtum ad ſecundum .§. ij.

ſ. d' materia ĩ qua ianis gloria ĩuenit̃. ſciẽdũ
q' habet̃ in diuitijs. vñ p̄s. In mltitudĩe diuitiaꝝ ſuaꝝ gl'iant̃. Sũt aũt mltiplices diuitie.

Diuitie criminales.	Aliqui vane glo
Diuitie tẽporales.	riant̃ de primis.
Diuitie ſp̄uales.	Alij de ſecundis.

Alij d' tercijs. Diuitie crimĩales ſũt vitia copioſa. De quib⁹ dicit ṽgo glorioſa in cantico
ſuo. Diuites dimiſit inanes Luc. ij. ſ. vacuos
bonis ſp̄ualib⁹. Certum eſt q' nõ loquit̃ p̃ciſe
de diuitijs tẽporalib⁹. Nam Abraham erat diues ĩ poſſeſſione auri ꝛ argenti. vt dicit̃ Geñ.
xiij. ꝛ tamẽ nõ fuit vacuus ſ3 plenus gracia ꝛ
virtutib⁹. Similiter Dauid Iob ſanct⁹ Lodouicus rex francoꝝ. Loquit̃ g' de hijs q̃ ſũt diuites. i. habundãtes in vitijs. In multitudĩe
haꝝ diuitiaꝝ gloriant̃ q̃ in ſe delectant̃ laudari de ſceleribꝰ ſuis vl' ſe laudãt apud alios
vt de vindictis. de luxurijs. d' tripudijs. de inſidijs. ꝛ de deceptõnib⁹. Vñ ꝛ puer. xx. dĩ. Mala3 eſt: dicit omnis emptor. ſ. ei a quo vult rẽ
emere vt ſic ꝑ vili pretõ det illam. et cũ receſſerit. ſ. emendo illã tũc gloriat̃ ĩ ſe vel cũ alijs
de hoc videlic3 q' decepit illum ꝛ lucratus mltum fuerit. S3 certe vana ẽ iſta gloria. i. falſa. Vanum enĩ aliqñ idẽ ẽ q' falſu3. ſic accipitur ibi. Non aſſumes nomen dei tui in vanũ
Exo. xx. i. falſo et mendacit̃ iurando. Et q' ſit
falſa talis gloria patet. quia gloria vt dictu3
ẽ ſupra importat claritatẽ. Gloria enĩ q̃ſi clara. Sed talis gloria ꝛ ipa oꝑa mala de quib⁹
gloriant̃ habent obſcuritatẽ ꝛ tenebroſitatẽ.
ꝛ ducunt ad tenebras infernales. quia obſcuritas ꝛ cecitas mentis eſt gloriari vñ q̃s d'beret ſũme confundi. p̄s. Ut quid diligitis vanitatẽ de malis gloriando. ꝛ ꝑ id eſt q̃ritis mendatiũ: q̃ſi diceret. falſa eſt talis gloria. Diuitie tẽporales ſũt ſubſtancie hui⁹ mundi. vt
pecunia. auꝝ. ꝛ argentũ. iocalia. dom⁹. agri.
veſtimenta. ornamenta. mercimonia. ꝛ hui⁹modi. De quibus ſaluator Luce. vj. Ue vobis
diuitib⁹ qui habetis ꝯſolatõem vr̃am. ſ. ĩ ipſis
diuitijs quieſcendo. Gloriant̃ g' in huiuſmoĩ
q̃ querũt de ipſis diuitijs laudari. et placet eis
eſſe in opinione hoim̃ ꝓpter huiuſmoĩ. et alia
tẽporalia. vt potencia. dominiu3. pulcritudo.
fortitudo corꝑis. ꝛ huiuſmoĩ. Sed vana ẽ talis gloria. i. valde caduca ꝛ tranſitoria nõ habens firmitatem ſed multam mutabilitate3.
ſicut dicit̃ aliqñ vanum iuxta illud prouer.
xxxj. Vana ẽ pulcritudo. i. valde caduca. Qd'
patet. quia ꝑ morte3 oĩa hec dimittunt̃. ꝛ hic
etiam frequenter auferunt̃ vel amittunt̃ vel
corrumpunt̃. Vñ Iaco. v. dicit̃. Diuitie vr̃e
putrefacte ſunt. aurum ꝛ argentũ veſtrũ eruginauit. Et. j Thimot̃. vj. Diuitib⁹ precipue
non altum ſapere. i. nõ gloriari: nec ſperare
in incerto diuitiaꝝ ſuaꝝ. Omnis caro fenum
i. omnis homo. ꝛ omis gloria eius quaſi flos
feni. Arefactum ẽ fenũ. et flos ei⁹ decidit yſa.
xl. et q̃citius. ¶ Diuitie ſp̄uales ſũt virtutes
ꝛ bona oꝑa. De quibus dicitur. j Corin. j. In
omnib⁹ diuites facti eſtis in illo. ſ. xp̄o ita vt
nil vobis deſit in vlla gracia. ſ. q̃tũ ad neceſſaria ad ſalutem. Et yſaias ait. xxxiij. Diuitie ſalutis ſapiẽcia ꝛ ſciã. ſ. cũ guſtu. et timor
dñi ipẽ theſaurus eius. Gloriant̃ de hijs diuitijs q̃ appetunt de hijs laudari. vel cũ audiũt.
vel eſtimant ſe de huiuſmoĩ laudari cõplacẽtiam in ſe habẽt de ſua opinione et fama ꝓut
ẽ quoddã bonu3 tẽporale gl'a mũdi. S3 vana

eſt iſta gloria.i.res inutilis ⁊ infructuoſa fa-
ciens ipa opa bona vt ieiunium.elemoſinaꝫ.
oratōnem.⁊ alia.inutilia ⁊ fructum ꝑdere ſu
peꝛne glorie.Sic etiam aliqñ dicit̄ vanū.iux
ta illud. Opa eoꝝ vana.i.inutilia ⁊ riſu dignā
Hiere.lj.Et Jobes.viij.c.Vanus dicit̄ labor
vnde nō ſequit̄ finis ad quē oꝛdinatur.ſm il-
lud ps. Niſi domin⁹ edificauerit domū i vanū
laborauerūt q̄ edificant eam.i. niſi opib⁹ bo-
nis que facimus:quibus ꝑparamus nobis do
mū nō manufactam in celis:dñs edificet.i.in
tentio ſit vt placeamus ei ⁊ queram⁹ gloriam
eius ſm illud aplī.omīa in gloꝛiaꝫ eius.ſ.dei
facite.Fruſtra laboramus et nō cōſequimur
illud ad quod bona opa oꝛdinant̄ ex ſe.Et iō
vana eſt huiuſmodi gloria r̄ſpectu etiā hoim
a quibus eſt ipa gloria. quoꝝ iuditiuꝫ eſt in-
certum.⁊ q̄ vanitati aſſimilant̄.homo enī va
nitati ſimilis factus eſt.ps.cxliij.Gloria va-
na eſt.Cuꝫ ḡ quilibꝫ naturaliter deteſtet̄ ca-
ducitatē.falſitatē ⁊ inutilitatē.⁊ hec repiant̄
in gloria mundi.q̄ ꝓpterea vana dicit̄.iō ſum-
me fugienda eſt.Et vt magis euitet̄ cōſidere-
mus adhuc magis huiuſmodi glorie ꝑuitatē
⁊ vilitatem.Et primo q̄tū ad materiā.Quid
eſt pulcritudo coꝛpis humani de q̄ nō pauci ⁊
ꝑcipue mulieres gloriant̄.Certe modica:Certe
cū omib⁹ fucis ſuis nō poterit mulier ſue fa-
ciei facere colorem tam viuacē qualeꝫ habet
roſa vł viola. quia nec Salomon in omī glā
ſua veſtitus eſt ſicut vnum ex hijs.ſ.lilijs.ait
xp̄c Math.vj.Sꝫ ⁊ modica febris cito pulcri
tudineꝫ aufert. Quanta ſit pulcritudo ⁊ for
titudo corꝑis humani oſtenditur cuꝫ tenuis
vermis aranee vel ſcorpionis ad terrā ꝓſter-
nat! Quid ſericum veſtiū vnde aliq̄ gloriant̄
niſi ſtercus vermiuꝫ! Quid aurum ⁊ argētū
niſi fex terre que pedib⁹ conculcat̄!Quid va
ria niſi pelles murium!O quanta vanitas et
fatuitas gloriari ſe eſſe circūdatū ſtercorib⁹
vermiū.fetib⁹ terꝛe.pellib⁹ muriū.lanis pecu
dum.Sed nec gloriet̄ ſapiens in ſapiēcia ſua
ait dñs Hiere.ix.Vbi ſapiens.ſ.in diuinoꝛuꝫ
cognitione vt Plato!Vbi ſcriba in moralib⁹
vt Socrates Seneca Tullius!Vbi conq̄ſitoꝛ
hui⁹ ſeculi in naturalibus vt Areſtoteles Pi-
ctagoras: Nōne deus ſtultam fecit ſapienciā
huius mūdi!ait apłus.j.ad Corin.j. Stultā
eſſe oſtendit ⁊ nullam.ſ. duꝫ opatus eſt q̄ illi
dixerunt impoſſibilia querētes gloriā hoim
de ſua ſapiencia.⁊ nō deum gloꝛificātes.Vere
iſta gloria ē vana reſpectu tēporis ⁊ loci vbi
querit̄. Querit̄ enī in terra que reſpectu celi
eſtimatur ab aſtrologis vt punctus. Sꝫ ⁊ de
ipa terra due tm̄ ꝑtes ex quinqꝫ habitant̄.⁊ i
hijs duab⁹ ꝑtibus nullus vnq̄ fuit q̄ vbiqꝫ fu
erit nomiatus.Etſi hoc cōtingeret nō ab oī-
bus homib⁹ laudaret̄:ſed ſi aliq̄ laudarēt.alij
vituꝑarent.Sic enī quilibꝫ ſanctus ⁊ doctus

tranſiuit per gloriam ⁊ ignobilitatem.ꝑ īfa-
miam ⁊ bonā famaꝫ.vt ait apłus.ij.ad Cori.
vj.Sed ſi hoc aliquis obtineret.parū durat:
quod in xp̄o oſtenſum erat.Nam cuꝫ domica
in ramis omnes laudaſſent eum clamantes.
Gloria ⁊ honoꝛ ſit tibi xp̄e redemptoꝛ ⁊c̄.In-
d̄ ad quinqꝫ dies clamauerunt omnes.cruci-
fige eum.in multis contumelijs ⁊ opbrobrijs
affligentes eum. Hij etiam a quib⁹ querit̄ et
habetur talis gloꝛia puluis ſunt.i.homines.
quod autē in pulueꝛib⁹ ſignatur cito deletur.
Quantum auteꝫ detrimenti ſequatur ex tam
vana re in ſe.§.dicetur ꝑ tercia parte.

Quartum ad tercium. .§.iij.

ſ.de pena ſeu punitōne huius vitij oſtenditur a
dum ſubditur i ps.Frater nō redimit ⁊c̄.Lo
cutio obſcura eſt.Sic autē intelligit̄.Frater
i.xp̄c q̄ ꝓpter aſſumptam nr̄am humanitateꝫ
dicit̄ frater noſter.iuxta illō q̄ ait pſalmiſta
in ꝑſona eius ad patrem ps.xxj.Narrabo no
men tuum fr̄ibus meis.Hic frater.ſ.xp̄c non
redimet tales q̄ gloriantur vane in diuicijs
ſuis.i.nō faciet participes ſue redemptōnis.
Quis enī ꝑ ſuaꝫ paſſioneꝫ oīs redemerit q̄n-
tum ad efficatiam.nō tm̄ oīs q̄ ad efficiētiā.
Non enī ꝑcipiunt effectum hui⁹ redemptōnis
qui eius veſtigia nō ſequunt̄:ſꝫ q̄ mundi glo
riam nō q̄ſiuit ſꝫ fugit.confuſioēs mundi ſu
ſtinuit. Si autē ipe xp̄c nō facit ꝑ grām ſuaꝫ
hominē ꝑticipē ſue redemptōnis. hō quicūqꝫ
ſit redimet de ſeꝛuitute diaboli tales!vt legat̄
interrogatiue.q̄ſi diceret certe null⁹.Sic ex-
ponit Grānus.xiij.q.ij.In pn̄ti.§.Vex hoc.
Nō igit̄ dabit deo placatōneꝫ ſuā nec ꝑ ſe nec
ꝑ alium poteꝛit deuꝫ reconciliare:ſꝫ dānabit̄
ꝓpter inanē gloriā ⁊ ſuꝑbiaꝫ.Et ſic ianis glo
ria eſt mortale peccatū ex quo cōducit ad dā
natōnem eternā.qđ verū eſt nō tm̄ ſemꝑ ſꝫ in
tribus caſibus vt ponit .b Tho.ſcđa ſcđe.q.
cxxxij.arti.iij.In hijs caſib⁹ ꝯriatur inanis b
gloria dilectōni dī.oē aūt qđ ꝯriatur dilectō-
ni dei eſt mortale. Prio q̄dē qñ q̄s gloriatur
de aliq̄ falſo qđ eſt ꝯ diuinam reuerenciā. vt
ille de q̄ dicit̄ Ezechiel.xxviij. Eleuatū ē cor
tuū dixiſti de⁹ ego ſū. Sđe ē cū gloriat̄ de aliq̄
mortali conmiſſo.qđ cuꝫ facit corā alijs ſe de
illo laudando ad iactantiam ꝑtinet. ſi i mēte
gloriando hñdo deliberatā conplacentiā coꝛ-
dis cuꝫ eſtimat ſe laudari de tali peccato.erit
inanis gloꝛia.Sic grauiſſime puniti ſūt a deo
q̄ vanam gloriaꝫ q̄ſierunt de rebus mūdi.Et
terribilit̄ puniēdi ſūt q̄ de peccatis q̄ ſūt i dei
iiuriam gloriant̄.De dauid rege ⁊ ꝓpheta le-
gimus.ij Regum.vlt̄. q̄ quia numerare fecit
populū ſuū ſibi ſubditū vt ſic gloriaretur in
multitudine ſubditorū.ita deo diſplicuit q̄ ꝑ
prophetaꝫ Gad ſibi optio data fuit vt vnum
ex trib⁹ eligeret i punitionē illi⁹ ianis glorie.
Aut ꝑ ſeptē annos famē in terra. aut ꝑ tres

menſes guerram. aut p triduū peſtez. Elegit qȝ magis cōmune fuit ſibi potens accidere ſicut alijs. ſ. peſtez. ⁊ ſic in triduū de peſte mortui ſunt circa ſeptuaginta milia hoīm. Herodes Agrippa qui decapitauit Jacobū. vt ſcribitur Act. xij. Sȝ plenius ĩ hiſtoria eccleſiaſtica: cū eſſȝ iratus Tyris ⁊ Sidonijs venientes ad eum vt recōciliarent̄ ſedentez p tribunali veſtibus aureis indutū ⁊ ad radiuȝ ſolis vt magis luceret: cuȝ a ꝑplo darent̄ ei laudes vt dei ⁊ nō hominū. quib̄ꝫ ille acquieſcebat et gloriabat̄. mox ꝑcuſſus eſt ab angelo et vermibus ſcaturiuit corpus ei⁹. ¶ Secūdo ianis gloria eſt mortale qñ quis refert intentōnem ſuam ad gloriā vt ad vltimū finē ad quē etiā ordinat virtutū opa vt elemoſinas faciendo. oratōnes. ieiunia. ⁊ huiuſmodi. Pro quo fine conſequēdo paratus ē facere aliqd mortale vt ſequat̄ gloriā tēporalē vel ne amittat famaȝ quā hñt homīes de eo. Vñ Aug⁹ in. v. de ciui. dei. ait. Hoc vitium. ſ. amor hūane laudis qd pertinet ad inanez gloriā tam eſt inimicū pie fidei ſi maior ſit ĩ corde cupiditas glorie ꝙ̄ dei timor ⁊ amor. vt dicēt xp̄c. Quō poteſtis vos credē gloriā abinuicem expectantes q̄ a ſolo deo eſt nō querentes. iohis. v. Timebant eñi quidā ex illis ne reputarent̄ ignorantes. vel ne extra ſynagogam ponerent̄ et ꝑderent famam hoīm ſi credidiſſent in xp̄m. Exempluȝ cū aliquid tractat̄ in concilio ciuitatis qd ē ꝯ iuſticiam cui quis aſſentit et ꝑſuadet vt ſic laudet̄ a ciuib̄ꝫ ꝙ ſit amator coītatis vel amicus tenentiū ſtatū ſeu gubernantiū ciuitatē. vel ne ſe opponendo ꝑdat famaȝ ⁊ opinionez quā habebāt de eo ꝑſone ꝙ ſit rectus homo ⁊ huiuſmodi. Sicut Pilatus cū vellet xp̄m dimittere qꝛ innocentē inuenerat cū audiuit a iudeis. Si hunc dimittis nō es amicus ceſaris. timens ne amitteret gloriā ſeu famā quā querebat ⁊ amabat. vt. ſ. omīa faceret q̄ ꝑtinerent ad conſeruatōem ſtatus impatoris ip̄m iniuſte morti adiudicauit. Similit̄ cū mulier ĩpetita de turpitudine timens ne clamādo vl̄ aliter rēnuendo infamaret̄. ⁊ gloriā ſeu opinionē perdat apud alios ſue honeſtatis. peccato aſſentit. ſicut fecit Lucretia nobiliſſima romana que cū eſſet in maxima fama ſue caſtitatis Tarquinus filius Tarquini regis romanoꝝ cuȝ maritus eius Collatinus domui abeſſet requiſiuit eam de turpitudine. ⁊ cū aſſentire nollet minatus ē eam occidē. ⁊ ſeruū iuxta eam vt poſtea apud maritū ⁊ ꝯſanguineos accuſaret illos repiſſe ĩ adulterio. ⁊ propterea occidiſſe ꝓpter qd tātū amauit gloriā ſue fame conſeruatōem ſue caſtitatis ꝙ aſſēſit conmittere adulteriū. ne poneret famam ĩmaculatōnis ⁊ infamatōnis in gloria ſua: in quo facto vtiqȝ mortaliter peccauit. vt oñdit Aug⁹ in. j. de ciui. dei. Ideȝ iuditiū ē de q̄cūqȝ alio quod quis agit vel omittit ꝯ ſalutem aīe vt conſequat̄ laudez humanā. vel ne amittat famā. Tertō cū quis illud de quo gloriat̄ p̄fert deo: quod ꝓhibet̄ dñ dicit̄ Hiere. ix. Non glorriet̄ ſapiēs in ſapiēcia ſua: nec fortis ĩ fortitudine ſua. nec diues ĩ diuitijs ſuis. ſ. ita ꝙ illa plus diligat ꝙ̄ me qꝛ hoc eſſet mortale. vl̄ etiā cū prefert teſtimoniuȝ hoīm teſtimonio dei. ſicut illi de quib̄ꝫ dicit̄ Iohis. xij. Dilexert gloriā hoīm magiſꝙ̄ dei. Certe maxīa p̄ſūptō eſt ⁊ digna terribili pena vt miſerrim⁹ ſeruus velit rapere vxorē dñi ſui: ⁊ talis dñi qualis ē deus. Gloria eſt ſponſa dei quā p ſe vult ⁊ nemini coīcare vt quis. ſ. ſibi attribuat tāꝙ̄ ſit ſeu reputet̄ cauſa honoꝝ ſuoꝝ. Ego domin⁹ ait p yſa. xlviij. gloriam meā alteri nō dabo. Vñ ⁊ angeli decantauerunt. Gloria in altiſſimis deo. ſ. ſit Luce. ij. Hāc vult vſurpare qui gloriam ꝓpriam querit: quod debet quilibȝ ſūme cauere. In huius figurā legit̄ Geñ. xxxix ꝙ Ioſeph cū eſſet pulcerrim⁹ iuuenis ⁊ valde ĩduſtri⁹. ⁊ prudent̄ ⁊ fideliter ageret negotia dñi ſui. vxor ipſius dñi ſui videns eū ita elegātem: philocapta ex eo ſolicitabat euȝ ad ſtuprum. ille aūt recuſabat dicens. Oīa q̄ ſūt in domo dñs mihi conmiſit et de eis dedit poteſtatē p̄terꝙ̄ in te q̄ eius vxor es: quō poſſū cōmittere tantū nephas! Demū cū ſemel p veſtimentū eū teneret vt cū ea dormiret. i. conmiſceret̄. ille aufugit veſtē dimittēs. Iſte dñs Ioſeph ē dñs de⁹. Ioſeph q̄ iterpretatur augmentū ſeruus ſuus ſignat quēlibȝ ſeruū dei qui tendit ad augmentū virtutū. talis pulcer ē animo iuuenis fortitudine mētis prudens ĩ ope. Vxor dñi eſt gloria. Querit ḡ gloria que deo tribui debet videns aliquem multū ꝑficē in virtutib̄ꝫ ſibi coniūgi vt ſibi eā attribuat. ⁊ vt laudē querat ab homīb̄ꝫ. ⁊ in ea delectet̄. cū offert̄ ſtimulat mentem. Sȝ verus fidelis dicere debet ĩ mēte reſiſtendo. Dñs dedit mihi q̄ſi dominiuȝ bonoꝝ ſuoꝝ omniū excepta te. qꝛ p ſe vult gloriā. Etſi oporteat etiā veſtem tēporaliū rerū. vel etiam vitam ipſius corpis qd indumētū aīe eſt: debet dimittere ne glām dei auferat. In alijs caſib̄ꝫ vana gloria coīter eſt veniale. Et qꝛ veniale diſponit ad mortale. iō ⁊ ab hac cauēdū ē. p̄s. Sagitte ꝑuuloꝝ facte ſūt plage eoꝝ. Dicit Ber. ſup. Qui habitat. ꝙ ſagitta volans in die ē vana gloria. q̄ in claritate bonoꝝ opm mentē tangens añ vulnerat ꝙ̄ videat̄. Sed ſi ſit paruuloꝝ tales ſagitte. i. peccata venialia efficiunt̄ plage diſpoſitiue. i. mortalia niſi cito curentur.

¶ **Et ſciendum** .§. iiij

ꝙ inanis gloria tripliciter aggreditur hominem. In principio. in medio. ⁊ fine operis boni. In principio. quidez cum quis inſtigatur vt bonum opus: puta elemoſinam. ieiunium. orationes. ſermocinationes ordinatas.

790 gubernatōem dom⁹.ornatū corꝑis.lectōnes
aliis ⁊ huiuſmodi faciat vt laudē humanam
inde cōſequat̃.Q2 ſi fiat.meritū oꝑis amittit
⁊ penam incurrit vane glorie debitā.ꝓpterea
xp̄c Math.vi.ait.Attēdite ne iuſticiā vr̄am
faciatis.i.oꝑa de genere bonoꝝ corā homib9
vt videamini ab eis.ſ.vt laudē ab eis recipia-
tis.alioq̄n mercedē nō habebitis apud p̄rem.
Ubi notandum q̄ nō ꝓhibet ſimpliciter dn̄s
oꝑa bona fieri in manifeſto coraȝ hominibus:
ſed ne fiant illa intentōne vt laudent̃.i.ꝓpter
vanā gloriam. Et q2 illi q̄ ſunt inꝑfecti ſūt ſa
tis inclinati ad laudeȝ hoīm ꝓcurandū. Jō vt
docet Greg⁹.in moral̃. tales ſi q̄ bona faciūt
ſingularia extra coīa ⁊ neceſſaria ad ſaluteȝ.
occulte facere debent ne inanis gloria īficiat
intentōem. ſicut fecit.b Nicolaus cuȝ ꝓuidit
neceſſitati cōuicinei trib9 vicibus.occulte ꝓ-
iiciens ꝑ feneſtrā in domū illius nō modicuȝ
auri vt nuptui tradēt tres filias nubiles q̄s
pre pauꝑtate intendebat ꝯſtituere vt inde cū
ip̄is viueret. Sȝ viri ꝑfecti ⁊ qui ſūt poſiti ī
exempluȝ alioꝝ debent in publico bona facē
etiā ſingularia vt inde ꝑp̄l'i edificent̃ ⁊ ad ſi'lia
ꝓuocentur ſicut fecit.b.pater Dn̄icus qui in
domo q̄rundaȝ matronaꝝ hoſpitatus q̄ here
ticis adheſerāt q̄ ſub pelle ouina auſteritatis
vt lupi animas eaꝝ deuorabant. dormiuit ꝑ
totam q̄dragesimā ſuꝑ tabulā.manifeſte por
tauit ciliciuȝ ieiunauit in pane ⁊ aqua. vt vl̃
ſic exemplo ſue penitēcie vere nō ſimulate il-
las de errore reduceret.qđ ⁊ factum ē.Debet
ḡ quilibȝ ſibi cauere ne propt̄ laudem hūanā
acq̄rendam aliquid faciat.q2 vt dicit̃ Luc.xi.
Si oculus tuus fuerit nequā.i.intentō. totū
corpus tuū.i.opus qđ ex illa ꝓcedit tenebro-
ſum erit.i.iniquū. Jntentō tua oꝑi tuo nomē
imponit inq̄t Ambro. Jn medio vero īſidia
tur vana gloria. quia etſi quis aliqđ bonum
ceperit pura intentōe ad honorē dei et ſalutē
ꝓximi ſui:ſi de hoc laudat̃.vel cuȝ cogitat ſe
ꝺ hoc laudari.inanit̃ hilareſcit.Hinc Aug⁹.
in libro ꝯfeſ.ad dn̄m loquens ait. Laudatur
homo aliq̄n̄ de aliquo dono qđ dediſti ei. ⁊ tn̄
plus gaudet ſe laudari q̄ donum qđ dediſti ei.
Nollem vt aliqđ bonū meum augeret ſuffra-
gatō oris alieni.ſȝ fateor auget.ſ.ex laude au
dita nōſoluȝ ſȝ ⁊ vituꝑatō minuit.Quotidia-
na fornax nr̄a eſt lingua aliena.hec ille. Sȝ
ad ꝯriū debet homo niti. Nā vt dicit Greg⁹.
xi.q.iii. Jnter ꝟba.cuȝ quis calūniat̃ ſeu ali-
q̄d mali de eo dicit̃ qđ in ſe nō eſſe cognoſcit.
in magnā debet leticiam ꝓſilire. īnocētiā tn̄
ſuā oſtendere.Cuȝ aūt laudat̃ de bono qđ ī ſe
nō recognoſcit.vel tn̄ quantum dicit̃: quod
frequenter accidit. magnā triſticiā mētis de-
bet habere.Uerū nō debet aliq̄s propt̄ inpul
ſum inanis glorie bonū deſerere inchoatum.
Un̄ dr̄ Eccleſiaſtes.xi. Qui ventum obſeruat

nunq̄ bene ſeminat .i.attendit in oꝑe ſuo ne
ſurripiat ventus inanis glorie.nūq̄ bn̄facit
quia inꝑceptibilit̃ ſpirat ventuȝ.Sic legim⁹
de bt̄o Bernardo.q̄ cū ſemel feruent̃ p̄dicaēt
⁊ oīs eum deuote audirēt. temptatō inanis
glorie eum arripuit dicēs mēti ſue.Ecce nūc
bene p̄dicas.libenter audiris.ſanct⁹ ab oībus
reputaris ⁊c̄. Qđ perpendens.b Bernardus
aliquantulū tacitus ſtetit:ſȝ ſubito a deo illu
ſtratus temptatōni rn̄dit.Nec propter te ce-
pi:nec propter te dimittā.⁊ ſuam p̄dicatōem
vſq3 ad finem proſecutus eſt. ¶ Jn fine vero
oꝑis inſidiat̃ cum ꝑfecto bono oꝑe q̄s vanaȝ
conplacentiaȝ habet. Un̄ in figurā dictū fuit
Geñ.iii.Tu inſidiaberis calcaneo ei⁹.Calca
neus qui eſt finis corꝑis ſignat cōplementuȝ
oꝑis. cui ſerpēs inſidiatur vt vulneret inani
gloria. Q2 quis gaudeat ⁊ ꝯplacentiā habeat
cū diligenter ꝯpleuerit oꝑa ſua vt oratōnes.
cōfeſſionē. elemoſinas.⁊ alia huiuſmoi.a na
tura ⁊ gracia eſt. Naȝ ⁊ delectatō ꝑficit opus.
ſm ph̄m.⁊ oꝑa virtuoſa dicūt̃ fructus ſp̄ūs.
quia ſm Ambro.paſcunt mentē ſancta ⁊ ſin
cera delectatōne.Non eſt ḡ iſtud ꝺ ſe vitioſū.
Sȝ q̄ vanā ꝯplacentiā habeat in ſe glorians
de tali oꝑe.vel ſe laudans vel gaudens q̄ inde
laudē hoīm acq̄rat. hoc ad inanē gloriā ꝑti-
net.Ad hoc vitium ꝑtinet q̄ aliqui faciūt ec
cleſias.hoſpitalia.capellas.calices.paramē-
ta cuȝ armis ſuis. q̄n hoc faciūt vt laudētur.
p̄s.Gloriabunt̃ in te dn̄e omēs q̄ diligūt no-
men tuū. Jn te inq̄t nō in ſe.Sic.b Greg⁹.de
ſe narrat circa fi. moral̃. q̄ poſtq̄ ꝑfecit illđ
opus.ſ.expoſitōnis Job q̄daȝ ſuggeſtio ianis
glorie ei obrepſerat quam tamē ꝓfunda hūi-
litate contriuit.Hanc dn̄s euitare docuit q̄n̄
ſanato leproſo ei p̄cepit dicens. Uide nemini
dixeris Math.viii.Et iterum q̄n̄ oblatum ei
ſurdum ⁊ mutum duxit eum ſeorſū a turba.
eū ſanauit.⁊ eo ſanato p̄cepit turbe ne cui di-
ceret Math.ix.Non timebat xp̄c incurrē va-
nam gloriam. quia peccare nō poterat: ſȝ in
hoc exemplum dedit vt q̄ntum ī nobis ē occul
temus bona oꝑa nr̄a ne.ſ.inde q̄ramus laudē
noſtrā.quod ꝑtinet ad vanam gloriam.⁊ hoc
intendit xp̄c p̄cipere ꝓhibendo talē.ſ.malam
intentōem ibi ſignataȝ. Sȝ quantoplus pre-
cipiebat.tantomagis manifeſtabant q2 quan
tomagis ſe ſancti volunt occultare.tantoma
gis deus eos manifeſtat.ſicut narrat Hiero⁹.
de ſācto Hilarione q̄ fugiebat ꝑ loca occulta
p⁹miracula facta propter cōcurſuȝ populoꝝ
ſȝ nōſolum homīes.q̄nimo ⁊ demones eū ma
nifeſtabāt. Ait xp̄c Johānis.viii.Si ego glo
rifico meip̄m gloria mea nihil eſt. Anſhelm⁹
in libro de ſimilitudinib9.aſſimulat vanā glo
riam farfalle quaȝ pueri inſequūt̃ vt capiāt
quia eis videt̃ q̄d pulcrum.ſȝ cum accepiſſe ſe
credūt: auffugit ab eis ⁊ ad aliū locū volat.

ſ3 ſi capent. quid hñt: nihil. i. rem vilem q̃ ad
nihil valet. Sic pueriliter viuentes gloriam
mundi querũt q̃ſi qd magnũ. ⁊ cum credũt ſe
habere fugit ab eis: etſi conſequũť rem fragi
lem habent. ¶ Debet ǧ quilib3 vanã gloria3
fugere: quia res eſt fragilis gloria mũdi. Vñ
Boetius ď philoſophica conſolatione. O gl'a
o gloriã quid aliud es ĩ milibus hoim niſi ĩ-
flatio quedam auriu3. i. ventus diſcurrens p
aures audientiũ laudẽ homĩs? Et cu3 gloria
ſit quidam effectus honoris et laudis. ex hoc
eñi q aliquis laudať vel quecunq3 reuerẽcia
exhibeť: reddiť clarus in noticia hoim. Ideo
ſm. b Tho. ſcda ſcde. q. cxxxij. arti. iiij. ſic ma-
gnanimitas eſt circa honorẽ. ita ⁊ circa glo-
riã. Vñ ſicut moderate magnanim⁹ vtiť ho-
nore. ita ⁊ moderate vtiť gloria. ſ. ſm ratõe3.
Vñ ſicut phs dicit in. iiij. ethicoꝝ. ď magna-
nimo q honor ſibi paruu3 quid reputať. ita
⁊ gloria. Magnitudini eñi aĩmi repugnat vt
res modicas tãtũ appreciet vt ď eis gloriet.
Et ſimiliť repugnat magnitudini animi q ď
hijs que nõ ſũt gloriet. Vñ dicit in. iiij. ethi-
coꝝ q magnanimus magis curat veritatẽ q̃
opinionem. Item in. iiij. ethicoꝝ diciť q ma
gnanimus nõ eſt cõtencioſ⁹. q2 nihil eſtimat
magnũ. nullus eñi ɔtendit niſi p re quã eſti-
mat magnã. Item ibi diciť q nõ curat vt lau
deť. ſ. ꝑpter ſe. Vt etiã diť. b Tho. q. ea. ar. eo.
ad perfectõnem hoĩs ptinet q ipſe cognoſcat
ſe: ſ3 q cognoſcať ab alijs non ptinet ad pfe-
ctõnem eius. Et iõ nõ eſt p ſe appetendũ vt. ſ.
cognoſcať ab alijs. poteſt appeti inq̃tu3 vtile
ad aliquid. vl' ad hoc q deus ab homĩb9 glori-
ficeť. vel ad hoc q homĩes pficiãt ex bono qd
in alio recognoſcũt. vl' ex hoc q homo ex bo
no qd in ſe recognoſcit p ſtudium laudis alie
ne ſtudeat in hijs pſeuerare et pficere. Et ſm
hoc intelligendũ eſt illď Ecc̃i. xlj. Curã habe
de bono nomĩe. De vanitate ipſius glorie ha
bes ſup̃ in. iij. §. ¶ Secundo debet euitari q2
virtutes eneruat. p̃s. Dñs diſſipat oſſa eorũ
qui homĩb9 placent. diſſipat. i. diſſipare per-
mittit. oſſa. i. virtutes et opa pfecta ex quib9
cõſiſtit robur anime. q̃ homĩb9 placẽt. ſ. que-
rentes laudes hũanas: qd ptinet ad vanã glo
riã. Vñ Greg⁹. in moral'. aſſimilat vanã glo-
riã latrunculo q̃ itinerantẽ vt amicũ a tergo
occurrens aſſociat: ⁊ poſtea eu3 expoliat. Nã
inanis gloria incedenti p viam honoꝝ latenť
occurrit. ⁊ virtutibus ⁊ meritis animã expo
liat. In cui⁹ figura3 legiť. iiij Regũ. xx. q cũ
Ezechias rex iuda legatis ŕgis Babilonioꝝ
oſtendiſſet omĩa ſua p̃cioſa: aurũ ⁊ argentũ
⁊ aromata ⁊ theſauros ſuos: ductus quada3
vana gloria dixit ei Iſaias propheta ex pte
dei q omĩa illa que viderant illi legati Babi-
loniorum ipſi babilonij auferrent ⁊ aſporta-
rent in terrã ſuam. quod impletũ fuit tẽpore

Ioachim ⁊ Sedechie regu3 iuda p Nabucho
donoſor regem babilonie. vt patet Iiere. ca.
fi. ad ſignificandũ q cu3 quis manifeſtat the
ſauros virtutu3 ꝑpter laudem hũanam: ipos
diabolus rex cõfuſionis aſportat ſeu aufert.
¶ Tertio ianis gloria vitia multiplicat. Eſt
eñi vnum ex ſeptẽ capitalib9 vitijs ſm Tho.
ſcda ſcde. q. cxxxij. arti. iiij. qd pbat p Grego.
in. xxxj. moral'. Quis eñi quidam ponãt ſu-
perbiam vnũ ex capitalib9. ⁊ hij nõ aſſignant
vanam gloriam capitale eſſe vitiũ. ratõnabi-
lius videť qd dicit Greg⁹. in. xxxj. moral'. ſ. ſu
perbiã nõ capitale vitiũ: ſ3 reginã eſſe ⁊ ma-
trem vitioꝝ: a qua ĩmediate oriť inanis glo-
ria vt vnũ ex capitalib9. Ratõ hui⁹ eſt. q2 ſup
bia importat quẽdam appetitum inordinatũ
excellencie. Ex omĩ aũt bono qd quis appetit.
quãdam pfectõe3 ⁊ excellenciã conſequiť. Et
ideo cũ fines oĩm vitioꝝ ordineně in finẽ ſu-
pbie. ꝑpter hoc videť q habeat quandam ge-
neralẽ cauſalitatẽ ſup oĩa alia vitia vt dicať
mater oĩm. Inter bona aũt p que q̃s excellẽ-
ciam ɔſequiť videť p̃cipue ad hoc opari gl'ia
inq̃tu3 ĩportat manifeſtatõem bonitatis ali
cui⁹. Na3 bonũ naturaliter amať ⁊ honorať
a cunctis. ⁊ iõ ſicut p gloriã q̃ eſt apud deum
conſequiť hõ excellenciã ĩ rebus diuinis: ita
p gloriã que eſt apud hoĩes ɔſequiť quis ex-
cellentiã q̃ eſt in rebus hũanis. Et iõ propter
propinq̃tatẽ ad excellenciã quã hoĩes maxie
deſiderant. ɔñs eſt q ſit multũ appetibilis. Et
quia ex eius inordinato appetitu multa alia
vitia oriunť. iõ diciť vitiũ capitale. Et q̃uis
ex genere ſuo nõ ſit mortale. p hoc nõ tolliť
quin ſit capitale. ⁊ ex ea plura etiã mortalia
orianť. Ex ea aũt oriũť ſicut filie ſeptẽ. ſ. in-
obediencia. iactancia. ẏpocriſis. ɔtentio. ptĩ-
nacia. diſcordia. ⁊ preſumptõ nouitatum. ſm
Grego. in. xxxj. moral'. Hoꝝ ſufficientiam ſic
aſſignat. b Tho. q. ea. arti. v. Illa vitia que de
ſe nata ſunt ordinari ad finem alicuius vitij
capitalis illa dicunť filie ei⁹. Finis aũt ianis
glorie ẽ manifeſtatõ ꝓpie excellencie. Ad hanc
aũt poteſt tendere dupliciť. Vno mõ directe.
Alio mõ indirecte. Si directe. aut per verba
⁊ ſic eſt iactancia. Aut p facta. etſi ſint facta
hñtia aliqua3 admiratõnem. ſic eſt p̃ſumptio
nouitatũ. Si p facta alia. ſic eſt ẏpocriſis. Si
indirecte. ⁊ hoc q̃tuor moĩs. Prio q̃tũ ad in-
tellectũ. ⁊ ſic ẽ ptinacia p quã homo nimis ĩ-
nitiť ſue ſnĩe nolens cedere ſnĩe meliori. Se-
cũdo q̃tũ ad volũtatẽ. ⁊ ſic eſt diſcordia dũ ñ
vult a propria volũtate diſcedere vt cum alijs
ɔcordet. Tertõ q̃tũ ad locutõem dũ aliq̃s cla
moſe cũ alijs litigat. Quarto q̃tũ ad factũ dũ
q̃s non vult exequi ſupioris p̃ceptum. Quis
aũt ira cauſet diſcordiã ⁊ cõtentõem. tñ quia
hoc nõ agit coĩter niſi cu3 adiũctõe ianis gl'e
p hoc. ſ. q aliquis reputat ſibi glorioſũ q nõ

792 cedat volūtati vl' verbis alioꝝ. ideo ponūtur filie īanis glorie. Jactācia vero ꝙ̄tū ad cauſā īteriorē eiꝰ q̄ ē arrogantia ponit̄ ſpēs ſupbie. ſ3 exterior frequētiꝰ ordinatur ad gloriā ⁊ honorem. ⁊ iō ponitur filia inanis glorie.

Capitulum ſecundum de Inobediencia.

a Inobediencia prima filia eſt inanis glorie. De qua dixit Samuel ꝓpheta. Quaſi ſcelus idolatrie nolle acquieſcere. i. obedire. j Regum. xv. Ex qua arguit Gregꝰ. Sine obediencia quiſq̧s īfidelis eſſe cōuincitur: etiā ſi fidem tenere videat̄. viij. q. j. Sciendū. Dic̄ tamē. b Tho. ſcda ſcde. q. cv. ꝙ illa cōpatio ñ eſt ſm equalitatē vt. ſ. ita ſit graue peccatum inobedientie ſicut idolatrie. ſ3 ſm ſimilitudinē aliquā inq̄tum. ſ. redūdat in cōtēptu3 dei ſicut ydolatria etſi nō tm̄. Eſt autē inobediencia aliqñ vitium generale. aliqñ ꝓprium ⁊ ſpeciale. Sic ⁊ obediencia ſibi contraria aliqñ ē virtus generalis. aliqñ ſpecial' diſtincta a ceteris. Pro cuius declaratōne dicit Tho. ſcda ſcde. q. ciiij. ar. ij. ꝙ ſi accipiat̄ obedīētia proprie ꝓut reſpicit intētōnem formalē ratōe pcepti. ſic obedīētia eſt ſpālis virtus. ⁊ ſm hoc ad ipam reqritur ꝙ impleat aliq̄s actū iuſticie vel alteriꝰ virtutis intēdens implere pceptum. puta honorat parētes. ſeruat feſta ⁊ ieiunia: q2 hec ſūt pcepta dei vel eccleſie. aliter nō facturus. S3 ſi accipiat̄ obedētia large ꝓ executōne cuiuſcūq̧ qḋ pt cadere ſub pcepto ſic erit virtus generalis et cōcurrit cū actibꝫ omniū virtutū. Sic iobedīētia cū ꝑ intētōe3 reſpicit ratōem pcepti ꝯtemnēdo. i. rēnuendo ſe ſubijci tali regule. ſic ē peccatu3 ſpāle. ⁊ ad ipam reqritur ꝙ actualiter ꝯtēnat pceptu3. Si vero accipiat̄ large iobedīētia ꝓ omiſſione cuiuſcūq̧ qḋ cadere pt ex quacūq̧ intētōe fiat nō tñ ꝯtēnendo pceptum. ſic ē vitium generale ⁊ repitur ī omī peccato. ⁊ ſic ab Amb. diffinit̄ peccatū eſſe celeſtiū iobedīēcia mādatoꝝ. Hic ꝗ̄ dicet̄ de inobedīētia ꝓut eſt vitiu3 generale vt frequētiꝰ ī ſcriptura ſacra accipit̄ aliqñ ꝓut eſt ſpāle. Tantū autē ē vitiū iobedientie vt ꝑ eam ꝺ paradiſo expulſi ſimꝰ: nec reuerti potuerimꝰ aliter ꝙ̄ ꝑ obedīēciā duriſſimā xp̄i qua prī obediens fuit vſq̧ ad mortē crucis. Vñ aplus Ro. v. Sicut ꝑ iobedīētia3 vniꝰ hoīs Ade. ſ. cū comedit de ligno boni ⁊ mali contra dei pceptum multi ꝯſtituti ſunt peccatores. ita ꝑ obedīētiam vniꝰ hoīs Jhu xp̄i multi iuſtificabūtur q̄. ſ. imitati eū fuerit in obedīēcia pceptoꝝ. ⁊ ſic in figurā ꝑ aliam viam reuerſi ſūt magi in regionē ſuā Math. ij. q̄ ſūt duces fideliū. Regio nr̄a eſt paradiſꝰ via alia. i. ꝯria ad eam ex q̄ inde venimꝰ ē obediencia. ꝑ iobedīēciā em̄ ī hoc exiliū venimꝰ.

De hac ps. inqt. Maledicti q̄ declinant a mandatis tuis. ps. cxviij. Ubi tria notātur.
Primo punitio rebellioīs. ibi. maledicti.
Scda expſſio inobeditōis. ibi. q̄ ꝺclinant.
Tertō ꝑficatō trāſgreſſioīs. ibi. a mādatis.

Quātum ad primum. §. j.

Sciendum ꝙ ꝑ inobedientiam ſeu rebellioē3 incurritur maledictio dei. quod oſtendit ps. dicens. Maledicti. ſ. a deo. Ad qḋ etiam facit quod dicitur Deutro. xxvij. Maledictus qui nō permanet in ſermonibus legis huius: nec eos opere ꝑficit. ſ. obediendo. Et Ecc̄i. xlj. Ve vobis impij viri. qui dereliquiſtis lege3 altiſſimi. ſ. ꝑ inobedīēciā. etſi nati fueritis ī maledictōnibus naſcemini. etſi mortui fueritis: in maledictione erit pars veſtra. Maledictio dei ſignat punitōne3. Dicere em̄ dei ē facere. Maledicit ꝗ̄ deus cum malum pene facit. i. irrogat inobedienti. Maledicit autem propter inobedienciam tripliciter deus.
Prio ꝑ afflictōem corpis.
Scdo ꝑ ipugnatōe3 orbis.
Tertō ꝑ pūatōe3 numinis.

b De primo dictū fuit Ade ꝓpter inobedientiam ſuam. Maledicta terra in opere tuo. i. propter opus tue trangreſſionis. Terra corporis tui erit maledicta: afflicta multipliciter. Spinas em̄ ⁊ tribulos diuerſaꝝ paſſionum ⁊ infirmitatum germinabit tibi. Oēs em̄ pene quibus ſubditi ſumus famis. ſitis. caloris. frigoris. ⁊ infirmitatum ſūt in penam illius inobedientie. Spinas em̄ concupiſcentie terra ſēſualitatis germinat quia caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritum. ad Gal'. v. qḋ ex illa inobedīētia ꝓceſſit inmediate em̄ cū ratō non obediuit deo: ⁊ caro ſe ratōni rebellauit.

Secunda maledictio eſt. quia omnes creature pugnant contra hominē ꝓpter inobedīētiam vbi prius oīs obediebant homi Sap. v. Pugnabit ꝓ eo orbis terraꝝ contra inſēſatos. Et iuſte quidem actum ē vt cū oīs creatura deo obediat faciēs id ad qḋ inſtituta eſt ⁊ ſic pceptum poſuit cunctis creaturis. ⁊ nō pteribit. ps. cxlviij. qḋ patet ad ſenſum. ſi inobediens deo reptus fuerit cum ad hoc ei ſeruiant vt obediat deo: oīs inpugnēt eū ⁊ maledicant affligēdo ipm etiā vermes ⁊ pulices ⁊ muſce ⁊ aranee. De inobedīētibꝫ dicit̄ etiā Deutro. xxviij. Si nolueris audire vocē dñi dei tui vt cuſtodias ⁊ facias omnia mandata eius. ſ. obediendo. venient ſuꝑ te omnes maledictōnes iſte ⁊ apprehēdent te. Maledictꝰ eris in ciuitate. maledictus ī agro. maledictū horreum tuum. ⁊ maledicte reliquie tue. maledictus fructus ventris tui. ⁊ fructus terre tue. armenta boum tuoꝝ. ⁊ greges ouium tuaꝝ. maledictus eris ingrediens. i. īcipiens aliqḋ opus. ⁊ maledictus egrediens. i. finiēs opus. Et maledictōnes explicans ſubdit. Mittet dominꝰ famem ⁊ eſuriē ⁊ increpatōem ī oīa opa

tua q̄ facies donec ꝯterat te ⁊ ꝑdat velociter.
Adiunget tibi dn̄s peſtilentiā donec ꝯſumat
te. Percutiet te dn̄s egeſtate. febri. frigoē. ar-
dore. ⁊ eſtu. ⁊ aere corrupto ac rubigine. Sit
celū ſup te eneū. ⁊ t̄ra quā calcas ferrea. Det
dn̄s ẏmbrē terre tue puluerē. ⁊ de celo deſcen-
dat ſup te puluis. Tradat te dn̄s corruentē
an̄ hoſtes tuos. p vnā viā egrediaris contra
eos. ⁊ p ſeptē fugias. ⁊ diſpgaris p oīa regna
terre. Sitq̄ cadauer tuū in eſcam cūctis vo-
latilibus celi ⁊ beſtijs terre. Percutiat te dn̄s
vlcere egipti. ſcabie ⁊ prurigie. Percutiat te
amentia ⁊ cecitate ⁊ furore mentis. Et multa
alia ibi habes. Eccleſia etiā punit iobedien-
ciā maledictōne excoicatōis. Nā ꝑtinacit in-
obedientes excoicat Apl's. ij. ad Corin. x. Et
i ꝓmptu hn̄tes vlciſci oēm inobedienciā. Vn̄.
xj. q. iij. Abſit. dicit. In veteri lege q̄ ſacerdo-
tib' nō obtēꝑaſſet: aut lapidabat a ꝑplo: aut
ꝯtemptū. ſ. inobediēcie expiabat cruore. Nūc
aūt inobediēs ſpūali aīaduerſione trūcat. i.
excoicat. Excoicatō aūt maledictō dicit i iu-
re. vt xxiiij. q. iij. Cū ſancti viri. in. §. ꝓcedēti
ad illud caplm. ¶ Tercia maledictō q̄ omib'
peior ē. q2 priuat dei viſioē ⁊ ꝯſortio ſāctoꝝ.
Maledicti erūt q̄ contēnūt te. ſ. p iobediēciā
Thob. xiij. Xp̄c eīm dicet reprobis q̄ mādata
ſua nō ſeruauerūt. Diſcedite a me maledicti
in ignē eternū. In hui' eīm figurā xp̄c maledi-
xit ficulnee quā ſine fructu repit Mar. xj. Vn̄
ſubito ſiccata eſt nō apta niſi ad ignē. Sic q̄
ſine fructu obſeruatōis mandatoꝝ repiunt a
xp̄o maledicunt. i. rꝓbāt. ita ꝙ ampli' me-
reri nō pn̄t vel deo frui: ſ3 ad ignē3 gehenne
mittūt. Efficit etiā inobediens aridus p in-
deuotōem quā habere nō p̄t. Vn̄ Ber. Nō ha-
bit inobediēti copiā ſui tante obediēcie ama-
tor q̄ mori maluit ꝙ non obedire. ſ. xp̄c. Sed
neq̄ fructū exauditōnis in oratōe ꝑcipit. Vn̄
ꝓuer. xxviij. Qui d̄clinat aurē ſuā ne audiat
legem: oratō ei' erit execrabilis Aug'. Qui a
p̄ceptis dei auertit: qd̄ i oratōne poſtulat nō
meret. Inter omēs creaturas nō vident eſſe
niſi due q̄ deo inobediētes ſūt. ſ. diabol' ⁊ ma-
lus homo. ⁊ iō ꝯgruū3 ē vt ſicut q̄ſi ab omib'
maledicit diabol' i deteſtatōnem ſui. ſic ⁊ io-
bediens homo. ⁊ cū eo ſociet q̄ſi attinens ei'
ſicut xp̄i dicunt parentes. frater. ſoror. ⁊ mr̄:
q̄ faciūt pr̄is ſui celeſtis voluntatē3. vt dicit
Math. xij. Vltra punitōem ſeueriſſimā iobe-
diencie Ade. ꝓpter qd̄ dicit Gen̄. iij. Adā exē-
plum meu3 in punitōne inobediencie ab ado-
leſcentia mea vt mihi caueā3 ab inobediēcia.
Plura alia exempla hn̄t. Vxor quidē3 Loth
ꝓpter inobedienciā ſuā ad verba angeli verſa
ē in ſtatuā ſalis Gen̄. xix. Saul ꝓpter inobe-
dienciā ſuā priuat' ē regno. Vn̄ dicit. j Reg.
xv. Pro eo ꝙ abieciſti ſmonē dn̄i. ⁊ dn̄s te ab
iecit ne ſis dn̄s in iſrahel et rex. Propha dn̄i

q̄ contra p̄ceptū mādūcauit i Samaria pro-
pter ſua3 inobedienciā a leone ſuffocat' ē in
via. iij Regū. xiij. Quidam etiā quia noluit
obedire vni ex filijs ꝓphetaꝝ dicēti ſibi ex ꝑte
dei ꝙ ꝑcuteret eu3 vulnerādo a leone ꝑcuſſus
eſt. iij Regū. xx. ſignans inobedientiam p̄la-
toꝝ q̄ nolunt gladio correctōis ꝑcutere vitā
ſubditoꝝ. De filio iobediēcie d̄r Deutro. xxj.
Si genuerit homo filiū ꝯtumacē ⁊ ꝓteruū q̄
nō audit impiū pr̄is. ⁊ coercitus obedire con
tēnit. accuſatus a parētib' in porta ciuitatis
corā ſeniorib'. lapidabit eū omīs ꝑpl's. Vaſti
regina vxor regis Aſſueri quia contēpſit ad
eum accedere vt imꝑauerat: p̄uata ē regno ⁊
ꝯiugio Heſter. j. Jonas q2 noluit dn̄o obediē
in eūdo ad p̄dicandū i ciuitatē Niniuen: orta
tēpeſtate: ꝓpter hoc i mari ꝓiectus ē Jone. ij.
Popul' iſrl' quia deo obedire ꝯtempſit. i. decē
tribus a Salmanaſar rege aſſẏrioꝝ in capti
uitatē ducte ſūt i Niniuen ⁊ poſtea ꝑpl's iuda
cū rege ſuo Sedechia ꝓpter ꝯtemptū manda-
torū dei a Nabuchodonoſor in Babilo niam
captiui ducti ſūt. vt i. iiij Regū. vlt. ⁊ Hiere.
vlt. Joſephus ⁊ Azarias. q2 cōtra obediēciā
Jude machabei ducis exercitus iſrl' mouerūt
bellū cōtra īimicos. d̄bellati ſūt occiſis duob'
milib'. j Machab. iiij. Quidam monachus no
mīe Malchus q2 ꝯ obediēciā abbatis receſſit
ad viſitandū parentes: captus ē ab infidelib'
vbi multa perpeſſus ē. vt habet in vitis pr̄m.
Quidam liberat' a bt̄o Bn̄dicto cū vexaret a
diabolo. q2 ꝯ obedienciam ipi' pr̄is ordinem
ſacrū ſuſcepit. a diabolo arreptus eſt iterū.
Marcus torquatus ꝯſul romanoꝝ. q2 cū eſſ3
in campo ꝯ hoſtes. fili' ei' ꝯ obedienciam ſeu
mandatū pr̄is ipſius mouit bellu3. ꝙuis ma-
gnā victoriā haberet eū decapitauit vt nar-
rat Valerius. qd̄ Aug'. i libro de ciui. dei. nō
reprobat. Cauendū eſt ſūme ab inobediencia
que tot maledictōnibus. tot malis punit.

Textum ad ſecundum. .§. ij.

Inobediēcia ipa exp̄mit dū d̄r. q̄ d̄clināt. De-
clinare aūt a mādatis ē recedē ab eis. i. non
obedire p̄ſa. xxx. Neq̄ ad dexterā neq̄ ad ſini a
ſtrā. ſ. vie declinetis. Via ad pr̄iam ē obſuatō
mādatoꝝ. Mādata ſunt de actib' virtutū ſm
Tho. q̄ cū ꝯſiſtāt i medio. ille declinat ad dex-
terā vie q̄ recedit a mandato p exceſſu3 circa
virtutē. ille declinat ad ſiniſtram q̄ recedit a
mādati obſeruatōe p defectū virtutis. Sicut
circa primū mādatū ad ſiniſtrā declinat qui
ẏdola colit nō deum. ad dextera3 q̄ ſupſtitioſe
colit. ⁊ ſic d̄ alijs. S3 vt ait p̄s. ⁊ allegat apo
ſtolus ad Ro. iij. ad oſtendendum vniuerſos
declinare. Nō eſt intelligēs. neq̄ reqrens deū.
oīs declinauerūt. ſil' inutiles facti ſunt. nō ē
qui facit bonum: nō eſt vſq̄ ad vnu3. Vbi ſm
bt̄m Tho. ſuper dicto paſſu i epl'is Pauli p̄s.
notat primo inobediēciam vel trangreſſionē

mādatoꝝ ibi. Nō ē intelligens. ſcḋo amiſſio-
nez inde p̄mioꝝ. ibi. ſimul inutiles facti ſunt.
tercio collectōnem in huiuſmodi cūctoꝝ. ibi.
nō eſt q̄ faciat bonū ⁊c̄. ¶ Prio inobediencia
notať ibi. Om̄s declinauerūt ſil'. i. receſſerūt
a regula diuine legis y̆ſa. lvj. Om̄s in viā ſuā
declinauerūt. i. a mādatis dei recedentes pro-
priā voluntatē ſecuti ſūt. Sʒ huic declinatōi
p̄mittūť duo que cōcurrūt ī peccato. Primū
ē defectus diſcretionis ſeu ratōnis. ibi. nō ītel
ligens. Om̄s eni̅ mal⁹ ē ignorās. inq̄t phus.
qḋ verū ē in pticulari eligibili. Secundū ē ď
fectus recte intentōnis. ibi. aut reqrens deuʒ
nō ē. ſ. intentōem ſuā dirigendo ad deum. p̄s.
Faciem tuā dn̄e reqram. Amiſſio p̄mij nota
tur. ibi. ſil' inutiles facti ſūt. Hoc inutile dici-
m⁹ qḋ nō cōſequiť finē ſuū. ⁊ ideo cū hoīes a
deo ďclinant nō obedientes mādatis ei⁹. pro
pter quē cōſequendū facti ſūt. inutiles dicūť
cū nō aſſequanť p̄miū. Sap̄. iiij. Impioꝝ ml'
titudo nō eſt vtilis. In terram pmiſſionis ex
oībꝫ numeratis ī egipto aptis ad p̄liū. ſ. ſexcē
tis milibꝫ ſolum duo intrauerūt. ſ. Caleph et
Joſue q̄ ſeruauerūt ⁊ firmi ſteterūt in obediē
do dn̄o. In figurā q̄ ď omī vl'i multitudine q̄
fuit in ſex mundi etatibꝫ nullus intrat vitam
eternā: nec princeps vel ſapientiſſim⁹ vt Moy
ſes. nec ſacerdos etiam ſūmus vt Aaron niſi
duo obſeruet caritatis mādata dilectōnis. ſ.
dei ⁊ p̄ximi. Et in hijs duobꝫ mādatis vniuer
ſa lex pendet Math. xxij. Conprehēſio cūcto-
rū notať ibi. Nō eſt qui faciat bonuʒ. ſ. aliqs
qḋ intelligiť ſ̄m propriā virtutē. i. nullus p
ſeip̄m facit bonū niſi a deo adiutus. vel ꝯple
te nullus bonū facit quī. ſ. in aliquo deficiat
iuxta illud. iij Regū. viij. Nō ē qui faciat ſup
terrā bonum et nō peccet. Vel loquiť de con-
gregatōne maloꝝ. Non ē vſq ad vnuʒ. ſ. xp̄m
⁊ ſic poniť excluſiue. Sed notandum q̄ cum
quaſi omnes ďclinent a mādatis: diuerſis tn̄
de cauſis declinant ab eis.

Aliqui p impotēciam.
Aliqui p ignorātiam.
a Aliqui p certā ſciam.

¶ Q̃tum ad mādata dei null⁹ p̄t iuſte ſe ex-
cuſare q̄ ſeruare nō poſſit. Nāetſi nō ppria ď-
tute. tn̄ cū adiutorio gracie cūcta ſeruare p̄t
ad quā recipiendā ſi facit qḋ in ſe eſt nō ei ď-
negabiť. Vn̄ Hiero⁹. dicit. Maledict⁹ omīs. ſ.
a deo qui dicit deū aliquid nō poſſibile p̄cipiſ
ſe. De mādatis autē hoīm dicit. b Tho. ſcḋa
ſcḋe. q. xliiij. q̄ ſi prelatus tot p̄cepta ml'tipli
cet q̄ ea ſubditus implere nō poſſet: excuſať
a pc̄to. Et iḋ p̄lati debent abſtiné a multitu-
dine p̄ceptoꝝ. Ad hoc facit regula iuris. Ne-
mo poteſt ad impoſſibile obligari. exť de re.
iuris libro. vj. Et intelligiť nō ſolum ď īpoſſi
bilitate facti ſed etiam iuris ſ̄m glo. ibi. Vnḋ
ſi p̄latus ꝯ ius aliquid mandet nō poteſt obli
gari ad illud. i. nec teneť: nec dʒ obedire. Si
autē dubitat vtrum poſſit facere quia graue
⁊ durum ē: obedire debet. Vnde diſ. xix. c. In
memoriā. diciť. Licet vix ferendū ab illa ſan
cta ſede imponať iugū tamen feramus. ⁊ pia
deuotōne toleremus. ¶ De ignorantia māda
toꝝ ex qua aliqui declinant. Nota q̄ in man- b
datis que ſūt de iure diuino nulla ignorātia
excuſat a mortali. ſʒ vt ap̄l'us dicit. Ignorās
ignorabiť. i. a deo reprobabiť ſi tranſgrediať
mandata neceſſaria ad ſalutem. In poſitiuis
ſeu hūanis p̄ceptis niſi habeat iuſtam cauſā
ignorātie. vt quia nō potuit ſcire nec habuit
q̄ doceret. nō excuſať a peccato q̄ teneť ad ſer
uandum ⁊ nō ſeruat. Vn̄ Aug⁹. Illis omino
ignoſci nō poterit q̄ a quo diſcerēt habentes
opam nō dederūt. diſ. xxxvij. §. ſi. Et Nicola⁹
papa dicit. Si decreta romanoꝝ pontificuʒ
nō haberis. de neglectu ⁊ incuria redarguen
di eſtis. diſ. xx. De ignorātia tamē multa ha-
bes ſup̄ in prima pte. ⁊ infra in ti. de accidia.
¶ Declinant alij ſcienť a mandatis. et aliqn̄ c
hoc ex ſufficienti ratōe. aliqn̄ ex neglectu. ali
qn̄ ex contemptu. Ex ratōe nullus poteſt ď-
clinare licite a mandatis dei in vllo caſu niſi
deus ſibi contrariū mādet. vt mandauit Oſee
q̄ recognoſceret mulierē fornicariā Oſee. j. q̄
in hoc nō peccauit ſ̄m Tho. quia hec ē iuſta
lex ⁊ p̄ceptuʒ qḋ deus ordinat. Sʒ in p̄ceptis
p̄latoꝝ poteſt ďclinare aliqn̄ ſine pc̄to. Dicit
Pe. de palu. in. iiij. q̄ ſi prelatus p̄cipit alicui
aliquid errans. nō precepturus ſi ſciret veri
tatē. poteſt talis ſalua obedientia. i. ſine pec-
cato nō implē illud extra ď reſcrip. c. Si qn̄.
Dicit etiā ibī Pe. q̄ p̄cepta principis intelli-
gūť ſaluo iure alteri⁹. C. de emanci. libe. Nec
aūt. Vn̄ nō oportet ſemp mandatū pape im-
plere. ſʒ ſufficit cauſā pbabilē nō implendi al
legare. vt expſſe diciť ī illo. c. Si qn̄. Illa eni̅
rō debet mouere ďlegatū q̄ mouit delegantē.
Vn̄ ſi ſcit ſe habere cauſā nō implēdi q̄ papa
mandat quā ſi ſciret: credit veriſil'iter q̄ ꝯtriū
mādaſſet nō teneť implere. Sup dicto. c. Si
qn̄. de reſcrip. dicit etiā Anto. de bu. q̄ ſubdit⁹
mandato ſuperioris debet obedire niſi ſubſit
cauſa quam allegare debet verbo. ſ. vel ſcri-
pto. Nec diciť quis ꝯuenire mandato ſupio-
ris ſi motus iuſta cauſa nō obedit. Si aūt du
bitat vtrū ſupior eū intendat obligare ad fa
ciendū etiāſi ſciret factū vn̄ moueť ſubditus
ad nō faciendū eſtimans iuſtā cauſā habere
debet obedire. ar. xxiij. q. j. Quid culpať. vl' ſi
gnificando expectare ſecundā iuſſionem vt ī
c. Si qn̄ de reſcript. Ex neglectu declinan-
do. i. nō ſeruando mandata diuina aut hūa-
na facere ꝯ obediēciā: eſt īobediēcia put ē vi
tiū generale. ſaltē ea q̄ ſūt ab ap̄lis ⁊ coꝝ ſuc-
ceſſoribꝫ inſtituta nulla deſidia negligantur.
nulla diſſenſione violentur. nulla ꝯcertatōne
turbentur. Julius papa. xxv. q. ij. Amputato

Sciendum tñ ſm.b Tho. ſcđa ſcđe. q. ciiij. ꝙ vbi ɔmittitur pcĩm veniale nō ē ibi ꝓprie inobediētia:ſed cū ɔmittitur mortale. Naȝ venialia nō ſūt ɔtra p̄cepta. Ubi etiam notandū ſm Cancellariū pariſienſem et alios doctores ꝙ nō oīes ordinatōes eccleſie vel platorum ſūt in p̄cepto.ita ꝙ trāſgredientes etiā ſcienter peccent mortalit̄.ſed ſicut in lege diuina qđam ſūt monita ſimplicia ɔtᷓ que faciēdo eſſet de ſe vēiale.vt illud Leuitici.xix. Coram cano capite ſurge.i.reuerentiam ſenioribꝫ prebe. Quedā p̄ceptoria ɔtᷓ q̄ opando eſſet mortale.vt decē p̄cepta:et que reducunt̄ ad ea.et in nouo teſtamēto credere explicite articulis fidei.et ſacramēta ſuſcipe ſm tempora et q̄litatē pſonarꝫ. Ita etiā ī lege canonica vel ciuili ſeu ordinatōibus platorꝫ ſunt quedā p̄ceptoria q̄dam monitoria. Qui facit ɔtra p̄cepta diuina vel hūana ſumēdo ꝓprie et ſtricte p̄ceptū.etiāſi nō faciat ex ɔtēptu ſꝫ ex neglectu:peccat mortaliter .vn̄ Grego⁹. Quod p̄cipit̄:impatur . qđ impatur:neceſſe ē fieri.xiiij.q.j.§. Itez Grego⁹. Apl'us.ij Thimoth.iij.inter criminalia ponit illud. Parentibus non obedientes. Et ad Ro.xiij. Qui poteſtati reſiſtit p̄latis nō obediendo. dei ordinatōi reſiſtit:et ip̄e ſibi damnatōneȝ acq̄rit. Ratio huius ē ſm.b Tho.ſcđa ſcđe. q.cv.arti.j.q꞉ illud ē mortale qđ ɔtᷓriat̄ caritati ꝑ quā ē in nobis vita ſpūalis. Tal'aūt eſt inobediētia p̄ceptorꝫ. Exigit em̄ caritas qua dn̄s diligit̄ vt mandatis ei⁹obediat̄.ſecūdū illud Joh.xiiij. Si quis diligit me ſermonē meū ſuabit. Et in p̄ceptis dei ɔtinet̄ ꝙ etiā ſupioribꝫ obediat̄.ſecundum illud ad Heb.vlt. Obedite p̄poſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis. Et Ro.xiij. Oīs aīa poteſtatibꝫ ſublimioribus ſubdita ſit. Facit etiā ɔtᷓ iuſticiā et caritatē xp̄i q̄ nō obedit iuſtis p̄ceptis ſupiorū ꝑ hoc ꝙ ſubtrahit obediētiā debitam. Ex cōtēptu aūt declinat a mādatis q̄ nō tm̄ ex negligētia ſedetiā ex quadā rebellione et obſtinatōe rēnuit ſubici p̄ceptis ſupiorū. Et hec ē iobediētia ſtricte ⁊ formaliter ſpeciale peccatū. Un̄ puer.xviij. Impi⁹cuȝ in ꝓfundū peccatorū venerit:ɔtēnit. Et xp̄us Luc. x. Qui vos.ſ.platos ſpnit.i.cōtēnit ī mādatis veſtris:me ſpnit. Itē Nicola⁹ papa. Si quis dogmata.mandata.interdicta.ſanctiōnes.vel decreta pro catholica fide vel eccleſiaſtica diſciplina.ꝓ correctōe īminētiuȝ vel futurorū malorꝫ a ſedis apoſtolice p̄ſule p̄mulgata ɔtēpſerit:anathema ſit.i.fiat.xxv.q.ij. Si quis. Et vt dicit Ber.ī li.de diſpēſatōibus et p̄ceptis. Cōtempt⁹ vbiq; dānabilis.i.mortale ē. Facere aliq̄d q̄ ɔtra p̄ceptū diuinū vel humanū nō ex ɔtēptu ſed ex paſſione:mortale ē. Facere aūt ex ɔtēptu nōſolū mortale ē ſed grauiꝰ.et nōſolū ſi fiat ɔtra p̄ceptū ſed etiā ſi fiat ɔtra mandatū.i.ɔtra illud quod ꝺ ſe ē veniale:mortale. Un̄ qđ dicit Aug⁹. Nulluȝ ē adeo veniale qđ nō fiat criminale dū placet.diſ.xxv.§. Alias. Exponit glo.i.cuius ɔtēptus.ſ.venialis ita ꝙ ip̄e ɔtēptus ē mortale. Et q̄uis graue peccatuȝ mortale ſit talis iobediētia ſeu p̄cepti ɔtemptus.nō tm̄ grauiſſimū omniuȝ. Cū em̄ grauius ſit cōtemnere p̄cipientē q̄ p̄ceptū eius. iō illa peccata q̄ ſūt ɔtra pſonā p̄cipientē ſūt grauiora peccatis inobedientie q̄ ſūt ɔtra p̄ceptū eius.ſicut blaſphemia erga deū.homicidiū erga ꝓximū. magiſq̄ inobediētia ſm Tho.vbi ſup̄. Et q꞉ vt dicit Aug⁹ ī li.cōfeſ. In poteſtatibꝫ hūane ſocietatis ſicut ad obediendū maior minori recte p̄ponit̄.ita deus oīībus.diſ.viij. Que ɔtra mores. Ideo quāto ſupior eſt ille q̄ p̄cipit.tanto graui⁹ ē eſſe inobedientē illi.et iō graui⁹ ē eſſe iobediētēȝ deo q̄ homini. Itē ex tranſgreſſione p̄ceptorū diuerſorū eiuſdē ſupioris.tanto ē aliquid grauius peccatū.quātomagis p̄ceptū illud eſt de intentōe p̄cipientis ſiue dei ſiue hominis. Itē ſciendū ꝙ peccatū p̄mi homīs qđ in omnes emanauit nō fuit iobediētia ſm ꝙ ē ſpeciale peccatum:ſed ſupbia ex qua homo ad iobedienciā ꝓceſſit ſecūdū Tho.p̄s. Declinā tes aūt in obliga.i.recedentes a mandatis q̄bus obligāt̄ et ꝑ hoc ītrantes ī obligatōnes pene debite ꝑ trāſgreſſione:adducet dn̄s cū opantibꝫ īiq̄tateȝ.ſ.ad īfernū. De cōtēptu tn̄ pleni⁹ hēs ī ēcia pte.ī ti.ꝺ rligioſis.

Uerſum ad tertium. .§.iij.

Attendendū ꝙ ī plurali dic.a mandatis tuis q꞉ plura ſūt mandata diuina et hūana a quorum nullo debet declinari. Mandata eccleſie et p̄latorum dei mandata dici poſſunt ſi iuſta ſunt.quia a deo inſpirata eis.ſecundum illud puer.viij.quod ait ſapiencia diuina.per me legum conditores iuſta decernūt. Et q̄uis ɔmuniter aſſignetur differencia iſta inter mandatum et preceptum.quia mādatū nō obligat de neceſſitate ſalutis.ei⁹ tranſgreſſio eſt veniale:ſed preceptum ſit de neceſſitate ſalutis.quia obligat ad mortale. tn̄ frequēter mandatuȝ ſumitur pro p̄cepto. Un̄ xp̄us diſcipulis loquens de dilectōne ſūme neceſſaria haberi.dixit. Hoc eſt p̄ceptuȝ meum vt diligatis inuicem Joh.xv. Et alia vice ait. Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem Joh.xiij. Et ip̄e Joh.ī p̄ma cano.ſua inq̄t. Hoc mandatū habem⁹a deo vt qui diligit deū:diligat et fratreȝ ſuū. Sic etiā in p̄s.mandatuȝ ponit̄ ꝓ p̄cepto hic et alubi q̄ſi ſp.ſm illud p̄s.cxviij. Tu.ſ.de⁹ mādaſti mandata tua cuſtodiri nimis.i.valde q꞉ vſq; ad morteȝ ſufferendam. Dr̄ Ecci.iiij Uſq; ad mortē certa ꝓ iuſticia conſeruāda. circa quā ſūt mandata. Cum aūt ſint multe

ordinatōnes eccleſie ⁊ rectorū que ſint mandata.i.ꝑcepta obligantia de neceſſitate ſalutis nō eſt facile de oīnibus determinare. pt tñ de hoc haberi aliqua ꝯgnitio ex materia vel

a forma. Ex materia qdem ſi ſit ordinatō de re neceſſaria ad caritatē vel iuſticiā vel diuinā reuerentiā. vt illud de correctōne fraterna. Corripe eū inter te et ipm ſolū Math.xviij. qd eſt ꝑceptū diuinū. Et ꝙ eukariſtia a ieiunis ſumatur. quod ē ꝑceptuꝫ eccleſie. de ꝯſe. diſ.ij. Liquido. Et ꝙ ñ fiant clamdeſtina matrimonia.xxx.q.v.ꝑ to. Et ꝙ nō reddat debituꝫ in adulterio ꝑmanēti ab alio.xxxij.q.j.ꝑ to. et huiuſmōi. hoc tñ pt male determinari niſi ex ꝯñi declaratōe doc. Ex forma aūt id ē ex modo locutōnis vl' ſcripture ipius ordinatōnis poteſt hoc percipi multipliciter. Primo ex pena ſpūali poſita in ꝯtrafacientem videlꝫ ſñia excoicatōnis lata: que pena maxima eſt in eccleſia.xxiiij.q.iij. Vñ omes ordinatōnes eccleſie vel ꝑlatorum que fiunt vel facte ſūt ſub pena excoicatōnis late ſñie nulli dubium ſūt preceptorie q̃uis nō dicat verbum ꝑcipiendi vel mandādi. Et ſcienter ꝯtrafacientes ſubditi peccant mortaliter niſi ꝯtineant intolerabileꝫ errorem. Idem ſi fiant ſub pena ſuſpenſionis. depoſitōnis vel interdicti. Sed ſi fiant ſub pena excoicatōnis ꝯminatorie.i.nō late ſñie ſed ferende. nō eſt vſqꝫq̃ꝫ verum et clarum. Quibuſdam videtur ꝙ ſit mortale trāſgreſſio tal' ordinatōis. ſm Jo. Neapol'. ꝑcipue cuꝫ ē in iur ꝯñi ſcripta. Si aūt ab homie fiant: dubiū ē. Secūdo poteſt hoc ꝑpendi ex pena corꝑali q̃ui vt ſi ꝓhibeat aliquid ſub pena mortis vl' mutilatōnis put fit ꝑ leges et ſtatuta ciuitatuꝫ q̃ ſm Tho.i.ꝑma.ſcōe obligant etiā in foro ꝯſcie ad obſeruantiam. vel pena incarceratōnis q̃ infertur etiam ab eccleſiaſticis. et in religionibus mortale eſt. Nō eñ infertur tal' pena niſi ꝓ eo ꝙ multum eſſet leſiuū iuſticie et boni ꝯñis. Idem videt ſi ſub pena grauiori culpe debita aliquid ꝓhibeat. vt in religionib us aliq̃bus.

b ¶ Tertio poteſt hoc haberi ſi ordinatio fiat ſub tali forma: precipio vel mando in virtute obedientie. vel ſpūſſancti. vel ſub interminatōne maledictōnis eterne. vel ſub obligatōne peccati mortalis. Huiuſmodi modis vtuntur ꝯñiter nunc ꝑlati cum intendūt precipere ſubditis aliquid neceſſario faciendum. et eccleſia in ſuis ordinationibus. In regula tñ beati Frāciſci etiā abſqꝫ tali modo loquendi habentur multa precepta obligantia ad mortale. vt habet i cle. Exiuit de paradiſo. ex̄ē de verbo. ſig. Sed cū preceptum ſit obiectum obediētie ſm Tho. vbi ſuꝑ. quōcūqꝫ inoteſcat et quibuſcūqꝫ verbis ꝑceptū ſuꝑioris ſubdito. certitudinalit tenetur obedire. al' ſtatur ōtuti verborum.

iuxta illud Gregor. Huane aures talia ōba iudicant q̃lia foris ſonant.xxij.q.v. Huane. vbi dicit glo. ꝙ cū non ꝯſtat de intellectu legiſlatoris vel mandātis nō ē a ōbis recedendū. vt ex̄ē de ſpon.c. Ex lris. et. ff. de.l.iul'.ñ aliter. al' aūt faciēdo ꝯt ordinatōes eccleſie vl' ꝑlatoruꝫ vel regulaꝝ vel ſtatutoꝝ q̃ non ſūt ꝑceptorie: eſt veniale niſi fiēt ex ꝯtēptu. Precepta aūt eccleſie ꝯñia ad que omes obligant ſūt pl'a. ut de obſeruatōe feſtorū. de obſeruatōne ieiunoꝝ. de ꝯfeſſione ſemel in anno fienda. de coīone etiā ſuſcipiēda. ꝺ auditōne miſſe dieb̄ feſtiuis. de euitatōne excoicatorū. ꝺ abſtinētia ab eſu carnium feria ſexta ⁊ ſabbato in italia. de ſumēda eukariſtia ieiuno ſtamacho quo ad nō infirmos q̃uit. de cauendo a torneamētis. de nō faciendo aliquid eorum ī q̄bus ē lata ſñia excoicatōis a iure. Ultra iſta decē ꝯñia genera ſūt quedaꝫ alia ꝑcepta ſpectātia ad ſpeciales ſtat⁹ vt ad clericos vel religioſos vel ꝯiugatos vel medicos. Et de decē ꝑceptis legis diuine. hēs ſuꝑ ī prima ꝑte ti.j.c. De ꝑceptis eccleſie habes infra in tractatu de Accidia. que ꝯñiter omittunt ex negligētia: q̃ ad accidiā ꝑtinet. Et ī ti. de gula. q̃ ad ꝑceptū de ieiunio et abſtinētia carniū. De ꝑceptis ꝑtinētibus ad ſtatus ꝑlatos vel aliorū. habes in tertia ꝑte in titulis de illis ſtatibus. Nūc aūt aget ſolū ꝺ ꝑcepto ſolutōnis decimaꝝ. qd ꝑtim diuinuꝫ ē et ꝑtim eccleſie.ſ. quo ad quottam. Et ex ꝯtemptu aliqñ dimittit ꝓpt malā vitā clericoꝝ.

¶ Capitulū tertiū de retentōe decimaꝝ. vbi agit quō etſi excuſant nō dātes decimas.

Sumite pſalmuꝫ et date tympanum pſalteriuꝫ iocundum cum cithara. ꝑs. Sic exponit Grānus.xvi.q.j. Eccleſias.§. ſe. Sumite.ſ. vos ꝓpl'i pſalmum.i. diuina officia que principaliter ſunt ꝺ pſalmis. Pſalmus eñ īterꝑtatur laus dei. et officium totum eſt ad laudem dei. Sumite ergo diuina officia a clericis. et date eis timpanum.i. temporalia. que idcirco dicunt tympanuꝫ. qꝛ ſicut ad ſonum tympani homīes corporaliter gaudēt et recreant. ita ꝑ tꝑalia recreat corpus et letificat in ſui ſuſtētatōe. Qui eñ ſemināt ſpūalia ab eis debēt metere corꝑalia. Et qui altario ſeruiūt. viuere debēt de altario ſm aplm.j. ad Corin.ix. Et xp̄us Luce.x. Dignus ē opari⁹ mercede ſua. et mlt'a alia teſtimonia ſcripṫe q̃ ibi notat Grān⁹. Et ꝓpterea īſtitutū ē a deo ⁊ eccleſia decimas dari ī ſuſtētatōeꝫ miſtrorum eccleſie q̃ ꝓpl'is miniſtrāt ſpūalia vt diuina officia ⁊ ſacmēta. Sꝫ vt ſint fructifera aīab̄ iſta.ſ. pſalmi diuinorū ⁊ tympanū decimaꝝ ⁊ oblatōnum: ſit ibi

pſalteriū.ſ.decacordū.i. obſeruatō decem p̄-
ceptorū.iuxta illud. In pſalterio decem cor-
darū pſallite illi. Et iſta obſeruātia p̄ceptoꝝ
ſit cū cithara q̄ dulciꝰ ſonat pſalterio. vt dic
glo. et ſignat caritatem. Nihil em̄ dulciꝰ ca
ritate. tūc pſalteriū ē iocundū.i. obſeruan-
tia mandatoꝝ qn̄ fit in caritate. Et diuina
igiť miniſtrāda et tp̄alia decimaꝝ danda cū
obediētia mādatorum et caritate Exo.xxij.
Decimas et p̄micias nō tardabis dn̄o offer-
re. ¶ Eſt aūt triplex decima.
Prima decima ſpiritualis.
Secūda decima tp̄alis.
Tertia decima ſubſtancialis.

Decima ſpiritualis .§.j.

que figurabať ꝑ decimā materialē eſt humi-
liatio ſeu recognitio om̄is ſui boni a deo. et
defectus ſui a ſe. Decima ē ꝑfectōis ſignū. q2
denariꝰ numerꝰ ē numerus quodamō ꝑfectꝰ
q2 ē limes primꝰ numeroꝝ. Nā vlť nō ꝓcediť
niſi replicādo p̄teritos numeros. Nouenari-
us ē numerus īꝑfectus. q2 nō attingit ad de-
cimū. Dare ergo deo decimā ſpiritualiter eſt
q̄cquid ꝑfectōis in ſe ē deo attribuere. et q̄c-
qd̄ defectꝰ ē ſibi retinere.i. a ſe r̄cognoſcere.
ſm̄ illud Oſee.xiij. Perditō tua ex te iſrľ. tm̄
in me ſalus tua. Ad qđ facit qđ ait Hieroꝰ
ſuꝑ Malachiam. Poſſumꝰ decimas et primi-
cias ſic interp̄tari. Si quis doctus ⁊ eruditꝰ
in lege dn̄i p̄t alios erudire. nō debet ſue at-
tribuere prudētie ingenioq3 qđ poſſidet: ſed
grās agat. primū dn̄o qui cūcta largiť. dein
de ſacerdotibus et miſtris a q̄bus ē eruditꝰ.
xvj.q.j. Reuertimi.

Decima temporalis .§.ij.

eſt obſeruatio q̄dragesime cū debita obſua-
tione et deuotōe et ieiunio. Cu3 em̄ annus ꝑ
trecentos et ſexagitaquinq3 dies voluiť. ie-
iunādo.xxxvj. qui ſūt a prima dn̄ica quadra
geſime vſq3 ad paſcha ieiunabiles: nā ſex do-
minicis diebꝫ q̄ interponūť nō ieiunať: q̄ſi
anni decimas deo damꝰ. Eſt ei.xxxvj. nume-
rus decima ꝑs dieꝝ anni. hec Gregoꝰ. de ꝯſe.
diſ.v. Quadrageſima. q̄bꝫ tn̄ q̄tuor dies p̄or
res additi ſūt ab ip̄o Grego. vt cōformemus
nos xp̄o in ieiunio q̄ q̄dragīta diebꝫ ieiuna-
uit. Sed vt ꝑfecte det decima3 huius tp̄is. d3
hoc tempe p̄maxime abſtinere a vitiis. Et ſi-
cut.xxx. horis ſtetit xp̄us in ſepulchro ſeu
mortuus. ita illis diebꝫ ſis mortuꝰ ſenſibꝫ ex-
terioribus.i. mortificatus. Et ſicut.xxxx. di
ebus ſtetit in mūdo poſt reſurrectōē ad ꝯfor
tandū diſcip̄los ⁊ viſitandū. ita illis diebus
magis inſiſtas elemoſinis p̄rimoꝝ. et ſicut.
xxxx. ebdomadis ſtetit in vt̄o virginis. ita il
lis diebus vaces deo orationi et puritati. Et
ſicut.xxxx. menſibus p̄dicauit in mundo. ita
illis diebus audias predicationes.

Decima ſubſtancie .§.iij.

tp̄alis ē decima ꝑs fructuū q̄s q̄s recolligit
in terris ſuis. De q̄bus dr̄ Leuiti.xxvij. Om
nes decime terre ſiue de frugibus ſiue de po-
mis arborū: dn̄i ſūt. Et q2 huiuſmodi decime
nō deň ꝯqueriť dn̄s dicēs Malachie.iij.ca.
Si affigit hō deū. q2 vos ꝯfigitis me et dixi-
ſtis. In quo ꝯfigimus te: i decimis et primi-
ciis et penuria vos maledicti eſtis. q.d. q2 n̄
dediſtis decimas. iō habuiſtis maledictōē pe-
nurie. Et ſubdit. Inferte om̄e3 decimatōnē i
horrea mea vt ſit cibus i domo mea. et ꝓba-
te me ſi nō effudero ſuꝑ vos catharactas ce-
li ⁊c̄. Et dicit Augꝰ. Decime ex debito requi
runť. et qui eas dare noluerint: res alienas
inuadūt.xvj.q.j. Hoc tn̄ intelligendū cū re-
quirerenť vt īfra declarať. Et Inno. dicit q2
in ſignū vlīs dominij q̄ſi quodā titulo ſpeci
ali dn̄s ſibi decimas reſeruauit. ex̄ ď deci.c.
Cū nō ſit. Ponit aūt Ray̆. multa mala q̄ ꝓ-
ueniūt nō dantibꝫ decimas. vn̄ Augꝰ. Cū de-
cimas dādo celeſtia ⁊ terrena poſſis ꝓmere-
ri. ꝑ auaritia tua duplici benedictōne frau-
daris. Hec ē em̄ dn̄i iuſtiſſimi ꝯſuetudo vt ſi
tu illi decimā nō dederis. tu ad decimā reuo-
ceris. dabis impio militi qđ nō vis dare ſa-
cerdoti.xvj.q.j.c. Decime. Itē Augꝰ. ea.q.
Nō em̄ deus nr̄ poſtulat p̄miū ſed honorem
et q̄ dignatus ē nobis totū dare. decima3 di-
gnatur a nobis recipere. nō ſibi ſed nobꝫ pro-
culdubio ꝓfuturam. Antiqui patres iō om
nibꝫ copiis habūdabāt quia decimas dabāt.
Qđ n̄ accipit xp̄us. accipit fiſcus.xvj.q.vij.
Maiores. Ecōtra remuneratō dātium deci-
mas ſm̄ Ray̆. ē quadruplex.ſ. habundantia
fructuum. ſanitas corporis. remiſſio pecca-
torum. et celeſte premium. De primis duabꝫ
dicit Augꝰ. Si decimā dederis nonſolum ha
bundantiam fructuum. ſed ⁊ ſanitatem cor-
poris conſequeris.xvj.q.j. Decime. De aliis
duabus dicit in eo.ca. Qui ergo ſibi premi-
um aut cōparare aut indulgentia3 peccato-
rum deſiderat ꝓmereri: reddat decimam. ⁊ ď
noue3 partibus ſtudeat elemoſinā dare pau
peribus. ¶ Videndu3 ergo quid ſit decima.
quid primicie. de quibus debeat dari. a quibꝫ
perſonis. et quibus locis. et an excuſentur a
peccato non dantes vbi non cōſueuerunt da-
ri. Nota primo Hiero. ſuper Ezechiel. pone-
re multiplicem decimam. et habetur extra ď
deci.ca.j. vbi dicit. Decimam partem omni-
u3 frugum Leuitice tribui populus ex lege
debebat. Rurſus ex ip̄is decimis leuite hoc ē
inferiorum miniſtroru3 gradus decimas da
bant ſacerdotibus. Erantq3 ⁊ alie decime q̄s
vnuſquiſq3 ex populo iſrael in ſuis horreis
reſeruabat vt cōmederet eas cū iret in Hie-
ruſalē in templum et i veſtibulo tēpli ſacer-

dotes et leuitas ad ꝯuiuiū inuitarēt. Erant
ꝗ alie q̄s paupib⁊ reddebāt. Atvero p̄mitie
q̄s ꝺ frugib⁊ offerebāt. nō erāt ſpāli noīe dif
finite: ſ; offerētiū arbitrio ꝺrelicte. Traditō=
a nē q̄ꝫ accipim⁹ hebreoꝝ ñ lege p̄ceptā: ſ; arbi
trio mgr̄oꝝ inolitā q̄ꝛ q̄ plurimuꝫ q̄dragesi=
mam ꝑtem dent ſacerdotibus. qui minimuꝫ
ſexagesimā. Inter q̄dragesimā aūt et ſexage
ſimam licebat q̄dcūqꝫ voluiſſent offerre. hec
ille. ¶ Quare aūt pmicie dent̄. et quō ho=
mīes ad hoc teneantur. Dic. b Tho. ſcd̄a ſe=
cūde. q. lxxxvj. ar. iiij. Et qꝛ deo debem⁹ exhi=
b bere id qd̄ p̄cipuū eſt. iō offerebant̄ p̄mitie
ī recognitōnem diuini benefitij. ſ. q̄ꝛ aliquis
ꝓfiteatur fruct⁹ terre a deo recipe. Et dabā=
tur ex p̄mis fructib⁊ tanq̄ quid p̄cipuū. Et
quia ſacerdos ꝯſtituit̄ populo in hijs q̄ ſunt
ad deum. iō p̄mitie cedebāt in vſū ſacerdotū.
ꝑtinet aūt ad ius naturale vt ex rebus ſibi
datis a deo aliq̄d tribuat ad ſuuꝫ honorem.
Sed q̄ꝛ talibus ꝑſonis exhibeant̄. ſ. ſacerdo=
tibus aut ꝺ p̄mis fructib⁊ aut in tāta quāti=
tate hoc fuit ī lege veti determiatū. In noua
aūt lege ꝑ determinatōeꝫ eccleſie diffinit̄ vt
pmicias homines ſoluāt ſm ꝯſuetudinem
patrie. et indigētiam miſtroꝝ eccleſiaꝝ. Vñ.
xvj. q. vij. dr̄ q̄ꝛ decimas ꝛ p̄micias quas iure
ſacerdotū eſſe ſentim⁹. ab omni populo acci
pere debēt. Decima aūt ꝓpria et vera eſt deci
ma pars omniū bonoꝝ iuſte acq̄ſitoꝝ deo
debita. ext̄ eo. Tua nobis. Vñ ſm Ray̆. dari
debēt de oīubus fructibus terraꝝ. arboꝝ. or
torum. nutrimentis aīalium. lana. lacte. fe=
no. lignis. piſcatōnibus. venatōib⁊. affictis.
penſionibus. molendinis etiā ad ventū. bal=
neis. fullonijs. metallarijs. lapidicinijs. de lu
cris ex negotijs ꝯſecutis. et artificijs. et cete=
ris bonis. xvj. q. j. Decime. et. q. vij. ca. Qui=
cūqꝫ recognouerit. ext̄ eo. ꝯmiſſū. et. c. Nūti
os. Et generaliter de omni licito. ſm Hoſti. ꝛ
c Tho. ¶ Fit aūt talis diſtinctio de decimis.
quia quedā ſunt ꝑſonales. quedā p̄diales. q̄=
dam mixte. ¶ Perſonales ſūt que debent̄ ex
negotiatione et artificio ſeu ſciā. i. ex lucro
acq̄ſito ꝑ ſciam. vt ꝑ lecturas. aduocatōnes.
ꝯſultatōnes. et huiuſmōi. milicia. venatōes.
piſcatōnes. officio regiminis. et huiuſmodi.
Et hee ꝑſonales dari debēt eccleſie ꝓrochia=
li ſeu baptiſmali vbi quis audit diuina ꝛ re
cipit ſacramēta. vt. xvj. q. j. Queſti. et xiij. q.
j. §. j. Et hoc niſi aliud obtineat de ꝯſue. ext̄
eo. c. j. et ext̄ de deci. c. Ad apoſtolice. Vl'ni=
ſi p̄ſcripte ſint que tñ p̄ſcriptio ꝑ lay̆cuꝫ fie
ri non poteſt. hec Ray̆. hoſti. ꝛ Tho. Reges
tñ et principes ꝑſonales decimas ſoluēt ep̄o
illius dioceſis ī q̄ habent p̄ncipale domicili=
um. ſm Inno. Et poſſūt dari ꝑſonales deci=
me in fine anni. ar. ext̄ de pig̃. c. Ex literis.
De re etiaꝫ donata vel legata notauit Hug.
xvj. q. j. Decime. q̄ꝛ debet dari decima: licꝫ fu
erit decimata a legatore vl' donatore. Sꝫ de
ſucceſſione hereditatis paterne filius nō te=
netur ſi decimata ſunt bona a patre: ſed he=
res extrāne⁹ bene tenetur. De illicite acq̄ſitis
in caſibus vbi cōpetit reſtitutio vt in furto.
vſura. iniuſto bello. et huiuſmodi. vel vbi de
neceſſitate oportet vt fiat erogatio vt in ſi=
monia. nō debet dari nec recipi decima ꝑſo=
nalis. Sed in alijs illicite acquiſitis. vt per
turpitudinem debet dari ſi peccatū eſt ocul=
tum. non autem ſi eſt notorium debet recipi
ſecundum Tho. ¶ Decima predialis eſt que
prouenit ex ipis predijs. ext̄ eo. Ad apoſto=
lice. et ca. Paſtoralis. et ſecunduꝫ Hoſti. de=
bent dari īdiſtincte a poſſidente predia ſiue
iuſte ſiue iniuſte poſſideat. Et nonſolum ſi
poſſideantur predia a catholico: ſedetiaꝫ he
retico. iudeo vel pagano. extra eo. c. De ter=
ris. Et ratio huius eſt. quia dantur ratione
prediorum. extra eo. c. De terris. etiam ſi fu=
iſſent ſeminata ſemine furtiuo. et huiuſmōi.
Tho. et Ray̆. Et ſi quis arborem exciſam in
ſilua portet ad lacum vbi multoplus valet.
ſecūdum Inno. ſoluet decimam eccleſie vbi
ſita eſt ſilua deductis expenſis quas fecit in
transferendo. ꝛ debet dari parrochie in qua
ſitum eſt prediuꝫ huiuſmodi decima predia=
lis. xvj. q. j. Si q̄s lay̆cus. et. xiij. q. j. §. j. et
extra eo. Oñi. Et hoc niſi aliud obtineat de d
conſuetudine. et debent dari decime nō dedu
ctis expenſis nec etiam illis que fiunt ꝓ fru
ctibus collegendis. extra eo. c. Cum ſint ho=
mines. Debent q̄ꝫ dari ſtatim quādo fruct⁹
ꝑcipiuntur anteq̄ inde ſeparetur cenſus vel
tributum et huiuſmodi. Et ſi prius fuerit fa
cta dicta ſeꝑatio. dabitur nihilominus deci=
ma integra. ext̄ eo. c. Tua nobis. Vtruꝫ aūt
debeant deportari ad eccleſiā vel dari ī agris
ꝛ vineis. dicit Hoſti. in hoc eē' ſtandū ꝯſue=
tudini. ext̄ ꝺ ſepul. c. Certificari. ¶ Decima
mixta eſt que de agnis et alijs fetibus aīaliū
prouenit que ſunt in paſcuis. ꝑtim eniꝫ iſta
decima prouenit a predijs vbi paſcunt̄ aīa=
lia. ꝛ ſic ſunt prediales. ꝑtim a cuſtodia per=
ſonarum. et ſic ſunt ꝑſonales. ꝓpterea dicun
tur mixte. Et iſte ſecundū Hoſti. dande ſunt
illi eccleſie: vbi eſt ꝯſuetudo dandi. Et ſi non
ap̄pareat ꝯſuetudo dandi ſi aīalia ꝯtinue pa
ſcuntur in ꝓrochia eius qui eſt dñs ipſorum
et qui gerit curā eorum. dari debet ꝓprie par
rochie. Si aūt paſcuntur ī alia ꝓrochia di=
uidi debēt īter eccleſiā vbi paſcunt̄. ꝛ ꝓpriā.
ext̄ de teſta. c. Relatum. Sꝫ Tho. ꝛ Ray̆. di
cūt q̄ꝛ de lacte. fetu. ꝛ lana. dꝫ dari ecclīe vbi
paſcunt̄. In hmōi aūt decimis nō tenēt̄ da=
re optima. nec tenētur dare magis vilia ſed
mediocria. xvj. q. j. c. Decime. Itē nota q̄ꝛ ſi
paſcua ꝓ aīalib⁊ ānuatī vēdant̄. ſm Inno.

decimā ꝑcij ſoluēt illi eccl'ie vbi ſūt paſcua.
Sed ſi dn̄s fundi patiatur gratis paſci be-
ſtias in fundo.cū herba quam euellit beſtia
tranſeat cuȝ onē ſuo.ſ.decime dn̄s beſtie te-
nebitur dare etiā decimam valoris herbe.ff.
de vſufruc.l.Si vſufructus. ¶ Utrū decime
poſſint ꝑſcribi.Reo.a laýcis n̄.ex̄t de ꝑſcrip.
c.Cauſam.ſed a clericis ſic ſi ꝓrochiam ha-
bent.ex̄t de ꝑſcrip.c. De quarta. Religioſi
ꝙ ſi nō habent ꝓrochiam.ipas ꝑſcribere nō
poſſunt q2 nec poſſidē.xvj.q.j.Placuit.Sȝ
ſi habent tūc ratione ꝓrochie eas ꝑſcribūt.
ex̄t eo.c.Cū ꝯtingat.⁊.c.Cū in tua.Et nota
ꝙ ep̄us qui dicit ſe ꝑſcripſiſſe decimas in ali
eno ep̄atu oportȝ ꝙ alleget et ꝓbet tituluȝ.
quia ius ꝯn̄e eſt ꝯtra eū niſi tanti tp̄is alle-
getur ꝑſcriptio cuius ꝯtrij memoria nō exi-
ſtat.ex̄t de ꝑſcrip.c.Ep̄m.li.vj.Iteȝ nota ꝙ
ſi ꝯſuetudo ꝑcipiendi decimas fuerit ꝑſcri-
pta in vno ꝑdio alicuius ꝓrochie.nō exten-
ditur hoc ad aliud ꝑdium qđ de nouo colit̄.
ex̄t eo.c.Cū ꝯtingat.Item qui diu decimas
nō ſoluit et nūc vult ſoluere nō debet ſolue-
re illis qui ex ſola ꝑſcriptōne decimas hacte-
nꝰ ꝑceperunt:ſed eccleſie ꝓrochiali ſm̄.Wil.
¶ Utrum decime illarū rerum de q̄bus non
ꝯſueuerunt dari antiq̄tus debeantur illis q̄
eas habent in feudum vel eas recupauerit.
aut eccleſie:Rn̄det Raý.Uidetur ꝙ milites
qui al's decimas recipiūt poſſint illas petere
eo ꝙ illis terra illa ab antiq̄ fuit decimalis.
⁊ vna eadem res nō debȝ duplici iur̄ cenſeri.
ex̄t eo.Cū in tua.Uel forte verum in mona-
ſterio vel eccleſia.ſecus in laico qui nō debet
eas recipe ſic nec etiā decimas noualiuȝ.Un̄
ꝯſulendū ē ꝙ ſoluant ꝓrochiali eccleſie.Itē
Hoſti.Itē ſciendū ſm̄ Raý.ꝙ ſi q̄s tenet de-
cimas in feudū.non ꝓpter hoc recipiet deci-
mas noualiū ſed debent̄ eccleſie ꝓrochiali.
q2 hmōi ꝯceſſiones et ꝑuilegia ſūt artanda
nō amplianda.ex̄t eo.Tua.niſi forte ſint re
ligioſi et ex ꝑuilegio decimas ꝑcipiant.quia
ꝑcipent etiā noualiū.ex̄t eo.in.c.ex ꝑte.el.
ij.Et ſi ipi religioſi nō ex ꝑuilegio decimas
alicuius eccleſie ꝑcipiebāt ſed ex ꝑſcriptōne.
tūc decime noualiū non eis ſed eccleſie ſunt
ſoluende ex̄t eo.c.Cum ꝯtingat.

A quibus debent da- .§.iiij.

ri decime:Reo.ꝙ debēt dari decime ab om̄ibꝫ
laýcis.xvj.q.vij.Decimas.⁊ ex̄t eo.c.A no-
bis.Itē clerici tenent̄ ad decimas nō ꝺ eccle
ſijs ſed de rebꝫ ſuis.ex̄t eo.c.ij.Itē religioſi
tā exempti q̄ nō exempti de terris et poſſeſ-
ſionibꝫ ſuis acq̄ſitis et acq̄rendis tenēt̄ inte-
gre ſoluere decimas illis q̄bus eedē poſſeſſi-
ones fuerāt decimales.ex̄t eo.c.Statuto.li.
vj.Item leproſi tenent̄ ad decimas.ſi tn̄ ſint
ꝯn̄iter viuētes non tenent̄ de ortis et nutri-
mētis aīaliū.vbi etiā itelligunt̄ fetꝰ.Et om
nia ꝑdicta intelligunt̄ de iure ꝯn̄i.ſecꝰ ſi q̄s
habet aliq̄d ex priuilegio.Item iudei etſi ad
decimas ꝑſonales nō teneant̄ q2 nō recipi-
unt diuina nec ſunt de eccleſia:tn̄ tenent̄ ad
decimas predialeſ.ex̄t eo.c.De terris.Item
ſm̄ Tho.ſcd̄a ſcd̄e tenentur clerici dare deci
mā pape req̄renti.Nam in veteri teſtamēto
mandauit dn̄s leuitis recipientibꝫ decimas
a ꝓplo ipos dare decimaȝ decime ſūmo ſacer-
doti.Naturalis em̄ ratio dictat vt ille qui ha
bet curam de ꝯn̄i ſtatu ꝓuideatur ſibi .vnde
poſſit exequi ea que ꝑtinent ad ꝯmunē ſalu-
tem.Tenentur ergo clerici dare decimaȝ ſū-
mo pontifici ſi exigat.Item vendendo acer-
uū ante decimatōnem.eccleſia habet actōnē
in decima ꝯt̄ vtrūq3.ſ.et emptorem quia res
tranſiuit ad eū cum onere decimarum.extra
eo.c.Paſtoralis.et ꝯtra venditorē ꝓpter do-
lum eius.et quia habet precium rei vendite.
xxij.q.ij.Monemus.Poteſt ergo petere a q̄
maluerit:ſed ſi recipit ab vno liberatus eſt
alter.Item cum collectis fructibꝫ decime ſta
tim debeant dari ſi non ſoluantur ſtatim n̄
ꝯpetenter ſolui poſſunt.et ante ſolutionem
aceruus ꝑ furtum vel rapinam de area vel
archa ſublatus fuit:tenetur ruſticus ad dā
dum decimam.quia fuit in mora et ſic peri-
culum ſpectat ad eum.Sed ſi nō fuit in mo-
ra non tenetur:ſed aget eccleſia ꝯtra actorē.
Et ſimilit̄ nō tenet̄ ſi ſacerdos fuit cā more.

Qualiter et quando .§.v.

teneantur hoīes dare decimas ex ꝑcepto.
Dicendum ſecundum Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.lxx-
xvij.Preceptum de ſolutōne decimarum.ꝑ-
tim eſt morale indictuȝ ratione naturali.ꝑti
eſt iudiciale robur habens ex inſtitutōne di-
uina.Conueniebat etiam cum ceremoniali-
bus q̄tum ad aliquā ſignificatōnem.Mora-
le quidem inq̄tum ratio naturalis dictat vt
hijs qui diuino cultui miniſtrabant populꝰ
neceſſaria miſtraret.Quis em̄ militat vnq̄
ſtipendijs ſuis ait apoſtolus.j.ad Corinth.
ix.Iudiciale ē q̄tū ad determinatōnem cer-
te partis.ſ.decimam que determinatio itro-
ducta ē ex inſtitutōne diuina ꝑtinens ad eq̄-
litatem ſm̄ ꝯditionem illius populi ꝯſeruā
daȝ.quia tribꝫ leuitica diuinis miſterijs mā
cipata poſſeſſiones nō habebat.et iō dn̄s vo
luit eis dari decimas a ꝓplo.Ceremoniale ē
inq̄tum ſignat ꝙ q̄cquid ꝑfectōnis eſt i nob
deo debemꝰ attribuere.iꝑfectōnem vero ⁊ ꝺ-
fectus nob reſeruare.i.a nob recognoſcere.
Denarius em̄ numerus q2 eſt primus limes
numeroꝝ ſignat ꝑfectōnē.⁊ nouenariꝰ defe-
ctū ⁊ iꝑfectōȝ.Eſt aūt hec differētia int̄ cere-
monialia et iudicialia ꝑcepta.q2 ceremoni-
alia illicitū ē ſuare tp̄e noue legis et morti-
ferū.Iudicialia vero etſi nō obligent ad ob-
ſeruanduȝ.tn̄ abſq3 pc̄to ꝑnt obſuari.et ab

800 eorū obſeruatōnē obligant̄ aliqui ſi ſtatuan
tur ꝓ legibus autoritate eorū quorū eſt con
dere leges. ſicut ſi aliq̇s p̄nceps ſtatueret vt
qui furatus fuerit ouē reddat ꝓ ea quatuor.
ſubditi illius tenent̄ ad obſeruātiā ei⁹. Nūc
aūt ī ꝓpoſito determinatō quote.i.decima cū
ſit iudiciale ꝓprie et ſtricte. nō aūt ceremo-
niale niſi large rōne ſignificatōnis ſpūalis ꝑ
quē modū omnia in figuraꝫ ꝯtingebāt illis.
Aſſūpta ē iſta detēmiatio ab eccleſia tp̄e no
ue legis ꝓ ſtatuto ſeu lege vt.ſ.nō minus po
pulus noue legis cōferat miniſtris noui te-
ſtamēti q̄ ꝓplus antiquus ꝯferret miniſtris
veteris legis.cū ad maiora teneatur.⁊ nobi
liores ſint miniſtri noui teſtamēti q̄ veteris
vt oſtendit apl'us.ij.ad Corin.iij. Sic igitur
ad ſolutōꝫ decimaꝝ tenent̄ homīes.ꝑtim ex
iur̄ naturali.qđ ſemꝑ durat q̄tū videlicꝫ ad
iſtud vt miniſtri eccleſie a populo ſuſtenten
tur ſed nō magis ꝑ decimas q̄ ꝑ aliū modū.
ꝑtim tenent̄ ex inſtitutōne eccleſie.ſ.q̄tum
ad quotam.i.decimā.q̄ tñ penſatis oportu-
nitatibus tempoꝝ et ꝑſonaruꝫ poſſet aliam
ꝑtem detēmiare. vbi ergo conſuetum eſt dari
ex precepto tenentur ad eas.

a **De non dantibus de- .§.vj.**
cimas vtrū excuſentur a peccato ex eo q̇ nō
eſt ꝯſuetū dari in illis ꝑtibus. vel datur vix
centeſima.et de q̇buſdā tm̄ vt frumēto et vi-
no nō de alijs ſꝫm ꝯſuetudinem loci. De deci
mis ꝑſonalibꝫ dicūt Raij.et Hoſti.in ſūmis
ſuis q̄ cū ſint ñ de iure diuino ſed homīs p̄-
cepto. Nam Leuit̄.vlt̄.fit tm̄ mentio de p̄di-
alibus.et ꝯſuetudo tollat ius humanū.vel ī
totū ſi eſt generalis.vl' in ꝑte ſi ē ꝑticularis
diſ.xij.c.Cōſuetudo.iō nō ſoluētes ipās vbi
eſt ꝯſuetudo nō ſoluendi.excuſātur a culpa.
Nam neceſſario ille ſūt ſoluende q̄ debent̄ ex
lege diuina.ſ.p̄diales. vel loci conſuetudine
aꝓbata.ext̄ eo. In aliq̄bus. Itē dicit Vgo
cardinalis cuius ſentētiā ponit ⁊ tenere vr̄
Archid.xvj.q.vij.et ext̄.eo.Diſcretōi.li.vj.
De p̄dialibus aūt ē maior difficultas.⁊ coī-
ter canoniſte vident̄ tenere q̄ ꝯſuetudo non
ſoluēdi nō excuſet a peccato nō ſoluētes. Et
aliqui aſſignāt iſtam rōnē.q̇ ſūt de iure diui
no. Sed nulla conſuetudo poteſt tollere vel
preualē iuri diuino.vt diſ.viij. per to.ꝫ ⁊c̄.
Sed ad hoc reſpondet Io.Neapolis.ī quo-
libꝫ.iij.q.xix.quia videlicꝫ dupliciter poteſt
dici aliquid eſſe de iure vel lege diuina. Vno
modo ſtricte ꝓ eo quod eſt de iure naturali ⁊
de pertinentibus ad fidem.et ſic eſt veruꝫ q̄
ꝯſuetudo non poteſt tollere tale ius diuinū.
Sed iſto modo accepto ſolutio decime nō ē
de iure diuino et naturali.ſed bene ſuſtenta-
tio miniſtroꝝ a populo.quod poteſt fieri ꝑ
redditus beneficiorum et oblatōnes et alios
modos. Alio modo dicitur aliquid de iure di
uino large.i.ꝓ omni eo quod continetur in
ſcriptura ſiue ſit iudiciale ſiue ceremoniale
ſiue morale. Et iſto modo cōſuetudo poteſt
tollere aliq̇d preceptum de lege diuina.puta
iudiciale qđ erat aſſūptum pro ſtatuto ciui-
tatis vel eccleſie.et ſic eſt in ꝓpoſito. Vel po-
teſt dici ſi dicat̄ q̄ decime ſūt de iure diuino
et naturali q̄ exactio ſeu redditio non ē de
iure diuino.ſed ius exigendi et debitū reddē-
di ſi petātur ſeu ipā redditio. Et ſicut quili-
bet poteſt remittere ius ſuuꝫ ita eccleſia fru
ctus decimarū:quod facit non petendo. Alij
vero aſſignāt iſtam rationē.q̇ p̄ſupponendo
q̄ ſolutio decime ſit de lege eccleſie tñ legem
ſcriptam nō poteſt tollē ꝯſuetudo niſi ſit ra-
tōnabilis ⁊ p̄ſcripta.vt dr̄ ext̄ đ ꝯſue.c.fi. Et
dicitur rōnabilis quā nō probat ius ſed to-
leratur a iure.et irrōnabilis que improbat̄
a iure.vt dicit ibi Ber.in glo.et Archi. Sed
iſta ꝯſuetudo non dandi decimas reprobat̄
a iur̄. Ad hoc poteſt reſponderi q̄ ſꝫm Pe.de
ancho.ſuꝑ.c.Statutum. Cuꝫ decretalis ali-
qua iſto modo loquitur:infringit vtiq̄ con-
ſuetudinem quo ad illud tempus ī quo ſta-
tuitur. Sed ſi poſt edictam decretalē adhuc
duret ꝯſuetudo in ꝯtrarium per debitum tē-
pus.infringet poſtmodum ꝯſuetudo đcreta-
lem ſi papa ſcit et tolerat. In hoc tñ ſunt va-
rie opiniones.ſ.ſi ꝯſuetudo ſequēs poſſit in-
fringere conſtitutōnem et reprobat conſue-
tudinem in ꝯtrarium. Vide de hoc ſuꝑ ī pri-
ma parte.ti.de ꝯſue. Dicit aūt Tho.ſc̄da ſe-
cunde.q.lxxxvij.q̄ licet eccleſia poſſit requi-
rere decimas.tam̄ laudabiliter non requirit
eas in locis in q̇bus ſine ſcandalo requiri ñ
poſſet ꝑ diſſuetudinē vel aliam cauſā:nec tñ
illi qui nō ſoluūt in illis locis ſunt in ſtatu
dānationis.niſi forte ꝓpter obſtinatōnē ha-
bentes voluntatē nō ſoluendi.etiaꝫ ſi ab eis
peterent̄. Idē ſentit Alexander de ales in ſū-
ma. Nō tamen videt̄ ſufficiens req̇ſitō curati
ad hoc q̄ teneatur reddere vbi nō ē de ꝯſue-
tudine exigendi. De papa nulli dubiū q̄ ipſo
ordināte q̄ exigerentur vbi nō ē ꝯſuetuꝫ te-
nerent̄ homines. Sed vtrū ad req̇ſitōnē dio
ceſani teneant̄.dubiū.et iō ad papā tūc re-
currendū et cōſulendū. Idē Tho. ſuꝑ Geñ.
c.xiiij.dicit q̄ vbi nō ē ꝯſuetudo dandi deci-
mas.⁊ clerici habent ſufficientē victū nō te-
nent̄ homīes ꝓ illo loco ⁊ tp̄e dare decimas.
Sꝫ vbi ē ꝯſuetudo dādi vel miſtri eccleſie nō
hñt ſufficienter:tenent̄ ad dandū. Idē Tho.
in q̇libet ſic dicit et melius. Nulla ꝯſuetudo
ꝯt̄ria ſoluit homīes ab obligatōe reddendi
decimas q̇ hec obligatō fundat̄ ſuꝑ ius diui
nū et ius naturale:vñ ſemꝑ tenēt̄ hoīes red
cidere demas ſi eccl'ia exigat.ꝯt̄ria etiā ꝯſue
tudie ñ obſtāte.⁊ ī terris ī q̇bꝫ ē ꝯſuetudo q̄
đcime ſoluāt̄ ipā conſuetudo q̄ſi ex poſtulat

decimas. vñ peccaret qui nõ redderet. Sed ĩ
terris in quibus nõ ẽ ↄſuetudo ↄñis ꝙ deci-
me denẽ et eccleſia nõ petit: videẽ eccleſia re
mittere dũ diſſimulat. Et iõ homĩes ĩ terris
illis nõ peccant decimas nõ dando. Dur eñ
eſſet dicere ꝙ oĩes homĩes italie ⁊ ꝑtiũ ori-
entaliũ qui nõ dant decimas dãnarenẽ. Et
huiuſmodi argumentũ poſſum⁹ ab Aplõ ac
cipe cui deberenẽ neceſſaria vict⁹ ab hijs q̃bꝰ
p̄dicabat tñ non accipiebat. nec tñ peccabãt
qui ei non dabãt. alioq̃n male egiſſet cũ eis
aplus non accipiendo. Ideo autẽ apoſtolus
nõ exigebat qð ſibi debebaẽ ne offendiculuꝫ
daret euãgelio. Vñ nõ bene facerẽt rectores
eccleſiaꝝ ſi in terris illis decimas exigerent
vbi nõ ẽ ↄſuetudo dari ſi ꝓbabiliter crederẽt
ꝙ ex hoc ſcandalũ orireẽ. Q: aũt in aliq̃bus
terris milites exigãt decimas hoc nõ ẽ quia
ipi habeãt ius exigendi decimas q: cũ hoc ſit
ius ſpũale qð debeẽ miniſtris nõ cadit ĩ lay-
cam pſonã. Sed ille res tꝑales q̃ de iure exi-
guntur a clericis. ſ. fruct⁹ decimaꝝ ex ↄceſſi-
one eccleſie date ſũt illis ꝓpter quedã ſuitia
facta ab eis eccleſie. ſicut etiam eccleſia po-
teſt remittere ipſos fruct⁹ qui danẽ ꝓ deci-
ma. nõ tñ remittit ius exigẽdi decimas: nec
tollit debitum reddendi. hec Tho. qui hec di-
cit de decimis ſimpliciter et indiſtincte ſiue
p̄dialibus ſiue pſonalibus. Et huic. ſ. ſñie ſa
tis ↄcordãt dicta Wil. ⁊ Archi. in p̄dialibꝰ.
et dicta Jo. an. de q̃buſcũq; decimis ſi bene et
nõ ſupficialiter intelligantur Archi. vero
ſup. c. Diſcretioni. exẽ ð decimis. li. vj. poſt-
q̃ oſtendit ꝑ multa iura et dicta ſanctorũ in
decretis et decretalibus poſita decimas eſſe
ðbitas eccleſijs. Addit tñ ſic. In hoc dicebat
frater Ugo mgr̃ ĩ theologia ꝙ decime p̄dia-
les debenẽ ex p̄cepto: ſed niſi petanẽ nõ tenẽ
tur dare. ſed ſi petanẽ et nõ ſoluanẽ ab illis
qui debent. tũc peccant mortaliter: et ſic vi-
detur loqui iura de decimis ꝙ ſũt cogendi ad
ſolutõnem ꝑ cenſurã eccleſiaſticã. Et hãc ſẽ-
tenciam videtur ſequi Hoſti. in glo. ſup. c.
A nobis. exẽ eo. ðſu. Quinq; ĩfra canones.
hec Archi. Jo. vero an. ſup. c. A nob. exẽ ð
deci. et p̄mi. in nouella. poſt multa ꝑ que ꝓ-
bat decimas de neceſſitate ſoluẽdas ſic ↄclu-
dit. Quicunq; ĝ monitus nõ ſoluit integra-
liter decimam negari nõ pẽ q̃n peccet morta
liter. q: tranſgreſſor diuine et humane legis
necnõ et iudici cõtumax repiẽ: vñ et excoĩ-
cari poteſt. Et hoc ꝓbat Ludouic⁹ imꝑator
iubens ne p̄textu inceſtus clericorũ retinea-
tur. ſ. decima. et dicit ſic. Qui vero decimaꝫ
poſt trinã admonitõnem ⁊ ſacerdotũ p̄dica-
tõneꝫ dare neglexerit. excoĩcetur. vt ĩ Lom
barda de deci. li. vlẽ. Et ꝑ hoc dicunt quidã
ꝙ in regionibus illis vbi de more nõ ſoluiẽ
decima nec p̄dicatur nec exigitur. nõ peccãt

mortaliter homines qui non dant decimas.
q̃ſi romana eccleſia videaẽ ſuꝑ hoc ſaltẽ quo
ad p̄terita diſpenſare: ne ↄtingat tãtaꝫ mul
titudinem in hac cã damnari. ar. infra eo. c.
In aliq̃bus. et in eo qð legiẽ infra de cõſe. ec
cleſie. c. Aqua. et de cle. exco. vel ĩterdic. mi-
ni. c. Si celebrat. Alij vero dicũt ꝙ cũ ad ſo
lutõnem decime ex p̄cepto q̃libet ſit obliga-
tus. ſꝑ peccat ñ ſoluẽs. ar. exẽ eo. Ex ẽnſmiſ-
ſa. et ſꝑ ẽ ĩ mora ſicut fur. Et hec opinio vi-
detur ſm rigorem iuris p̄ferẽda. p̄ma tñ be-
nignior et efficatior ẽ. Et iõ ad vitandũ ani-
marũ piculũ exp̄ſſe ẽ amplectenda. ar. ſup̄.
de appell. c. fi. Illud aẽ ꝓcerto teneas ꝙ q̃tũ-
cunq; clerici delinquãt vl' decimis abutanẽ.
nũq̃ tñ de hoc habẽt clerici diſputare nec de-
bent ꝓpter hoc decimas detinere. vt infra eo.
c. Tua nobis. hec ibi. et ſic vr̃ ↄcor. cũ Tho.
Jo. vero Neapol'. in. iij. quolibet. q. xix. ſic di
cit ꝙ p̄ceptũ de decimis dandis non obligat
quia ſit de iure nature vel de iure ſcripto in
noua lege vel in veteri q̃tum ad decalogum
et moralia: ſed inq̃tuꝫ vel iudiciale vel cere-
moniale. Et quia huiuſmõi iudicialia vl' ce-
remonialia trãſierũt non obligant. Vñ Au-
g⁹. dicit in quodam ſermone ꝙ ſabbata ob-
ſeruare et decimam dare. et circumciſionem
facere. et huiuſmodi. ĩpfecta erãt. tranſierũt-
q; omnia. et pfecta ſunt. Sed obligat hoc p̄-
ceptum de decimis. quia eſt de iure poſitiuo
pape qui p̄eſt toti eccleſie cuius eſt ſtatuere
maxime talia que videntur ad cultũ dei ordi
nata. et ad ſuſtẽtationem eorum qui vacant
diuino cultui. qui vt eſſet quedam ↄſonan-
tia et noui et veteris teſtamẽti. ſtatuit vt ta
xatio veteris teſtamenti de decimis ſeruare-
tur etiã in nouo ꝙ poſſet etiã ſtatuere ſi ei
videretur ꝓpter aliquã cãm rationabilem ꝙ
plus vel minus daretur. et tale ſtatutuꝫ om
nes obligaret. Conſuetudo aũt nõ dandi de-
cimas in aliq̃bus terris q̃diu toleratur ab
illis q̃ preſunt eccleſie. et maxime a papa ꝓ-
pter cuius ſtatutum omnes obliganẽ excu-
ſat q̃tum ad hoc ꝙ q̃diu nõ petunt pñt lici-
te tenere. ſed ſi peterẽt maxime de ↄſenſu pa
pe in talibus terris oĩes tenerenẽ dare. hoc
eñ eſſet iam amplius hanc conſuetudinem
non tollerare ſeu approbare: ſed deſtruẽ. Vñ
ſicut legem abrogatam per ↄtrariam legeꝫ
ſi legiſlator reuocaret omnes obligaret. re-
nouata ſic ↄſuetudine poteſt deſtruere non
tolerando. et oĩes ad ſui ſtatuti obſeruantiã
obligaret. cui ſtatuto videẽ derogari ꝑ ↄtra-
riam cõſuetudinem q̃diu fuerit tolerata et
quaſi ꝑ ↄſequẽs approbata. Ul. aũt dicit q̃ñ
nulla decima ſoluiẽ videẽ ꝙ dñi p̄diorũ bre-
ui manu ſoluerint eccleſie decimas. et ꝙ eis
deinceps ecl'ia redonauerit. Inno. aũt mul-
tũ rigide ĩcedit ĩ iſta materia dicẽs ꝙ ĩ eo ꝙ

802 decime nō ſoluunt̄ vel minus plene redduntur nulla ꝯſuetudo valet vl' excuſat a peccato. Anthonius de bu. dicit ꝙ canoniſta nō ē bonus determinator ī iſta materia ſ; theologus cuius ſciā eſt ius diuinum. vnde cum ſint decime de iure diuino et ad theologos magis ſpectet declaratō et dēminatio dubiorum circa ius diuinū q̄ ad canoniſtas. videt̄ ꝙ theologis ſit ſtandū ī materia decimarū magiſq̄ canoniſtis. Dicit etiā ꝙ cum fuerit ꝯfeſſus ipſe pluribus ꝓbis et famoſis viris magiſtris ī theologia nulla eſt ſibi facta ꝯſciā de ſolutōe decimaꝝ. ipſe tñ videt̄ tenere ꝙ ſint ſoluende. Sed nota ꝙ in hoc omnes ꝯcor. ꝙ vbi eſt cōſuetudo dandi. omnino homines tenent̄ ad dandū. et debet eis fieri cōſciā. Dicit tñ Hoſti. ꝙ ꝯpoſitio int̄ ꝑſonā eccleſiaſticam et laicos ſup̄ aliqua ꝑte decime ſeu quota de ꝯſenſu p̄lati ſupioris valꝫ. Ray. etiā dicit ꝙ ſi quis retinuerit decimas longo tp̄e. et nunc veniēs ad penitenciaꝫ petit ſibi remitti. qꝛ al' oporteret eū mendicare. ſacerdos ſi videt ip̄m ꝯtritum. et p̄ces eiꝰ īniti veritate. debet ſibi remittere tanq̄ paupi cum hocidē poſtea dare deberet. xvj. q. j. Quoniā. Ul. addit ꝙ etiā ſi eſt diues poteſt in totum vel in ꝑtem dimittere ex q̄ vult in poſterum abſtinere. Si quis aūt velit ſimpliciter itelligere Cle. illam. ſ. ꝙ teneantur ꝯfeſſores facere ꝯſciam ꝯfitentibus etiamſi in hoc nō fuerint req̄ſiti quia de hoc alij doc. nihil dicūt. tūc videtur ſufficere ꝙ faciat ꝯſciam ꝑ iſtuꝫ modum. ſ. ꝙ ſi exigerent̄ ſint parati dare ad mandatū eccleſie. al' vt dictum ē nō eſſent in ſtatu ſalutis. qꝛ ꝯtēnerent p̄ceptum eccleſie. vbi eſt ꝯſuetū dare de toto facere ꝯſciam vt dent. vbi vero de aliqua quota et parua conſueuit dari: illam dent. Nec tamen videtur ꝙ oporteat facē ꝯſciam niſi p̄ncipalibꝫ domꝰ. Nam filijfamilias. ſui et hmōi dare nō pñt.

¶ Capitulum quartum de Jactantia.

IActantia ſecundum Greg. eſt filia inanis glorie. ⁊ pt̄ ſic deſcribi ꝙ eſt vitium q̄ quis ſe v̄bis extollit ſup̄ illud qd̄ ē vel qd̄ homines opinantur de eo. Uirtuti veritatis opponitur ſecundū ſpeciē actus. quia ꝯñiter in ea reperitur falſitas. Sed ſecundū cauſam ſuā ex qua etſi nō ſemper tñ vt frequentius accidit: ꝯtrariatur humilitati. Nā ꝓcedit iactancia ex ſupbia ſicut a cā interius motiua et ipellēte. Ex hoc enī ꝙ aliq̄s ꝑ arrogancia interius ſup̄ ſe eleuatur. ſeq̄tur plerumqꝫ ꝙ exterius maiora quedam de ſe iactet. licꝫ aliqñ ex vanitate quadam nō ex arrogācia ad iactanciā ꝓcedit. et ex illa vanitate delectatur. quia talis eſt ſ;m habitū. et iō arrogancia ꝑ quam aliquis ſup̄ ſeip̄m extollitur: eſt ſp̄ēs ſupbie. nō tñ idem iactancie eſt ſ; vt frequenter cā eius. Et ꝓpter hoc Gregoꝰ. ponit iactanciā terciā ſpeciē ſupbie. Plerūqꝫ ꝓcedit iactancia ab inani gloria ſicut a cā finali: inq̄tum. ſ. iactator intēdit ꝙ ꝑ ſuaꝫ iactāciam gloriam ꝯſequat̄. Et iō ſ;m Greg. dicit̄ oriri ex inani gloria. et eſſe filia eius ſ;m rōnem finis. Prohibet aūt hāc dñs dicēs Ecci. vj. Non te extollas in cogitatōne aīe tue. vbi dicit glo. iactanciā et ſupbiā ꝓhibet. Hanc vt vitioſam puniendaꝫ a dño oñdit pſalmiſta dicens p̄s. xj. Diſꝑdet dñs vniuerſa labia doloſa: et linguā magniloquā. qui dixerūt: linguam nr̄am magnificabimus. labia noſtra a nobis ſūt. quis noſter dñs eſt. Ubi poteſt notari triplex iactancia.

Primo iactācia per ironeitatē. ibi. Diſꝑdet dñs vniuerſa labia doloſa: ⁊ linguā magniloquam.

Secūdo iactācia ꝑ vanitateꝫ. ibi. q̄ dixerūt: linguā nr̄am magnificabimꝰ.

Tertio iactācia ꝓpt̄ falſitatē. ibi. labia nr̄a a nobis ſūt. q̄s noſter dñs ē.

¶ Q̄tum ad primum. §. j.

Sciendū ꝙ cū aliq̄s dicit de ſe aliq̄s ꝺfectꝰ quos in ſe non eſſe ꝯgnoſcit ⁊ cum hoc facit vt inde reputetur humilis. et ſic laudetur. vl' portat veſtes multum abiectas. vel faciē pallidam querit ea intentōne vt reputetur mortificatus et contemptor mūdi: ibi eſt iactancia et aliud etiam vitium quod dr̄ ironia ſecundum Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cxiij. arti. ij. tamē ſ;m diuerſa. Jactancia quidem inq̄tum per exteriora intendit oſtendere virtutē ī ſe quā nō habet. Jronia vero inq̄tum oſtendit defectum exterius queꝫ in ſe non recognoſcit. Uñ de huiuſmodi dicit xp̄us Math. vj. Exteminānt enī facies ſuas. i. extra terminos naturales aptant facies ſuas herbis vel q̄buſdam lotionibꝫ vl' vnctōibus vt appareāt pallidi. vt appareāt hoībus ieiunantes. et ſic reputentur abſtinentes. Et plꝰs dicit ꝙ ſuꝑhabundātia et valde defectus iactācia ē qñ ſcꝫ fit ad iſtū finē. Uñ ꝺ Aug. legit̄ ꝙ nec nimis precioſas veſtes volebat deferre nec nimis abiectas. qꝛ in vtroqꝫ aliqñ hoīes q̄rūt gloriā ſuā. qd̄ ꝑtinet ad ironicā iactanciam.

¶ Q̄tum ad ſecundū. vt ꝓuer. xxvj. dr̄ ꝺ ironico. Cū ſubmittit vocē ſuā. ſ. quiſpiā dicendo ꝺ ſe vilia ne crediderís ei. Septem enī neq̄tie ſūt ī corde illiꝰ ꝓuer. xxvj. i. plena neq̄tia. Sed de hijs dicit p̄s. in predicta auctoritate. Diſꝑdet dñs. i. ꝑ diuerſos modos ꝑdet etnaliter. ſ. et ſp̄ualiter. et aliqñ tp̄aliter. vniuerſa labia doloſa. q̄. ſ. ī v̄bis ſuis vtunt̄ dolo dicentes defectꝰ de ſe q̄s non recognoſcunt ī ſe ad decipienduꝫ audientes vt ſic eſtimēt eos humiles. vñ ſubdit. linguam magniloquam.

Lingua ei oris ꝗſi ſit humilis.tñ lingua cor-
dis eſt magna.quia magnificari intendit.
¶Notandum tñ ꝙ dicere de ſe vilia vel oñ-
dere actu vl'minora ſeu defectuoſa poteſt fi
eri tripliciter ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e.q.cxiij.ar-
ti.j.Uno mõ ſalua veritate dũ.ſ.q̃s maiora
que ſunt in ſe reticet.et quedam minora ſeu
defectuoſa de ſe pfert que tamẽ in ſe eſſe rꝯ-
gnoſcit.Et hoc non ptinet ad vitiuȝ ironie.
nec eſt peccatum ſecundũ genus ſuuȝ niſi p
corruptionem alicuius circumſtantie puta
talia dicendo pſonis infirmis:vñ illi ſcãda-
lizarentur.al' laudabiliter fieri poteſt. Si-
cut aplus Paulus vocat ſe minimũ apoſto
lorũ et pſecutoreȝ ſe fuiſſe eccleſie.j.ad Cori.
xv. Et vir cũ quo eſt deus.et qui ꝯfortatus
eſt a dño:dic. Stultiſſimus ſũ virorũ:et ſa-
pientia hominum nõ eſt mecũ.vt dr̃ ꝓuer.
xxx.Nec tamẽ vitiuȝ ironie ꝯmittit.quia lo
quitur ſm reputationẽ mundanoꝝ:q̃ eſti-
mãt ſtulticiam.mundana ꝯtẽnere que mũdi
ſapiẽtia q̃rit.vel loq̃tur de ſapĩa q̃ rõne acq̃
ritur:nõ de ea q̃ diuina inſpiratõne habetur.
Amos ꝓpheta negando ſe eſſe ꝓphetaȝ dicẽs.
Nõ ſum ꝓpheta.c.vij.nõ peccauit.q̃ȝ.ſ.non
erat de origine ꝓphetaꝝ.vel vt dicit Grego⁹.
quia ꝯgnouit tũc actualiter nõ habere ſp̃m
ꝓphie.Sic et beatus Franciſcus ſine ironia
appellabat ſe maximũ peccatorem certa ꝯſi-
deratõne et reſpectu. Secundo mõ pt̃ aliq̃s
dicere minora de ſe et vilia que tñ inſe nõ re-
ꝯgnoſcit.aut cũ negat aliq̃d boni de ſe qd̃ ĩ
ſe eſſe ꝯgnoſcit.⁊ hoc ptinet ꝓprie ad ironi-
am que ẽ ſpeciale peccatũ .et ꝯtrariũ veritati
p defectũ.et id̃ euitandũ.Et de hijs dicit phi
loſophus in.iiij.ethicorũ ꝙ quidã minora d̃
ſe dicũt fugiẽtes tumidũ.i.elatõnem ſed nõ
ꝓpter hoc excuſantur a peccato ſi mentiunt̃.
quia nõ debet ſic vitari vnum peccatum qd̃
cõmittatur p hoc aliud.Un̄ Aug⁹.ſup Jo.
Nõ ita caueatur arrogãtia vt veritas relin
quat̃.xxij.q.ij.Nõ ita. Et Grego⁹. Jncauti
ſũt humiles qui mẽdatio ſe illaq̃ãt.q.ea. Jn-
cauti.Et tale peccatum minus eſt graue.ſ.
ironia q̃ iactãtia.Un̄ phus dicit in.iiij.ethi
corum ꝙ irones ⁊ minus dicentes gratiores
ſũt ſm mores.ſ.q̃ iactantes. Tertio mõ di
cit quis minora de ſe que nõ recognoſcit in-
tendens inde magis ꝯmendari.Et talis iro-
nia eſt mixta cũ iactãtia.Et ſm phm ẽ gui⁹
iactãcia.Et d̃ hac dr̃ Eccĩ.xix. Eſt q̃ nequi
ter ſe hũiliat:⁊ inferiora eius plena ſũt dolo.
Sed diſpdet dñs vniuerſa labia doloſa.Hinc
et Cato.Nec te collaudes:nec te culpaueris
ipſe.Hoc faciũt ſtulti q̃s gloria vexat ianis.

a Jactantia ſecunda .§.ij.

eſt p vanitatẽ.ſ. cũ aliq̃s dicit de ſe laudabi-
lia ex quadam loquacitate vel leuitate men
tis ſine aliqua neceſſitate vl' vtilitate.quod
fieri non debet.iuxta illud ꝓuer.xxvij.Lau
det te alienus et nõ os tuũ. Et Señ. Laus ĩ
ꝓprio ore ſordeſcit.Ubi aduertendũ ꝙ tripli-
ci ex cauſa pt̃ quis laudare ſeip̃m. Uno mõ
ſui iuſta vtilitate cũ.ſ.quis eſt tribulationi-
bus circundatus vel calũniatus ſeu deſpa-
tõne temptatus.ꝓpter qd̃ recogitat bona fa
cta.vel coram alijs refert ad ſui aĩatõnem et
ꝯfortatõnem.Sicut Job ſanctus.cũ eẽt fla-
gellatus multipliciter.et viſitatus ab ami-
cis argueretur de vita ſua p̃terita tanq̃ nõ
vere ſed ſimulate deo deſeruiſſet:ſe coram eis
laudauit dicens.Oculus fui ceco ⁊ pes clau-
do.Pater eram pauperum.et cãm quaȝ ne-
ſciebam diligentiſſime inueſtigabaȝ Job.x-
xix.et mlt̃a alia ſimilia i.c.ſe.Un̄ Baldach.
falſum dixit arguẽs eũ d̃ iactantia ꝓpt̃ iſtas
ſui ꝯmendatões dicẽs. Uſq; ad quẽ finẽ v̇ba
iactabis?Et Ezechias rex iuda cũ ſibi dictũ
fuit p Jſaiam ex pte dñi ꝙ moreretur et nõ
viueret.ꝯpũctus de peccatis dixit.Recorda-
re dñe quõ ambulauerim corã te in verita-
te.et qd̃ bonũ eſt in ꝯſpectu tuo feci Jſa.xx-
xviij .Qd̃ idcirco fecit ſm Grego.in moral'.
ne ĩ ip̃o ĩmenſo dolore quẽ habebat d̃ pecca-
tis deſparet:ſed ꝯfortaretur fiducia opum
bonorum p̃teritorum. Si quis etiam ſe lau-
daret nõ deficiẽdo a veritate vt euitaret ali-
quod piculum vel malum.ſicut fecit Paul⁹
cum ſe ciuem romanũ eſſe manifeſtauit.ꝓpt̃
quod fuit dimiſſus liber qui tenebatur ca-
ptiuus.vt habetur Act̃.xvj.laudabiliter fa
ceret. Secundo mõ ꝓximi caritate vt cũ q̃s
habeat alijs p̃dicare vel dirigẽ aliqua lau-
dat de ſe:et narrat mirabilia vt audientes
imitent̃ ſeu vt doctrina ei⁹ efficatius recipia
tur.Et hoc laudabiliter fit.ſicut fecit aplus
Paulus ad Corin.ſcribens in ſecũda epl̃a.
Cum enĩ pſeudo apl̃i.i.p̃dicatores poſt receſ
ſum Pauli ab eis quos ad fidẽ traxerat ip̃is
p̃dicarent.et Pauli famam et auctoritatem
ſcĩe et ſanctitatis queſiſſent ſupprimẽ vel mi
nuere vt ab eis ꝯtẽptibilis haberetur.Pau-
lus caritate et zelo ſalutis illorũ ductus vt
vitarent illos qui errores diſſeminabant.et
queſtũ inde querebant.et ſue doctrine veriſſi
me inhererent.mirabilia et multum lauda-
bilia de ſe refert.Ubi poſt laudem de genere
ſuo:quia de ſemine Abrahe et Jſrahelita:ſe
ꝯmendat de miniſterio criſti dicens. Mini-
ſtri criſti ſũt.⁊ ego vt minus ſapiens dicaȝ.
ſcȝ ſm apparentiam.plus ego.ſcȝ ſum.Quã-
to quis plus ſe laudat:tanto videtur minus
ſapiens.quod verum eſſet ſi ſiñ cauſa ratio-
nabili faceret.Et oſtendit quõ fuerit fidelis
et magnus ſeruus criſti ex duobus.ſ.ex mul
tis et magnis laboribꝫ habitis p xp̃o q̃s ibi
explanat.⁊ ex magnis reuelatõibus diuino-
rum ſibi factis.quia rapt⁹ ad tertiũ celũ ad

804 videndum deum.ij. ad Corin.xj.et xij.c. Et.j
Corin.x. Per omnia omnib9 placeo.ſ.in lici
tis querẽs non qđ mihi vtile ẽ:ſed quod ali-
oꝝ.factus ſum iudeis tanq̃ iudeus.hijs qui
ſine lege ſũt:tanq̃ ſine lege eſſem ⁊c̃. ¶ Ter-
tio modo fit hoc cum defectuoſitate ſiue ve-
ra dicant ſe laudando ſiue falſa vt cũ mouen
tur ad hoc ex cupiditate vel ex vana gloria
vel ex vanitate.et hoc ꝑtinet ad vitiũ iactã-
tie. Vñ et ph̃us dicit.in.iiij.ethicorum q̃ ia-
ctator fingit de ſe maiora exiſtentibus quãq̃
nullius grã.i.ex vanitate.quãq̃ grã honoris
et glorie.quãq̃ gratia argenti. Ibi etiam di-
cit q̃ aliqui iactãt ſeipos ꝓpter lucrũ.qui de
ſeipis fingũt ea ex q̃bus poſſint lucrari.puta
q̃ ſint medici vel ſapiẽtes vel diuini. Vt aũt
medicus narraret ſolẽnes curas ĩfirmorũ ꝑ
eum factas.et doctor diſputatões ⁊ lecturas
in quibus ꝯmendatus fuit de ſciã ſua.et ar-
tifex artificiata ab eo vt inde lucretur dicẽ
do veritatẽ et nõ derogãdo alijs illius ꝯditõ-
nis:in ſe nullũ peccatũ videtur. Sed ꝯñiter
excedunt plus dicẽtes q̃ ſit rei veritas.et cũ
alioꝝ depſſione.et hoc ſemꝑ peccatũ. Vñ ꝓ-
uer.xxviij.dicitur. Qui ſe iactat et dilatat.
ſcꝫ extendẽdo ſuas laudes iurgia ꝯcitat. Nã
audiẽtes cũ ex hoc videãt eis diminui hono-
rẽ ſuũ ꝯtra illũ inſurgunt.et vilificant de ia-
ctantia docentis vel p̃dicãtis. Amb.etiã ſuꝑ
Btĩ ĩmaculati.dicit. Vitiũ animi ẽ indignis
ſecreta vulgare.qđ fit vel loquacitate ĩcau-
ta.dum ſine iuditio volat irreuocabile ver-
bũ.vel adulatõe vt ei placeat cui ſecreta re-
uelat.vel iactatõe ſciẽ vt plura videat̃ ſcire.
diſ.xliij.§.fi. De hijs ergo iactatoribus dicit
p̃s. Qui dixerũt in facto:linguã noſtrã ma-
gnificabimus.ſ.laudando irrõnabiliter opa
noſtra. Vñ glo.dicit ibi q̃ notatur iactãtia
et ſuꝑbia ex qua homo magna loquit̃ de ſe.
Gallina cum fecit ouũ nõ ceſſat clamare do-
nec ꝑpenditur q̃ ouũ fecerit.ſicq̃ ouũ ꝑdit.
Sic dñs diſꝑdet hos ꝑ diuerſos modos.ꝑdet
cõfundẽdo aliq̃n ĩ vita hac:et puniẽdo ĩ alia.

Tertia iactantia eſt .§.iij.

ꝓpter falſitatẽ vt cũ aliq̃s laudat ſe de eo qđ
non eſt in ſe. Vñ et ph̃us dicit q̃ ꝯtrariatur
veritati. Et de hac dñs Hiere.xlviij. Subli-
mitatẽ eius et arrogantiã et ſuꝑbiam et al-
titudinẽ cordis illius.ſcꝫ Moab ego ſcio.ait
dñs.et iactantiam eius.et q̃ nõ ſit iuxta eũ
virtus eius.i.ita virtuoſus et potẽs ſicut ſe
dicit.et hoc ꝓprie ſonat iactãtia. Dr̃ eĩ a ia-
cio iacis. Que eñ quis vult longe a ſe ponẽ
in altum eleuat et extollit. Et ſic aliq̃s ꝓprie
tũc ſe iactat q̃n de ſe ſuꝑ ſe aliquid dicit. Et
q̃uis etiam ad iactantiã ꝑtineat quod aliq̃s
dicat de ſe vel facit vñ oſtendit plus de ſe q̃
opinetur de eo.qđ aplús refugit dicẽs. Par-
co aũt ne quis me exiſtimet ſuꝑ id qđ videt in
me.aut audit aliquid ex me.ij.ad Corin.xij.
tñ magis ꝓprie iactãtia ẽ cuꝫ offert ſe ſuꝑ id
quod ẽ in ſe.et ſic opponitur veritati ꝑ exceſ
ſum ſm̃ Tho.ſcđa ſcđe.q.cxij.ar.j. Vñ et iu-
dei dicebant xp̃o. Tu de teipo teſtimonium
ꝑhibes.teſtimoniũ tuum nõ eſt verũ Ioh.v-
iij.q.d.quia te iactas.ꝯñiter iactatores dicũt
mendatia.xp̃us tñ veritatẽ dicebat:⁊ nobis
neceſſariam. Eſt aũt tũc mortale ſm̃ ipſuꝫ
Tho.tripliciter. ¶ Vno modo ex ſe inq̃tum
ꝯtrariat̃ veritati cũ.ſ.illud đ quo quis men
datioſe ſe iactat:eſt ꝯtra gloriam dei.aut cũ
iniuria et ꝯtumelia ꝓximi.ſicut ille de quo
dr̃ Ezech.xxviij. Eleuatuꝫ eſt cor tuũ et di-
xiſti deus ego ſuꝫ. Et phariſeus qui ſe iacta-
bat non eſſe ſicut alij homines iiuſti ⁊c̃.ad-
dens ꝯtumeliaꝫ publicani Lu.xviij. Et ſimi
liter cum quis ſe iactat de aliquo criminali
quod non fecit eſtimans inde haberi ꝓ ſtrẽ-
nuo. Sed etiam verum dicẽdo non excuſa-
retur a mortali ꝓpter approbatõnem mali et
ſcandalũ ꝓximi.ſicut illi đ quib9 dr̃ Iſa.iij.
Peccatuꝫ ſuũ quaſi ſodoma p̃dicauerũt:nec
abſconderũt. ¶ Secũdo ẽ mortale ex fine cũ
ſcꝫ quis iactat ſe vt inde poſſit decipe ꝓximũ
et notabiliter ledere ſpũaliter vel temꝑalit̃.
Vñ et ph̃us dicit in.iiij.ethicorũ q̃ turpior
eſt qui ſe iactat cauſa lucri q̃ q̃ ſe iactat cã
glorie vel honoris. Eſt eñ ibi mendatiuꝫ ꝑ-
nitioſum ex quo intendit damnuꝫ proximi.
Sicut ſi quis ſe iactaret eſſe magnuꝫ medi-
cum vel aduocatum.et magna feciſſe.qđ tñ
falſum eſt vt inde ponant ſe homĩes in ma-
nibus ſuis cum damno et ꝑiculo eoꝝ. Cerre
tani etiam qui ſe iactant de multis indulgẽ
tijs et alijs que falſa ſũt.et p̃dicatores et cõ-
feſſores et diuinatrices vt inde obtineant tẽ
poralia vel inducant ad mala cõfidentes de
illorum bonitate nulli dubium quin morta
liter peccẽt. ¶ Tertio iactãtia poteſt conſi-
derari ꝑ reſpectum ad cauſam vnde aliquã-
do ꝓcedit.ſ.ſuꝑbia.q̃ ſuꝑbia ſi mortale ſit:
erit et ipa iactãtia mortale.vt cũ quis ſciaꝫ
ſuam induſtriam et virtutem deliberate ſibi
attribuens et non deo iactat ſeu laudat ſe
de huiuſmodi.hoc tñ difficile eſt ꝯgnoſcere.
⁊ de eis loquitur p̃s.cũ dicit in ꝑſona iacta-
torum. Labia nr̃a a nobis ſũt. Magna iactã-
tia cum ſuꝑbia eſt iſta locutio vt.ſ.aliquis
dicat labia.i.locutõnem ſuam et doctrinam
a ſe eſſe et nõ a deo a quo eſt omne datũ opti
mum.vñ talis ꝑ effectum ꝯñter dicit in cor-
de.quis nr̃ dñs eſt.q.d.nullus.ſꝫ nosipi ha-
bemus in ꝑtãte noſtra:quod tñ falſiſſimum
eſt.q2 omnis ſapiã a domino deo ẽ. Vñ in in-
ferno dicunt miſeri iactatores.qđ nob ꝓfuit
ſuꝑbia nr̃a et iactantia diuiciaꝝ! Ecce om-
nia tranſierũt quaſi vmbra Sap.v. Sed di-
ſꝑdet dñs hos. In alijs caſib9 iactantia ꝯñit

eſt veniale. Et hoc etiā dn̄s grauiter punit.
Ut narrat Gregoꝛ in li. dialogoꝝ de quodaꝫ
ſancto viro qui cum viſitaſſet quoddaꝫ mo-
naſterium monialium quēdam puerū demo-
niacum ibi inueniſſet qui moleſtus erat mo-
naſterio ꝓpter hoc. Et cū ductus eſſet ad do-
mū ſancti viri qui p̄erat quibuſdam. libera-
tus eſt a demone meritis et p̄cibus ſancti vi
ri. Sed cum ſuꝑ hoc ſe īcaute iactaſſet dicēs
diabolum nō habuiſſe p̄tatem in puerū cuꝫ
fuit cuꝫ ſeruis dei: ſed moniales nō timebat
īmediate. rurſus puer arreptus eſt a diabo
lo. et vexabatur. perpēdens vir dei peccatum
ſuū iactantie multum dolens. dixit ſocijs ꝙ
non comederent quouſqꝫ dn̄s lacrimis et p̄-
cibus eoꝝ illum liberaret: qđ et factum eſt.
Legitur etiam in vitis patrū ꝙ abbati appol
lonio ſanctiſſime vite in heremo ꝯmoranti.
vox đ celo veniens dixit Appolloni ꝑ te ꝑdā
ſapientiā ſapientū in egipto. et omniū cul-
turam demonū ſubrues. At ille ait. Aufer a
me iactantiaꝫ dn̄e ne forte elatus ſuper fra-
tres meos cadam ab om̄ibus bonis. et dixit
ei vox. Mitte manus tuas ad ceruices. ⁊ qđ
ꝯprehendis conſtringe et ſub arena ſubrue.
Et ꝯtinuo apposita manu ad ceruicem appre
hendit ethiopem paruulū clamantē et dicen
tem. Ego ſum demon. Et vox ad eum. Per-
ge quocunqꝫ volueris ſecurus.

Iactantia quāuis .§. iiij.

in verbis ꝯñius ꝯſiſtat. tñ etiam in opibus
repitur quibus quis q̄rit oſtentare quod ē.
vel vltra id quod eſt ſecundū ſtatum ſuum.
puta cū ſit multū pauꝑ vtitur p̄cioſis veſti-
bus et alijs pōpis vt diues videatur. vel etiā
ſi diues eſſet vult illud manifeſtari ſine cau
ſa rationabili. Et cū tali iactantia ꝯcurrūt
plura alia vitia aliqñ. vt ſuꝑbia. inanis glo
ria. mendatium. ꝓdigalitas. et huiuſmodi.
Un̄ de rege Aſſuero dicit̃ ꝙ fecit grande cō-
uiuiuꝫ vt oſtenderet diuitias iactantie ſue.
Et ad hoc poteſt induci illud p̄s. Ne timue-
ris cum diues factus fuerit homo. et cū mul
tiplicata fuerit gloria domus eius. qm̄ cum
interierit nō ſumet om̄ia: nec deſcendet cum
eo gloria domꝰ eius. ¶ Ubi tria nota.
Primo ꝙ ex habundātia reproboꝝ non de-
bet quis ꝯſternari. ibi. Ne timueris.
Secūdo ꝙ in iactantia opū exterioꝝ nō va-
lēt īmorari. ibi. cū multiplicata fuerit glo-
ria domus eius.
Tertio ꝙ ex vberantia p̄dictoꝝ habet ꝑpetu
aliter cruciari. ibi. nec deſcendet cuꝫ eo glo-
ria domus eius.

Circa primum. § .§. v.

Sciendū ꝙ quis ꝯſternitur. i. timet vidēs ali
quē malū diteſcere et pſpari. p̄t hoc ꝓcedere
ꝙ ꝯſiderat ꝙ ille poteſt ei nocere: ſed timere
nō debet ſi dn̄m ſecū habeat ꝑ grām. p̄s. Do-
minus illuminatio mea: ⁊ ſalus mea quē ti
mebo. Dn̄s ꝓtector vite mee: a quo trepida-
bo? q. d. a nullo. Pone me iuxta te: et cuius
vis manus pugnet ꝯtra me ſinq̄t Job. xvij.
Hic Iſidoꝛꝰ. de ſūmo bono. Secundū catho-
licam fidem nec nature dei nocere q̄ſꝙ pōt.
nec natura dei iniuſte nocē cuiꝙ poteſt. nec
noceri queꝙ iiuſte patit̃. quoniā qui nocet.
ait Aplꝰs recipiet hoc qđ nocuit. xi. q. iij.
Secundū. Ne timeas ꝗ ait p̄s. cū diues factꝰ
fuerit hō vt. ſ. tibi noceat. Q̄ ſi boni emula
tores fueritis. ſ. ſeruatores legis. q̄s vob̄ noce
bit? inquit Petrꝰ in prima cano. q. d. nullus
Dominū aūt xp̄m Iheſū timete. ⁊ ſāctifica-
te ī cordibꝰ vr̄is. etſi q̄s corꝑi noceret nō tñ
ſpūi quinīmo qđ nocet corꝑi iuuat ſpūi ait
Amb. Sed nec corꝑi quiſꝙ nocere valet ni-
ſi volēte deo. Aliqñ vero videns quis malos
diteſcere et pſpari ꝯtriſtat̃ et timet ne forte
videns ſeip̄m tribulari et pauꝑtate et alijs
miſerijs affici deſpiciat̃ a deo et non curet de
eo et ſicut in p̄ſenti ita in futuro ī miſeria ſe
repiat. et ecōtra deꝰ gratū habeat illū diuitē
malū et acceptū. ⁊ ꝓpterea pſpet̃ hic et in fu-
turo. Et in hmōi ſic vacillātis ⁊ timentis ꝑ-
ſona inquit p̄s. Ecce ipi peccatores et habū-
dātes in ſeculo obtinuerūt diuitias. et dixi.
Ergo ſine cā iuſtificaui coꝛ meū. i. ſine vtili-
tate coꝛ meū mundū tenui. et laui inter īno
centes manus meas. i. p̄ſeruaui me ab opibꝰ
īmundis peccatoꝝ ſicut īnocentes. et tñ fui
flagellatꝰ tota die. i. diuerſis tribulationibꝰ
ꝑcuſſus a deo in die gratie. et caſtigatiō mea
ī matutinis. i. in nocte culpe cum incidi fui
punitus: ſed ſi dicebā. narrabo ſic eſtimās iu
ſtos nō recte tractari a deo. ecce natōneꝫ fi-
lioꝝ tuoꝝ reprobaui. Pr̄ em̄ puer. iij. Fla
gellat dn̄s omnē filiū quē recipit. quē diligit
dn̄s caſtigat. Et Apoc. iij. Ego q̄s amo: ar
guo et caſtigo. Ad Heb. xij. Q̄ ſi ext̃ diſcipli
nā eſtis cuiꝰ ꝑticipes facti ſūt om̄es ſācti: ꝗ
adulteri et nō filij eſtis. ſ. legitimi. Non ſemꝑ
oſculat̃ pater filium ait Amb. ſed aliqñ ca-
ſtigat. ꝗ cum caſtigat̃ qui diligit̃ tunc circa
eū pietas exercet̃. Habꝫ em̄ amoꝛ plagas ſu-
as q̄ dulcioꝛes ſūt cum inferunt̃ amare. v. q.
v. nō ſꝑ. Difficile īmo īpoſſibile ē. ait Hiero.
vt p̄ñtibꝰ q̄s et futuris fruat̃ bonis. ⁊ de deli
tijs trāſeat ad delicias vt ī vtroqꝫ ſit ſeculo
glorioſus. hic implē ventrē. illic mēteꝫ. eſti-
mabā ergo vt ꝯgnoſcerē vere. ſ. veritateꝫ re
putās eos felices qui habundāt tꝑalibꝰ. etſi
ſint mali et infelices q̄ hijs carēt: ꝓ hic laboꝛ
ē ante me. ſ. ad ꝯgnoſcendū quouſqꝫ intrem
ī ſāctuariū dei. i. ī ſecretū iuſte et diuine di-
ſpēſatōis et retributōis. ⁊ intelligā in nouiſ-
ſimis eorum. ſ. in morte. ſubito em̄ defecerūt
et perierunt ꝓpter iniquitatem ſuam. Ergo

ne timueris cū diues factus fuerit homo.ſ.
te a deo derelictū.et tui curā no habere ꝑ eo
ꝗ habes illam habūdantiam vt diues.

Q̄tum ad ſecunduʒ .§.vj.

debet quis abſtinere a pompis mundi in q̄bꝫ
ſuꝑbia et vana gloria repitur et iactācia q̄-
dam. Nam iſte pompe cito deficiunt et ad pe
nas ducunt eternas. Unde in inferno poſi-
ti ipi reprobi dicunt. Quid nobis ꝓfuit ſu-
perbia noſtra ⁊ iactancia diuitiarū? i. diuer
ſe pompe quibus iactanter oſtendimus ma-
gnas habere diuicias. Ecce oīa tranſierūt
ſicut vmbra. Sap̄. v. ꝓterea dicit p̄s. Cū mul
tiplicata fuerit gloria domus eius. qm̄ cum
īterierit nō ſumet oīa. i. aliquid ex oībꝫ
ſuis pompis: neqꝫ deſcendet cū eo gloria ei⁹.
Deſcendet ſiquidē talis. nō aſcendet ad celuʒ
q̄ ſancti aſcendūt: ſed deſcendet in infernum
nō cū gloria ſed cū ſūma ignominia. Sed ſi-
mul oſtendatur quō multiplicat diues ini-
quus gloriam domus ſue. et quō deſcendet ꝑ
hoc ad infernum cū ignominia. Multipli-
cat gloriam domus ſue primo ī lectis. Nam
facit multū ſpacioſa vel p̄cioſa vtpote ītar-
ſiata et bene polita: delitioſa nimis cum or-
namentis varijs et culcitris mollibus et lin
theaminibus biſſinis et rechamatis. Sed vt
dr̄ Amos. vj. ve vobis qui dormitis in lectis
eburneis. et in ſtratis veſtris. Ue importat
maledictōnem eternam. Qualē aūt lectū ha
beant in alia vita aut fulcimentū ꝑ lecto eis
ī inferno ꝑato: dicitur Iſa. xiiij. Detracta ē
ad inferos ſuperbia tua. cōcidit cadauer tu-
um. ſubter te ſternetur tinea. et opimentuʒ
tuum erunt vermes. Erit ergo ꝑ culcitra ti-
nea et ꝑ coopꝰtorio vermes Glo. ibi. Qui pri
us pallia auro gēmiſqꝫ diſtincta habebāt ſa
tis moleſte ſuſtinebūt ſuperbi hunc lectum.
Et qui ſuſtinere nō poſſunt ꝙ ī lecto eorum
ſit vnus pulex vel pediculus qm̄ ī lectis eorū
erunt tinee ſub eis et vermes ſuꝑ eos: q̄d fa
cient? Et vt dr̄ Iſa. vlt̄. Uermis eorū nō mo-
rietur. Quia igitur cuʒ multiplicata fuerit
gloria domus eius ī lectis diuerſis ornamē-
tis et pompis in q̄bus nō eſt niſi quedā ia-
ctantia. non deſcendet cū eo gloria eius: ſed
ignominia. et iō vitanda ex hac ꝯſideratōne
lecti quē cito habebit in morte Eccī. x. Cum
morietur homo hereditabit ſerpentes ⁊ ver-
mes. Secūdo cōſideratōne lecti dn̄i ihu cri-
ſti Aug⁹. Lectum aūt ſuum dimiſit criſtus
diſcipulis ſuis. q̄cūqꝫ vult cum illo quieſcere
ī celo: in illo iaceat lecto. Moriatur ī cruce ſi
vult crucifixum placatum videre. Crucē aūt
intelligo totā vitam ei⁹ cruciatu plenā. Itēʒ
Ber. Circuire poſſuʒ celū. terrā. mare ⁊ om
nia que in eis ſūt: et nō inuenio te niſi ī cru-
ce o bone Ihu. Ibi iaces. ibi cubas. ibi dor-
mis in meridie. Tertio quieſcendo in lecto
ꝯſcie q̄ mūdificaꝛ lacrimis ꝯpunctōis. iuxta
illud p̄s. Lauabo ꝑ ſingulas noctes lectum
meū. et tūc etiā efficiꝛ florid⁹ ſm̄ illud Cant.
j. Lectulus nr̄ floridus. Exemplū in vitis fra
truʒ predicatoruʒ de illo ſcolari diuite ⁊ mū
dano quem viſitans in domo ſua ſubprior cō
uentus Bononienſis: vbi hoc cōtigit: cōpa-
triota ſuus cum vidiſſet ī camera ſua pom-
pam lecti ſui. ⁊ alias ſuas delicias. poſt locu
tōnem mutuam de factis patrie eorum. quia
ille ſcolaris pactum exegerat ab eo prius ne
ſubprior diceret ſibi aliquid de deo timens d̄
ꝯuerſione ſua. quod et ille ꝓmiſerat. niſi tm̄
duo verba in receſſu. Demū volens recedere
ait. Scitis quid ſcriptum ē de hijs qui volūt
gaudere in hoc mundo et huiuſmōi pompas
in lectis et alijs querere? Rn̄dit ille Quid?
Ait. id q̄d dixit Iſaias ꝓpheta. ſ. Subter te
ſternetur tinea. et opimentum tuū erūt ver-
mes. poſt receſſum huius ita īpreſſum ē ver-
bum illud in mente eius de tali duricia lecti
infernalis ꝙ nūꝗ potuit quieſcere quouſqꝫ
religionem ingreſſus ē. Secundo multipli
cat gloriam domus ſue in eq̄taturis tenendo
plīes equos nō neceſſarios pulchros ad pa-
ſcendum oculos aſpicientium et ornatus va
rijs modis. Sed ſi hoc ꝓhibitum fuit a dn̄o
regi ꝗto magis militi et populari etiam di-
uiti. Dixit enī dn̄s Deut. xvij. Cuʒ fuerit cō
ſtitutus rex nō multiplicabit ſibi equos. Et
dum Saul primus rex bon⁹ fuit hoc ſerua-
uit: rediens de agro cum bobus nō in equi-
tibus. vt habetur. j Reg. xj. ſed malus et ſu-
perbus effect⁹ multiplicauit ſibi equos. Ab-
ſalon etiam cum ꝑ ambitōnem voluit vſur-
pare regnuʒ: multiplicauit ſibi currus ⁊ eq̄-
tes ob iactanciā. Hoc diſplicere deo oſtēdiꝛ
Zach. xij. vbi dr̄. In illa die dicit dn̄s. ꝑcuci
am omnem equum in ſtuporem et aſcenſo-
rem eius ī amētiam. Que deſidia et vanitas
eſt iſta nō velle incedere ꝑ vnum miliare ni-
ſi ī equo cū ſit hō ſanus tanꝗ fruſtra dederit
dn̄s pedes homī? Q̄ſta crudelitas paſcē mu-
las ⁊ equos habūdāter: ⁊ hoīes ad imagineʒ
dei fcōs fame ſinē piclitari? ornare eq̄s au-
ro ⁊ argēto: et pauꝑes dimittē nudos? Unde
Amos. vj. dr̄. Ue vob̄ q̄ opulēti eſtis ī ſyon.
⁊ ꝯfiditis ī mōte ſamarie optimates capita
ꝓploꝝ. igrediētes pōpatice domū iſrl̄. Quid
eī hmōi eq̄tature ſuꝑflue niſi pompa ſatha-
ne quā tn̄ fidel' q̄ſqꝫ abrenūciat ī baptiſmo?
Quia g̊ mlͭiplicata fuerit glīa. n̄ deſcendet
cū eo glīa ei⁹ ſ3 ignominia. In cui⁹ figuram
īgreſſus eques Pharao cū currib⁹ ⁊ eq̄tibus
ei⁹ in mari ⁊ reduxit dn̄s ſuꝑ eos aquas ma
ris Exo. xiiij. eos. ſ. ſubmergens. Un̄ dicunt
mali vt habetur Iſa. xxx. Ad eq̄s fugiem⁹. ⁊
ſubdiꝛ tāꝗ dn̄i rſpōſio ſuꝑ hoc. Iō fugietis
⁊ ſuꝑ veloces aſcendem⁹. iō veloces erūt qui

vos pſequent̄. Vñ Heradi⁹ impator recupa-
uit lignū ſancte crucis. qđ de Hieroſolimis
rex ipius Coſdroe apportauerat Perſas. ide
cū ipo reuerſus. qñ voluit Hieroſolimā in-
trare equo inſidens cū magno apparatu ba
ronū. equeſtriū. clauſerūt ſeinuicē muri por
te ciuitatis miraculoſe. apparēſq3 angel⁹ do-
mini dixit ei ꝙ dñs Jhus qñ igreſſus ꝑ por-
tam illam ad ſubeundū paſſionē crucis non
ſupbum equū aſcendit. iuxta ꝓphiā3 Zacha
rie dicentis. ix. cap. Ecce rex tuus venit tibi
iuſtus et ſaluator pauper aſcendens ſup azi-
nam et ſuper pullu3 azine. ¶ Tertio multi-
plicat diues iactator gloriam domus ſue in
ꝯuiuijs oſtendēdo iactanciā et vanā gloria3
in multitudine epulaꝝ. et varietate. ī orna-
tu miniſtrantiū. et ꝑcioſitate vaſoꝝ argente
orum et aureorū Señ. in epl'a. Non magna
nobis ꝯſtat fames ſed ambitio. iam nō ſunt
homīes dentibus et ore ⁊ ventre ad coquinā
ꝯtenti: oculis ꝗ3 guloſi ſūt. Balthaſar rex aſ
ſiriorū cum in Babilonia fecit ꝯuiuiū prin-
cipibus ſuis magnū nō fuit cōtentus ibi vti
vaſis ſuis ꝑcioſis: ſed ⁊ abduci fecit vaſa au
rea q̄ Nabuchodonoſor de templo dñi appor-
tauerat ad bibendū ī eis. Sed ita diſplicuit
deo ꝙ ſubito apparuerūt ꝯtra eum digiti tres
manus ſcribētis ī pariete. mane. techel. pha
res. In quibus verbis fuit ꝑnūciatū ibi. vt
expoſuit Daniel īterpres illius ſcripture ꝙ
ablatum erat ſibi regnū. et datum Medis et
Perſis. qđ impletū fuit nocte ſequēti ipo īt-
fecto. et ciuitate capta a Cyro Daniel'. Sa-
lomon ꝗ3 faciendo magna ꝯuiuia in ſua cu-
ria et nimiā pompā in familia et eq̄taturis
grauabat nimis populū ſibi ſubditum colle
ctis. ꝓpter qđ cum petiſſent a filio ei⁹ Robo-
am alleuiari. et ille noluiſſet: amiſit maiorē
ptem dominij ſui. Na3 receſſerūt ab eo. x. tri
bus. vt hr̄. iij Reg. xij. Vñ Iſa. v. dr̄. Ve qui
ꝯſurgitis mane ad ebrietatē ſectandā. et ad
potandū vſq3 ad veſpam. vt vino eſtuetis ci-
thara et lyra. tympanū et tibia in ꝯuiuijs ve
ſtris. et opus dñi nō reſpicitis. Et ꝗuis ī lai
cis ſint huiuſmodi ꝯuiuia iactancia plena.
et multis alijs vitijs rephenſibilia. multo tñ
magis in clericis et ꝑlatis eccleſie qui debēt
humilitati et ſobrietati inſiſtere: ſed et ipſi
in huiuſmodi frequēter incedūt ⁊ excedunt.
Vñ Hiero⁹. ſup Micheā ait. Eccleſie princi-
pes qui delitijs affluūt. et inter epulas atq3
laſciuias pudicitiam ſeruare ſe credūt. ꝓphe
ticus ſermo deſcribit ꝙ eiciēdi ſūt de ſpacio-
ſis domibus lautiſq3 ꝯuiuijs. et multo labo-
re epulis exq̄ſitis. etſi vis ſcire quo eiciēdi ſēt
ꝓpter malas cogitatōes et opa ſua. euange-
lium lege. in tenebras. ſ. exteriores vbi erit
fletus et ſtridor dentiu3. diſ. xxxv. Quia igit̄
cum multiplicata fuerit gloria domus ei⁹ in
familia et ꝯuiuijs deſcendet ī infernum cum
ignominia: nō cum gloria. cū miſerijs: non
cum diuitijs. ſicut diues ille qui epulabatur
quotidie ſplendide: ſepultus ē in iferno Lu.
xvj. Ideo cauēdum eſt ab huiuſmodi et pau
peribus parāda ꝯuiuia ad neceſſitatē ſuble-
uādam: nō ad iactāciam oſtēdendam. vt fe-
cit rex Aſſuerus vt oſtēderet diuicias iactā
cie ſue Heſter. j. Sic docuit xpus. Cum facis
prādium vel cenam voca paupes. claudos ⁊
debiles ⁊c̄ Lu. xiiij. qđ et ipe fecit in ꝯuiuio
ſuo facto ī mōte. nō pricipes ſacerdotū. ſcri-
bas aut officiales Pilati iuitās: ſed turba3
humilem. nō ſuper tapeta: ſed ſuper terram
vel fenum ſedētem. nō delitioſis cibis: ſed pa
ne et piſcibus paucis. nō ſaturatos et reple-
tos: ſed eſuriētes ne deficiāt ī via. ¶ Quar-
to multiplicat gloriam domus ſue diues ia-
ctator ī edificijs ei⁹ faciēdo magna edifitia:
et ea multiplicīter ornādo. Cōtra hos īuehit
dñs maledictōem dicēs Hiere. xxij. Ve qui di
cit: edificabo mihi domum latam et cenacu-
la ſpacioſa q̄ aperit ſibi feneſtras. et facit la-
q̄aria cedrina. pingitq3 ſinopide. Et quia fre
quēter iſta fiūt cu3 iiuſtitijs. vel quia ex ma
le acquiſitis. vel cum iiurijs ꝓximorum. Jō
dicitur Hiere. xxij. Ve qui edificat domū ſu
am ī iiuſticia. Et Iſa. v. Ve qui ꝯiūgitis do-
mum ad domum. et agrū agro copulatis. ſ.
auferentes ꝓximo ſua vt ꝑ vobis habeatis.
nūquid vos ſoli habitabitis ſup terram! Nō
ſic egerūt patres noſtri q̄ lōgo viuebāt tpe.
Nā dicit aplus ad Heb. xj. đ patriarchis. Fi
de Abrahā demorat⁹ ē ī terra repromiſſiōis
tāꝗ ī aliena ī caſulis habitādo cū Iſaac ⁊ Ja
cob ⁊ cohēdib⁹ ꝛpromiſſiōis eiuſdem. Expe-
ctabāt eñ fūdamēta habēte3 ciuitatē cuius
artifex et ꝯditor ē de⁹. Ad deteſtatōem hmōi
iactācie ⁊ vanitatis etiā facit qđ Señ dicit ī
epl'a. Domus munimētū ſit aduerſus iſeſta
corꝑi. Hāc an ſepes erexerit an vari⁹ lapis
gētis aliene nihil ītēeſt. ſcitote homīes tam
bñ culmo ꝗ auro tegi. ꝯtēnite cetera que ſu
ꝑuacu⁹ labor velut ornamētū ac dec⁹ ponit.
Mementote nihil preter animum eſſe mira-
bile. cum magno nihil eſt magnum. hec ille.
Paulus ꝗ3 primus heremita viſitatus a ſan
cto Anthonio queſiuit ab eo an adhuc cri-
ſtiana religio. ritus gētilium ī edifitijs ſum-
ptuoſis imitaret̄. et audito ꝙ ſic. defleuit cō
queſtus vanitati tante homīes deditos. Ma-
gna fatuitas videt̄ hoc vt cum hoines nūc
ſint ita breuis vite faciant ſibi tamſumptu
oſa habitacula. cū antiqui qui longo tempo
re viuebant in tabernaculis habitarent. etiā
diuites. Vnde Hieronim⁹. Sic edificant q̄ſi
ſemper victuri. ſic cōmedunt ⁊ bibunt quaſi
cras morituri dicentes. Comedamus et bi-
bam⁹. cras eñ moriemur. Permaxime aūt.

religioſi cauere debent ab huiuſmodi pom-
poſis edificijs que etiã in laycis rephendun
tur a ſanctis. Vñ Ber. Video ꝙ ſine magno
dolore videri non debet quoſdã poſt agreſſã
xp̃i militiam rurſuz ſecularib⁹ implicari ne
gotijs. rurſus terrenis cupiditatibus imer-
gi. magna cura erigere muros. et negligere
mores. Jb. Abiecta ſãcta ſimplicitate q̃ſi re-
ligioſas quaſdã nobis creauim⁹ habitatõnũ
honeſtates in q̃bus tantũ ↄpaſſũ eſt anima-
libus: vt pene in hoc omnes effecti ſim⁹ aĩa-
les. Jb. Obſecro ĩ pegrinatione huius ſeculi
que ẽ militia ſup terram edificem⁹ nõ nobis
domos ad habitandũ: ſed tabernacula ad de-
ferendum. vtpote cito euocandi et intraturi
in patriam et ciuitatẽ. Facile eſt qđ natu-
rale eſt. nũquid nõ facile eſt et ſufficiens na
ture et ↄgruũ ↄſcie ipam ſibi cellam de vir-
gis ↄtexere: de luto plaſmare: vndecũq; opi-
re et decentiſſime inhabitare? Quid ampli⁹
inquirendũ? Etſi vſu ſopianẽ huiuſmodi de-
lectatõnes etſi ſunt qui vtantur tanq̃ non
vtentes: tamẽ ↄtẽptu meliuſq̃ vſu vincun-
tur huiuſmodi affectões. hec ille. Magis de-
bent delectari viri ſpũales in aſpectu celi q̃
tecti. et poti⁹ admirari opa dei q̃ hominis.
Sed et talia fiũt ſepe ex rapinis et vſuris et
queſtibus cũ multis mendatijs que accuſa-
bunt iſta procurantes in iuditio. iuxta illud
Abachuch. ij. Lapis q̃ đ pariete ẽ: clamabit.
et lapis qui inter iũcturas edificiorũ eſt: re-
ſpondebit. Vñ et de quodã fratre qui erat ĩ-
plicatus huiuſmodi negotijs legitur ĩ vitis
fratrum ꝙ fuit viſus in penis purgatorij cũ
cãna ad menſurandũ in manu. Et de beato
Dñico ꝙ cum reuerſus Bononiam vidiſſet
cellas aliq̃tulum in edificio eleuatas cepit
amare flere et dicere fratrib⁹. Cito vultis
facẽ magna palatia? De xp̃o vero inq̃t Hie-
ro⁹. Nũc vero cũ paupꝑtatẽ domus ſue paup
dñs dedicauerit. portemus crucẽ. et delitias
lutum putemus. xij. q. ij. Gloria. Jpe enĩ nõ
habuit vbi caput ſuuz reclinaret. nec domũ
nec agrum. et natus poſitus ẽ in pſepio. et
a mortu⁹. ĩ ſepulchro alieno ſepult⁹ ẽ. ¶ Quin-
to multiplicatur gloria domus eius diuitijs
et alijs ex nobilitate generis vñ ſe iactant.
quia. ſ. nati ſunt de ſtirpe regia vel alicuius
magni principis vel de magna familia et fa
moſa et huiuſmodi. Sed multuz vana et ir-
rationabilis eſt iſta iactantia. Nã oĩes ſu-
m⁹ geniti pma nr̃i origine ex vno pr̃e Adã.
Nõ enĩ deus fecit vnum Adam de argẽto vł
auro ex quo orti ſũt nobiles. et aliuz de luto
ex quo nati ſũt ignobiles. Sed fecit de⁹ vni-
cũ Adam de limo terre vt Geñ. j. dr̃. Aut ꝙ
omnes nobiles. aut omnes ignobiles. Unde
Malachie. ij. dr̃. Nũquid nõ pater vnus om-
niũ noſtrorũ? Nonne de⁹ vnus creauit nos?

Quare ergo deſpicit ꝓximũ ſuũ vnuſq̃ſq; ve-
ſtrũ? ſ. iactando ſe de nobili familia natũ. et
aliũ de ignobili genere. Sed ſi aliquid ma-
gni eſſet in tali nobilitate generis: magis eſ
ſet illorũ a q̃bus deſcen dit q̃ ſuũ. vñ ñ habet
ipe inde gloriari vel ſe iactare: ſed potius il
li. Vñ Señ. Nemo in gloriam vr̃az vixit: nec
qđ ante nos fuit nr̃m eſt: anim⁹ nobilẽ facit.
Ne aũt homines multã eſtimatõnẽ facerent
de huiuſmodi nobilitate generis deus eã vi-
detur ↄtẽpſiſſe. Nã in veteri teſtamẽto pmuz
regem de minima familia azinas querẽtem.
ſcz Saulẽ aſſũpſit ſeruum. ſecundũ. ſcz Da-
uid ſuſtulit eum de gregibus ouiuz minimũ
inter fratres. Jn tpe gratie elegit piſcatores
igbiles in pricipes eccleſie. Et vt dicit apl's.
j. ad Cori. j. Videte vocatõnẽ vr̃am fratres.
nõ multi nobiles. nõ multi potentes. ñ mul-
ti ſapiẽtes: ſed q̃ igbilia ⁊ ↄtemptibilia ſunt
elegit deus vt confũdat fortia. Nõ ergo eſti-
maẽ etiam ab ethnicis ſapiẽtibus nobilitas
carnis: ſed animi ex optimis moribus reſul
tãs. Vñ Señ. Nemo altero nobilior niſi cui
rctius igenium ⁊ bonis artibus aptius. Et
Plato iquit. Neminẽ regẽ niſi ex ſeruis ori-
undũ eſſe. neminẽ ſuum niſi ex regibus. Om
nia iſta longa varietas miſcuit. et ſurſũ de-
orſum fortuna verſauit. hec ille. Sicut autẽ
ex eadem radice ꝓcedit ſpina et roſa. et roſa
q̃dem nobilis eſt et grata q: nõ ceſſat bñface
re eis qui iuxta eã ſũt. ſ. odorem ſuũ ſpargẽ-
do. Spina vero vilis et exoſa. q: pũgit quos
tangit. Jta ex eiſdẽ parentibus naſcũtur aliqñ
duo. Vn⁹ vere nobilis ĩ morib⁹ gratis ſuiẽs
omnibus. Alius ignobilis grauis ⁊ diſplici-
bilis cũctis. ſicut patet de Eſau ⁊ Jacob vte-
rinis. Et de Tito et Domitiano filijs Veſpa-
ſiani impatoris. Nobilitas ergo vera ẽ ani-
mũ q̃ moribus ornat. inq̃t ſapiens. Signa
aũt huius vere nobilitatis animi ſũt: libera- b
litas. manſuetudo. virilitas. magnanimitas.
gratitudo. ¶ Primũ ſignũ nobilitatis ẽ liber-
tas. Nã ⁊ de⁹ q̃ nobiliſſimus ẽ liberaliſſim⁹ ẽ.
Tãta enĩ ẽ eius liberalitas vt nõſolũ ſua: ſed
et ſeipm dederit. et nõſolũ ſuis et ſibi ſuien-
tibus: ſed etiaz hoſtib⁹. Jpe enĩ ſolẽ ſuũ ori-
ri facit ſup bonos et malos. et pluit ſup iu-
ſtos et iiuſtos Math. v. Ad dandũ fecit q̃cũ-
q; fecit. Nã creaturas rationales fecit vt eis
daret. irrõnales vt eas daret. Leo qui dicĩ
rex animaliũ et nobile aĩal ẽ liberale. Vñ et
Ar. dicit ꝙ ẽ aĩal ↄñicatiuũ. Ecõẽ nõ dare
ẽ ruſticitas magna. Quibaz milites ĩterroga-
uerũt ſemel magnũ Alanũ audita fama ei⁹
ſcie q̃ eẽt maxia curialitas. i. nobilitas? Re-
ſpõdit ꝙ dare. Qđ cũ placuiſſet eis ĩterroga-
uit ipe eos. ⁊ ꝙ ↄferrẽt adiuicem ſup hoc qđ
eẽt maxia ruſticitas. ⁊ cũ ↄferẽdo ñ ↄcorda-
rẽt. naz vn⁹ dicebat vnũ. alius aliud. Rñdit

Alanꝰ. Ego poſui vos in via ſoluende q̄ſti-
onis et neſcitis ꝯſiderare. Nam ſi curialiſſi-
mum eſt dare. ſequitur ꝙ ruſticiſſimũ ſit eiꝰ
ꝯtrariũ. ſ. auferre. Et iõ vos eſtis ruſticiſſi-
mi qui inceſſanter aufertis ⁊ a pauperibus.
¶ Secundũ ſignum vere nobilitatis eſt mã-
ſuetudo et miſericordia Señ. Nullꝫ magis
ex omnibus q̄ clemẽtia regẽ et principẽ de-
cet puer. xx. Manſuetudo ⁊ veritas cuſtodi-
unt regem. et clemẽtia firmatur thronꝰ eiꝰ.
iij Reg. xx. Reges iſrľ clementes ſunt. Rex
apum ſolus nõ habet aculeũ cum om̄es alie
apes habeãt: qð iracundiſſime in vulnere cũ
pungũt: relinquũt. ¶ Tertiũ ẽ virilitas ĩ eos
qui repugnãt. Vñ militibꝰ datur enſis quo
uti debeant in hoſtes nõ in ſubiectos. Etſi in
hoſtes corpis: multomagis in hoſtes animi.
i. reſiſtendo temptatõibus ne efficiant̃ ſerui
diaboli. A quo em̃ qs victus eſt: ei ſeruꝰ ad-
ditus eſt. dicit Pe. in p̃ma. cano. Seruitꝰ p-
maxime eſt ꝯtra nobilitatẽ. ¶ Quartum eſt
animi magnitudo qua quis modica ꝯtemnit
et magna appetit. Unde nõ ſunt vere nobiles
qui ponunt amorẽ ſuũ in vno milite potius
q̄ in celi rege. Et cum omnis terra ſit ſicut
vnus punctꝰ reſpectu celi: et omnia que ſub
ſole ſunt vanitas ſunt. non nobiles ſed viles
ſũt qui appetunt et finem ſuũ ponunt in ter-
renis celeſtia cõtemnentes. ¶ Quintum ſi-
gnum nobilitatis eſt gratitudo. Demũ mul
tiplicatur aliquãdo gloria domus iniqui in
a diuerſis corporalibus bonis in quibus vani
homines ſe iactant. vt ĩ ſanitate. Sed vt dr̃
Jac. iiij. Que eſt vita noſtra? vapor ad mo-
dicum parẽs: et deinceps exterminabit̃. Nul
lum animal repitur ita infirmum ſicut hõ.
et ita leſibile. Jactat ſe aliquis de pulchritu-
dine. Sed vt dr̃ puer. vlt̃. Fallax gratia. ſcꝫ
humana ⁊ vana eſt pulchritudo cito amitti-
tur: ⁊ niſi cuꝫ amore domini ꝯiũgat̃ occaſio
eſt multorum malorum ſibi ⁊ alijs. Sicut pꝫ
in maria magdalena que erat ĩ ciuitate pec-
catrix. et in Maria egipciaca et Pelagia et
alijs. Alter ſe iactat d̾ fortitudine corpis. Sꝫ
vt dr̃ Sap̃. vj. Fortioribus fortior inſtat cru
ciatio. q̄ niſi tales pmaneant in timore dei
abutuntur. Q̃to fortius ẽ corpus tanto for-
tiorẽ quis inimicũ habet cuꝫ quo preliatur.
et per ꝯtrarium cum corpus eſt debile et in-
firmum debilitatur hoſtis noſter. Vñ apl̃s.
Gloriatur nõ in fortitudine: ſed in infirmi-
tatibus ſuis. ij Corin. xij. Alius ſe iactat de
agilitate et velocitate corpis. Sed valde va-
num eſt ſe iactare de eo ĩ quo multa anima-
lia hominẽ excedũt vt canes. lepores. Aſſael
frater Joab qui agilis erat ⁊ velox vt caprea
cõfidens de ſua velocitate. quia inſequebat̃
Abner pncipem exercitus Jſboſeth: occiſus
eſt ab eo. ij Reg. ij. Sed neqꝫ de ſcia debet ali
quis ſe iactare vel gloriari: cũ om̃is ſapia a
domino deo eſt Eccĩ. j. Et in ſcia nemo poſſit
demones ſupare qui tamẽ pter ſciam ſuam
penas inferni nõ euadũt. Que etiam eſt ſcia
nr̃a? cum nec naturaꝫ vniꝰ formice vel herbe
pfecte ſciamus. Vñ bene dixit quidaꝫ phus.
Hoc tm̃ ſcio qð neſcio. Tenebris em̃ inuolui-
mur ĩquit Job. xxxvij. nec noſipõs pfecte ſci
re valeamus. Cum ergo multiplicata fuerit
gloria domus diuitijs mundanis cum interi-
erit non ſumet om̃ia. i. aliquid ex dequibus
iactabatur. nec gloria quã hic habebat deſcẽ
det cũ eo: ſꝫ ſũma igñminia ĩ iferno. q̃ abiciẽ-
da om̃is iactãcia ⁊ ĩ dño gloriãdũ ñ ĩ mũdo.

¶ Capitulũ q̄ntum de pſũptione in q̃ agitur
d̾ ornatu mulierũ iordinato vtrũ ſit mortal̃.

Preſumptio nouitatũ 6
filia eſt inanis glorie. Et videtur
ꝯſiſtere iſtud vitiũ in hoc ꝙ ali-
quis in actibus exterioribus ali-
quid inconſuetum facit ſine rationabili cau
ſa. Et quia hoc vtplurimũ fit ad oſtentatõꝫ
et laudem ꝯſequendã. iõ ponitur inanis glo
rie filia. Et de hac poteſt intelligi illud quod
dñs ait p p̃s. de populo ſuo iſrľ. Dimiſi eos
ſecundũ deſideria cordis eorum. Jbunt ĩ ad-
inuetõnibus ſuis. Populus dei olim fuit po
pulus iudaicus dũ habuit verã fidem: ⁊ per-
manſit in cultu veri dei. Nunc aũt quia non
audiuit legem ſuam que mãdabat pphetam
ſuſcitandũ de medio eoꝝ de fratribus ſuis. i.
de genere ſuo. i. xp̃m Jheſum quẽ deberẽt au
dire et obedire nec legem ſeruãt mandatorũ:
nec ad opa xp̃i voluerũt attendere. iõ dimiſ-
ſus eſt a deo ſubtracto lumine fidei. et eſt fa-
ctus nõ populus dei: ſꝫ populꝰ diaboli. Hic
aũt dimiſſi ſequuntur deſideria cordis eoruꝫ
que ſemper fuerũt de terrenis acq̃rẽdis. vſu-
ris ſine ceſſatione vacantes. vadũt tendẽtes
ad mortem eternã in adinuentõibus ſuis q̄-
tidie inueniẽtes nouas fabulas. et extortas
expõnes biblie vt pꝫ in thalmut eoꝝ vt vide-
antur non errare: ſed ſapientes valeant re-
putari. Jn nouo teſtamẽto pplꝰs dei eſt po-
pulus xp̃ianus qui ſolus habet verã fidem q̄
iſrľ dici poteſt. qð interpretatur vidẽs deuꝫ.
q̄ deũ videt nũc p fidẽ. Cũ at̃ hic pplꝰs ñ au-
dit legẽ dei eã ſuãdo. neqꝫ ĩtẽdit ei p vltimo
fine ⁊ vt ſũmo bono eũ eligẽdo ⁊ ſibi ĩheren-
do ⁊ om̃ia opa ſua ad glĩam eiꝰ dirigẽdo. di-
mittit eos deꝰ: ñ q̄dem pplm ſuũ. q̄ deficẽ nõ
pt̃ pplꝰs eiꝰ q̄n ſemp ſit: ſed eos d̾ illo pplo cri
ſtiano q̄ recedũt a lege eiꝰ. Dimittit q̄bẽ eos
nõ ſm puidẽtiã ꝫ ſm grãm quã ſubtẽhit eis.
Neqꝫ em̃ eos dimitteret ipſe niſi pus ipſi di-
mitterẽt eum q̄ dimiſſi a deo ſinunt̃ ſequi de-
ſideria cordis eorũ. Cor at̃ homis ex ſe vt dr̃

Hiere.xvij. prauũ ⁊ iſcrutabile. Et ſicut ꝑuũ
ē coꝛ.ita ⁊ ꝑua ei⁹deſideria. ⁊ inde ſequũť ꝑua
opa. ſic͂ ex radice infecta fruct⁹ coꝛrupti. Ex
coꝛde eñi exeũt cogitatões male. furta. adul-
teria. homicidia. ⁊ hmõi. vt dicit Math. xv.
Uadũt aũt ad iferos nonſolũ ꝑ ꝯſueta mala
ꝯñia: ſed quotidie adinueniũt nouas vias.
Quod documēto ſctoꝝ pꝛm ſancitũ ē. ſupſti
tioſa adinuẽtõe ꝑſumenduz nõ ē Stephan⁹
papa. ij. q. iiij. Coſuluiſti. Uadũt ꝑ vitiũ ꝑſũ-
ptõis nouitatũ rectoꝛes adinueniẽdo nouas
vias vlť ꝯſuetas ad regendũ ppl'm. ſiue vt ex-
toꝛq̃at a ſubditis ſubſtãcias. qđ ꝑtinet ad cu
piditatē. ſiue vt laudenť ab homĩb; de modo
regiminis tanq̃ ſapiẽtioꝛes antiq̃s recedẽdo
ſine cã a ſemitis eoꝝ. contra illud ꝓuer. xxij.
Nõ trãſgredieris ẽminos q̃s poſuerũt pꝛes
tui. Uadũt doctoꝛes i adinuẽtõib; ſuis qui
nõ ſequunť dicta ſãctoꝛũ ſed opiniones no-
uas ſubtiles et curioſas nõ vtiles ad pꝛuri-
endũ aures. Et ſi iuriſte ſunt nõ aſpiciũt ad
intentõnē legis et equitatē: ſed ad deſtruẽdũ
antiquoꝝ ſñias. Hilari⁹ i li. de trinitate. In-
telligẽtia dictoꝝ ex cauſis ē aſſumẽda dicen-
di. qꝛ nõ ſermoni res: ſed rei ſermo debet eſſe
ſubiect⁹. Uadũt in adinuẽtõib; ſuis ꝓdica-
toꝛes q̃ grãdia v̓ba trutinãtes inť mulieru-
las ⁊ plebeios de ſacris literis philoſophãť.
et minoꝛũ geſticulatõib; ad riſũ excitãt au-
ditoꝛes. ſm illud apl'i. Ad fabulas aũt ꝯuer-
tenť Iudic. ij. Hij ſũt fõtes ſine aqua. ſ. ſapi
entie. et nebule turbinib; agitate q̃bus cali-
go tenebraꝝ reſeruať. Uadũt in adinuẽtõ-
nibus ſuis clerici in officiãdo qui vt placeãt
laicis dicũt miſſas moꝛtuoꝛũ. et alias voti-
uas indiſtĩcte q̃buſcũq; diebus mutãtes offi
tia oꝛdinata. cantãtes nõ ſm notam ſed ſm
leuitatē. et diſcantãtes. et pulſãtes in oꝛga-
nis ballatas ꝯtra omnē honeſtatē cult⁹ diui
ni vt fieri ſolet i theatris nõ i eccleſijs. Sed
vt dicit Greg⁹. Deũ manib;. i. opibus ſtimu
lat. i. ꝓuocat ad irã qui populũ vocib; dele-
ctat. diſ. xcij. c. In ſãcta. Uadũt in adinuẽ-
tõib; ſuis r̃ligioſi q̃ nõ ꝯtenti ꝯñib; oꝛdina-
tõib; aliq̃d ſigulare agere volũt i oꝛãdo. i cõ
medẽdo. i loquẽdo. in alijs auſteritatib; vt ꝑ
ceteris reputẽť. ſed tales confuſi remanent
niſi ſpeciali inſtictu ſpũſſancti moueanť. ſi-
cut ſãctus German⁹. dñicus. franciſcus. et
alij. Uadũt i adinuentõib; ſuis ppl'i q̃ adin-
ueniũt q̃tidie nouas adinuẽtões ad frãgen-
dũ oꝛdinatões eccleſie. ac ſi in nullo ſubiecti
eſſẽt ꝑlatis. et ipi debeãt eos regere. et q̃ſtio-
nes eoꝝ etiam dirimere. et peccata punire.
et tallijs grauare: ſapiẽtioꝛes ſe iudicãtes ec
cleſia q̃ regiť a ſpũſãcto in oꝛdinatõib; ſuis
ac ſi minus bñ talia ꝓhibuiſſet. Et vt ꝺ alijs
omittam⁹ adinuẽtõib; ꝑmaxime iſtud vitiũ
in oꝛnatu q̃tidie renouať. duz viri: ſed mul
tomagis ml'ieres ob vanitatē q̃tidie variãt
veſtes. Cõtra q̃s dñs Sophonie. j. Uiſitabo
ſup omñes qui induti ſũt veſte ꝑegrina. In q̃
actu repitur ſil'et vitiũ ꝑſũptionis et noui-
tatũ ex vana gl'ia frequẽter ꝓcedẽs: et vitiũ
immodeſtie. De q̃ ꝑſta aũt. ꝑs. cxliij. Filie
eoꝛũ ꝯpoſite circũoꝛnate vt ſimilitudo tẽpli.
In q̃bus tria de hoc vitio pñt notari.
Primũ q̃ a mulierib; frequentatur. ibi. Fi-
lie eoꝝ ꝯpoſite.
Secunduz q̃ in veſtibus ꝑpetratur. ibi. cir-
cumoꝛnate.
Tertium q̃ in coloꝛibus augmentať. ibi. vt
ſimilitudo templi.

Qtum ad pꝛimum .§. .j.

mãifeſtum eſt q̃ in modeſtia oꝛnatus: et pre- a
ſũptio nouitatum in mutatione veſtium po
tiſſime repitur in mulieribus. et ideo ꝑs. nõ
dicit loquens de mũdanis. filij eoꝛum. ſed fi
lie eoꝛuz ꝯpoſite. Unde et ſacra ſcriptura cũ
loquitur de oꝛnatu coꝛpoꝛis et veſtium no-
minat mulieres. vt ꝓuer. vij. inquit Salo-
mon. Ecce mulier occurrit illi habitu mere-
tricio ꝑparata ad capiendas aĩas. Et Iſa.
iij. Pꝛo eo q̃ eleuate ſũt filie ſyon. ſcz in va-
na gloꝛia oꝛnatus: et ambulauerũt extento
collo. quod eſt ſignum ſupbie. et nutib; ocu-
loꝛum ibãt ex curioſitate et ꝯcupiſcentia. et
plaudebant pedibus ſuis. ſcz coꝛizando et ſal
tando. et ꝯpoſito gradu incedebãt. decalua-
bit domin⁹ verticē filiaꝛum ſyon: et dñs cri-
nes earũ nudabit. Et. j Pet. iij. dř. Mulieres
ſubdite ſint viris ſuis q̃rũ ſit nõ extrinſecus
capillatura. aut circũdatio auri et argenti.
aũt indumẽti veſtimẽtoꝛũq; cultus: ſed qui
abſconditus coꝛdis eſt homo i incoꝛruptibi
litate quieti et modeſti ſpiritus. Et paulus.
j. ad Thimoth. ij. Uolo mulieres oꝛare i ec-
cleſia in habitu oꝛnato cũ verecundia et ſo-
bꝛietate. i. tꝑate oꝛnãtes ſe nõ in toꝛtis crini-
bus. aut auro vel margaritis. aut veſte ꝑci-
oſa. i. exceſſiua ſui ſtatus: ſed qđ decet muli-
eres ꝓmittentes pietatē ꝑ bona opa. Et Jo-
hes Apoc. xvij. dic. q̃ mulier eternaliter cru
cianda q̃ ſignat ꝯgregatõnē reproboꝛũ erat
circũdata purpura et coccino. et iaurata la
pide ꝑcioſo. et margaritis. et habebat pocu-
lũ aureũ i manu ſua. qđ ſignat apparẽtez de-
lectatõnē: et ꝯplacenciã inanis gloꝛie et ꝯcu
piſcẽtie i opib; ſuis. et habebat i fronte ſcri
ptũ miſteriũ babilon magna. i. ꝯfuſio infer
nalis ſibi reſeruata. ¶ Duplex aũt rõ pt̃ aſ- b
ſignari q̃re iſtud vitium imodeſtie et ſuper-
flui oꝛnatus magis repꝛitur in mulieribus
q̃ in viris. ¶ Pꝛima ē qꝛ ipe oꝛnat⁹ ml'ieris
vlť vitiũ imodeſtie ē ꝓuocatiu⁹ ad laſciuiaz
quo ad aſpicientes ex eo quia adicit ad apa
rentiaz pulchꝛitudinis. que q̃to maioꝛ ē tã-
to plus allicit ⁊ excitat ꝯcupiſcentiã homĩs.

Cū aūt mulier ſit caput peccati et arma dia
boli ſm̄ Origenē. qua. ſ. ſctōs viros dicit. vt
pʒ in Dauid. et laq̄us ei⁹ q̄. ſ. capit icautos.
Inpter qđ dicit Salomō Eccleſiaſtes. vij. In-
ueni mulierē amariorē morte que laqueus ē
venatorū. i. demonū. Jō diabolus ſciēs q̄ per
hāc multos capit et occidit: iſtigat ipaʒ mu
lierē ad ſe ornandū ad hoc vt talis armatu-
ra ei⁹ ſiue gladi⁹ ſit acutior et magis politus
ad pvocandū ad ꝯcupiam ſui. et laq̄us ma-
gis efficax ad capiendū ⁊ detinendū. Sʒ cō-
ſideret attēte vana mulier. q: tot mortib⁹ di-
gna ē et penis īferni quot ꝑ ei⁹ vanū ⁊ exceſ-
ſiuū ornatū ruere facit. Si enī q̄ occaſioneʒ
p̄ſtat mortis corpalis vel dāni tenet̄ ⁊ incur
rit penā inferni. quātomagis qui ē occaſio
mortis aīe alteri⁹ ꝑ ornamēta varia ⁊ alias
vanitates. Ex̄t ō iīu. ⁊ dāno. da. dr̄. Qui oc-
caſionē dāni dat: dānum q̄ʒ dediſſe videtur.
Vñ et de quadā comitiſſa habet̄. vt in li. ni
fallor: de ſeptem donis. q̄ cū eſſet multū libe
ralis ad paupes et oratōnib⁹ dedita: ſed mul
tū vana in ornatu et p̄cipue capillorūʒ poſt
mortem apparuit cuidā ſibi familiari deuote
mulieri et interroganti de ſtatu ſuo. Rn̄dit
ſe fore dānatam p̄cipue ꝓpter ornatum capi
tis et capillorū. vnde et vidit mulier illa ca
put illud habere plenū ſerpentibus morden-
tibus ipm̄ loco capillorum in penam illi⁹ va
nitatis. Sed multi ſunt alij vani ornat⁹ qui
magis adhuc pvocāt ad laſciuiā. ¶ Secun
da ratio q̄re iſtud vitiū magis repit̄ in muli
erib⁹ eſt ex eo. quia ſicut magnanim⁹ omnia
iſta tp̄alia pua eſtimat. etiā ipam gloriā tē-
poralē. vñ de ea modicā curā habet. ita ecō-
tra puſillanimis pua magna eſtimat. ⁊ ipaʒ
gl'iaʒ mūdi magnū bonū reputat. Mulier aūt
ꝯñiter pui animi ē et debilioris ꝯgnitōnis q̄
vir. vñ et gloriā tp̄alē magnū q̄d arbitratur.
Et cū nō valeat apparere vel exaltari in ma-
gnis negotijs: quia nec ī regimine nec ī do-
cendo. vel negociando. ⁊ hmōi. ſaltim in appa
rentia pulchritudinis querit gloriam cōſeq̄
que tñ ē quid vanū et t̄nſitorium. quia vt dr̄
Jſa. xl. Omnis caro fenū ⁊ omnis gl'ia eius
q̄ſi flos feni q̄ cito marceſcit. Et mirū ē quō
cū mulier q̄rat ſūmope omnia habē pulchra
quō animā ipam q̄ nobilior ē et p̄cipuum in
homine velit habere fedam et maculatā. Au
g⁹. Ecce oīa pulchra ſūt cū iniq̄s. et tñ ipi
ſūt turpes. ſ. ī anima. Jſtis ſic ſupflue et vi-
tioſe ſe ornantib⁹ accidit ſicut euenit cuidaʒ
regi q̄ ꝯuocatis oīb⁹ mgr̄atib⁹ terre ſue fe
cit ꝯuiuiū magnū et nō erat aliq̄s angul⁹ in
domo qui nō eēt cooptus purpura et p̄cioſis
pānis. Affuit et q̄dam ph'us q̄ cuʒ vellet ex-
ſcreare expuit in faciē eiuſdē regis. et cū mi-
niſtri eius capientes eū vellēt ducere ad ſu-
ſpendiū illum nō ꝑmiſit rex ſed queſiuit ab

eo q̄re id feciſſet. Qui rn̄dit. Vidi omnia lo-
ca plena auro et argento et purpura. ⁊ iō in
barba regis incraſſata ex pinguedine ciboꝝ
me mundaui et purgaui. nō ei vidi locū mi-
nus mundū. quod audiens rex ꝯpunctus ē.
Sic diabolus vidēs hominē qui deberet eſſe
dominus creaturaꝝ aliaꝝ ⁊ pulchrior eis q̄
minus pulcher ſit eis. imo imundus expuit
in eumipm̄ ꝯtēnendo vl' faciem ꝯſcientie ei⁹
ſuggeſtionib⁹ malis maculando. Et hoc etiā
figuratum fuit in expuitōne que fiebat ī fa
ciem eius qui nolebat ſuſcitare ſemen fratri
ſuo. vt hr̄ Deut. xxv. Frater hominis ſine ſe
mine defunctus. ſ. ſine filio habito ē diabol⁹
qui ſine ſpe ſalutis dānatus eſt. cui ab homi
ne debet ſemen ſuſcitari. quia ex hominibus
reparande ſūt ruine angelice. Sed ſi homo
non tendit ad hoc vt. ſ. ꝑ virtutes aſcendat
ad celū non vult ſuſcitare ſemen fratri ſuo.
vnde tanq̄ in imundū animo expuitur ī fa-
ciem ei⁹. quia abhominabilis redditur. Cer-
te erubeſceret dn̄a domus ſi videret ſe turpē
et ancillam pulchram. Ancilla caro eſt. aīa
dn̄a. vñ multum erubeſcere dʒ q̄ corpus or-
net̄ et pulchrū appareat: et anima macul' ple
na inueniat̄ ex vanitate ornatus. Quia igit̄
vitiū iſtud imodeſtie ornat⁹ magis repitur ī
feminis. iō dic. p̄s Filie eoꝝ ꝯpoſite. Sed cō
poſitio iſta vana ē ꝓcedēs ex icōpoſitiōe mē-
tis et tollens in futura reſurrectōe vltimaʒ
pulchritudinē et claritatē corpis. Vñ apl's
ad phil'. iij. Saluatorem expectam⁹ dn̄m no-
ſtrū ih̄m xp̄m q̄ reformabit. ſ. in finali iudi-
tio corpus humilitatis nr̄e. i. corp⁹ nr̄m hu-
miliatū et deiectū. cōfiguratū corpi clarita-
tis ſue. i. ſimilatū corpi ſuo glorioſo. Corp⁹
ergo qđ nō fuit hic hūiliatū ꝫ exaltatū ⁊ glo
rificatū ꝑ vana ornamēta tūc nō gl'ificabit̄
ꝫ int̄ reprobos obſcurabit̄. Vñ Ber. ſup di-
cta auctoritate apl'i. Nunc eāt nūc rideāt qui
corpa ſua pellib⁹ muriuʒ. i. giris. ⁊ varijs. et
ſtercorib⁹ vermiū. i. ſericis iformāt. q: cū ve
nerit dn̄s ad iudicanduʒ nō reformabit niſi
qđ abiectōis et hūilitatis iueniet. Sic diues
epulo q̄ iduebat̄ purpura et byſſo ſepult⁹ ē
in iferno. et ieternū cruciat̄ Lu. xvj.

Q̄ntum ad ſecundum .§. ij.

p̄ncipale ꝑpetrat̄ hoc pcc̄m imodeſtie cuʒ p̄-
ſūptiōe nouitatū circa veſtes. Vñ ſubdit p̄s.
Circūornate. nō ornate mēte: ſʒ circūornate
id ē circa corpus ex omi pte ornate. ſʒ vt dr̄
Eccl'i. xix. Facies homīs. ⁊ riſus dētiū. ⁊ ami
ct⁹ corpis enūciant de illo. Tāta enī diligen-
tia et pompa ornat⁹ inſinuāt totalit̄ mundo
deditā mentē. Dn̄s deus qn̄ emiſit p̄mos pa-
rētes ō paradiſo. nō fecit eis tunicas ſericas
ſed pelliceas. i. de pellib⁹ aīalium Gen̄. iij. vt
ꝯgnoſcerēt ſe ſimiles beſtijs effectos et vilit̄
ad tegēdū nuditatē. ⁊ arcēdū frig⁹ induēdos a

Sed adinuenit ꝯſūptio et vanitas hominū
pannos laneos ex lana ouium formatos. ad-
iūxit lineos in mollitiē ex corticibus herbaꝝ
et hijs nō ꝯtenta ſupinduxit ſerica ex ſterco
ribus vermiū. adiunxit varia ex pellib9 mu
riū. addidit gēmas. argentū. ⁊ auꝝ: ex vani-
tate. Sed vt dicit Señ. in epl̄a. Quemadmo
dū ſtultus ē qui equū emptur9 nō ip̄m aſpi-
cit: ſed ſtratū et frenos. Sic ſtultiſſim9 ē qui
hominē aut ex veſte aut ex ꝯditione veſtis q̄
nobis circūdata eſt modo exiſtimat. Aduer-
tere debent diligēter ꝙ domin9 ꝯminaṫ pro-
huiuſmodi vano ornatu. Iſa. eiñ. iij. dr̄. In
illa die. ſ. iudicij vl'is vel punitōis tp̄alis au
feret dñs ornamentū calciamentorū. et tor-
ques. et monilia. armillas. mitras. diſcrimi-
nalia. et piſelidas. et murenulas. et olfatori-
ola. et inaures. ⁊ gēmas in fronte pendētes.
et mutatoria. et lintheamina. et acus. et ſpe-
cula. ſindones. et vitas. et teriſtra. et erit pro
ſuaui odore fetor. ꝓ zona funiculus. ꝓ criſpan
ti crine caluiciuz. ꝓ faſcia pectorali ciliciuz.
Hic poſita ſt̄ oīa ornamēta mulierū a capi
te vſqꝫ ad pedes circūquaqꝫ que tūc erant in
vſu. quoꝝ aliqua ſūt nobis ignota ꝓpter diſ-
uetudinē. aliqua adhuc remanēt in aliquo
ſimili. Vñ glo. ibi. armillas vocat ornamen-
ta brachiorū. loco quaꝝ ſt̄ modo manice ita
longe et late vt ſufficeret valor ꝓ vno opti-
mo veſtitu. Pariſelidas vocat ornamenta
talorum. i. in fine veſtis. loco cuius poteſt
nunc eſtimari cauda cū frappis. Murenule
dicunṫ cathenule circa collū. loco cuius nūc
aliquid ope polimito. i. rechamatura. Olfa-
toriola vocat quedā ī q̄bus ꝯtinebāt ibi mu
ſcū. et poſſunt dici naſitergia q̄ fiunt ſerico
intexta. aliqñ et inter muſcuz ſeruata. Teri-
ſtra vocat veſtes eſtiuas valde ſubtiles et di
cunṫ a teria qd̄ eſt eſtas. vulgariter pn̄t di-
ci giornee vel cothardite. Ornamentum cal-
ciamentorum ſunt calciamenta roſtrata vel
planule picte et alte ad oſtendendā magnitu
dinē quaz nō habent. Torques ſūt collaria.
Monilia que. ſ. pendūt añ pectus que ſolent
eſſe de margaritis. Mitre hec dici pn̄t q̄ por-
tanṫ ī capitibus multū eminētia ſup̄ caput
ad modū corone vel bireti. Diſcriminalia ſt̄
pectines et directoria eburnea quib9 capil-
los aptant capitis. Inaures ſūt ānuli in au-
ribus appoſiti pforatis in puula etate. q̄bus
adhuc vtunṫ iudei. ⁊ antiquit9 magis. vt pa
tet in ſcriptura. Criſtiane aūt in man9 digi-
tis tenēt. et ꝓ vno nō dedecet in ſignū matro
nij: ſed de plibus pōpa ē. Gēme in fronte pē-
dētes ſūt alique perle quas ī coronis ſuis añ
frontē deferūt. Mutatoria ſūt plura et varia
veſtimēta pulchra q̄bus diuerſis tp̄ibus mu
tanṫ. Lintheamina hijs ſup̄ alia veſtimēta
deſuper: ſed valde ſubtilia. adhuc deferūt ro
mane. Acus ſūt ſpilecta que in diuerſis pti-
bus ponūt ꝓ firmatōne ornamētoꝝ. Specu-
la et magni valoris hn̄t ſemper ī domo ſecū
vt frequenter ſe in ip̄is quomodo ſint ꝯpoſi-
te poſſint inſpicere. Sindones camiſias ſub-
tiles et reticulatas vel vela ī capite. Vitte ſt̄
q̄bus capillos ligāt vl' colligūt ne defluant.
etſi ſuos non habent: ligant alienos. Zona
cingulū eſt quod nūc fit de ſerico intexto. et
ornamentis auri et argenti. Crines capilli
criſpati vl' triciati flaui facti cū frequēti hu
mectatōe ⁊ ſolis deſiccatōe. et inde capitis le-
ſione. Faſcia pectoralis dici pt̄ quod nūc po
nunt pānum cū bombice. Et ꝓ hijs ornamē
tis ꝓmittit dñs ignominiam et penā et me-
rito. qꝛ in hijs magna ꝓdigalitas et crudeli-
tas repitur. cū paupes morianṫ fame et fri-
gore. et mulieres in tātis et in tam vanis or
namentis habundēt. Cōtra quos inuehit Ia
cobus in cano. ca. v. dicens. Agite nūc diui-
tes vlulate in miſerijs que venerūt vobis.
diuitie vr̄e putrefacte ſūt. veſtimēta veſtra a
tineis cōmeſta ſūt. Et ſciendū ſm̄. b Tho. ſe-
cunda ſcōe. q. clxix. arti. j. ꝙ circa ornatum
exteriorem tripliciter poteſt offendi.
Primo ꝑter morem ꝯſuetum.
Secundo ꝓpter inordinatum affectum.
Tertio ꝓpter nimium defectum.

Q̄tuz ad primū debz .§. iij.

ſe homo in ꝯſeruatōe exteriori conformare
moribus eoꝝ cū quibus viuit qñ. ſ. nō ſunt
mali mores. Vñ Aug9. in libro ꝯfeſ. Que ꝯt̄
hominū mores flagitia ſūt ꝓ morū diuerſi-
tate vitanda ſūt. vt pactū inter ſe ciuitatis
et gentis ꝯſuetudine vel lege firmatū: nulla
ciuis aut pegrini libidine violeṫ. Turpis eſt
eñi omnis pars que ſuo nō congruit vniuer
ſo. diſ. viij. Que contra mores. Item etiā di
cit in libro de doctrina xp̄iana. Quiſquis re
bus pretereuntibus. ſcꝫ vt cibo. potu. veſti-
bus. et huiuſmodi. reſtrictius vtitur q̄ꝫ in ſe
habeant mores eorum inter quos viuit. aut
ſuperſticioſus aut intemperans ē. Etſi q̄s ſic
eis vtitur vt metas conſuetudinis bonoruz
inter quos verſatur excedat. aut flagitioſus
eſt. aut aliquid ſignificat. diſ. xlj. Et hoc in-
telligendum eſt vt ſupra. ſcꝫ quando proprie
ſunt mores. id eſt actus morigerati ea q̄ fre-
quētanṫ ꝯñiter ab hominib9 talis loci. Naz
abuſiōes nō dꝫ q̄s imitari. Sed vt dicit Iſi-
dor9. in ſimonijs. Prauū vſū lex ⁊ rō vincat.
Si eī de vſu p̄rie ē vt mulieres deferāt veſtes
ↄſus collū ſciſſas et aptas vſqꝫ ad oñſionem
pectoris et mamillarū vt in ptib9 regni val-
de turpis et impudicus ē talis vſus. et iō nō
ſeruandus. Si de vſu ꝯñi p̄rie ē deferre mu-
lieres veſtes caudatas puluerē excitantes et
viam mūdantes cū eis vt fit Florentie hoc
turpe ē ⁊ deteſtandū nō illis conformandū.

Similit̄ de planul' altis. veſtib⁹ ligulatis vl'
pfoꝛatis. Nō ſeqris turbā ī malū ait dn̄s in
veteri lege. Utrū aūt in hmōi ſit moꝛtale pec
catū. infra declarabit̄. Legit̄ ī li. de ſeptē do⸗
nis. ꝙ cū qdam ſc̄tus pr̄ ꝑ ciuitatē ābularet
obuiauit cuidā mlīeri oꝛnate veſtē hn̄ti cau
datā. ⁊ iuxta eā vidit diabolū ridētē. cui mā
dauit adiurādo vt ſibi dicēt cauſā ſui riſ⁹. q̄
rn̄dit. Jō riſi q2 ſocius me⁹. ſ. ali⁹ diabol⁹ cū
inſidēt caude huius mlīeris: mlier cū traxit
caudā veſtis ad ſe ne luto vie deturparet̄ ī lu
tū cecidit ip̄e ſocius meus. Ex q̄ oſtēdit̄ iſta
diabolo placere. qᵭ nō eſſet ſi ſine peccato fi
erēt. Silr̄ ꝙ mlier vtat̄ veſte virili. vel ecōt̄
vt fit in ludis: turpe ē ⁊ vitioſū ſm̄ Tho. vbi
ſup. arti. ij. tū q2 ꝯt̄ ꝯſuetudinem ꝯn̄ez. tū q2
pt̄ eē cā laſciuie. Prohibebat̄ aūt hoc ī vete⸗
ri lege Deut̄. xxij. ex eo q2 gētiles tali muta⸗
tōe habit⁹ vtebāt̄ ī ſupſtitōib⁹ idolatrie. In
decretis. diſ. xxx. Si q̄ mlier. hoc ꝓhibet̄ ſub
anathemate. ſ. ferēde ſn̄ie rōne cuiuſdā ſup⸗
ſtitōis hētice vt ibi dicit glo. Un̄ ſi q̄s nūc n̄
ex ſupſtitōe vl' vanitate: ꝫ ex cā rōnabili vta
tur hmōi. puta ad vitādū ꝑiculū. vl' ex defe⸗
ctu veſtimēti alteri⁹. pc̄tm̄ n̄ eēt ſm̄ Tho.

Secundo poteſt eſſe .§. iiij.

pc̄tm̄ circa oꝛnatū veſtiū ꝓpt̄ īoꝛdinatū af⸗
fectū. Qui q̄tū ad ſupḣabūdantiā triplicit̄
accidit. Uno mō iq̄tū ex ſupfluo cultu ve⸗
ſtium hō q̄rit glīam ſm̄ ꝙ veſtes ꝑtinent ad
apparatū et oꝛnatū. Un̄ Greg⁹. in omel'. ait.
Sūt nōnulli q̄ ī cultu ꝑcioſaꝝ ſubtiliūqꝫ ve⸗
ſtiū nullū putāt eē pc̄tm̄. Q2 ſi culpa nō eēt
nequaq̄ ſermo dei tāvigilāter exprimeret ꝙ
diues qui torq̄batur apud inferos purpura
et byſſo indut⁹ fuiſſet. Nemo q̄ppe ꝑcioſā ve⸗
ſtē. i. exceſſiuā ꝓꝓij ſtat⁹ niſi ad inanē glīam
q̄rit. hec ille. Nec obſtat ꝙ miniſtri altaris
aut ꝑncipes et alij ī dignitatib⁹ ꝯſtituti vtū
tur veſtib⁹ mlt̄ū ꝑcioſis quia nō faciūt hoc
ſeu nō oꝛdinat̄ de ſe ad ſui glīam: ſed ad ſi⸗
gnificandū excellentiā ſui ſtat⁹. et oſtenden⸗
dū magnificenciā diuini cultus. Secundo
mō ꝑ exceſſū affect⁹ ē inoꝛdinat⁹ inq̄tū ꝑ ſu⸗
ꝑfluū cultū veſtiū q̄rit q̄s delicias coꝛpis ſe⸗
cundū ꝙ oꝛdinat̄ veſtimētū ad coꝛpis fomē⸗
tum q̄rendo habere delicatas veſtes q̄ delectēt
carnes vt ſubtiles camiſias ⁊ hmōi. Contra
q̄s ait xp̄s Math. xj. Ecce q̄ mollib⁹ veſtiū⸗
tur in domib⁹ regū ſūt. i. terreno regi militāt
nō celeſti ſm̄ Greg. Tertio mō fit ioꝛdina⸗
tio ex hoc ꝙ nimiā ſolicitudinē ponit circa
cultū et aptatōnē veſtiū. etiā ſi nō ſit ibi ali
qua inoꝛdinatio ex ꝑte finis. et multū tp̄is
ibi ꝑditur. qᵭ nō eſt ſine magna culpa: cum
nil ꝑcioſius tp̄e habeat̄. Un̄ xp̄us Math. vj.
Et de veſtimēto q̄d ſoliciti eſtis. ſ. ſuperflue.
Cōſiderate lilia agri quō creſcūt: n̄ laboꝛāt
neqꝫ nent et de⁹ ſic veſtit. Igit̄ vt ait ap̄lus.
j Thimoth. vj. Habētes alimēta et q̄bus te⸗
gamur hijs ꝯtēti ſum⁹. Cōſiderādū diligēter
qᵭ ait Job. j. c. Nudus egreſſus ſū de vtero
matris mee Nud⁹ reuertar illuc. ſ. in terram
matrē nr̄am ꝑmam de qua facti ſumus.

Tertio poteſt eſſe pec .§. v.

catū in vſu veſtiuꝫ ꝓpter defectū. Et hoc vel
ex negligentia homis inq̄tū nō adhibet ſtu⸗
diū et laboꝛem vt vtat̄ cultu veſtiū ꝓut oꝫ.
Un̄ et ph̄us dicit in. vij. ethicoꝛū. ꝙ ad molli
ciem q̄ vitiū ē ꝑtinet ꝙ hō trahat veſtē ꝑ ter⸗
ram ne laboꝛet in retinēdo eā. vel hoc pt̄ fie
ri vt inde q̄rat gloꝛiā et oſtentatōꝫ. vt. ſ. r̄pu⸗
tet̄ moꝛtificatus et ꝯtēptoꝛ mūdi ex eo ꝙ ve
ſtes multum viles dilaceratas vl' vnctuoſas
defert. Un̄ et Ber. dicebat ꝙ in veſtib⁹ pau⸗
ꝑtas placebat. ſoꝛdes aūt nūq̄. quia ſignum
erat vel negligētis animi vel gloꝛiā affectā⸗
tis. Et Hiero. Nec affectate ſoꝛdes nec exq̄ſi⸗
te delitie laudē pariūt. Qᵭ in cibis vel veſti⸗
bus dicit Gratian⁹ intelligendum. diſ. xlj. §.
Preterea. Uerū qui verbo et exēplo habent
alios ꝓuocare ad penitenciā et mūdi ꝯtem⸗
ptū: decet vilibus indui. ſicut fecerūt q̄dam
ex ꝓphetis. De q̄bus ap̄ls ad Heb. xj. Circui⸗
erūt in melotis. i. ſclauinis. ī pellibus capri⸗
nis vt Helias. Et glo. ſuper illud. Johes ha⸗
bebat veſtitū ꝺ pilis cameloꝝ Math. iij. Qui
penitēciā ꝑdicat habitū penitēcie oſtendat.
Narrat Amb. in expoſitōe regl'e. ꝙ cū quidā
magnus ꝑdicatoꝛ actu ꝑdicaret acriter dete⸗
ſtando et increpando pompā veſtium. et ip̄e
cappā haberet ſūptuoſā. ſurrexit ī medio po
puli quidā fatu⁹ clamoſe dicēs. O ſtulte quō
tu credis inducē auditoꝛes hos ad dimitten⸗
dū pompā veſtiū cū tuip̄e vtaris. vt pꝫ in
cappa tua! Et ſic pꝫ de circūoꝛnatōe veſtiū.

Q̄tum ad tertium .§. vj.

ꝑncipale. ſcꝫ de coloꝛibus adiunctis in oꝛ⸗
natu. dicit p̄s. vt ſimilitudo tēpli. ſcꝫ ſunt fi⸗
lie. de quibus locutus eſt. Templum nonſo⸗
lum oꝛnatur auro et coꝛtinis varijs: ſedetiā
coloꝛibus multis in picturis. Sic vane mu⸗
lieres coꝛpoꝛa ſua que ratione fidei ſūt tem⸗
plum ſpirituſſancti ſecunduꝫ apoſtolū. j. ad
Coꝛin. . vj. Faciunt templuꝫ diaboli dum al
ternantes picturam a deo factam ad imagi⸗
nem ſuam. inſtinctu diaboli ponūt coloꝛē al
bum et rubeū. et ſic vt ẏpocrite exterminā̄t
facies ſuas vt appareant homibus ieiunan⸗
tes. ait xp̄us Math. vj. Hoc exp̄ſſe repreben⸗
dit īſignis martirū criſti Ciprianus dicens
in li. de habitu virginuꝫ. Non virgines non
viduas: ſed et nuptas puto etiam omnes fe⸗
minas admonēdas ꝙ op⁹ dei et facturā eius
et plaſma adulterare nullo mō audeant ad⸗
hibito flauo coloꝛe. nigro puluere vel rubo⸗
re· aut quolibet medicamine. qᵭ dicit. quia

8.14 multa faciūt ad huiuſmodi ornatū. Et ſub-
dit. Manus deo inferūt qñ qđ ille formauit
reformare intendūt. Impugnatio iſta eſt di
uini opis. ꝑuaricatō veritatis. deū vidē ñ po
teris qñ oculi tui ñ ſūt. i. faciei color q̄s de⁹
fecit. ſed quos diabolus infecit illuꝫ ſectata
es. Rutilos atq̄ʒ depictos oclos ſerpētis imi
tata es. De inimico tuo tracta cū illo ꝑiter
arſura. hec ille. Vñ autē hoc ſit mortale ha-
bes in. §. ſe. Certe magna nimis ꝑſūptio ⁊ ſu
ꝑbia ē velle aliā formare effigiē quā deus ñ
dedit tanq̄ deſpiciēdo opus dei. ⁊ q̄ ipē meli-
us valeat facere. Quis enī apl's dicat. j. ad
Corin. vij. Que nupta ē cogitat q̄ mūdi ſunt
quō placeat viro. et ꝓpē hoc ꝑmittat eaꝫ or-
nari cū ſobrietate. ñ tñ vt fingat colorē quē
nō habet. hoc enī ē decipē et maritū et alios
et mendatiū opis. qđ maritis diſplicere de-
bēt et eis. ſ. ꝓhibē fucos. Vñ Aug⁹. ad Poſ-
ſidiū. Fucare pigmētis q̄ vl' rubicūdior vel
cādidior color appareat adulťina fallacia ē.
q̄ ñ dubito etiā ipos maritos ſe decipi nolle.
q̄bꝫ ſolis ꝑmittēde ſūt ornari. vt. ſ. placeant
ſm veniā. nō ſecundū impiū. Nā ver⁹ orna-
tus xp̄ianorꝫ ⁊ xp̄ianarꝫ nōſolū ē null⁹ fuc⁹:
ſed nec auri veſtiſq̄ʒ pōpa: ſed mores boni. de
ꝯſe. diſ. v. c. Fucare. Impia Jezabel regina
q̄ ſe ornauit ſtibio. i. colore putans ꝑ hoc ad
ſui amorē trahere Hyeu. de mādato eius ꝑci
pitata ē de feneſtra: et a beſtijs ꝯmeſta in ꝑte
vt habeť. iiij Reg. ix. Heſter regina cū ſe ꝑ-
ſentauit Aſſuero ornata. et colore roſeo. co-
mitata domicellis. ſubito aſſuerus vidēs eaꝫ
verſus ē in furorē i facie. Sed ex timore pal
lida facta. ſubito i clemenciaꝫ verſus eſt fu-
ror eius. De iſpo etiam ornatu vano habes
infra in titulo. de gula. c. de choreis.

Queritur vtrum or- .§. vij.
natus mulierū ſecundum morem patrie qui
videtur vanus et ſupfluus quo ad veſtes in-
ciſas. ꝑforatas. ligulatas. polimitas. i. richa
matas. caudatas. deauratas. q̄ etiam ad mi-
tras. ſeu baltheos. capitis capillaturas vari
as bombicē circa dorſū. margaritas. zonas
aureas. planulas altas. fucos. ⁊ huiuſmodi-
ſit peccatū mortale? Et arguēdo ad ꝑtem af-
firmatiuā videť q̄ q̄tū ad q̄ſituꝫ ſit mortale
i q̄libet ꝓdictorꝫ. ſ. ornatus mulierꝫ. Primo
ſic. Dñs de⁹ i ſcripturis ſcťis ñ ꝯminať dā-
natōeꝫ etnā vel grauē punitōꝫ niſi ꝓpē mor-
talia. Rō hui⁹ ē. q2 iuſt⁹ ē dñs. et iuſticiā di-
lexit. Exigit aūt iuſticia vt ſecundū mēſurā
delicti ſit ⁊ plagarꝫ modus. vt dr̄ Deuť. Sed
dñs ꝯminať grauē punitōꝫ mulieribus faci
entibꝫ huiuſmodi vanitates ꝑ Jſa. dicētē. iij.
ca. ſic. Auferet dñs ornamētū calciamentorꝫ
et limulas. ⁊ torques. et monilia. ⁊ armillas.
et mitras ⁊c̄. Et infra. Et erit ꝓ ſuaui odore
fetor. et ꝓ zona funiculus. et ꝓ criſpanti cri-
ne caluicium. ⁊ ꝓ faſcia pectorali ciliciū. pul
cherrimi q̄ʒ viri tui gladio cadent. g̊ ⁊c̄. Se-
cundo ſic. Qđ ē ꝯť doctrinā aplicā videť eſſe
mortale. ꝑ illud Luc. x. dictū nr̄i ſaluatoris.
Qui vos audit me audit. et q̄ vos ſpnit me
ſpernit. ar. etiaꝫ ad hoc. xj. q. iij. Qui omni-
potentē. Vñ et ꝯť eaꝫ doctrinam nō valet ꝑ
quēq̄ʒ diſpenſari. vt dr̄. xxv. q. j. Sūt q̄dam.
Sed talis ornat⁹ ē ꝯtra doctrinā aplicā. Di
cit enī. b Petrus i ꝑma cano. c. iij. Mulierū
nō ſit extrinſecus capillatura. aut circūda-
tio auri ⁊ argēti. aut idumēti veſtimētorūq̄ʒ
cult⁹. Et Paul⁹ aplus. j. ad Thimo. ij. đ mu
lieribus. Ornātes ſe nō in tortis crinibꝫ aut
auro. aut margaritis. aut precioſa veſte ⁊c̄.
Scđm Hiero. ve iportat dānatōeꝫ eternam
cui ipcatur vel ꝓnunciať. Sed Math. xviij.
dicit dñs Jħs. Ve illi ꝑ quē ſcandalū venit.
Scandala aūt. i. ruine ſpirituales multoci-
ens euenire ex facto huiuſmodi ornat⁹ mu-
lierū pluribus infirmis mentibꝫ ſatis credi
bile eſt. Ad idē facit qđ dr̄ de iiu. et dam. da.
c. Si culpa. Qui occaſionē dāni dat: dānum
q̄ʒ dediſſe videť. g̊ ⁊c̄. In ꝯťrium et ad ꝑteꝫ
negatiuā arguēdo. ſ. q̄ huiuſmodi ornat⁹ nō
ſit mortale ꝓbať ſic. Qđ ſanctorū patrū do-
cumēto vel decreto ſancitū nō eſt: ſupſticioſa
adinuentione ꝑſumendū non eſt. vt dr̄ in ca
none. ij. q. iiij. c. Cōſuluiſti. Hoc eſt enī ꝯtra
illud puer. iij. Ne innitaris prudentie tue vt
exponit Hiero. et habeť de ꝯſti. c. Ne innita-
ris. Sed nullus ſcťorꝫ patrū ſiue ſūmorum
pontificū ſiue doctorꝫ determinat huiuſmōi
ornatū ſimpliciter eſſe pcťm mortale. Nec ſā
ctus Tho. ſcđa ſcđe. q. clxix. arti. ij. vbi que-
ſtionē ſpecialē mouet circa huiuſmōi. dicit
hoc eſſe mortale niſi in q̄buſdā caſibus. g̊ in
alijs caſibꝫ ñ erit mortale. ꝑ ar. a ꝯťrijs. diſ.
xxv. Qualis. Et ipſius doctrina ē ab eccleſia
approbata ſpālīť ꝑ Johēꝫ vigeſimū ſecūduꝫ.
Silr̄ et irrefragabil' doctor Alexāder đ ales
hoc nō aſſerit niſi i certis caſibꝫ. g̊ in alijs ñ
erit mortale. Veniendo breuiť ad deciſioneꝫ
q̄ſtionis ſaluo ſꝑ iuditio cuiuſcūq̄ʒ meli⁹ ſen
tiētis. et detminatōe eccleſie vr̄ ſic dicenduꝫ.
In ornatu huiuſmodi duo ſūt diligēť exami
nāda. Primū ē intētio ornātis. Secundū ē
ipē ornat⁹ i ſe. Et q̄tū ad ꝑmū. Cū mltiplex
poſſit eſſe itentio circa huiuſmōi. ſic ſm va
rietatē intētōis erit ibi aliqñ mortale. aliqñ
veniale. aliqñ nullū peccatū. Nā ſi mulier ſe
ornet hac intētōe vt trahat hoīes ad ſui cō-
cupiſcentiā. certū ē ibi peccatuꝫ mortale eē.
q2 agit ꝯť caritatē ꝓximi tendēs ad mortem
aīe ei⁹. etiā ſi nō ſeq̄ť ruina alicui⁹ ꝑ ꝯcupi-
ſcētiā ei⁹. ar. de peni. diſ. j. Si cui. Et i plibꝫ
alijs caplis in q̄bꝫ expſſe habeť q̄ ſola cogi-
tatio deliberatiua ē mortale. Et ibi ē ꝓpie ꝑ
ſe ſcandalū actiuū. et mortale ſm doctrinaꝫ

bẽi Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xliij. art. iij. ⁊. iiij. Et ad
hoc facit illud ꝓuer. vij. Ecce mulier ĩ habi-
tu meretricio ꝑparata ad capiẽdas aĩmas.
Si vero nõ hoc intẽdat: ſ; iſtud aliud. ſ. ia-
ctãtiã ⁊ hũanã laudẽ ſi ibi cõſtituit finẽ ſuũ
vltimũ magis diligẽs illa; gloriã q̃ ſalutem
aĩe ſue vel gloriã eterna;: parata facẽ ꝯᵃ dei
⁊ eccl'ie ꝑcepta vt ꝯſequi poſſit illã gloriã. tũc
eſt eis pctm inanis gl'ie mortale ſm. b Tho.
ſcḋa ſcḋe. q. cxxxij. Moralia eĩ ex fine trahũt
ſpẽm ſm phm ĩ li. ethicoꝝ. Si aũt intendat
quãda; cõplacentia; illiꝰ vanitatis ornatus
ad que; ita ordinate afficiť q̃ ibi ꝯſtituit fi-
nem adeo q̃ etiã ſi crederet certitudialiť ꝓpri
mũ ex illo ornatu ad ruinã trahi nõ curaret
vt ꝯſeqˉť cõplacẽtiã illa;. Sic etiã erit mor-
tale. Et ſic ĩtelligit Petrꝰ de tharã. illud di-
ctũ Aug. diſ. xxv. §. Crimis. Nullũ ẽ adeo ve
niale q̃n fiat crimiale dum placet. ꝯplacẽtia
videlicet fruitiõis. Et multomagis ſi ĩ dei cõ-
temptũ hoc ageret. In q̃ caſu loqˉť Cipanus
in autoritate ſupius inducta ĩ ꝑcedẽtibꝫ. vel
cũ intendit trahere ad cõcupiſcẽtiã ſui extra
mr̃imoniũ intelligiť dicta autoritas Cipri-
ani. Si vero intẽdat aliquã inanem glorıa;
vel iactãtiam vel ꝯplacẽtiã ĩ huiuſmodi or-
natu leuem. ſ. citra ſalute; aĩe infra dilectiõ;
dei ⁊ ꝓximi. erit veniale ſm. b Tho. ſcḋa ſe-
cũde. q. clxix. ⁊. q. cxxxij. Demũ ſi intendit ꝑ-
ciſe placere viro ne huiuſmõi obmittẽdo red
datur ei odioſa. ⁊ ſic inclineť ad alia; cõcu
piſcentiã. vel q: impatur ſibi hoc a viro pec
catum ſiquidẽ nullũ erit. Ad hoc facit quod
ait ap'ls. j. ad Thimo. ij. Mulieres in habitu
ornato cũ ſobrietate et verecũdia. Similiter
ſi intendat ex hoc vitare obprobriũ hoĩm ne
ſ. omiſſo ornamento ſm morem p̃rie deſpicia
tur a ceteris. aut ut ꝯiugio tradatur. nullu;
videtur vel leue peccatũ.

Qtum ad ipſum or- §. viij.
natũ in ſe duo poſſũt ibi vitia inueniri. ſ. ſu-
pfluitas expenſe q̃ ꝑtinet ad ꝓdigalitate;. et
incẽtiuũ ſeu excitatiuũ libidinis ad qḋ illud
inducit. Et q̃tũ ad ſupfluitate; cũ nõ omĩs
ꝓdigalitas ſit mortale: ſed aliq̃n ⁊ frequẽtiꝰ
veniale. ⁊ ideo iſto reſpectu nõ poterit illud
iudicari mortale niſi fuerit valde euidens ⁊
enormis exceſſus. In q̃ ꝯſiderãdu; eſt. q: qḋ
vni eſt magnꝰ exceſſus vt vxori comitatiui
vel pauperis artificis veſtis velutata. auro
texta. aut gemmata. alteri ꝑuus vel nullus
vt vxori pricipis vl' militis. Ad qḋ facit opti
me qḋ diť Aug. ĩ lib. de doctrina xpiana. vi-
delicet. Quid loco ⁊ tpi ⁊ ꝑſonis ꝯueiat. dili
gẽter attendẽdũ eſt ne temere flagitia rephẽ
damus. In his eñi oĩbꝫ nõ vſus rex: ſed libi-
do in culpa ẽ. Et hꝫ diſ. xlj. Quiſq̃s. Et q̃uis
Aug. videať ibi loq̃ principaliter de cibis. tñ

Gratianꝰ ĩ fi. illiꝰ diſ. §. vlt. extẽdit illḋ etia;
ad indumenta vt. ſ. debeat ĩ huiuſmõi atten-
di mos p̃rie. Qui vſus patrie etſi ſit immode
ratus ⁊ vanus. vnde ⁊ abuſus creature. non
tñ oĩs abuſus creature ẽ mortale. Nã come-
dẽdo nimis ardenter eſt ibi abuſus cibi: et tñ
raro mortale. Siquis aũt vellet dicẽ nõ ꝓprie
eẽ abuſũ creature niſi ĩ trãſgreſſiõe ꝑcepti.
tũc nec ĩ ipõ exceſſu ornamẽti ⁊ ꝓdigalitate
erit ſꝑ abuſus creature: ſ; q̃n eſſet mortale.
Qtũ aũt ſit ille exceſſus q̃ ad ſupfluitatem
ſeu ꝓdigalitatem ornatus quod facit mor-
tale. fateor me neſcire dare regulam genera-
lem. nec defacili poſſe dari. nec repio aliquẽ
dediſſe: vnde prudentie et arbitrio boni viri
relinquendum eſt. ¶ Inq̃tũ vero ipẽ ornatꝰ
mulieris eſt ꝓuocatiuus ad laſciuia;. videť
ibi diſtinguendum de occaſione data ſuffici
enter vel accepta. Si eñi mulier ornet ſe ſm
decentia; ſui ſtatus ⁊ morem patrie. ⁊ nõ ſit
ibi multus exceſſus. ⁊ ex hoc aſpiciẽtes rapi-
antur ad cõcupiſcentiã eius. erit ibi occaſio
potiꝰ accepta q̃ data. Unde nõ mulieri: ſ; ei
ſoli qui ruit ex aſpectu eiꝰ imputabiť ad pec
catũ ſalte; mortale. ar. ad hoc. xxiij. q. v. De
occidẽdis. Poterit aũt eſſe tantꝰ exceſſus q̃
erit ibi occaſio etiã data ex ꝑte mulieris ſe
ornãtis. Qualis aũt ſit iſte exceſſus vt mor-
tale valeat iudicari ad arbitriũ boni viri vi-
deť dimittẽdũ. boni viri dico nõ ſolũ ĩ ꝯſcĩa
ſed ĩ ſufficienti ꝑitia circa huiuſmõi. S; ex
hijs q̃ notat Alex. de ales. in ſuo. ij. nõ defaci
li debẽt de huiuſmõi mulieres de mortali cõ-
demnari. Dicit eñi q̃ lic; viris ⁊ mulieribꝫ ſe
ornare ſm ꝯſuetudinẽ ciuitatis ⁊ ſtatũ ⁊ cõ
ditionẽ ꝑſone ſe ornãtis. Ita tñ q̃ nõ ſit ibi
libido ĩ voluntate: quod ꝑtinet ad intentiõ;
de qua dictũ eſt ſup̃. q̃n eſt ibi mortale vel ve
niale. Nec ſit ibi ſcãdalũ exteriori ope: quod
ꝑtinere videť ad nimiũ exceſſum. Nec tñ aſ-
ſerit ĩ cõtrariũ faciendo eſſe mortale quia nõ
ſemꝑ. Sed ⁊ fucis vti. qḋ ꝑ ceteris vanitatibꝫ
videť magis pulchritudinẽ oſtentare. ⁊ per
ꝯñs magis ad laſciuiam incitare. b Tho. ſe-
cũda ſecũde. q. clxix. ponit nõ eſſe mortale de
ſe: ſed mortale vel veniale ſm intentiõe; vtẽ-
tis. ⁊ conditiõem ꝑſone vt ſi non ſit in ſtatu
nubendi ꝑcipue religioſa in quibꝫ forte eſſ;
mortale. q̃nĩmo ⁊ turpitudinẽ nõ naturalẽ:
ſed ex aliqua ſupuenienti egritudine accidẽ
tem ꝑ hoc occultare hijs que nupte ſunt vel
in ſtatu nubendi ſine peccato fieri poſſ; ſm.
b Tho. Ad idem. ſ. q̃ predicta de ſe non ſint
mortalia poſſent adduci rationes ſequẽtes.
Omĩe peccatũ mortale eſt ꝯᵃ legẽ diuinã vel
hũana;. qḋ patet ꝑ diffinitiõ; Aug. Pctm ẽ
dictũ vel factũ vel ꝯcupitũ ꝯᵃ legẽ dei. in le-
ge dei ĩcludiť et hũana: ſ; huiuſmõi ornatꝰ
nõ ẽ ꝯᵃ legẽ dei. vt pꝫ diſcurrẽdo ꝑ mandata

decalogi aut p̱ mandata euangelica. Nec ɔ̃ᵗ
legem canonicam. hũanam vel ciuilem. Et ſi
dicat̃ q̄ in antiq̄ compilatõe decretaliũ pro-
hibebat̃ indiſtincte portatura veſtiũ inciſa-
rum vel frappatarũ. Satis eſt q̄ ĩ noua ɔpi-
latione non habet̃ ne mẽbranas occupet fru
ſtra. Non aũt antiq̄: ſed noua ɔpilatio ĩ vſu
habet̃ ⁊ ligat. g̃ ⁊c̃. Preterea q̄ innitit̃ mo-
ri pr̃ie ſeu fit ſm̃ vſum ciuitatis. ⁊ nõ eſt ɔ̃ᵗ
ius naturale vl̃ diuinũ ⁊ ſi turpitudinez ali-
quam videat̃ habere. vt mulierẽ incedere nõ
velato capite ſed ĩ capillis etiã ſi ille mos ſit
ɔ̃ᵗ ius poſitiuũ. dũmodo tñ̃ non reprobetur
a iure licitꝰ eſt vel ſaltẽ nõ crimiale. Turpis
ẽ eñ̃ ps vniuerſo ſuo non ɔgruẽs. vt dr̃ diſ.
viij. Que ɔ̃ᵗ mores. Augꝰ. etiaꝫ refert docu-
mentum ſibi datũ a ſc̄tiſſimo Ambroſio. Ad
quãcunqꝫ eccleſiaꝫ deueneris morẽ illiꝰ ſerua
ſi nõ vis cuiq̄ eẽ ſcãdalũ: nec quẽq̄ tibi. diſ.
xij. Illa. Sed ornatus huiuſmõi eſt de more
multaꝝ patriaꝝ ⁊ locoꝝ nec eſt ɔ̃ᵗ ius diui-
nũ aut naturale niſi forte valde notabilis ex-
ceſſus. Nam paꝝ ꝑ nihilo reputatur. ar. de
ɔſec̃. diſ. ij. Reuera. Et ſm̃ phm̃ paruus re-
ceſſus a medio nõ corrũpit bonũ virtutis. ⁊
ſic non erit ɔ̃ᵗ ius: ſed p̃ter. Nec etiaꝫ repro
batur a iure mos iſte. q̄nĩmo ex hoc q̄ cleri-
cis ꝓhibet̃ ornatus mũdialis arguendo a ɔ̃-
rio ſenſu. laicis ɔceſſus videt̃. Dicit̃ eñ̃. xxj
q. iiij. Oĩs iactãtia ⁊ ornatura corpalis ali
ena eſt a ſacrato ordine. Et ĩ. c. ſe. p̱ to. Et in
cle. c. qm̃. de vit. ⁊ ho. cle. q̄ clericis ꝓhibetur
portare veſtes nimis lõgas. inciſas. lingula-
tas ⁊ huiuſmõi. ꝺ̄ laicis nihil d̃r. Preterea.
Facta ſc̄torũ ſũt imitanda q̄ nõ ſũt p̄uilegi-
ata. Nam de priuilegiatis erat regula ĩ ɔtra
riũ q̄ a iure lib. vj. de re. iur̃. c. Priuilegiuꝫ.
Sic eñ̃ ab exẽplis ſc̄toꝝ arguit Aug. xxiij.
q. iiij. Ea vindicta. ij. q. vj. Vides. Sed multi
ſãcti ⁊ ſancte vſi ſunt talibꝫ. Nam de Joſeph
ſc̄tiſſimo legit̃ q̄ pr̃ eius fecit ei tunicã poli-
mitam. i. richamataꝫ. Geñ. xxxvij. Heſter q̄ꝫ
ſãctiſſima cũ ingrederet̃ ad regeꝫ Aſſuerum
domicellas ſecũ habuit q̄rũ vna veſtimenta ĩ
terrã defluentia ⁊ ſic caudata retinebat. Ju-
dith caſtiſſima ⁊ vidua induit ſe ornamentiſ
ſuis ⁊ impoſuit ſibi mitraꝫ. ⁊ alia huiuſmõi.
Sancta Cecilia deauratas veſtes deferebat.
⁊ plures alie. Nec obſtat ſi dicat̃ q̄ hoc fece-
rũt ꝑ loco et tp̄e ꝓpt̃ excellẽtẽ fructũ inde ſe-
quẽdũ. q: qꝺ̄ ẽ ĩ ſe illicitũ nõ fit licituꝫ ꝓpter
piã intẽtionẽ ſeu bonũ ĩde ſecutũ. Indecẽs ẽ
eñ̃ crimen ſuũ alienis cõmodis impendẽ in-
quit Leo papa. diſ. xliiij. Sicut. Et ad ſalu-
tem ſempiternaꝫ nullus ducẽdus eſt opitu-
lante mendacio. ait Aug. xxij. q. ij. c. Primũ.
¶ Ex his g̃ videt̃ q̄ cum p̄ſate in p̄dictis non
peccauerit q̄ poſſint mulieres eas ĩ hoc imi-
tari. vel ſaltim ĩ eis hoc non ſit mortale. Ex

p̄dictis igit̃ videt̃ dicendũ q̄ vbi ĩ huiuſmõi
ornatibꝫ ɔfeſſor inueniat clare ⁊ indubitãt̃
mortale. taleꝫ nõ abſoluat niſi ꝓponat abſti
nere a tali crimine vt ſic interni ſeq̄tur arbi
triũ iudicis. xj. q. iij. Tunc vera. Et de peni.
diſ. v. c. falſas. Qñ in huiuſmõi repit eſſe ve
niale nõ deneget abſolutõꝫ. etiam ſi nollet di
mittere ſed ĩ illo p̄ſeuerare. q: venialia non
ſũt ꝺ̄ neceſſitate ɔfeſſionis ſm̃. b Tho. ĩ. iiij.
ſnĩaꝝ. Si vero nõ poť clare ꝑcipere vtꝝ ſit
mortale vel veniale ſeu ex intentõe ipiꝰ quaꝫ
neſcit intelligere vel illa exprimere ſeu ex q̄-
litate ⁊ quantitate ipſius ornatus. Nõ videt̃
tũc p̄cipitanda ſnĩa. vt dicit Wil. ſpecu. ĩ q̄-
dam ſimili. vt. ſ. deneget ꝓpter hoc abſolutõ-
nem. vel illi faciat ɔſciaꝫ de mortali. quia fa-
ciendo poſtea ɔ̃ᵗ illud. etiam ſi illud ĩ ſe non
eſſꝫ mortale ei erit mortale. quia oĩe quod ẽ
ɔtra ɔſciam edificat ad gehennam. xxviij. q.
j. §. Ex his. Et cũ ꝓmptiora ſint iura ad ſol-
uendum q̄ ligandũ. diſ. l. Ponderet. Et meli
us ſit dño reddere ratõnẽ de nimia miſericor
dia q̄ de nimia ſeueritate. vt dicit Criſo. xx-
vj. q. vij. Alligãt: potiꝰ videt̃ abſoluẽdũ ⁊ di-
uino examini dimittendũ. Fateor tñ̃ q̄ et p̄-
dicatores ĩ p̄dicando. ⁊ ɔfeſſores ĩ audientia
ɔfeſſionũ debent talia deteſtari. et rep̄hendẽ
⁊ p̄ſuadere ad dimittẽduꝫ cũ ſũt nimia ⁊ ex-
ceſſiua vt cõiter accidit. nõ tñ̃ ita ĩdiſtincte
aſſerere eẽ mortalia. Et ad hoc optime facit
quod dicit Aug. ĩ epl̃a ad Preſidiũ. Et alle-
gat. b Tho. ſc̄da ſc̄de ĩ nr̃a queſtõe. Nolo ait
vt de ornamentis auri vl̃ veſtis ꝓpriaꝫ habe-
as ĩ ꝓhibendo ſnĩam niſi in eos qui ɔiugati
non ſũt: neqꝫ coniugij capaces qui cogitare
debent quomodo placeãt deo. Illi autem co-
gitant que mundi ſũt q̄ũo placeant vel viri
vxoribus vl̃ vxores viris ⁊c̃. Inducendi eẽnt
rectores ciuitatum exhortatõnibꝫ vt p̱ ſtatu
ta penalia pecuniaꝝ auferrent talia p̄cipue
ſuperfluitates veſtium auri. argenti. ⁊ gem-
maꝝ. ⁊ huiuſmõi. ¶ Ad argumenta autẽ fa-
cta ꝑ parte affirmatiua reſpondet̃ ad p̄mũ
ſcꝫ autoritatẽ p̄ſa. q̄ intelligit̃ in caſu ĩ quo ẽ
ibi mortale vel nimiꝰ exceſſus. Vñ ꝓpter ab-
uſum taliũ rex dñs permittit illa auferre et
dare ɔtraria ĩ punitionẽ crimĩs qꝺ̄ pt̃ etiaꝫ
eſſe ĩ veialibꝫ. ¶ Ad ſc̄dm̃. ſ. ꝺ̄ doctrĩa aploꝝ.
Ad hoc r̃ndet̃ q̄ nõ oĩe quod eſt ɔ̃ᵗ doctri-
nam aploꝝ eſt mortale aut indiſpẽſabile: ſꝫ
ſolum q̄tũ ad ea que p̱tinẽt ad fideꝫ vel bo-
nos mores neceſſarios ad ſalutẽ. Nã ſicut in
lege ãtiq̄ ẽca moralia ⁊ euãgelica ⁊ canõica
lege. q̄daꝫ ponũt̃ p̄ceptorie quoꝝ trãſgreſſio
eſt mortale. q̄dam mandatorie inducẽtia trãſ
greſſorem ad veniale. q̄daꝫ ɔſultorie ad nul-
lum omittentem talia ligantia peccatum. ſꝫ
ad maius promouentia bonum. Ita et in do
ctrina aplica. Quãdo aũt ĩtelligat̃ in talibꝫ

ſcripturis eſſe p̄ceptū ⁊ mādatū ex modo lo
quēdi.⁊ de veritate ſermōis ip̄aꝝ ſcriptura-
rū non pt̄ clare regula h̄ri. ſꝫ ſm materiam
ſubiectaꝫ ⁊ declaratiōes ſctoꝝ. De huiuſmo
di dictū eſt ſup̄ i.c.de inobediētia. Talis aūt
ornatus ab ap̄lis nō ꝓhibet̄ p̄ceptorie niſi ī
eo caſu cū fieret ad laſciuiā vel mortaleꝫ ia-
ctātiam.vt dicit.b Tho.ſꝫ mādatorie vl̄ ex-
hortatorie. Qd̄ patet ex euidēti rōne.q2 ſi p̄-
ceptorie diceret̄ ⁊ vl̄r.ſequeret̄ hoc īcōueni
ens.q̄ q̄cūqꝫ portaret veſtem auro intextaꝫ
aut argento.etiā ſi regina mortaliter pecca-
ret.qd̄ eſt abſurdū dicere. ¶ Ad illud etiam
qd̄ dicit̄ a quibuſdā ī antiq̄ volumīe decret.
q̄ ꝓhibebāt̄ aliq̄ ex huiuſmōi ſub pena p̄ua-
tionis ſacroꝝ nō pt̄ inde argui q̄ illud de ſe
ſit mortale.quia ſubtractio ſacroꝝ nō fit ni-
ſi ꝑ mortali.ſed q̄ tūc qñ eccl̄ia hoc ꝓhibuit
ſi tñ hoc fecit quod mihi eſt ignotū erat mor
tale ī trāſgrediētib᷒ illud. Ordinatōes eñ ec
cleſie vel p̄latoꝝ cū fiūt ſub pena excōicatōiſ
poſtq̄ fuerint ꝓmulgate ⁊ acceptate morib᷒
vtētiū vtiqꝫ ligant trāſgreſſores ad mortale
⁊ hoc nō q2 illa ſint mala. ſꝫ q2 ꝓhibita et p̄-
ceptoria ꝑ talem modū ſtatuēdi.qd̄ argui pt̄
ex illa rōne ſup̄ inducta. Sꝫ cū leges cano-
nice ⁊ ciuiles aliqñ nō ꝓmulgēt̄.aliqñ ꝓmul
gate morib᷒ vtētium nō recipiāt̄.aliqñ rece
pte ꝑ ꝯtrarias leges vel etiā ꝑ ꝯtrariā ꝯſue-
tudinem abrogentur.vt diſ.iiij.c. Deniqꝫ.cū
capitul̄.ſe.ideo nō ꝑmanētib᷒ ip̄is ī robore
ſuo nō ligatur quis peccato ⁊ ꝑ ꝯñs nō pec-
cat.vñ p̄uari nō poſſꝫ iuſte ſacramētis. Nec
argui pt̄ vt dictum eſt ibi eſſe mortale. quia
ꝯminatō eſt pene excōicatōis.ſed tunc argui
pt̄ cū lex ligabat nō abrogata. Sic ī ꝓpoſito
ex hoc q̄ nō habet̄ illud.c.ī noua ꝯpilatōne
ptꝫ q̄ eccleſia noluit ligare fideles. ⁊ bene q2
p̄lati nō debēt laqueum inijcere aīab᷒ ſm do-
ctrinā ap̄li.qd̄ fit ip̄a p̄cipiēdo ad quoꝝ ꝯt̄-
ria fideles ſunt ꝓcliues. Ad qd̄ facit.c.de vi-
duis.xxvij.q.j. De facientib᷒ aūt huiuſmōi
ornamenta artificib᷒ quid dicendū ſit.habes
ſup̄ ti.j.c.xxiij.de turpi lucro. ¶ Ad terciū ⁊
vltimū de occaſione ruine q̄ inde ſequit̄ iam
reſponſū eſt.quia nō ī oī occaſiōe dāte qūo-
cūqꝫ ſeu ſcandalo eſt peccatū mortale ī data
ſꝫ qñ hoc intēdit.vel dictū vl̄ factū ī ſe ē tale
qd̄ eſt ſufficienter inductiuum ad ruinā. Nā
quis diceret ex verbo ocioſo vel leui dicto ab
aliquo ſi aliquis ruit ī mortale ꝓpter hocip̄m
dicētem peccare mortaliter. cū neqꝫ hocipſe
intendat nec credat.al̄ caueret. Erit ḡ tē oc
caſio potius accepta q̄ data. Sic in ꝓpoſito
de ornatu q̄ vtiqꝫ tam inordinatus eſſe pt̄ q̄
erit occaſio efficaciter data. Vñ ⁊ mortale.

¶ Capitulū ſextū de Pertinacia.

Pertinacia filia eſt va-
ne glorie q̄ oppoīt̄ v̄tuti pſeuerā-
tie ſm exceſſū. Pro c⁹ declaratōe
dic̄.b Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.cxxxviij.
arti.j.q̄ laus pſeuerātie ī hoc ꝯſiſtit q̄ aliq̄s
nō recedat a bono ꝓpter diuturnā tollerātiā
difficiliū ⁊ laborioſoꝝ.cui oppoīt̄ ꝑ defectuꝫ   a
mollities.⁊ ꝑ exceſſū ꝑtinacia. Pertinacia ī
hoc ꝯſiſtit q̄ nimis ꝓpe ſnīe inheret. Pro c⁹
declaratōe dicit.b Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.cxxxviij.
arti.ij.q̄ ꝑtinax d2 ſm Iſido. ī libro ethimo
logiaꝝ q̄ eſt impudēter tenēs quaſi ad omia
tenax. Et h̄ idē d2 ꝑuicax eo q̄ ī ꝓpoſito ſuo
ad victoriā perſeuerat. Antiqui eñ dicebant
vitiaꝫ quā nos victoriā appellamus. Et hos
ph̄us ī.vij.ethicoꝝ ẏponomines vocat.i.for
tis ſnīe.q2.ſ.pſeuerāt ī ꝓpa ſnīa pluſq̄ opor-
tet.ſicut ecōt̄ mollis minuſq̄ oportet.pſeue-
rās autem ſicut oportet. Vnde in medio exi-
ſtit. Ideo vt aliq̄s nimis ꝑſiſtit ī ſua ꝓpa ſnīa
quia ꝑ hoc vult ſuā excellentiam maifeſtare
quaſi plus alijs intelligat. Et ideo dicitur a
Grego.oriri ex vana gloria. ¶ Quis aū̄ per-
tinax excedat in hoc q̄ perſiſtit nimis in ali-
quo habēte difficultatem. habet tñ aliquam
delectatōnem in fine:ſicut ⁊ fortis ⁊ perſeue-
rans. Vnde dicit ph̄us in.iij.ethicoꝝ.q̄ gau-
dent pertinaces ſi ſunt vincentes: ⁊ triſtan-
tur ſi ſententie eoꝝ infirme appareant. Sed
quia iſta delectatō eſt vitioſa ex eo q̄ eaꝫ ni-
mis appetit.⁊ triſticiam ei ꝯtrariaꝫ fugit. id̄
aliquo modo aſſimilatur ꝑtinax incōtinen-
ti ſeu molli. In libro catholicon habet̄ q̄ ꝑ-
tinax dicitur durus.impudens.irreuocabil̄.
indocilis.obſtinatus. Durus quia non cedit
ſententie alterius.ſicut materialiter durum
dicitur qd̄ non cedit ſed reſiſtit tactui. Im-
pudens.quia non erubeſcit ꝯtrariare etiam
veritati vl̄ ſapienti. Irreuocabilis.quia nō
poteſt reuocari a ſua ſentētia ſeu opinione.
Indocil̄. q2 edoceri nō pt̄. Obſtinat⁹. q2 etiā
ī futurū intendit ꝑmanere in ſua ſententia.

De pertinacibus po- §.j.   b
teſt exponi illud p̄s.lvij. Furor illis ſm ſili-
tudinē ſerpētis.ſicut aſpidis ſurde obturan-
tis aures ſuas q̄ nō exaudiet vocē incātātiū
⁊ venefici īcātātis ſapiēt̄. Loq̄t̄ ꝓph̄a de pec-
catorib᷒ q̄ vt ī v̄ſu p̄cedēti dic̄:alienati ſūt a
vulua.i.ſeꝑati a caritate q̄ ē q̄ſi vulua.i.por-
ta eccl̄ie ꝑ quā ꝯcipit ꝯuerſos. ꝑ caritatē ei
īcorꝑant̄ eccl̄ie. Errauerūt ab vtero recedē-
tes a veritate doctrīe.ꝑ quā nutriebāt̄ ī vte
ro exñtes.i.ī ꝯgregatiōe eccl̄ie. Locuti ſunt
falſa male viuēdo ⁊ male docēdo. Illis ḡ ſiue
iudeis ſiue hereticis ſiue mal̄ xp̄icolis furor
eſt ſm ſilitudinē ſerpētis. Furor ē ad impu-
gnādū vēitatē ⁊ reſiſtēdū nūciātib᷒ eā. Sic
ſaul⁹ ibat furijs īuect⁹:⁊ dirū toto corꝑe vir⁹

818 efflabat Act.ix. Eſt ğ illis furoꝛ ad ſilitudi-
nem ſerpentis q̇ ſēꝑ geſtat ſecū venenū mor
tiferum. Unā dicit glo. ibi. Jra irreuocabilis.
Ecce ꝑtinacia. Nam ꝑtinax dꝛ irreuocabil'.
Sic ſerpens antiquus qui nō ſolū veneno ī-
obedientie ſed et ꝑtinacie infecit primos pa-
rentes vt ꝑſiſterēt ī errore ſuo excuſātes ſe.
Pertinax durus ꝛ obſtinatiſſim' eſt ī malo.
Unde Job. xlj. Coꝛ eius indurabit̄ q̄ſi lapis.
Et Jacob pr̄iarcha ꝓphetizās de ꝑtinacia ſcri
barū ꝛ phariſeoꝝ quā oſtenderūt in nō reci-
piēdo doctrinā xp̄i. qui ſcribe et phariſei cōi-
ter deſcenderūt de Sýmeon ꝛ Leui filijs ſuis
quib⁹ tūc loquebat̄ :ait. Maledict' furoꝛ eoꝝ
qꝛ ꝑtinax ī ꝯtradicēdo xp̄o: ꝛ indignatio eo-
rum: quia dura. Geñ. pl't. ca. Inter ſerpētes
nullus autem ꝑnitioſioꝛ aſpide. Juxta illud
deutro. xxxij. Uenenū aſpidū īſanabile. Huic
aſpidi ꝯpat̄ ꝑtinax. Unā dicit. q̄i aſpidis ſur-
de ꝛc̄. Ubi tria de ꝑtinaci.

¶ Primo qꝛ rēnuit influentia dı̄ inſpirātis.
ibi. Sicut aſpidis ſurde.

Scđo quia repellit ſapientiā viri declarātis
ibi. q̇ non exaudiet ꝛc̄.

Tercio quia ꝯtemnit ſnīam ꝑlati fulminan-
tis. ibi. ꝛ venefici.

Qntum ad primum. .§.ij.

a ꝑtinax aſſilat̄ aſpidi ſurde. qꝛ nō vult audi-
re inſpiratōes dei eis cedendo et aſſentiendo.
Aſpis a natura nō eſt ſurda: ſed aſtute agit
vt ſit ſurda. quia vt dicūt naturales. ꝛ glo.
ibi notat qñ ꝑcipit ſe adiurādaꝫ. vnam aurē
figit in terra. aliā obturat cauda: vt nō audi
ens ſic nō educat̄ de cauerna ſua. Sic perti
nax ꝛ dur' ne audiat vocē dı̄ q̄ ad coꝛ loqui-
tur ꝑ inſpiratōꝫ. aurē figit ī terra ex vna ꝑ-
te. videlicet cogitatū ſuū ponit ī terrena. in
aliam mittit caudā. i. ex alia ꝑte ꝓmittit ſi-
bi longitudinē vite ſeu pcc̄a ſequentia addit
p̄teritis intendēs in eis ꝑſiſtere: ꝛ ex hoc nō
audit vocē diuine inſpiratōnis vt educat̄ de
cauerna malitie. Sed vt dꝛ in ꝓuer. Coꝛ du-
rum male habebit ī nouiſſimo. Et ꝓuer. xx-
viij. Qui mētis eſt dure coꝛruet ī malū. Sic
accidit ad lr̄aꝫ Pharaoni cui cū pluries fu-
iſſet dñs locut' ꝑ Moýſē vt dimitteret ꝓpl'ꝫ
ſuū liberū. pluries ꝓpoſuit et ꝓmiſit. ſꝫ detē-
tus amore terrenoꝝ. ꝛ vana ſpe euadēdi fla-
gella. noluit audire dñm. ſed induratū ē cor
Pharaonis. vt dꝛ Exo. vij. ꝛ ꝑſiſtēs in ſua ꝑ-
tinacia ad ꝑſequēdū ꝓpl'm illū. demū ī mari
rubro ſubmerſus eſt. Stephanus etiā ꝓtho-
martir de ꝑtinacia arguēs iudeos cum quib⁹
diſputabat. Dura inquit ceruice ꝛ in circū-
ciſis coꝛdib⁹ ꝛ auribus. vos ſemꝑ ſpūſancto
reſtitiſtis Act. vij. Et dñs ad Moýſē. Cerno
q' iſte ꝓpl'us dure ceruicis ſit: dimitte me vt
iraſcatur furoꝛ meus ſuꝑ eos. ꝛ deleam eos
de terra. Exo. xxxij. Unde ꝛ hiero. Si nō cō-
uertamur. ſi duri colli ſumus. ſi vſqꝫ ī finem
ī malis ꝑſeueramus. aſſidue peccātiū nō mi
ſeret̄ deus. diſ. xciij. c. Diaconi. Scđo ē dei ſer-
uus dicit cū p̄s. Audiā qđ loq̄t̄ ī me deus. ſ.
ī mēte occultis inſpirationib⁹ acquieſcēdo ꝛ
executōi mādādo. Et hoc eſt qđ dicit deuota
aīa ī canticis. Anima mea liq̄facta eſt vt di-
lectus locutus eſt mihi. loquitur ꝑ occultā
inſpiratōnem oſtendendo ſuaꝫ bonitatē ꝛ ſu-
auitatem quā debet ſūme diligere. ꝛ munda-
na vt vana ꝯtemnere. Et tūc aīa liquefit qñ
ſemota oīm̄ duritia totam ſe deo ꝑuiā facit:
vt ſubintrēt diuina ī affectu. ꝛ curꝫat effectu
feruenter implendo mandata.

Qntum ad ſecundum. .§.iij. b

repellit ꝑtinax ſapientiā hoīs ſibi declarātis
erroꝛeꝫ ſuū. ꝛ ideo aſſil'atur aſpidi q̇ nō exau
dit vocem incātantiū. qꝛ nō exijt de cauerna
ſua ꝓut intēdit incātatoꝛ. ſic ꝑtinax nō vult
de cauerna ſui erroꝛis exire ꝓut intēdit p̄di
catoꝛ vel doctoꝛ qui eū admonet de pcc̄o ſuo
ꝯtra illud agēs ꝓuer. iij. Ne īnitaris pruden
tie tue. Et illud Ro. xij. Idip̄m inuicē ſentiē
tes non alta ſapientes ſed hūilib⁹ ꝯſētiētes.
Ue (inq̄t dñs ꝑ yſa. v. ca) qui ſapiētes eſtis
ī oculis vr̄is ꝛ coram vobiſmetipſis pruden-
tes. Magna ſuꝑbia et ꝑtinacia iſta eſt vt ve-
lit quis plus ſibi credere q' oīb⁹ alijs cū nul-
lus ſit adeo ſapiens quin aliqñ poſſit errare.
Nec debꝫ quis hoc incōueniēs reputare vt p̄-
dicatio vel doctrina veritatis que optima ē
ſignificet̄ hic ꝑ incātatōnem q̇ mala eſt ꝛ ꝓ-
hibita. vt patet. xxvj. q. v. c. j. Nam hoc vſi-
tatum eſt in ſcripturis ſacris. Sic Greg. in
libro moral'. dicit Dauid qui malus fuit ī ꝓ-
ditōne et moꝛte Urie ſignificare dñm deum.
et Uriam bonum et fideleꝫ ſignare ꝓpl'm p̄uū
iudeorum ꝑtinacem. Nam deus ip̄m populū
iudeorū hortabat̄ vt reuerteretur ad domū.
ſ. eccleſie ī cōuiuio ſue doctrine. cuꝫ tenēs ci-
bum regium doctrine apoſtoloꝝ ei mittens
vt letaret̄ cū vxoꝛe ſua. i. ſapientia vera quā
olim habuit populus vt vxoꝛeꝫ ſibi inherēs.
Sed ip̄e popul' iurauit. i. ſe firmauit perti-
nacia ductus ſe hoc non facturū. ſed ſecutu-
rum archaꝫ que erat ī papilionib⁹. i. ſýnago
gam q̇eſcēte in ceremonialib⁹ legis. Propter
qđ dđ dimiſit eū cū lr̄is ꝯtinētib⁹ moꝛtē ei'.
Permiſit eīm dñs illum populū in ſua ꝑtia-
cia ſequi legalia. ꝛ ī lr̄is ſuis quas defert ſe-
cum ī teſtimoniū ꝯt̄ ſe. ij Reg. xj. Non exau-
dit igit̄ ꝑtinax vocem ī cantantiuꝫ. quia nō
acquieſcit ſnīe ſapientū. ꝛ hoc eſt valde ꝑicu-
loſū. Nā ꝑtinacia eſt q̇ ꝑficit rōeꝫ heret̄ ēca
ea q̇ ſūt fidei. dic̄ eīm Pe. de tharā. ī. iiij. q' ad
hereſim requirūt̄ duo. Unū q̄ſi materiale. ſ.
erroꝛ ī intellectu. Scđm q̄i foꝛmale. ſ. perti-
nacia in voluntate. Unde Auguſti. in libro

ↄtra manicheos ait. Qui ĩ ecclĩa xp̄i morbi-
dum aliq̄d p̄uũq₃ ſapiũt ſi correpti vt rectu₃
ſanũq₃ ſapiãt: reſiſtãt ↄtũaciter. ſuaq₃ peſti-
fera dogmata emẽdare nolũt ſ₃ defenſare pſi
ſtunt: heretici ſunt. xxiiij. q. iij. Qui ĩ ecclĩa.
S₃ ſiq̄s ĩ aliq̄ erraret eſtimãs illã eẽ regulã
ꝛ fide₃ ecclĩe ꝑatus emẽdare cũ ſciret nõ eẽt
hereticus. Unde idẽ Aug. Siqui ſnĩa₃ ſuam
q̄uis falſã at₃ ꝑuerſam nulla ꝑtinaci aĩoſi-
tate defendũt. q̄runt autẽ cauta ſolicitudine
veritatẽ: corrigi ꝑati cũ inuenerint: nequaq̄
ſũt inẽ hereticoſ reputãdi. xxiiij. q. iij. Dixit
ap̄ls. Uñ ꝛ abbas Joachim q̄ errauit c̃ca mi-
ſterium trinitatis aſſerens mg̃r̄m Petrũ he
reticũ ꝑ eo ꝙ dixerat ĩ. j. ſnĩaꝝ diſ. j. ꝙ pater
ꝛ filius ꝛ ſpũſſanctus quedam ſũma res eſt.
Dicens ipẽ Joachim nõ eſſe ĩ trinitate vnita
tem verã et ꝓpriam. ſ₃ quaſi collectiuã ꝛ ſili
tudinariam. ſicut multi homĩes dicũt vnus
ꝓplus. reprobat̃ opinio ꝛ ſnĩa eius tanq̄ he-
retica. ꝛ approbat̃ ſnĩa Petri p̄dicti tanq̄ ca
tholica. Uer₃ q₂ ipẽ Joachim ſ̃mĩſit oĩa ſcri-
pta ſua correctiõi ſedis ap̄lice aſſerens ſe te-
nere qđ credit ecclĩa. et ſic non fuit ꝑtinax ĩ
ſua ſnĩa. excuſat̃ a vitio heret̃. vt habet̃ ext̃
de ſum. tri. ꝛ fi. ca. c. Damnam⁹. Abbas Se-
rapion eximie vite ꝛ abſtinẽtie errabat ĩ eſti
mando deũ eſſe corporeũ ꝛ habere mẽbra ma
nus. ſ. ꝛ pedes ꝛ oculos ſicut homĩes: q₂ ſcri-
ptura ſacra hoc refert. nõ intelligẽs medul-
lam: ꝛ tñ nõ fuit hereticus: quia huic nõ ꝑti
naciter inherebat qđ poſtea ꝑ hereſi fuit re-
p̄batũ ab eccleſia. xxiiij. q. iij. c. penul. Unde
cũ ſibi fuiſſet error ſu⁹ demõſtrat⁹ a Johanne
caſſiano. eũ dimiſit. vt refert idẽ Johẽs ĩ col-
latioĩb₉ patꝝ. ¶ Multũ ſcĩ viri vitiũ ꝑtina
cie a ſe excluſerũt. Aug⁹. ĩ. j. li. de tri. Nõ pu-
debit me ſicubi erro diſcere. Quiſq̄s hec legit
vel audit vel ꝑiter certus eſt ꝑgat mecũ vbi
ꝑiter heſitat. q̄rat mecũ vbi errorem ſuũ co-
gnoſcit. redeat ad me vbi mecu₃ reuocet me.
Ingrediamur ſimul veritatis viam tenden-
tes ad eũ de quo ſcriptũ eſt. Querite faciem
eius ſp. i. veritatem. Narrat Grego. in li. di-
alogorũ de Paſcaſio diacono perito viro et
magne veneratõis ĩ ꝓp̄lo ꝓpter ſuam ꝓbitatẽ
adeo vt dalmaticam ei⁹ mortui iacẽtis in fe-
retro cũ fierẽt exequie eius quida₃ demonia
cus cõtingens liberat⁹ eſt. h̄ fuit rept⁹ ĩ bal-
neis poſt mortẽ ſuã a ſcõ Germano ep̄o Ca-
puano cũ illuc acceſſit cauſa infirmitatis. ꝛ
cũ miraret̃ ꝛ q̄reret quid ibi ageret quẽ no-
uerat eſſe mortuũ. Audit ſe ibi deputatu₃. i.
aĩa₃ ſuã ſ₃ ĩ corꝑe aereo aſſũpto apparẽtem.
ꝓpter hoc q₂ cũ tp̄e ſuo fieret ſciſma in eccle-
ſia duob₉ ſe gerentib₉ ꝑ papa. ſ. Symaco et
Laurẽtio. demum dimiſſo Laurẽtio a ꝓp̄lo ꝛ
clero ſuſcept⁹ ẽ Symac⁹. ꝛ habit⁹ ꝑ ſummo
põtifice vnico ꝛ vo. Ipẽ tñ Paſcaſi⁹ ꝑmanſit

aliquãtulũ ꝑtinax ĩ ꝑte Laurentij quaſi ipẽ
Laurentius eſſe deberet ſũmus pontifex po-
tiuſq̄ Symacus. Legit̃ etia₃ in vitis patrũ
ꝙ q₂ quida₃ pr̄ magne abſtinentie ꝑtinax fu
it ĩ ſua opiniõe ad credẽdũ pc̃m mollitiei ñ
eſſe pc̃m. ſicut nec etia₃ cũ q̄s purgat nares
vel aures a ſuꝑfluitatib₉ q̄s ꝓducit natura.
apparens poſt morte₃ ſe ꝓpter hãc ꝑtinaciã
eſſe damnatu₃ eternaliter amico ſuo reuela-
uit. Deb₃ igitur quilib₃ cauere ne ſit ꝑtinax
in ſenſu ſuo. Et cũ in aliq̄ materia varie re-
periũt̃ opiniões: ſñ p̄iudicio ſalutis añ det̃-
minationem eccleſie lic₃ quãcũq₃ eaꝝ tenere
ita tñ alteri inherẽ que ſibi magis videt̃ rõ-
nabilis vel cõior ꝙ ꝑatus ſit tenere ↄtrariã
ſi ꝑ eccleſiã illa determiaret̃. Na₃ qui ſic ꝑti
naciter inheret vni ꝙ etiã ſi aliud ecclĩa de-
termiaret: illa₃ non deſereret. ꝑtinacia ĩ eo
hmõi eſſet mortale: ſicut xp̄m habuiſſe aliq̄ ĩ
cõi cũ diſcipulis vel nõ habuiſſe. vtrũlib₃ cre
di potuit añ determiatõe₃ eccleſie. S₃ poſt-
q̄ fuit determiatũ ꝑ Johẽm. xxij. xp̄m habu-
iſſe in cõi cũ diſcipulis aliquid pecunie. ꝛ te-
nere ꝑtinaciter ↄtrariũ eſſe hereticũ iudica-
tur. Unde quicũq₃ ſciẽs determiatõ₃ eccleſie
teneret ↄtrariũ hereticus eſſ₃. ſicut ſũt frati-
celli de opinione vulgariter dicti. Et nõ ſolũ
circa ea q̄ ſunt fidei ꝛ bonoꝝ moꝝ: ſed etiam
circa agenda nõ deb₃ quis eſſe ꝑtinax in ſen-
ſu ſuo. Unde de beato Ber. cui tp̄e ſuo nõ fu-
it ſimilis ĩ ſãctitate. ſapientia ꝛ fama mira-
culoꝝ. legit̃ ꝙ hoc dixit ad extrema veniens
ĩ documentũ fratꝝ. Semꝑ magis ſecut⁹ ſum
iudiciũ alioꝝ q̄ ꝓprium ſenſum.

Quantum ad tercium. .§. iiij.

Obaudit ꝑtinax ſnĩa₃ fulminantis excõmũi-
catiõis. Uñ dicit p̄s. Nõ audiet vocem vene-
fici incantis ſapienter. Venefic⁹ hic dicit̃ q̄i
venena faciẽs. ſed ĩ medicinã. ſicut de ſerpen
te tyro venenoſiſſimo fit medicina q̄ dicitur
triacha a tyro q̄ valet cõtra venenũ et alios
morbos. Venefic⁹ ḡ põt dici p̄latus eccleſie q̄
de veneno excõicatõis facit medicinam. Ex-
coĩcatio enĩ ꝛ venenũ videt̃ ꝛ medicina. Ve-
nenũ quidem q̄tum ad ſtatũ tp̄alem excõica
ti qui ponit̃ ext̃ numeꝝ fideliũ acſi eſſ₃ mor
tuus ꝛ etiã p̄mitiuo tp̄e talis vexabat̃ a dia
bolo ꝑ excõicatõe₃. Uñ ap̄lus. j. ad Corin. v.
dicit de corintho quodam quem excõicauit.
Hũc tradidi ſathane ĩ interitu carnis. i. ad
vexandũ corpus. Inficit etiã alios excoica-
tus ꝑticipãtes ſciẽter cũ eo ĩ caſu nõ ↄceſſo
veneno pc̃i ſaltim venialis excõicatõis mi-
noris. vel etiã pc̃i mortalis qñ hoc facerẽt
ĩ ↄtẽptũ. vel qñ ꝑticiparẽt ĩ diuinis officijs.
ſm Tho. in. iiij. ꝛ alios. Fit tamen de hoc ve
neno medicina triache ↄtra venenũ peccati
mortalis ad ipſũ ꝓpellẽdu₃. Ad hoc ei ordi-

nata eſt ⁊ ꝓpter hoc ferẽ ꝯtra aliquem vt qꝫ nō vult audire ſniaꝫ p̄lati p̄cipientis ſibi ſub pena excōicatōis vt abſtineat ab aliq̄ crimi- nali ope ⁊ emendet. ꝑtinax manēs excōicat⁹ ſit. ⁊ euitẽ ab omīb⁹ fidelib⁹ ⁊ ſic ꝑ penaꝫ il- lius ꝯfuſionis reuertaẽ ad pñiaꝫ. ⁊ ſpūs ſal uus fiat. vt dicit aplus. j. ad Corin. v. de ex- cōicato. Et idō xp̄c dixit Math. xviij. de pec- catore nolente ſe emendare ꝑ fraternaꝫ cor- rectōꝫ. Dic eccl'ie. i. p̄lato eccl'ie. Si eccleſiā nō audierit. i. ſi p̄lato ei p̄cipienti ſub pena excōicatōis vt deſiſtat a malo. nō obediẽit: ſed ꝑtinax fuerit. ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ pu blicanus. i. nō ꝑticipes cū eo p̄t⁹ excōicatōꝫ. Vñ excōicatio medicinalis d̄r. nō mortal' ab Aug. ij. q. j. c. Multi. Nec obſtat qđ dicitẽ. xj. q. iij. Nemo. videlicet q᷑ anathema. i. excōica tio eſt eterna mortis damnatio. quia hoc eſt verꝫ cū ipa cōtemnitẽ et nō ſeruatur. vt dicit glo. ibi. Repitẽ maxīa ꝑtinatia ⁊ inobedien- tia ī illo ꝯtemptu. q̄ faciūt hoīeꝫ dignū eter na damnatōe etiam ſi ſnīa excōicatōis iniu- ſte lata eſſꝫ. cōtemnere ipaꝫ et nō ſeruare eſ ſet mortale ſm doc. niſi ꝯtineret itolerabilem errorē. ſ. cū excōicaretur q̄s qꝫ nō vult aliqđ malū facē. vel poſt legitimā appellatōꝫ. Et idō dicit Greg. Sñia paſtoris ſiue iuſta ſiue in- iuſta ſit timēda eſt. xj. q. iij. Sed notādū qđ dicit p̄s. Incantātis ſapienter. ꝓ q̄ alia lite ra habꝫ medicamēti medicati. i. a ſapiēte me- dico p̄parati ſeu tempati. Si em̄ medicina nō tempeẽ a ſapienti medico ſm ꝓportionē ⁊ q̄ litatem infirmitatis ⁊ infirmi. nō iuuabit ſꝫ nocebit nec ſapiens medicus abſcidit mēbrū cū aliter p̄t curare īfirmū. Sic p̄latus eccle- ſie nō debet eſſe ſubitus ad fulminādū excō- mūicatōꝫ. Nō em̄ debꝫ fieri niſi ꝓ mortali cri mine in q̄ eſt ꝑtinax ⁊ incorrigibilis nolens parere mandato iuſto p̄latī p̄cipientis. ſm Tho ī. iiij. Et. xj. q. iij. c. Nemo. Neqꝫ q̄s debꝫ inducere vel petere fieri excōicatōꝫ ꝯtra ali- quem niſi cū ſperat ꝑ illum modū ſibi ſatiſ- faciendū eſſe de damno habito: puta qꝫ cre- dit q᷑ ꝓpter hunc timorem ille qui leſit faciet debitū ſuū. Nam ſi faceret aīo nocendi ſaluti illius. hoc ꝑtineret ad liuorꝫ vindicte. ⁊ eēt mortale. Prelati etiaꝫ ipi nō debēt ferre ta- les ſnīas ī ſuis ordinatōnib⁹ cū veriſil'r eſti- mare valent ſubditos eas nō timere: nec ꝓpt̄ eas ordinata ſeruare. hoc em̄ eſſꝫ laqueū in- ijcere aīabus qđ ꝯtra eos militaret. Dicẽ eti- am Aug⁹. q᷑ nihil ſic debet formidare xp̄ia- nus ſicut ſepari a corpe xp̄i. ſ. ꝑ excōicatōeꝫ xj. q. iij. c. nihil. ¶ Vnde excōicatio maior d̄r anathema. quod interp̄tatur ſepatio. Nam talis eſt ſepatus a ſepteꝫ bonis magnis. ⁊ idō ſūme debet timeri. ⁊ caueri ſemꝑ. Primo ē ſepatus a celo. quia nūq̄ intrabit ī celū niſi abſoluatur ab ea. Vnde xp̄c ait Math. xviij.

Quecunqꝫ ligaueritis ſuꝑ terram erūt liga- ta in celo. i. a xp̄o ⁊ a curia celeſti. etiaꝫ ſi ī- iuſte ligaretur ⁊ contemneret. Vnde Criſo⁹. Nemo contēnat vincula eccleſiaſtica. qꝫ non eſt homo qui ligat. ſed xp̄c qui dedit poteſta- tem talem homīb⁹. ⁊ hoīes fecit dignos tan- ti honoris. xj. q. iij. De xp̄o aūt dicitẽ Apoc. iij. q᷑ habet clauem. ſ. regni celeſtis claudit ⁊ nemo aperit. i. cui claudit celum. quod fa- cit ꝑ excōicatōnem nemo p̄t aperire illi niſi ipe: qui non apit ꝑmanenti in excōicatōne. ¶ Secūdo ſeparatur ab omī ſacramēto eccle- ſie. iij. q. iiij. Engeltrudaꝫ. Nullius ſacramē- ti talis eſt capax. Ratio eſt quia eſt extra ec- cleſiam etiaꝫ numero. Sacramēta aūt cōfe- runtẽ exiſtētib⁹ ī eccleſia. Vnde talis nec ab- ſolui p̄t a peccatis in confeſſione q̄tumcūqꝫ eſſꝫ contritus ⁊ diſpoſitus ad faciēdum oīa. niſi p̄us abſoluatẽ a vinculo excōicatōis ſm Tho. in. iiij. ⁊ ſi abſolueretur nō valeret: ſed oporteret iterꝫ poſtea abſolui. Nec talis ma- trimoniū ꝯtrahere poteſt. Si tñ cōtraheret tenet quidem matrimoniū: ſed peccat morta liter ꝯtrahendo. Et ſi recipit ordines ſacros vel exequitẽ actus eorꝫ vt celebrando. cantā- do euāgeliū. ⁊ hmōi. efficitẽ irregularis. indi- gēs diſpēſatiōe pape. ¶ Tercio ſepaẽ ab eccle ſie ſuffragio. Dicit apl's Ro. xij. Oēs ſumus vnū corp⁹ ī xp̄o. ſ. miſticū ⁊ ſpūale. Clarū ē q᷑ mēbrū ſepatū a corpe non recipit p̄tē nutri menti qđ ꝑ cibū aſſumitẽ. Cibus h⁹ corpis ſūt orōes. ⁊ hmōi. ⁊ alia bona q̄ fiūt ī eccleſia: ſꝫ excōicat⁹ ē membꝫ ſepatuꝫ ab eccleſia. Dicit em̄ Aug. Oīs em̄ q̄ excōicatur. ſ. iuſte ſatha- ne traditẽ. Quo ſathane traditẽ: qꝫ. ſ. extẽ eccle ſiā eijcitẽ. Extẽ eccleſiā aẽ eſt diabolus ſicut ī eccleſia xp̄c. xj. q. iij. Omnis. ⁊ ideo nō habet partem bonorum que fiunt a fidelibus. Vñ diabolus habet maiorem poteſtatem ſeuien- di in eum ſpiritualiter ⁊ temporaliter. vt dicẽ mgr̄ ſniarꝫ ī. iiij. Nulli⁹ etiā īdulgētie eſt ca- pax ¶ Quarto ſepaẽ a diuio officio. Vñ Iſi. Cū excōicato nec orare licꝫ. xj. q. iij. c. Cū ex- cōicato. Vñ dicūt doc. Ray. et alij q᷑ ſi excoi- cat⁹ ē ī eccl'ia qñ d̄r diuinū officium. debꝫ ab- moneri vt exeat eccleſiā. ⁊ ſi exire nō vellet: violēter p̄t emitti. Et hoc ſi fieri nō poſſꝫ ꝓ- pter potētiā ꝑſone. debꝫ dimitti officiū q̄uſ- qꝫ exeat. etiaꝫ miſſa ſi nōdū īcepit canonem. Sec⁹ ſi īcepiſſꝫ. qꝫ tūc debꝫ ꝓſeq̄ vſqꝫ ad cōi- oneꝫ ſūptā ⁊ p⁹ea reſiduū de eccl'ia exeūdo in ſacriſtiā dicē. hoc aẽ ſuādū ē qñ excōicato ē notoria. Nā ſi occulta ē nō ē vitād⁹ in publi- co ne ꝓdaẽ crimē. hoc tñ ꝑ decretū ꝯſtātieñ. ꝓhibita ē hmōi ꝑticipatio ī diuinis q̄ ad ex- coīcatos denūciatos in eccl'ia ⁊ noīatim. Vñ vide de hoc pleni⁹ infra ī. iiij. pte ti. ⁊. c. j. Ipe tñ excoīcat⁹ ſcienter ꝑticipās ī diuinis non euadit mortale pctm̄. Et ſil'r ꝑticipans cum

eo in diuinis ſciēter ſm Tho.i.iiij.ꝛ Archi. Ad quod facit qđ habet̃.xj.q.iij.c.Qui cōi-
cauerit vel orauerit cū excōicatis. ſi laicus
eſt excōicet̃.ſi clericus deponat̃. Et intelligi
tur de excōicatōe nō ī crimīe crimīoſo.q꞉ īci
deret iā ī excōicatōꝫ maiorem eandē. Sed de
cōicando ī alijs ex cōtemptu:ꝛ de orādo ī di-
uinis officijs. Talis enī pena.ſ.depoſitiōnis
ꝛ excōicatōis nō infertur niſi ꝓ mortali. In-
telligendū etiā illud ſm modificatōꝫ illi⁹ de-
creti Conſtātienſis. ¶ Quinto ſepat̃ a fideliū
ꝯſortio.quia nō pt̃ pticipare cum alijs fideli
bus:nec ipi cū eo ī comedendo. vel bibendo.
vel ſalutādo.vel orādo.vel cōicādo. Vñ vſus.
Os orare vale cōio mēſa negat̃.ſ.excōicatiſ.
Os.i.locutio.menſa.i.comedere cū eis.al'ꝯ-
trariū faciendo ī caſu nō cōceſſo incurrit ex-
cōicatōeꝫ minorem ipe pticipās cū qua ſi ac
cederet ad aliquod ſacr̃m ſcienter añ abſolu
tōneꝫ peccaret mortaliter:ſed a quolibꝫ ſim
plici ſacerdote qui pt̃ audire eius ꝯfeſſioneꝫ
poteſt ab ipa abſolui. Inſup peccat ſaltē ve-
nialiter ſic pticipando:mortaliter aūt ſi face
ret hoc ex cōtemptu. Et ſilr ipe excōicat⁹ p-
ticipando cū alijs. Excipiūt̃ tñ quidaꝫ caſus
in quibꝫ licite pt̃ participari cū eis.qui cōti
nent̃ ī hoc verſu. Utile lex humile res igno-
rata neceſſe. Habet̃ hoc.xj.q.iij. Quī.ī tex.ꝛ
glo. Sed declarationem hoꝝ habes plene in
iiij.pte ti.ij. Quod aūt non debeāt fideles p-
ticipare cum excoīcatis ē ex ordinatōe apo-
ſtoloꝝ. Unde.j Corint.v.dicit apl's. Siquis
frater noīatur.aut fornicator.aut idolis ſer-
uiens.aut auarus ꝛc̃.cū huiuſmōi nec cibū
ſumere.ſ.licꝫ. Ubi dicit Aug.q' apl'us noīa-
tōnem appellat excōicatōeꝫ.ij.q.j. Multi. Ad
hoc etiā facit qđ hr̃.xj.q.iij.c. Sicut apoſto
li cū.c.ſe. ¶ Sexto ſepatur a quolibꝫ actu le
gitimo:vnde nec teſtificari pt̃ nec accuſare.
nec aduocare.nec iudicare.ꝛ iudicata p eum
cum notoriū eſſet non teneret̃.nec abſoluere
nec ligare.nec eligi pt̃ ad dignitatem ſeu p-
laturam.nec eligere. Vide declaratōꝫ hoꝝ in
iiij.pte ti.j.ī.c.de cauſa finali excōicatōnis:
ſolū ad pdicationem admitti poteſt.ſicut et
infidelis quilibꝫ vt ꝯuertatur ex doctrīa ad
verā pñiam ꝛ obedientiaꝫ. Et ī primitiua ec
cleſia ad oſtēdendam autoritateꝫ platoꝝ ipi⁹
ꝛ roborandā:ꝛ inducēdum timorem ꝛ reue-
rentiam eis:qui excoicabat̃ immediate cor-
poraliter vexabat̃ a diabolo.ſic̃ patet.j Co-
rinth.v.de Corintho quē ꝓpter inceſtū noto-
riū apl'us excōicauit dicens. Hūc tradidi ſa
thane vt ſpūs eius ſalu⁹ fiat ꝛc̃. ¶ Septimo
ſepat̃ poſt mortem a fideliū ſepulcro et offi-
cio.q꞉ non debet ſepeliri ī eccl'ia vel cimitēio
ſꝫ extra. ſicut aīmalia bruta ꝛ infideles: nec
debet deferri cū modo ꝯſueto fideliū ad eccle
ſiaꝫ.al'qui ꝯtrariū facerēt ſcienter. peccarēt
mortaliter:ꝛ incurrerēt clerici excōicatōeꝫ.
de quo tñ vide in.iiij.pte.ti.j.c. Nec poſſunt
fieri ꝓ eo orōnes ſolennes ſeu officium. niſi
pus abſolueret̃ poſt mortē a ſnīa.qđ fieri pt̃
qñ apparent ſigna ꝯtritōis añ morteꝫ ꝛ q' qſi
uit abſolutionem. Exemplū de illis ſctimoī-
alibꝫ qs btūs Benedict⁹ excōicauit ꝓpter lo-
quacitatem ſuam que poſt mortē eaꝝ viſe ſt̃
exire de ſepulchris ꝛ de eccleſia qñ celebraba
tur ꝛ dicebat̃ officiū.qs cum beat⁹ Benedi-
ctus recōciliaſſet nō ſūt viſe amplius exire.
Vide hoc in.ij.dialogoꝝ bt̃i Greg.pape.

¶ Capitulū ſeptimū de ypocriſi.

Ypocriſis filia eſt ina-
nis glorie. Et inter perſecutōnes
eccl'ie graues figuratas p quatu
or beſtias qs Daniel vidit de ma-
ri egreſſas.hec ē tercia. Prima eī beſtia ſilis
leene fuit pſecutio tyrānoꝝ infideliuꝫ q̇ cru-
deliter vt leena deſeuierūt ꝯtra eccleſiaꝫ per
cruciatus varios.ex qua multi pieřt corpe:
multi aīo fidem negantes. Scđa beſtia ſimil'
vrſo ſignauit pſecutionem hereticoꝝ qui va
rijs ꝛ falſis doctrinis fideles vexauerunt:et
multos infecer̃t erroribꝫ. Tercia ſimilis erat
pardo qui habꝫ coloreꝫ variū ꝛ ſignat pſecu-
tionem que nūc eſt ypocritaꝝ qui ſub vario
colore ſanctitatis multos decipiūt: et ad vi-
tia pducūt. Hanc ſequet̃ pſecutō antixpi ſi-
gnata p quartam beſtiaꝫ ferā diſſimilē alijs:
qui precipue cū ypocritis ꝯtra veros fideles
pugnabit. Ypocrita aūt vt dicit Iſido.in libro
ethimologiaꝝ greco vocabulo ī latino ſimu
lator interpꝛtat̃ qui dū vitijs mal⁹ ſit:bonuꝫ
ſe palam oſtēdit.ypo.n.falſuꝫ.ꝛ criſym iudi
cium interpretat̃.quia falſū iudicium indu-
cūt ī mentibꝫ hoīm.qui.ſ.ex illis bonis acti-
bus exterioribꝫ iudicāt eos bonos. Vñ idem
Iſido.dicit q' ypocrite nomem tractū ē a ſi-
militudine eoꝝ qui in ſpectaculis ꝯtecta fa-
cie incedunt diſtinguētes vultum vario co-
lore vt ad pſone quam ſimulant colorem ve
niant.modo ī ſpecie viri.modo ī ſpecie femi-
ne.vt etiam laude populum fallāt.ſicut cuꝫ
fingit ſe eſſe iouem vel herodem vel xp̄m vel
angelum et huiuſmōi. Vel ſm alios ab ypo
quod eſt ſup.ꝛ criſym qđ eſt auꝝ dicit̃ q̄i de-
ſup auꝝ.ypocrita enī deſup.i.aberē ī opibꝫ
oſtendit ſe eē auꝝ ſcitatis.ſꝫ intus ē lutū cu-
piditatis. Vñ Greg.de ypocritis loquit̃ tra-
ctans illud Iob.xlj. Sternet ſibi aurū q̄i lu-
tū.ſ.leuiathan de q̇ ibi loq̇t̃.q̇ ſignat vl' dia-
bolū vl' antixp̄m.q̇ auꝝ.i.viros ſcītate ful-
gētes ſm exteriora ſubſternit ſibi q̄i lutū.i.
vitijs coinq̇natū ſubijcit. Hi ḡ p aliq̇d auꝝ ꝛ
p aliq̇d lutū ſūt.ſicqꝫ auꝝ q̄ſi lutū ſternitur
qñ occultis pc̄tis exigentibꝫ p qđ lutū erant

822 etiaꝫ virtus que publice claruerat ꝑ qđ auꝝ
erāt maīfeſte diſſipaꝛ̄ .ð peni.diſ.ij.c.Multi.
Eſt ergo ẏpocriſis ſimulatio quedā nō oīs:
ſed illa qua ꝑs ſimulat ꝑſonam alterius.i.ꝑ
oꝑa de genere bonoꝝ oſtendit ſe exteri⁹ſan-
ctitatem hr̄e qua ꝑ pcc̄m ꝑuatur. Hoc autē
pcc̄m eſt.ſ.ſimulatio talis.Ratō hui⁹ē.qꝛ eſt
qđdaꝫ mēdaciū. Mendaciū autē ſꝑ eſt pcc̄m
ſm Aug.Pro cuius declaratōe dicit.b Tho.
ſcđa ſcđe.q.cxj.arti.j.ꝙ ad virtuteꝫ verita-
a tis ꝑtinet vt aliquis talem ſe exhibeat exte-
rius ꝑ ſigna exteriora q̄lis ē. Signa aū̄ exte
riora ſūt nō ſolū verba ſꝫ etiaꝫ facta. Sicut
ḡ veritati opponiꝛ̄ ꝙ aliq̄s ꝑ verba exterio-
ra aliud ſignificet q̄ hꝫ apud ſe in mente:qđ
ꝑtinet ad mendaciū.ita etiaꝫ veritati oppo-
nitur ꝙ aliq̄s ꝑ aliq̄ ſigna factoꝝ vel reꝝ ali
quid de ſe ſignificet ꝯtrariū ei⁹ qđ ī eo eſt qđ
ꝓpe diciꝛ̄ ſimulatō.Unde ꝓpe diciꝛ̄. ſimulatō
eſt qđdam mēdaciū ī ſignis exterioꝝ factoꝝ.
Non refert aū̄ vtꝝ quis verbo vel facto men-
tiaꝛ̄ q̄n.ſ.illud nō ſit mēdaciū ⁊ pcc̄m.Notā-
dū tn̄ diligēter ſm Tho.vbi ſuꝑ.ꝙ ſicut ali-
q̄s verbo mentiꝛ̄ q̄n ſignat illud qđ nō ē.nō
aūt q̄n tacet qđ eſt.quod aliq̄n licꝫ.Ita etiā
ſimulatō eſt q̄n quis ꝑ exteriora ſigna facto
rum vel reꝝ ſignat aliq̄d qđ nō eſt.nō aūt ſi
aliquis ꝑtermittat ſignare qđ eſt.Unde pt̄ a-
liquis pcc̄m ſuū occultare abſq̄ ſimulatiōe.
Et ſm hoc intelligēdū ē dictū hiero.ſ.Secū-
da tabula p⁹ naufragiū eſt pcc̄m abſcondere
.i.nō manifeſtare alijs ex̄ cōfeſſionem ne.ſ.
alijs inde ſcādalū generet.Propter qđ inue-
ctiue diciꝛ̄ cōt̄ manifeſtātes ſcelera ſua ẏſa.
iij.Pcc̄m ſuū q̄i ſodoma ꝑdicauerūt nec ab-
ſcōderūt. Sciendū etiā ſm.b Tho. vbi ſuꝑ
arti.ij.ꝙ habit⁹ ſcc̄itatis.puta religionis vł
clericat⁹ſignat ſtatū quo quis obligatur ad
oꝑa ꝑfectionis.et ideo cū quis habitū ſcc̄ita
tis aſſumit intēdens ſe trāſferre ad ſtatū ꝑfe
ctiōis ſi ꝑ infirmitateꝫ deficiat nō eſt ſimu-
lator vel ẏpocrita.nec teneꝛ̄ talis manifeſta
re pcc̄m ſuū ſcc̄itatis habitū deponēdo.Unde
Greg.xxxj.moral.dicit ꝙ ſūt nōnulli q̄ ſcc̄i-
tatis habitū tenēt.⁊ ꝑfectōis meritū exequi
nō valent.hos nūq̄ credēdū eſt ī ẏpocritarū
nūeꝝ currere.quia aliud eſt īfirmitate aliđ
malicia peccare. Si aū̄ ad hoc ſcc̄itatis habi
tū ſumeret vt ſe iuſtū oſtēderet. eſſꝫ ſimula-
tor et ẏpocrita.¶Notādū etiā ſm eūdeꝫ ſcđa
ſcđe.q.clxxxvj.arti.j.ꝙ religio noīat ſtatuꝫ
ꝑfectiōis ex intētōe finis.nō ex habitōe ipi⁹
ꝑfectōis.Unde nō oportꝫ ꝙ q̄cūq̄ eſt in reli-
gione ſit iaꝫ ꝑfectus.ſꝫ ꝙ ad ꝑfectōeꝫ tēdat.
Nō ḡ eſt talis ẏpocrita ſi nō habꝫ ꝑfectā ca
ritateꝫ.ſed ad hoc tendere teneꝛ̄ ⁊ opaꝫ dare
vt habeat ꝑfectam caritatē ꝑ exercitia reli-
gionis.ꝙ ſi ꝯtemnat tendē ad ꝑfectōeꝫ ꝑ ea
q̄ ſunt religiōis.tūc eſt vere ẏpocrita. et ſilr
ſi ingrediꝛ̄ religionem vel clericatū aſſumat
ꝓpter tp̄alitateꝫ principaliter vt ſub habitu
ſcc̄itatis mūdo fruaꝛ̄.¶Si aū̄ q̄raꝛ̄ vtꝝ ẏpo
criſis ſit mortale pcc̄m.Rn̄det.b Tho. ſecun
da ſcđe.q.cxj.arti.iiij.ꝙ ī ẏpocriſi ſūt duo.
ſcilicꝫ defectus ſcc̄itatis.⁊ ſimulatō ipi⁹. Si
ḡ ẏpocrita dicaꝛ̄ ille cuius intētio feraꝛ̄ ad b
vtrūq̄ vt.ſ.aliquis non curet ſcc̄itateꝫ hr̄e.
ſed ſolū ſanctū apparere.ſicut ꝯſueuit accipi
ī ſacꝛ̄ ſcriptura. ſic maīfeſtū eſt ꝙ mortale ē.
Ratō hui⁹eſt quia nullus totaliter ꝑuaꝛ̄ ſā-
ctitate niſi ꝓpter mortale.ſed talis priuaꝛ̄ ſā
ctitate totali.Si aūt dicaꝛ̄ ẏpocrita ille qui
intēdit ſimulare ſcc̄itatē a qua deficit ꝑ pec-
catū mortale.ita ꝙ ẏpocriſis ſolū dicaꝛ̄ ipa
ſimulatio ſāctitatis.tūc q̄uis talis ſit ī pec-
cato mortali exquo ꝑuaꝛ̄ ſcc̄itate.nō tn̄ ipſa
ſimulatio eſt ei ſꝑ in pcc̄m mortale:ſed q̄nq̄
veniale.Qđ diſcernendū eſt q̄n.ſ.ſit mortale
vel veniale ex fine intētō ī ipa ſimulatōe.Nā
ſi finis repugnet caritati dei vł ꝓximi.puta
vt diſſeminet errores vel damnificet ꝓximū
notabiliter.erit mortale. Si aū̄ finis nō re-
pugnat caritati dei vel ꝓximi.puta cū dele-
ctatur ipa fictōne.erit veniale.de quo ph̄us
dicit ꝙ eſt magis vanus q̄ mal⁹ī.iiij.ethico-
rū.Pe.de palu.etiaꝫ ī ſcriptis dicit.ꝙ ſiquiſ
ſimulat oꝑa ſcc̄itatis vt iniquitas ſua palli-
etur.⁊ ipe ſāctus reputetur delectatus ipſa
laude ſui ẏpocriſis eſt ſeꝑ peccatū.Si auteꝫ
hoc faciat vt deus honoreꝛ̄ ⁊ ꝓxim⁹ edificeꝛ̄
ſicut ſi religioſus oſtēdat corā laicis maiora
ſigna ꝑfectōis q̄ corā fratrib; ſuis vt illi edi
ficenꝛ̄.ſic nō eſt ẏpocriſis.vel ſi eſt large ſū-
pta.pcc̄m nō eſt.Un̄ de.b Domico legitur ꝙ
cū in itinē multū ſitibundus eſſꝫ.prius ſitim
extīguebat ad fontē ⁊ poſtea ī hoſpitio parū
bibebat de vino.⁊ hoc ne aſpitiētes ſi ibi vo-
luiſſet ſatiſſacē ſiti eum potatorē reputarēt:
ſed abſtinentē ⁊ ſobriū.⁊ ſic etiā fratres ſuoſ
docebat vt corā ꝓpl'is oſtenderēt exempla ſā-
ctitatis ad eoꝝ cōuerſionem.Predicatio xp̄i
multū fuit ꝯt̄ ẏpocritas. ⁊ nullū hoīm gen⁹
videꝛ̄ ita acriter et frequēter rep̄hendiſſe ſic
ẏpocritas.vt patet ī euāgelio.Primū vitiū
a quo eccleſia ī p̄cipio q̄dragelime docꝫ ab-
ſtinere eſt ẏpocriſ dicēs. Cū ieiunatis noli-
te fieri ſicut ẏpocrite triſtes Math.vj.Et rō
eſt.qꝛ ẏpocriſis ē impeditiua fruct⁹ pn̄ie ad
quā inducere intēdit eccleſia ī illo tp̄e.Fru
ctus eīn pn̄ie eſt remiſſio culpe ⁊ adeptō glo
rie ſm illud.Penitētiaꝫ agite:appropinqua-
bit eīn ī vos regnum celoꝝ.Sed hoc aufert
ẏpocriſis.Un̄ Job dicit.Nō apparebit ī con
ſpectu dn̄i oīs ẏpocrita.i.null⁹ ẏpocrita.Et
ẏſa.etiā ait.Cōtriti ſūt ī ſyon pctores. poſ-
ſedit tremor ẏpocritas.tremor.ſ. damnatō-
nis. Hoc vitiū ſūme deteſtati ſūt omēs ſcc̄i.
Unde ⁊ Aug.dicit.Nolo hr̄e ẏpocritas. ma-

lū eſt cadere a ꝓpoſito. peius ē ſimulare ꝓpo-
ſitū. ſi nō ſeruat foris ſcītatē; dimidius ce-
cidit. ſi intus habuit ſimulatōꝫ tot⁹ cecidit.
xij. q. j. Certe. Ubi dicit glo. ꝙ vult dicē ꝙ eſt
pei⁹ ꝑ ẏpocriſim peccare ꝙ̄ manifeſte. i. ma-
gis ꝑiculoſū ſibi ⁊ alijs. ſibi q2 corrigi non pt
cū ſit occultū pc̄m ei⁹. alijs q2 nō ita pt ca-
ueri. Ad qḋ facit lex q̄ dicit ꝙ plus eſt vene-
no occidē ꝙ̄ gladio. C. de malefi. l. Unica.

Contra ẏpocritas lo- .§. j.

quēs dñs ꝑ ps. xlix. peccatori dixit de⁹. Qua-
re tu enarras iuſticias meas: ⁊ aſſumis teſta
mentū meū ꝑ os tuū. Tu vero odiſti diſcipli
nam. Ubi tria pñt notari de ẏpocrita.
Primo ſimulatio ſcītatis ī actōe. ibi. Qua-
re tu enarras iuſticias meas.
Scḋo oſtentatio ꝓbitatis ī locutione. ibi. et
aſſumis teſtamentum meū.
Tercio deteſtatio virtuoſitatis ī affectōe. ibi
tu vero odiſti diſciplinam ⁊c̄

Uerum ad primum. .§. ij.

Narrat᷑ aliqḋ nō ſolū ſermone ſ; ⁊ ope. ſicut
celi enarrāt gloriā; dei nō loquēdo ſed opere
ſue claritatis ⁊ influxus ī inferiora. ⁊ celi ſpi
rituales opib; vtutū. ⁊ miraculoꝝ enarrant
gloriā; dei. Juſticia h̄ dr opus de genere bo-
noꝝ. vt elemoſina. ieiuniū;. oratio. ⁊ hmōi.
Unde mgr̄ veritatis docēs vitare ẏpocriſim
ait. Attendite ne iuſticiā vr̄a; faciatis corā
hoib;. ne videamini ab eis Math. v. Juſticie
dei dicūt᷑ ⁊ nr̄e opa bona. noſtre q2 a nob ſt.
dei q2 a deo inſpirātur. vel q2 ad deū dirigūt
ſi bñ fiāt. Peccator ꝙ̄ enarrat iuſticias dī cū
ẏpocrita facit opa de genere bonoꝝ vt appa
reat iuſt⁹. S; ſimulatores et callidi ꝓuocāt
irā dei ait Job. Et iō dr Ecc̄. j. Nō fueris ẏpo
crita ī ꝯſpectu hoim. S; large ſumēdo ẏpo-
criſim nota ꝙ triplex eſt ẏpocriſis.
Prima eſt demonis.
Secūda carnis.
Tercia hominis.

a Magnus ẏpocrita eſt diabolus. Nā vt ait
aplꝰs. Jpe ſe trāſfigurat ī āgelū lucis. Et hoc
dupliciter. ſ. viſibiliter ⁊ inuiſibiliter. Uiſibi
liter du; ſumit ſpēm ſāctitatis ī q̄ corpaliter
appareat vt ſcus eſtimat⁹ ꝑſuadeat malum.
Sicut appuit Sauli ī ſpecie Samuelis ſcī
ꝓphe qñ ꝯſuluit Phitoniſſā;. vt hr̄. j Reg. x-
xviij. vt ſic adoraret᷑ ab eo. ſm Aug. Sic eti
a; appuit anthoīo ī forma xp̄i. cuidā nouitō
in forma ỽginis Marie. Jn forma āgeli boni
multis ꝑſoīs. Jnuiſibiliter dū ſuggerit ma-
lum ſub ſpecie virtutis. Uñ Greg. ait. Sepe
vitia ſe ingerūt. ⁊ virtutes eſſe ſimulāt᷑. ſicut
tenacitas. ꝑſimonia. ꝓdigalitas. libēalitas.
furor. zelus. remiſſio. miſericordia. ⁊ indiſcre
tio. abſtinētia. Jn hui⁹ figurā legit᷑ hiere. xlj
ꝙ octoginta viri de Sychē ⁊ de Silo ⁊ d̄ Sā-
maria raſi barba ⁊ ſciſſis veſtibus ſqualētes
cū irēt ad templū dei munera et thus haben-
tes ī manu vt offerēt dño. Jſmahel q̄ erat de
ſemīe regio egreſſus ī occurſū eorū de Maſ-
phat incedēs ⁊ plorās ibat. qui dixit ad eos.
Uenite ad Godoliam quē;. ſ. pfecerat rex re-
liquijs iuda. Qui cū veniſſent ad mediū ciui
tatis interfecit eos. ſolū euaſerūt ex eis decē
q̄ dixerūt ſe hr̄e theſauros abſcōditos. Uiri
iſti ſignant virtuoſos q̄s etia; nūerus figu-
rat. Nā reſultat ex denario octies multipli-
cato. Nūer⁹ denari⁹ deſigt̄ decalogū veteis te-
ſtamēti. ⁊ octenari⁹ octo btitudines noui te-
ſtamenti. Utraq; ꝙ̄ ſeruātes barbā radūt. q2
de ꝓ̄ijs virib; fiduciā ſibi ſubtrahūt. Ueſtes
qui ſibimetipis ī exterioris decoris laceratōe
nō parcūt. oblaturi ī domo dñi thus et mu-
nera deferūt qui exhibere ī ſacrifitio dñi ora
tione; cū opib; pollicet᷑. S; tñ ſi ī ipa ſācta
deuotionis via caute circūſpicere neſciūt Jſ
mahel. i. diabolus de ſemīe regio. q2 a dō cre
atus occurrit ꝯpaſſionē ſimulans ⁊ ꝓfectū.
⁊ ad dñm terre q̄i ꝓmouere velle oſtēdēs dū
ſ. inſtigat ad aliqḋ bonum vt ꝑ hoc inducat
malum. puta ꝑlationē. ꝓdicatiōe;. audiētiā.
ꝯfeſſionem. viſitatō; parētū. ad ꝯuerſionem
eoꝝ. frequētationē mulieꝝ. ad ſāctos viros.
⁊ huiuſmōi. Sed in ipa via talis pie opatio
nis occidit dum ambitōe. ſupbia. terrena cu
piditate. negligentia. amore ſenſuali. a vita
gratie ſe iungit. ſolūq; penitētes euadūt ma-
nus qui figurāt᷑ ꝑ habētes theſauꝝ occultū.
in. j. moral᷑. circa fi. De iſto ẏpocrita dic̄ xp̄c
loquens de malo ſeruo. Partem eius cū ẏpo
critis ponet Luc. xij. i. cum demonib;. Humi
litas. i. timor et fiducia diuini adiutorij. et ti-
mor ſuipſius faciunt cognoſcere deceptōnes
huiuſmodi. Unde ps. Ab altitudine diei. i. di
aboli qui ſe trāſfigurat in angelū lucis time-
bo. ego vero ī te ſpabo. ſ. libēari ab eo. Ca- b
ro etia; eſt magna ẏpocrita. Et hoc duplici-
ter. Uno modo ſimulat ſe eſſe infirmā; ⁊ de-
bilē et nō poſſe facere q̄ ſuggerit ſpūs. ſ. ieiu-
nare. vigilare. ⁊ huiuſmōi Math. xxvj. Spi-
ritus quidē ꝓmptus eſt: caro aūt infirma. Et
aliqñ cōquerit᷑ ipa caro ſeu ſenſualitas ꝯtra
ſpiritū ꝙ nimis grauat eā. ⁊ ꝙ nō poterit ꝑſe-
ſeuerare. Jn huius figurā; legitur Thob. iij.
ꝙ cū Saraẏ rephenderet ancillam de ſuis in-
ſolentijs. Jlla murmurās ꝯtra eam ꝯtumeli-
am īferens ait. Nū me vis interficē ſicut in-
terfeciſti viros tuos: nūq̄ videamus ex te fi-
lios interfectrix viroꝝ tuoꝝ;. Saraẏ ſignat
ratōe;. ancilla ſenſualitatem. Cum aūt rō ar-
guit ſēſualitatē d̄ ſuis leuitatib; ⁊ repmit eā
remurmurat caro ſeu ſenſualitas ꝯq̄ritur ꝙ
nō ei ꝑmittitur ſequi appetit⁹ ſuos. Caro eīm
ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄. ⁊ ſpūs aduerſus car
nem. ad Gal᷑. v. Accuſat ipſam rationem vt

crudelē: et interfectricem ſeptē viroꝝ. Septē
viri ſūt quinqꝫ ſēſus. et appetitus ꝯcupiſcibil'
⁊ iraſcibilis. quos rō mortificat q̄ ad vitia ⁊
vanitates. Viri ſūt quia legitimi dati a deo.
vt eos licite ſeq̄tur: ⁊ obediat rationi vſqꝫ ad
vſū liberi arbitrij: ſed poſtea mortificat̄ cō⸗
cupiſcētijs: ⁊ ſi rō vult viua ꝑmanere. ⁊ cuꝫ
ancilla. i. caro querit aliq̄d inordinate facē.
rō cohercet ⁊ arguit eam: ⁊ de hoc ipa ꝯq̄rit̄
dicens ſe indiſcrete hr̄e et occidere velle cor⸗
pus: ⁊ ꝯminās q̄i optat vt filios bonoꝝ ope
rū nō generet. Sed rō lacrimis et oꝛōnib' ſe
debet iuuare vt illa fecit. Aliā ẏpocriſim ex⸗
ercet caro ꝑ illuſionē. Aliq̄n em̄ ſimulat ſe
q̄ſi mortuā vitijs ⁊ temptatōib' vt nō ſentiat
ſpūs temptatōes carnis: etiā cū ei offerunt̄
magne occaſiones ⁊ ꝑicula maloꝝ. vt ꝯuer⸗
ſādo cū mulierib' domeſtice. vel mulieres cū
viris nō patiantur ſtimulos aliq̄s vt ex hoc
ſpūs confiſus de ſua conſtantia ⁊ virtute de⸗
mum ruat ī aliquod ſcelus. Vn̄ ſilis ē vulpi
q̄ ē aīal fraudulētū ⁊ leſiuum. Vulpis em̄ q̄n
fameſcit cum ꝑ aliā viam ſibi ꝓuidere nō pt̄
ponit ſe extēſam ī agro quaſi ſit mortua. q̄d
aues q̄ circunſtant vidētes appropinquāt ſi⸗
bi ⁊ vidētes ipam nō moueri eſtimātes mor⸗
tuam volitant ſup eam: ⁊ tūc vulpis callida
ſurgit velociter ⁊ capit aues ⁊ comedit. Ita
caro ſimulat ſe mortificatam vitijs ⁊ paſſio
nibus: ſꝫ cū ex hac cōfidentia quis ſibi nō ca
uet: ſed opat̄ incaute. inſurgit caro et occi⸗
dit ſpūm. Hic in figurā huius Samſon for⸗
tiſſimus qui nimis cōfidit de Dalida mulie⸗
re dilecta: cū tn̄ exptus fuiſſet pluries inſidi
as eius. dormiēs in gremio ei' abſciſis capil⸗
lis eius traditus eſt ī manus inimicoꝝ ꝑ eā.
Samſon ſpūs robuſtus. Dalida ſenſualitas
quā naturaliter q̄s multū diligit: ⁊ tn̄ expit̄
ſepe inſidias eius ꝯt̄ ipm̄ q̄uis fingat ſe dili
gere ſpūm. Si aūt nimis ꝯfidit ita q̄ obdor⸗
miat torpore ⁊ negligētia. abſciſis affectib'
⁊ ꝓpoſitis deuotis mētis q̄ſi capillis capitis:
impceptibiliter tradit̄ ī manus demonū illu
dendus. ¶ Tercia eſt ẏpocriſis qua vnuſq̄ſqꝫ
querit decipere aliū ſub ſpecie ſanctitatis. ſi
cut diſcipuli phariſeorū cum herodianis q̄n
īterrogauerūt xp̄m ſub ſpecie inquirēdi ve⸗
ritatem. ſi liceret dari cenſum ceſari: p̄miſe⸗
runt magnam ꝯmendationem eius dicētes.
Magiſter ſcim' quia verax es ⁊c̄. vt. ſ. ſic ſim
pliciter aperiret eis cor ſuū. intēdentes ex re
ſponſione ſua eum calūniari vel cape. Unde
xp̄c dixit eis. Quid me temptatis ẏpocrite!
Math. xxij. Dupliciter etiā q̄s q̄rit decipe ꝑ
ẏpocriſim alios. Uno mō ī ſpūalib': vt cū q̄ſ
p̄tēdit magnā auſteritatē vite ⁊ mortificati⸗
onē ⁊ deteſtatōꝫ vitioꝝ vt vidētes deuotione
afficiāt̄ ad eū ⁊ ſic diſſeminare valeat erro⸗
res ⁊ hereſes. ſicut faciebant illi heretici qui

erāt tempore beati Dominici vt habetur in
legenda eius: ⁊ fraticelli de opiniōe. et multi
alij. Quidaꝫ alij faciūt ſe patres ſpūales ſim
plicium mulierculaꝝ: ⁊ ſub ſpecie obediētie
et mortificatōis: ⁊ cum exemplis ſc̄toꝝ qua⸗
ſi ſimilib' inducūt ad multas turpitudines.
Unde apl'us. In nouiſſimis dieb' recedent q̄⸗
dam a fide attendētes ſpiritib' erroris: ⁊ do⸗
ctrinis demonioꝝ loquētiū in ẏpocriſi men⸗
dacium. Et Math. vij. Attēdite a falſis ꝓphe
tis qui veniūt ad vos ī veſtimentis ouiū: in⸗
trinſecus autē ſunt lupi rapaces. Attendite
. i. diligentius ꝯſiderate: et cauete. Prophete
dicūt̄ p̄dicatores religioſi: ⁊ p̄lati falſi ſūt ſi
ẏpocrite ſunt. Veſtimenta ouiū que deferūt
ſūt opa d̄ genere bonoꝝ. Lupi rapaces int'
ſūt q̄tum ad intētionē malam decipiendi et
opa occulta mala. Unde ⁊ in figurā hui' mā
dauit dn̄s ī lege. Nō ſeres agꝝ diuerſo ſemi⸗
ne. Semē eſt verbū ex cui' emiſſiōe ſeu ꝓnū⸗
ciatōe ſeq̄t̄ ꝯceptus ī mente audientis. Ager
eſt mūdus. Semīat aūt agꝝ diuerſo ſemine
qui agit pia opa ⁊ dicit bona verba: ⁊ exinde
ꝓponit crimīa tanq̄ licita et falſa documēta
vt ſemen diuerſū a primo ſemīato. Alio mo
do intēdit decipe ꝓximū ꝑ ẏpocriſim in tē⸗
poralib' vt cū quis p̄tendit opa ſc̄titatis vt
adipiſcat̄ eccleſiaſticam dignitatem. vel be⸗
neficium. vl' ſi eſt laicus frequentat eccl'ias.
audit miſſas. elemoſinas multiplicat. palaꝫ
p̄dicatōnes nō dimittit. religioſis et famoſis
ꝑſonis familiaris efficitur. vt ſic ſimplices ⁊
vidue exiſtimātes bonos tales viros. ꝯfidāt
de ipis. ⁊ pecūias eis tradant ad negociādū.
q̄s eis auferūt dicētes ſe amiſiſſe. ⁊ īfortunia
paſſos. Hoc dn̄s ꝓhibet figurate in lege vete
ri dicens. Nō indueris veſte que lana linoqꝫ
cōtexta eſt. Veſtis que corpus circūſtat ē ꝯ⸗
uerſatō exterior noſtra in q̄ apparem' hoīb'.
Lana q̄ calida eſt ⁊ fructus ouis aīalis inno
centis. ſūt opa caritatis. i. de genere bonorū
que ꝓprie fiunt ab ouib' xp̄i. Linum q̄d frigi
dum eſt ⁊ fructus terre. ſūt opa iniquitatis
que frigidū reddūt animū: ⁊ oriūt̄ ex cupidi
tate. In veſte autēꝫ lana linoqꝫ ꝯtexta lana
apparet: ⁊ linū q̄ſi ſub ea latet. ⁊ ido ꝯgrue ſi⸗
gnat ꝯuerſationem ẏpocritaꝝ in q̄bus opa
deforis bona patent: ſed int' in corde opa p̄⸗
ua latēt ⁊ cupiditate plena. Cauenda ē ergo
ẏpocriſ ⁊ hoc q: mortē aīe īducit. Vn̄ Aug.
Malui habere cecos vel claudos. i. ſimplices
⁊ impfectos q̄ plangere mortuos. Quicunqꝫ
ẏpocrita eſt: mortu' ē. xij. q. j. Nolo.

¶ Secundum quod no // . §. iij. 6
tatur de ẏpocrita eſt oſtentatio bonitatis in
ſermone cū dicit̄. Aſſūmis teſtamentū meūꝫ
ꝑ os tuum. Teſtamentū dei eſt ſac̄ ſcriptura
q̄ teſtamentū dei d̄r quia ibi deus atteſtat̄. i.
maīfeſtat filijs ſuis quid agē debeāt vt here⸗

bitatē eius capiant. In hoc teſtamēto agit
de materia cōfeſſiōis. de materia diuine lau-
datōis. ⁊ d̄ materia p̄dicatōis. ⁊ toti⁹ xp̄iane
religiōis. Aſſumit ḡ ẏpocrita teſtamentū
dei p os ſuū ⁊ male dū ꝯfitet̄ ꝯficte nō mani-
feſtans oīa pc̄a q̄ recolit: ſed q̄buſdā exp̄ſſ
alia q̄ verecūdiora ſūt dimittit ne reputetur
ita malus ſicut extitit ſ3 bonus vel min⁹ ma
lus qd̄ ad ẏpocriſim ptinet. Vn̄ Aug⁹. Cau-
tus ſit penitēs ne verecūdia ductus diuidat
ꝯfeſſionem. hoc eſt eīm ad ẏpocriſim tēdere ⁊
ſp venia carere. de peni. diſ. j. q̄nimmo nouū
mortale cōmittit. Clerici q̄3 ⁊ religioſi cū di
cūt officiū diuinū. aſſumūt teſtamentū dei p
os ſuū. quia pſalmi ſūt de ip̄o teſtamento. ſ3
ſi volūtarie mente diſtrahūt. ẏpocriſis ē. q̄a
ex ip̄o actu oſtendūt ſe diuinis vacare cū tn̄
mentē habeāt ad inutilia ⁊ vana. Vn̄ domi⁹
Jh̄s Mat. xv. ẏpocrite. bn̄ p̄phetauit de vo-
bis ẏſaias dicens. Populus h̄ labijs me ho-
norat. cor aūt eoꝝ longe eſt a me. qd̄ vtiq3 ḡ
ue pc̄m eſt. ⁊ magna dei irreuerētia. ſicut ſi
q̄s aliquid petēs ab aliq̄ magno dn̄o cū ſecū
loq̄retur interrūpet ſermonem ⁊ cū famulo
ei⁹ cōfabularet̄. Orare aūt eſt cū dn̄o deo lo-
qui. Et ideo magna irreuerētia ē ad alia vo
lūtarie diuerti. Prelati et p̄dicatores aſſu-
munt teſtamentū dei p os ſuū. dum p̄dicāt̄es
ſcripturas dicūt et nō faciūt. ⁊ corrigūt ⁊ re
prehēdūt grauiter defectus alioꝝ cum tn̄ ip̄i
ſint ſil̄es vel peiores. quib̄ dicit xp̄c Luc. vj.
ẏpocrita eijce prius trabem de oculo tuo. i.
grauia pc̄a de oculo mentis. et tūc pſpicies
vt educas feſtucam de oculo fr̄is tui. i. apt⁹
eris ad corrigendum minora aliorum pc̄a.

a Septē maledictōes inuehit dn̄s ꝯtra ſcri-
bas ⁊ phariſeos ẏpocritas ſignificantes re-
ctores eccleſiaꝝ. p̄dicatores. ⁊ religioſos ẏpo
critas. vt h̄r Math. xxiij. Prima ē. Ve vo-
bis ſcribe ⁊ phariſei qui deuoratis domos vi
duaꝝ ſimulantes longā orōnē3. Hi ſūt q̄ p-
mittūt dicē ⁊ miſſas et pſalteria et pl̄es ora-
tiōes i miſſis. ⁊ nil faciūt. et adinueniūt ora
tiones b̄ti Cipriani. ⁊ breuia varia. ⁊ ſic dila
tāt philateria ſua ſm̄ Criſoſ. Sc̄da eſt. Ve
vobis ſcribe et phariſei ẏpocrite q̄ circuitis
mare ⁊ aridam: vt faciatis vnū proſelitū. ⁊
cū factus fuerit facitis eū filiū gehenne du-
plo q̄ꝫ vos. Proſelitus dicebat̄ q̄ ex gētilita-
te ꝯuertebat̄ ad iudaiſmū. ſicut Ruth moa-
bitis. ⁊ Achior. hoc cū magno ſtudio p̄cura-
bant illi phariſei. ⁊ locū nūc tenent religioſi
qui vtiq3 ſi nō ſeruāt regulam ſuam ſed te-
nent p̄prium Aug⁹. appellat ẏpocritas. xij. q.
j. Nolo. Solent hi querere alios trahere ad
religionē ſuā3 e ſeculo. ⁊ magnificāt fimbri-
as. ſuā religionem alijs p̄ponentes. ſ3 factū
religioſum monachū vel moniale3 ſuis mal̄
morib̄ et exemplis faciūt peiorem q̄ꝫ cū eſſ3 i

ſeculo. Tercia eſt. Ve vobis ſcribe ⁊ phari-
ſei ẏpocrite qui decimatis menta3 ⁊ anetum
⁊ omne olus. ⁊ relinquitis que grauiora ſūt
legis. ſ. iudiciū et caritatem dei. Hi ſunt qui
faciunt ſubtiles ꝯſcientias alijs. et imponūt
onera grauia ⁊ importabilia i hūeros hoīm.
digito autē ſuo nolūt ea tangere. Predicāt
ꝯtra pompas ⁊ gloriam tp̄alem. ⁊ ip̄i ſūt ta-
libus implicati. diligēter ſeruant aliqua ce-
remonialia caritate vacui. Quarta eſt. Ve
vob̄ ſcribe et phariſei qui mūdatis quod de-
foris ē calicis et paraſſidis ⁊ ītus pleni eſtis
immūdicia. Hi ſunt qui ciuiliter viuunt ſm̄
doctrinas hoīm cauētes ſibi in exteriori cō-
uerſatione neminem ledere verbo vel facto:
affabiles cūctis. intus tn̄ pleni ſūt ambitiōe
et ſuperbia. inuidia. ⁊ odijs. amantes p̄mas
cathedras i ſẏnagogis. ⁊ ſalutatōnes i foro.
⁊ vocari ab hoīb̄ rabbi. Quinta eſt. Ve vo
bis ſcribe ⁊ phariſei qui ſil̄es eſtis ſepulcris
dealbatis que apparent hominibus ſpecioſa. i-
tus autem ſūt plena ſpurcitijs. Hi ſunt qui
videntur auſteri. modeſti. caſti. ⁊ mortifica-
ti. ſ3 intus ſūt ⁊ i occulto pleni delitijs amā-
tes primos recubitus in cenis vbi ſūt melio-
res boli. ⁊ exinde penetrāt domos mulieꝝ. i.
monaſteria ⁊ captiuas ducunt mulierculas
oneratas peccatis q̄s deuotas appellāt pleni
ſpurcitia carnalis amoris. Sexta ē. Ve vo
bis ſcribe et phariſei ẏpocrite qui edificatis
ſepulchra p̄phetarū. ⁊ patres veſtri occidert̄
illos. Hi ſūt qui querūt honorare ſepulchra
ſanctorum ⁊ eccleſias eoꝝ. ⁊ ornare ſculptu
ris. tapetis. argento et auro. ⁊ lumīarib⁹ q̄ſi
affectum et deuotione3 oſtendētes ad eos cū
nullam realiter habeant. ſed ſi viuerent pſe-
querent̄ eos: nec audirēt nec imitarent̄ exē-
pla eorum. Septima eſt. Ve vobis ſcribe ⁊
phariſei ẏpocrite qui clauditis regnu3 ante
homines. Vos enim nō introitis nec intro-
euntes ſinitis intrare. Ve autem ſm̄ Hiero.
importat damnationē eterna3. Scribe erāt
doctores et declaratores legis. Phariſei que-
da3 pars populi religioſius ceteris viuētes.
Hi ergo non intrant in regnum p̄pter vitia
ſua. nec ſinunt intrare cupiētes propter ma
la exempla quibus alios corrumpunt. Vnde
dicit Auguſtin⁹. Nemo in eccleſia amplius
nocet q̄ꝫ qui peruerſe viuens nomen vel ordi
nem ſanctitatis retinet. In exemplu3 quippe
culpa vehementer extenditur quando pro re
uerentia ordinis peccator honoratur diſtin.
lxxxiij. Nemo. Prohibuit dominus in vete
ri lege eſum ſtrutōis in figuram. ſ. q̄ꝫ null⁹ ſi-
bi debet incorporare ⁊ cōformare mores ẏpo
critarum. ſed cauere. quod expreſſe domin⁹
declarans inquit. Attendite a fermento pha-
riſeorum. quod eſt ẏpocriſis. Qꝫ autē ſtrutō
ſignificet ẏpocriſim ⁊ quare oſtēdit Greg⁹. 6

li.xxxj.moral᷑.tractās illud Job.xxxix.Pe-
na ſtrutōnis ſilĭis eſt pennis herodij ⁊ accipi
tris qui derelinquit ī terra oua ſua.Tu for-
te calefacies ea ī pulue᷑. obliuiſcit᷑ ꝙ pes cō-
culcet ea.aut beſtia agri ꝯterat:durat᷑ ad fi
lios quaſi nō ſint ſui.Uerba ſūt dñi loquētis
ad Job.q̄ exponēs Grego.ait.Accipiter ⁊ he
rodius reliq̄s aues volat⁹ſui velocitate trā-
ſcendit.In catholicon dꝛ ꝙ herodius ē auiſ
rapaciſſima qui aquilā vincit ⁊ rapit.maioꝛ
dꝛ phalco.Strutio aūt pēne eoꝝ ſilĭtudinē
habet:ſed volatus eoꝝ celeritatem nō habꝫ.
A terra em̄ eleuari nō valet:⁊ alas quaſi ad
volatū ſpecieten⁹ erigit:ſꝫ tñ nūq̄ a terra ſe
volando ſuſpendit.Ita ſūt oēs ẏpocrite qui
dū bonoꝝ vitam ſimulant.imitatōēꝫ ſc̄te vi
ſionis hn̄t:ſed veritatē ſc̄te actōis nō habēt.
Alas quidē ꝑ figurā ſc̄titatis extēdūt:ſꝫ cu-
rarū ſeculariū pondē ḡuati nullaten⁹ a ter-
ra ſubleuāt᷑.Sicut aū᷑ ſtrucio ſignat ẏpocri
tas.ita accipiter ⁊ herodius electos.Et acci-
piter ⁊ herodius ꝑua ſūt coꝛpa:ſed pēnis dē-
ſioꝛib⁹ fulta.⁊ ideo cū velocitate trāſuolant.
qꝛ paꝝ ē qđ grauat:multū qđ leuat.Hic ele-
cti ī hac vita ⁊ ſi abſq; ḡuamīe aliquāto cul-
pe eſſe non poſſunt.tñ paꝝ eſt qđ depꝛimit:⁊
multa virtus bone actōis q̄ eos ī alta ſuſtol
lit.Strutio vero raris pennis induit᷑ et in-
mani coꝛpe grauatur vt ſi volare appetat ipa
paucietas pēnaꝛū molē tāti coꝛpis ī aere nō
ſuſpendit.Sic ẏpocrita ſi q̄ facit q̄ leuēt.ſ.
bona.pauca tñ ſūt:et mala ꝑpetrat multa q̄
grauēt.Itēꝫ etſi penne ſtrucionis ad pēnas
herodij ⁊ accipitris ſilĭtudinē coloꝛis hn̄t.ſi-
militudinem virtutis nō hn̄t:nam illoꝝ pē-
ne ꝯcluſe ⁊ firmioꝛes ſūt.et volatu aerem ꝑ-
mere virtute ſue ſoliditatis pn̄t.Sed strutō-
nis pēne diſſolute eo volatū aſſumē neq̄unt
q̄ ab ipo quē ꝑmē debuerāt aere trāſcēdunt᷑.
Sic electoꝝ virtutes vt pēne ſolide volāt vt
ventū hūani fauoꝛis ꝑmant.Sꝫ ẏpocritaꝝ
actio q̄libet recta videat᷑ volare nō ſufficit.
qꝛ fluxe virtutis pennaꝫ laudis hūane aura
ꝑtrāſijt.Et cū opa abeꝛt᷑ ẏpocritaꝝ ⁊ bono
rum ſint ſilĭa qūo diſcernāt᷑ xp̄c oſtendit di
cens.A fructib⁹ eorū cognoſcetis eos.i.fal-
ſos ꝓphetas.ſ.ẏpocritas.Uñ ſequit᷑ in auto
ritate Job.xxxix.Que ſtrutō derelinq̄t oua
ſua ī terra.Oua ſtrutionū ſūt filij ẏpocrita-
rū q̄s.ſ.verbis ⁊ exemplis exterioꝝ bonorū
actuūꝫ deo gignunt.Oua quippe inſenſibilia
in ſemetipſis ſūt:ſed calefacta ī viuis volati
lib⁹ ꝯuertūt᷑.ita ꝑuuli auditoꝛes ac filij cer-
tum eſt ꝙ frigidi et inſenſibiles remanēt niſi
doctoris ſui ſolicita exhoꝛtatōe calefiāt.ẏpo
crite ḡ quia q̄uis ꝑuerſa ſemp operēt᷑.ſ.mē
te.loqui tñ recta nō deſinūt.bene aūt loquē-
do in fide et ꝯuerſatiōe filios pariūt.Sed qꝛ
eos bene viuēdo nutrire nō poſſunt ideo di-
cit᷑ de eis.Relinquit in terra oua ſua.Oua ī
terra deſerere eſt natos ꝑ ꝯuerſationem fili-
os nequāq̄ a terrenis actib⁹ īterpoſito exhoꝛ
tatōnis nido ſuſpendere.Oua in terra dereli-
quiſſe eſt nullū celeſtis vite filijs exemplū ꝑ-
bere.Sed quia derelictos ẏpocritarū filios
ſuꝑna cura nō deſerit:ſed intima electōne ꝑ-
ſcitos largitate gratie reſpectu calefacit.Jō
ſubdit᷑ ī Job.Tu foꝛſitan ī puluerem calefa-
cies ea.ſubaudi vt ego deus calefacio illa.qꝛ
ſ.ꝑuuloꝝ aīas ⁊ impfectoꝝ ī medio peccātiū
poſitas q̄ſi ī puluere amoꝛis mei igne ſuccē-
do.Et cū de ſe dñs dicat ꝙ oua ī puluere ca-
lefacit derelicta.ex hoc etiā indicat apte.qꝛ
ipe opat᷑ intrinſecus ꝑ verba doctoris qui et
ſine verbis nulli⁹ homīs calefacit qđ voluēit
in frigoꝛe pulueris vt ex hoc hūiliet᷑ quiſq̄s
doctoꝛ ī docendo:⁊ nō ſibi aſcribat ꝯuerſionē
auditoꝝ qđ ſuū nō ē.Subdit᷑ adhuc de ſtru-
tione.Obliuiſcit᷑ ꝙ pes conculcet.aut beſtia
agri ꝯterat ea.Pes ſignat trāſitū opationiſ
hūane.qui ꝯculcat oua cū opatio eſt ꝑuerſa
trahens ſuo exemplo ad malū.Beſtia ī agro
devoꝛans ⁊ conterēs oua eſt diabolus ī agro
mundi querens queꝫ deuoꝛet.Obliuiſcitur ḡ
ẏpocrita oua ſua.i.filios non curans ꝙ pes
homīs.i.actio mala alicuius ſuo exēplo.vel
beſtia agri.i.diabolus ſua praua ſuggeſtiōe
eos ſpūaliter occidat quoſ ſpūaliter genuit.
Sed veraces magiſtri ſuꝑ diſcipulos habent
viſcera timoris ex virtute caritatis.Uñ non
obliuiſcūt᷑ eoꝝ:ſꝫ verbis ⁊ exemplis cautos
reddunt a malis homib⁹ ⁊ demonū tempta-
tionib⁹.Unde apoſtolus.Denūciam⁹ vobis ī
noīe dñi noſtri Jhu xp̄i vt ſubtrahatis vos
ab omī fratre inoꝛdinate ambulante et non
ſ᷑m traditionem noſtrā.Et alubi.Timeo ne
ſicut ſerpens ſeduxit Euam aſtutia ſua.ita
coꝛrumpant᷑ ſenſus veſtri ⁊c̄.ẏpocrite autē
quaſi obduratis coꝛdibus viuūt.nec ſibipīs
timent vel diligunt:nec ipos filios quos ge-
nerant vlla pietate debiti amoris agnoſcūt.
Unde ſubditur.Duratur ad filios quaſi nō
ſint ſui.Quem em̄ gratia caritatis non īfū-
dit ꝓximum ſuum.etiam ſi ipe hunc genuit
deo extraneū reſpicit.Cuius em̄ mens.ſ.ẏpo
crite ſemper exteriora appetit.intus inſenſi-
bilis fit.⁊ nulla compaſſione caritatis erga
pꝛoximum molleſcit.Oſtēdit demum Greg⁹.
per multas autoꝛitates quomodo apoſtolus
Paulus erat ſolicitus et compatiēs filijs ſu-
is.Aſſumit igitur ẏpocrita teſtamentum dei
id eſt ſcripturam per os ſuum docendo.⁊ pre-
dicando.ſed male quia qui predicat non fu-
randum furatur in occulto ſaltim gloꝛiā dei.
qui pꝛedicat non mechandum:mechat᷑ a deo
recedens.et ideo ve ſibi.

Hoc autem tercio .§.iiij.
oſtendiť.ſ.deteſtatio bonitatis.quia tu odi-
ſti diſciplinā.i.verā ɔpoſitiōȝ moꝝ.⁊ cober-
tionem vitioꝝ q̄ ptinet ad diſcipulatuȝ xp̄i.
ad Heb.vlt. In diſciplina pſeuerate.Oſtēdit
exteri⁹ ẏpocrita hr̄e diſciplinā:ſed fictā hr̄.
Et aūt diciť Sapi.j.Spiritusſanctus diſci-
pline effugiet fictum. Q̄ ſit peſſimū iſtud vi
tium oſtēdit ſanct⁹ Seuerinus ī quodā ſer-
mone ſic dicēs.ẏpocriſis ſubtile malū.ſecre-
tum virus.venenū latēs.virtutū fuc⁹.tinea
ſctītatis.Aduerſa oīa nituntur virib⁹ ſuis
armis ſuis pugnāt.impugnāt palā.vñ ⁊ ca-
uēť tamfacile q̄ videť.ẏpocriſis ſecura ſimu
lans fallit.pſpera curioſa mentiť.et crudeli
arte virtutes trūcat mucrone ɔtutū.ieiuniū
ieiunio pimit.oꝛonēȝ oꝛone vacuat.miſeri-
coꝛdiam miſeratōe pſternit.ẏpocriſ cogna-
ta febris frigido poculo ꝑpinat ardoꝛē.quod
coꝛpib⁹ ē ẏdropiſ.hoc ẏpocriſis aīab⁹.ẏdro-
picus bibendo ſitit.ẏpocriſis inebriat ſitim.
Nolite ait xp̄c cū ieiunatis fieri ſicť ẏpocrite
triſtes.extermiant eñ facies ſuas.ẏpocrita
licet tibi ſit facies iculta.neglecta cutis.tri-
ſtis vultus.extermīatus aſpect⁹.ħ ab hoīb⁹
inueiſti laudēȝ:ſȝ corā deo fructū ieiunij pdi
diſti.ẏpocrita abſtinētie intraſti fluctus.cō
tinentie ɔſcēdiſti vndas. enataſti ieiunij pe-
lagus.⁊ ī ipō poꝛtu ieiunij naufragaſti.Fra
tres fugiendū vir⁹.peſtilentia cauenda:q̄ ď
remedijs creat moꝛbos.ɔficit de medicia lā-
guoꝛem.ſctītatē vertit ī crimē.placatōem fa
cit reatuȝ.generat de ꝑpitiatione diſcrimen.
ẏpocriſim qui fugerit:vicit.q̄ incurrerit nō
euadit.Sit noſtꝝ ſimplicitatis ieiunium de
puritate puꝝ.hoīb⁹ occultum.diabolo igno
tum.donatū theſauꝝ q̄ non abſcondit:pdit.
virtutes pdite nō manebūt. hec ille.Ex hoc
oſtendiť magnitudo peccati ⁊ nocumentuȝ.
quia peſſimus hoīm ille añxp̄c pmaxime cuȝ
ẏpocriſi decipiet.Unde Greg.xxv.moral'.tra
ctās illō Job.xxxiiij.Qui regnare facit ẏpo
critam ꝑpter peccata populi.dicit q̄ pot hic
oīm ẏpocritaꝝ caput añxp̄c deſignari.Se-
ductoꝛ quippe ille tūc ſctītatēȝ ſimulat.vt ad
iniquitatem ptrahat.Membra aūt eius ſūt:
qui p fictam ſanctitatis ſpēm appetūt videri
qđ nō ſūt.Ille quidēȝ pncipaliter ẏpocriſim
ſumit.quia cū ſit damnatus homo:deum ſe
eſſe mētiť.Sȝ ex eius coꝛpe nūc pdeūt q̄ ini-
quitates ſuas ſub tegimine ſacri honoꝛis ab-
ſcōdunt.Sed q̄ breuiter deficiat gloꝛia quā
querit ẏpocrita.⁊ q̄uo virtutib⁹ pueť:⁊ tā-
dem eternaliter puniať pulchre oſtēdit Job
dicēs.xx.ca.Gaudiū ẏpocrite ad inſtar pun
cti.Glo.q̄ ē Greg.ex moral'.quia.ſ.leticia et
delectatō eius ī laude hoīm trāſit.⁊ pena ſe-
quens pmanet.Ad inſtar puncti dicit.qꝛ ſicť
ſtilus ī pūcto duȝ poniť:leuať.ſic ẏpocrita
pn̄tis vite laudem dū tangit:amittit.Seqť.
ſi aſcenderit vſq̄ ī celum ſupbia eius.i.ſi ce
leſtem vitā ſe agere ſimulet.⁊ caput eius nu
bes tetigerit.i.ſi intellectū ſuū ſilēȝ veris p-
dicatoꝛib⁹ oſtenderit.quaſi ſterquiliniū in fi
ne perdeť.i.mens eius ī fine p vitioꝝ ſuoꝛū
fetoꝛe damnabiť.Et qui eū viderāt:dicēt.vbi
eſt:quia.ſ.ipō extincto neq̄ ħ vbi elatus fue
rat:appazet.neq̄ ī eternitatis requie velut ſō
nium euolans nō inueniet.qꝛ.ſ.quedā viſio
fantaſmatis eſt q̄ hoc oſtendit ī imagine qđ
nō habet ī veritate.q̄ ſomnio cōpatur.ab eo
oīs laus ⁊ gloꝛia dū tenetur:amittiť.Et trā
ſit ſicut viſio nocturna.quia.ſ.quo ſe diuitē
meritis hūanis eſtimatōib⁹ videt de oſtenſiōe
eſt fātaſmatis nō de ſoliditate virtutis.Ocu
lus qui eū viderat nō videbit:quia ī moꝛte a-
matoꝛib⁹ ſuis abſcondiť qui eū cōſueuerant
admirādo ɔſpicere.Nec vltra intuebiť eū lo
cus eius.quia.ſ.lingue adulātiū ī quib⁹ tāq̄
ī loco quieſcebat:hūc fauoꝛib⁹ ad iudicium
nō ſequūť.Filij ei⁹ atterentur egeſtate.quia
q̄ in ẏpocriſim ex ei⁹ imitatōe naſcūtur dum
veritatis ſoliditatē nō tenent.in coꝛdis ege-
ſtate deficiunt.Et manus eius reddēt ei dolo
rem.qꝛ damnatōȝ iuſtā ex iniqua opatōe re-
cipient.Interim ať fit quod ſequiť Oſſa ei⁹
implebūť vitijs adoleſcentie eius.qꝛ videlicȝ
dure ī eo prauitatū ɔſuetudīes a vitio ſum-
pte ſūt peſſime inchoatōis.Et cū eo ī pulue
re doꝛmient.i.vſq̄ ad moꝛtēȝ nō ceſſabit ab
eis.Et paulopoſt.Panis eius vertetur in fel
aſpidum intrinſecus.quia.ſ.ď pane ſācti elo
quij cui ſtudet.non vt ex eo viuat:ſed vt do-
ctus appareat.dum male querit praue intel-
ligit in hereſes labendo fit vt ſicut veneno aſ
pidum moꝛiatur.Diuitias quas deuoꝛauit:
euomet.quia.ſ.diuitias ſapientie.i.doctri-
nas ſacre legis quas legendo deuoꝛauit:ob-
liuiſcens euomet.Et de ventre eius extrahet
dominus eas.quia iuſto iudicio de memoꝛia
eius euellet.vel ad literam tales etiaȝ diui-
tias rerum cōgregant quas omēs dimittūt.
Caput aſpidum ſurget:⁊ occidet euȝ lingua
vipere.Aſpis paruus eſt ſerpēs.Uipera pli-
xioꝛis eſt coꝛpoꝛis.⁊ ſic naſcitur vt violēter
exeat.Unde vipera quaſi vi pariens.Caput
ergo aſpidis ſurgit dum initium ſuggeſtiōiſ
occulte libenter ſuſcipit.Et occidit eum lin-
gua vipere.quia violentis poſtmodum tem-
ptationib⁹ deuictus tradiť.Non videat riuu
los fluminis.Riuuli fluminis ſunt dona ſpi
rituſſancti.fides.ſpes.caritas.que ẏpocrita
non cōſiderat.quia ſolis viſibilibus intēdit.
Toꝛrentis.mellis.et butiri.Mel deſuper id
eſt ex aere cadens dulcedinem ſignat diuini-
tatis.Butirū qđ ex carne eſt.miſteriū ē īcaꝛ
nationis xp̄i.que miſteria ẏpocrita non gu-
ſtat.Fruitōȝ etiam diuinitatis ⁊ hūanitatis

xp̄i in p̄ria pt̄ ſignificari: q̄ ille priuat̄. Uuet
que fecit om̄ia nec tn̄ ꝯſumetur. i. ꝯſoluet in
tormentis q̄ illicita ꝯſeruauit deſidēia. Et vt
ſine fine cruciet̄. viuere ſine fine cōpellitur.
hec om̄ia in glo. Deficit ḡ gloria eius. p̄uat̄
gloria dei. ⁊ ī pena locat̄ inferni. Exemplum
poīt Greg⁹. ī. iiij. dialogoꝝ de quodaꝫ here-
mita q̄ ab hoīb⁹ reputabat̄ ſāctus ꝓpter ma-
gnam abſtinētiā quā p̄tēdebat facere: ⁊ ma-
gnam modeſtiaꝫ exteriorem. Demū veniens
ad extrema cū circūſtarent plurimi q̄ ad eū
cauſa viſitatōis acceſſerāt ſperātes aliq̄d do-
cumentū h̄re. ⁊ forte ſignū videre. deo opan-
te coactus ē exp̄mere ſuam ſimulatōeꝫ ⁊ dā-
natōem dicens. Cū ego videbar ieiunare oc-
culte comedebam. ⁊ ſi quid boni agebam vt
ſāct⁹ reputarer: laborabā. ꝓpter q̄d ecce tra-
ditus ſum draconi ad deuorādū ꝓpter ẏpo-
criſim meam. Jaꝫ pedes meos ⁊ corpus ī os
ſuū aſſumpſit. ⁊ reſiduuꝫ ad ſe trahit. Quaſi
ſimile habetur ī vita patꝝ de alio q̄ in tanta
opiniōis celebritate erat apud īcolas vt eſti
marent homīes ſe meritis illius et p̄cibus in
terra ſubſiſtere et ex morte ei⁹ om̄i bono ca-
rere: ſed quia ẏpocrita erat. viſus eſt in mor
te a quodā ſcto q̄ demones aduenirēt ꝓ aīa
eius: ⁊ dictum fuit vni eoꝝ. Educ illaꝫ miſe-
ram aīaꝫ de corpore ꝑ violentiaꝫ vt qui nūq̄
paſſus eſt me quiete habitare ī ea ꝓpter ẏpo
criſim ſuaꝫ. ſic cū violentia ⁊ inquietudine
ducat̄ ad inferna. Et ſubito vn⁹ demonū im-
miſit vncinos ferreos ꝑ os eius: ⁊ cū maxīa
violētia illā de corpore extraxit quaꝫ multi-
tudo demonū ſequebat̄ verberando ⁊ cū ma-
gno impetu deducendo ad inferos.

¶ Capitulū octauū de Diſcordia ꝑ modū p̄-
dicatōnis. ⁊ ibi de ꝑtialitatib⁹ ciuitatum.

a Diſcordia eſt ſexta fi-
lia inanis glorie ſm̄ Greg. ſub q̄
cōtinet̄ ſeditio ſm̄ Tho. vt ſpeci-
es ſub genere. ⁊ ideo nō nūerat̄ ī-
ter filias inanis glorie. q̄ꝛ ſub diſcordia com-
p̄hendit̄. Unde in iſto caplo aget̄ de vtraq̄ꝫ.
Et de diſcordia dicit Ciprian⁹ martir. Neqꝫ
ad Caẏm reſpexit dn̄s: neqꝫ ad mūera ei⁹. i.
non acceptauit. Quō eni᷑ deuꝫ pacatū habere
poterat qui cum fratre nō paceꝫ: ſed zeli di-
ſcordiam habebat. diſ. xc. Neqꝫ. Dicit̄ aūt di
ſcordia quaſi diuerſū coꝛ ab altero. Impor-
tat ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxvij. arti. ij. quā-
dam diuerſitatē ſeu diſgregationē volunta-
tum. inq̄tū. ſ. voluntas vni⁹ ſtat ī vno. ⁊ vo-
luntas alterius ſtat ī alio. Q̄ꝛ aūt voluntas
alicuius ī ꝓprio ſiſtat: ꝓueīt ex hoc q̄ q̄s p̄-
fert que ſua ſunt hijs que ſunt alioꝝ. Et hoc
cū fit inordiate ꝑtinet ad ſupbiā ⁊ inanē glo
riam. Et ideo ponitur diſcordia filia inanis
glorie. Propterea aūt eſt diſcordia peccatuꝫ
ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxvij. arti. j. quia q̄uiſ
volūtas vnius homīs in ſe cōſiderata nō ſit
regula volūtatis alterius quā oporteat ſeq̄.
tamen voluntas homīs inq̄tū inheret volū-
tati diuine fit regulata ſm̄ primā regulam
ſ. dei. Et ideo diſcordare a tali voluntate ꝓ-
ximi eſt peccatuꝫ quia ꝑ hoc diſcordat̄ a re-
gula diuina. Sꝫ ſi voluntas hoīs ſit deo cō-
traria: eſt quedā ꝑuerſa regula a qua diſcor
dare bonum eſt. Unde ſicut facere diſcordiaꝫ
ꝑ quam tollit̄ bona ꝯcordia quā caritas fa-
cit ē graue peccatū. Propter quod d̄r ꝓuer.
vj. Sex ſūt que odit deus: ⁊ ſeptimū deteſta-
tur aīa eius. Et ponit hoc ſeptimū eſſe q̄ ſe-
minat inter fratres diſcordias. q̄d eſt officiū
diaboli qui ſeminat zizania in medio tritici
Math. xiij. Sic cauſare diſcordiaꝫ ꝑ quā tol-
litur mala ꝯcordia: de q̄ dicit Ezech. Maledi
cta eoꝝ ꝯcordia. ſ. in volendo malum: lauda
bile eſt. Quod intelligens Paulus poſuit di-
ſcordiam inter phariſeos ⁊ ſaduceos qui cō-
cordabant in iniuſta perſecutione et nocu-
mēto ſui. Dicit̄ eni᷑ Act. xxiij. Sciens Pau-
lus q̄ vna ps eſſꝫ ſaduceoꝝ alia phariſeorū.
exclamauit in concilio dicens. Uiri fratres
ego phariſeus ſū: et filius phariſeoꝝ. de ſpe
⁊ reſurrectōne ego iudicor. Et cū hoc dixiſſꝫ
facta eſt diſſēſio īter phariſeos et ſaduceos.
Hoc etiā fecit xp̄c dicēs. Nō veni mittē pacē
ſꝫ gladiū Mat̄. x. ſ. ſepando ꝯcordiaꝫ ī malo.
Eſt at̄ diſcordia aliq̄n mortale. aliq̄n nul-
lū pcc̄m. aliq̄n veniale. Pro c⁹ declaratōe di-
cit. b Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxvij. art. j. q̄ diſcor
dia oppoīt̄ ꝯcordie q̄ cauſat̄ ex caritate. Ca-
ritas at̄ multoꝝ corda ꝯiūgit ī aliq̄d vnū q̄d
ē p̄ncipaliter bonū diuinū. ſcd̄ario bonū ꝓ-
ximi. Diſcordia igr̄ ea rōne ē pcc̄m inq̄tū ꝯ-
riat̄ huic ꝯcordie. Pōt igr̄ diſcordia ꝯtingē
tripl'r. ¶ Prio ꝑ ſe et ex intētiōe q̄n. ſ. q̄s diſ-
ſētit ab alijs in eo q̄d ab eis q̄rit̄ vel tractat̄ b
q̄d ſcit ip̄e ꝑtinē ad honoreꝫ dei. ⁊ bonū ꝓxi-
mi duct⁹ odio. amore. timore. vel huiuſmōi.
⁊ hoc ē mortale ex ſuo genere ꝓpter ꝯrietatē
ad caritatē. licꝫ p̄mi mot⁹ hmōi diſcordie ꝓ-
pter impfectōꝫ act⁹ ſint veīalia. Un̄ apl's ad
Gal'. v. inter opa carnis ponit diſſenſiōes. i.
diſcordias. ⁊ de eis dicit. Qui talia agunt re-
gnum dei nō ꝯſequet̄. ¶ Scd̄o ꝑ accn̄s ⁊ ſine
intētiōe ſꝫ cū errore ꝑiculoſo vel ꝑtinaci in-
heſione. vt cū agit̄ aliq̄d q̄d ſatis clare appa
ret eſſe ad honorē dei. vel bonū cōe. vel p̄ua-
te ꝑſone. ⁊ maiori pti ⁊ ſapientiori q̄ in facto
requirūt̄ videt̄ tali modo fiendum: ⁊ aliquis
diſſentit ab eis et non cōcordat quia ſibi nō
videt̄ hoc bonū vel ita bonū. et hoc nō ē ſn̄
pcc̄o veniali ſaltim. vel etiā mortali ſm̄ ma-
teriā ī q̄ diſcordat. q̄ꝛ nimis d̄ ſuo ſēſu p̄ſuit.

ꝯ illud puer. iij. Ne inni taris prudētie tue. Et
illō. ij Cori. vl. Idē ſapite. pacē habete. Hec⁹
aūt ſi illud ī q̄ cōuenirēt oēs alij eſſꝫ maīfeſte
ꝯ deū vel ꝓximū. qꝛ tūc diſſentire ab alijs et
nō ꝯcordare laudabile ē. ſm̄ illud Exodi. xx
iij. Nō ſeq̄ris turbā ī malū. Nec ille ꝓprie di⸗
ſcordat ab eis: ſed ipi ab eo. Tercio mō cō⸗
tingit diſcordia int̄ duos vel plures ſn̄ pcc̄o
vtriuſqꝫ. ⁊ hoc qꝛ eſt de eo qđ nō eſt maīfeſte
bonū. ⁊ qꝛ vterqꝫ intēdit bonū honoris dei vl̄
ꝓximi vtilitatē. ſꝫ vni videt̄ vno modo agen
duꝫ aliq̄d qđ tractat̄. alteri aliud ꝯrio mō. ⁊
rōnes ꝓbabiles ſūt ꝓ vtraqꝫ pte. ⁊ plēs etiāꝫ
⁊ ſapientes ꝓ vtēqꝫ pte. vel inter duos magne
auctoritatis ⁊ ꝓbitatis. Et ſic etiāꝫ ī ſctīs vi⸗
ris inueit̄ aliq̄n diſcordia. Unde et Act. xv.
Facta ē diſſenſio īter Paulū et Barnabā. i.
diſcordia. ⁊ hoc circa factū Johīs q̄ ⁊ Marc⁹
dicebat̄ diſcipuli eoꝝ. Nā qꝛ receſſerat ab eiſ
vt pnīces viſitaret. Paul⁹ ipm̄ reuerſū nole⸗
bat ampli⁹ hr̄e ī ſocietatē duct⁹ zelo iuſticie.
Barnabas volebat recipe mot⁹ inſtictu mi⸗
ſericordie. ⁊ ſic diſceſſert̄ abiuicē. Fuit etiāꝫ
hoc ex diuīa ꝓuidētia ordīatū ꝓpt̄ vtilitatē
īde ꝯſequētē. vt ſic diuiſi plībꝫ fructificarēt.

De ſeditione. nota .§. j.

ꝙ ipa ſeditō diſcordia īportat nō quācūqꝫ ſꝫ
īter ptes alicui⁹ multitudīs. Uñ Iſido. dic̄ in
li. ethimologiaꝝ. ꝙ ſeditioſus ē q̄ diſſenſiōes
aīoꝝ facit. ⁊ diſcordias gignit. Cōueīt aūt ſm̄
Tho. ſc̄da ſcđe. q. xlij. ar. j. ī aliq̄ cū ſciſmate.
rixa. ⁊ bello. ⁊ ī aliq̄ differt. Cōueīt ī hoc. qꝛ
īportat q̄ndāꝫ ꝯdictōēꝫ ſic̄ illa. Differt aūt a
ſciſmate qꝛ ſciſma oppoīt̄ vnitati ſp̄ūali. ſ.
multitudinis eccl'iaſtice. Seditio aūt vnita⸗
ti tpali ſeu ſeculari. ſ. multitudīs ciuitatis.
Differt aūt a bello et rixa. qꝛ bellū ꝓpe ē ꝯ ex⸗
traneos hoſtes q̄ſi multitudinis ad multitu⸗
dinē. Rixa aūt vni⁹ ad vnū. vel paucorum ad
paucos. Sꝫ ſeditō ꝓpe eſt int̄ ptes vni⁹ mul⸗
titudīs īter ſe diſſētiētes. puta cū vna ps ci⸗
uitatis excitat̄ ī tumultū ꝯ aliā. Sc̄do etiā
bellū ⁊ rixa ī hoc differt̄ ab ea qꝛ bellū ⁊ rixa
īportāt īpugnatōꝫ ī actu. ſꝫ ſeditō dici pt̄ ſi⸗
ue ſit hmōi īpugnatō ī actu ſiue fiat etiāꝫ ꝑ⸗
patio ad īpugnatōꝫ hmōi. Uñ glo. dic̄. ij Co⸗
rinth. xij. Seditōes ſūt tumult⁹ ad pugnā. ſ.
aliq̄ ſe ꝑparāt ⁊ īceptāt pugnare. Hoc aūt agē
eſt pcc̄m. Uñ apl's nūerat ſeditōes inter alia
pcc̄a. ad Gal'. v. Et ē ſp̄ale pcc̄m. qꝛ hr̄ ſp̄ale
bonū cui oppoīt̄. ſ. vnitatē ⁊ pacē multitudi
nis. Eſt aūt mortale ex genē ſuo. Uñ apl's cō⸗
nūerat ipāꝫ īter mortalia. Ratio hui⁹ eſt ſm̄
Tho. ſc̄da ſcđe. q. xlij. art. ij. qꝛ ſeditō oppoīt̄
vnitati multitudīs. i. ꝓpli ciuitatiſ vl̄ regni.
Dic̄ Aug. xxj. de ci. dei. ꝙ ꝓpl'm determinant
ſapiētes nō oēꝫ cetū multitudīs: ſꝫ cetū iuriſ
ꝯſenſu ⁊ vtilitatis cōis ſociatū. vñ maīfeſtū
ē vnitatē cui oppoīt̄ ſeditō eē vnitatē iuris ⁊
cōis vtilitatis. Ex q̄ patet ꝙ oppoīt̄ ſeditio
iuſticie ⁊ bono cōi. et iō ex genere ſuo ē mor
tale. et tanto graui⁹ q̄nto bonū cōe qđ impu⸗
gnat̄ ꝑ ſeditōꝫ eſt maiuſꝙ bonū ꝑuatum qđ
impugnat̄ ꝑ rixā. Et pcc̄m hmōi ꝑmo q̄dem
ī his q̄ ꝓcurāt ſeditōēꝫ q̄ grauiſſime peccāt.
ſicut fecit Siba fili⁹ Bocri q̄ clamās coram
oī ꝓpl'o iſrl'. Non eſt tibi ps ī Dauid ⁊c̄. fecit
ſeditionē faciēs tribꝫ iſrl' recedere a regimīe
Dauid. Sꝫ Joab ꝓcedēs ꝯt̄ eū fecit eū deca⸗
pitare. vt habet̄. ij Reg. xx. Talis fuit Bar⸗
rabas latro q̄ ī ſeditōe fecit homicidiū. Mr̄.
xxvj. Sc̄do ī eis q̄ ſequūt̄ eos perturbantes
bonuꝫ cōe. Sicut illa multitudo q̄ ſecuta eſt
Abſalonem ī ꝯiuratōne ꝯt̄ patrē ſuū Dauid
⁊ ſuos adherentes ⁊ ſeq̄ces. Sed puniti ſunt
q̄n ex peſte mortui ſūt ſeptuagintamilia vi⸗
roꝝ de illo ꝓpl'o Dauid nūerare faciēte ꝓpl'm.
ij Reg. xxiiij. Non enī ſolū ꝓpter pcc̄m dđ. ſꝫ
etiā ꝓpter ꝯiuratiōēꝫ ꝓpl'i ꝑdictā occiſi ſunt.
ſm̄ Tho. Illi vero q̄ bonū cōe defendunt eis
reſiſtentes nō ſūt dicendi ſeditioſi. ſicut nec
illi q̄ defendūt ſe cuꝫ inuadūt̄ ab alijs dicēdi
ſūt rixoſi. Itēꝫ regimen tyrānicū cū non ſit
iuſtū. quia nō ordinat̄ ad bonum cōmūe ſed
ad bonū priuatū regentis. vt dꝫ ī. iij. polit.
iō ꝑturbatio huiuſmōi regimīs nō hr̄ ratōēꝫ
ſeditionis niſi forte q̄n ſic ꝑturbat̄ inordīa⸗
te tyrāni regimē ꝙ multitudo ſubiecta mai⁹
detrimētū patitur ex ꝑturbatōe ſequēti ꝙ̄ ex
tyrāni regimīe. Magis aūt tyrannus ſeditio⸗
ſus eſt ī ꝓpl'o ſibi ſubdito ſeditōes ⁊ diſcordi⸗
as nutrit vt diutius dñari poſſit. vñ Joiada
ſūm⁹ ſacerdos q̄ cū multitudine armata ab⸗
ſtulit regnū iuda ab Athalia qđ ſibi iniuſte
vſurpauerat. nō fuit ſeditōſus: ſꝫ virtuoſus.
iiij Reg. xj. Silr̄ Aioth Barach ⁊ Gedeō au
ferentes dñia ab oppreſſoribꝫ ſuis vt in libro
Judicū patet.

De diſcordia et ſediti⸗ .§. ij.

one q̄ ptinent ad ptialitates ciuitatum ⁊ ca
ſtroꝝ pt̄ exponi illud ps. liiij. Uidi iniquita⸗
tem ⁊ ꝯtradictōēꝫ ī ciuitate. tota die circūda
bat eā ſup muros eius iniq̄tas: ⁊ labor ī me
dio ei⁹ ⁊ iniuſticia. Ubi tria q̄ videtur quoti⸗
die ī ciuitate aīe ſiue eccl'ie ſiue ꝯgregatio⸗
nis politice.

¶ Prio malū ſimpliciter execrādū. ibi. Uidi
iniq̄tatem ⁊ ꝯtradictōēꝫ ī ciuitate.

Sc̄do pcc̄m inde multiplicit̄ ꝓpagādum. ibi
tota die circūdabat eā ſup muroſ e⁹ iniq̄tas.

Tercio damnū horribiliter expectandū. ibi.
labor in medio eius ⁊ iniuſticia.

Primo igitur notādū .§. iij.

eſt malū totaliter execradum ⁊ euitandū. ſ.
malum diſſenſiōis quam vocat ps. ꝯt̄dictōēꝫ
dicens. Uidi iniq̄tatem. ſ. ꝑ exceſſū ⁊ ꝓ id eſt
ꝯtradictōēꝫ. q. d. iniq̄tas exceſſiua ī ciuitate

830 eſt ꝯtradictio ⁊ diuiſio. Sed om̄e regnū ī ſe
ipſū diuiſū deſolabit̄ ait xp̄c Lu. xj. Eſt autē
triplex ꝯtradictio vel diuiſio.
Prīa diſſenſiōis internalis.
Scd̄a diſcordatōis fraternalis.
Tercia ſeditōis popularis.

a ¶ Prima ꝯdictō et diuiſio vnde ꝓcedūt alie
diſſenſiones ē ī ciuitate ſeu regno aīe ī q̄ ſūt
plures potētie ⁊ affect⁹ q̄i plures hoīes ī ci
uitate vel regno. Unde dicit ſapiēs Cato. Cō
ueniet nulli q̄ ſecū diſſidet ip̄e. i. q̄ hē diſcor
diam ī ſe. non habebit ꝯcordiam cū aliquo.
Dicit Aug. Iſmahel vt ſeparetur a ꝑplo dei
nō obfuit mater ancilla. ſ. Agar. ſʒ fraterna
diſcordia. diſ. lvj. c. Iſmahel. quā. ſ. ip̄e habu
it cū Iſaac. Iſtā fraternā diſcordiam ap̄lus
vocat pſecutionē dicēs ad Gal. iiij. Is q̄ ſm
carnē natus eſt. i. Iſmahel pſeq̄bat̄ eū q̄ ſm
ſpūm natus eſt. i. Iſaac. Liber vero Geneſis
appellat ludū. Dicit̄ eīm Geñ. xxj. q̄ cū vide
ret Sara Iſmahelem ludētē cū Iſaac diſpli
cuit ſibi. Scd̄m Origeñ. ſup Geñ. hi duo fra
tres geniti ex Abrahā ſignāt duos appetit⁹:
ab aīo ꝓcedentes. Appetitus. ſ. rōnalis. h̄ eſt
Iſaac ſm ſpūm natus. q̄ꝛ gr̄e dei eſt vt quis
viuat ſm rōeʒ. Alius ē appetit⁹ ſenſualis ſm
carnē natus. h̄ eſt Iſmahel. Inter hos eſt cō
tradictō ⁊ diſſenſio. q̄ꝛ ſm ap̄lm caro cōcupi
ſcit aduerſus ſpūm. et ſpūs aduerſus carnē.
Hec ſibinuiceʒ aduerſāt̄. Et ſi appetit⁹ rōnal̄
vincat ⁊ dn̄et̄ carni. tūc eſt vera cōcordia in
regno aīe. Sed ſi appetit⁹ ſenſualis ſubijciat
ſibi ſpūm paſſiones ſequēs pſecutio ē: diſcor
dia eſt inter fr̄es iſtos. Nā remurmurat ſin
dereſis. ⁊ ꝯſcīa remordet. Dicit̄ aūt tūc ludus
q̄ꝛ ſicut Iſmahel ludens ſolatioſe cum Iſaac
puulo q̄rebat illū ſupare ⁊ trahere ad illici
ta renitentē. ſ. ad adorādū imagines luteas
ab eo factas. Sic caro blandit̄ ſpūi et illece
broſis cū eo deceptōib⁹ agit. vt delectatōnib⁹
alliciat. voluptatib⁹ molliat. ad terrena idu
cat: quod ꝑpendēs virt⁹ ſapientie vel diſcre
tionis ſignata p Saram. ſm Origeñ. ſepare
debet ⁊ diſiungere ip̄m ab eo. i. nō aſſentire.
⁊ ſic remanebit aīm⁹ ī concordia ⁊ pace. De
pctorib⁹ eīm dr̄ Oſee. x. Cor eorū diuiſū eſt. ſ.
p varias paſſiōes. Et om̄e regnū ī ſeip̄m di
uiſū deſolabit̄. i. ꝑueniet ad deſolationē dam
natōis eterne.

b ¶ Scd̄a cōt̄dictō eſt diſcordie
vnius ad alterꝝ. Et iſta eſt magna iniquitaſ.
Unde Ciprian⁹. Inexpiabilis ē culpa diſcor
die: nec paſſione purgat̄. diſ. xc. ca. Neq̄ʒ. Si
quis eīm diſcordaret ab alijs ī aliq̄ qd̄ eſt ma
nifeſte ad honoreʒ dei. vel bonū cōe. vel pri
uate pſone aduertēs illud eſſe bonū. ſʒ ꝑpter
odiū. inuidias. inimiciciā. vl̄ ptialitatem di
ſcordās. talis etiā ſi martiriū ſuſtineret nō
ſaluaretur in tali diſcordia manēs. Et quia
iſtud eſt magnū pcēm. ideo ī decretis dr̄. Di
ſcordātes clericos ep̄s vel rōe vl̄ ptāte ad cō
cordiā trahat. diſ. xc. c. j. ⁊ c. Studēdū ē ep̄is
vt diſſidētes. i. diſcordantes fr̄es ſiue clericoſ
ſiue laicos ad paceʒ coarcēt̄. Qd̄ ſi nollēt. ⁊
inimicicia ſit apta. ⁊ odiū in deteſtationē vi
cij. dr̄ diſ. ea. Oblatōnes diſſidētiū fratꝝ: neq̄ʒ
ī ſacrario. nec ī gazophilatio recipiāt̄. Glo.
ibi. cū. ſ. odiū eoꝝ ē aptū et notoriū. Tria aūt
ſūt q̄ generāt diſcordiam ī ciuitate ⁊ eccl̄ia.

c ¶ Primū ꝓprij cōmodi ꝓcuratio inordiata.
Scd̄m honoꝝ ⁊ oneꝝ diſtributō impropor
tōnata. Terciū trāſgreſſionū pūitio relaxa
ta. Qñ aliquis nimis īꝉdit ſue vtilitati. alij
inde grauāt̄ ⁊ modicā cū eo pn̄t hr̄e ꝯcordi
am. Uñ Señ. ī puerb. Pricipiuʒ diſcordie ē
aliquid ex cōi ſuū facere. Turpiuſq̄ʒ nihil eſt
q̄ꝫ cū eo bellū gerere cū q̄ faīliariter vixeris.
Propter qd̄ dr̄ ī decretis. q̄ꝫ lex q̄ ligat hoīes
ſubditos ad ſui obſeruātiā. ⁊ ex hoc ligat in
cōcordia ⁊ pace. q̄ꝫ nullo ꝑuato cōmodo ſʒ ꝓ
cōi ciuiū vtilitate debʒ eſſe ꝯſcripta. diſ. iiij.
Erit. Uidē⁹ ī corpe hūano q̄ꝫ qñ humores ſūt
ī debita ꝓportōe corp⁹ ē ſanū. ſed qñ intrat di
uiſio q̄ꝫ vn⁹ nimis habūdet ceteris. inde ſeq̄t̄
diſcordia infirmitatis. Roboā q̄ꝛ nimis vo
luit ꝓuidere burſe ſue vt poſſʒ facere expen
ſas ſupfluas ī curia ſua vt pr̄ ei⁹ Salomon.
⁊ diminuere noluit exactōnem tributoꝝ ſeu
talliaꝝ. ex hoc tanta eſt exorta diſcordia īt̄
tribū Iuda et trib⁹ iſrl̄ q̄ꝫ nūq̄ꝫ tolli potuit. et
ſic amiſit magnā ptem dominij ſui. vt hr̄. iij
Reg. xij. Inducere etiā nouos mores nō ne
ceſſarios ad rectitudinē vite inducit diſcor
diaʒ. Unde in decretis dr̄. Diſcordiā parit ꝓ
ſumptio nouitatū. ¶ Scd̄m generās diſcor
diam eſt qñ nimis aliqui vexātur ī collectis
⁊ alijs laborib⁹. alij nimis alleuiāt̄. vel cū ho
nores ⁊ officia aliq̄b⁹ copioſe ꝯferunt̄. alijs
aūt paꝝ vel nihil. inde generat̄ diſcordia ⁊ in
uidia īter eos. vl̄ cū rectores nimis ḡuāt ſb
ditos ꝓpter qd̄ ſubditi min⁹ diligūt eos. Dic̄
Greg⁹. Dū reuerētiaʒ minores potentiorib⁹
exhibent. ⁊ potētiores minorib⁹ dilectōʒ im
pendunt: vera cōcordia fit. ex diuerſitate cō
textio: ⁊ recte officioꝝ admīſtratio gerit̄ ſin
guloꝝ. diſ. lxxxix. Ad hoc. Sic in corpe hu
mano (ait ap̄ls Ro. xij) multa mēbra habē⁹.
ſingula aūt mēbra nō eūdē actū hn̄t: nec vnū
vſurpat offitiū alteri⁹ aut ꝯtemnit. In vno
corpe ꝯgregatōis vel ciuitatis debēt eſſe mul
ti poſiti ī diuerſis officijs. non vni totum vl̄
plura. alteri nihil: ſed cuiq̄ʒ qd̄ ſibi cōgruit.
nec debet vſurpare exercitiū alterius. nec cō
temnere ipſū vt vilius: ſʒ ei⁹ auxilio vti. Si
aūt ſec⁹ fiat. diſcordia ſequit̄. Sic de dn̄o deo
dic̄ Iob. xxv. Qui facit ꝯcordiā in ſublimib⁹
. i. in angelis. diuerſis diuerſa officia ꝯcedēs
nec vnus officiū alteri⁹ vſurpat. etſi qñ vide
tur in aliq̄ negocio diſcordare. ſicut ꝑnceps

perſaꝝ reſtitit.i.angelus ꝑlatus ꝓſis pricipi ſeu angelo ꝑlato iudeis dum q̄reret ille libera tōnem illius ꝑpli. Perſaꝝ aūt princeps reten tōem in babilonia ꝓpter vtilitateꝫ illius ꝑrie ex exemplis bonoꝝ concordiā fecit deus duꝫ dei voluntate intellecta id factum eſt vtriſqꝫ volentibꝫ qđ deo placitū erat. Hiſtoriā habes Daniel.x. expoſitōnem in prima pte q̄ſtiōis. Quiſqꝫ corpus affligit: ſꝫ concordiā deſerit. laudat quidē deum in tympano: ſꝫ nō laudat in choro Hiero⁹. Nam ī choro ſūme vitat̄ diſcordia vocū: q̄ tollit melodiaꝫ cant⁹. ¶ Tertium eſt ꝑ qđ ſequit̄ diſcordia nō punire delicta. Nā ex hoc dat̄ audacia malis ad ledendū alios. ex quo diſcordie ⁊ inimicicie ſequūt̄. ⁊ ſi puniant̄ aliqui īpotentes ⁊ nō alij maioēs inde oriūt̄ etiā indignatōes ⁊ diſcordie maiores. Tribus Beniamin q: noluit punire ſcelus cōmiſſū ab hoībꝫ ciuitatis Gabaa q̄ erāt in tribu ſua. inde orta eſt diſcordia inter eos ⁊ alias tribus ⁊ ꝓpter hoc mouētes bellū ꝯ eos pene totam gladio ꝑemerūt. Multuꝫ ḡ debet caueri diſcordia. maxime q: vt ait Hiero⁹. p⁹ Saluſtium. Concordia parue res creſcūt. diſcordia maxime dilabūt̄: q: ſicut virtus vnita ē magis infinita. i. fortior. ita quātomagis eſt diuiſa tanto debilitat̄. ⁊ demū deficit. q: oē regnum in ſeipm̄ diuiſum: deſolabit̄. ¶ Tertia ꝯdictio eſt ſeditionis vni⁹ partis ciuitatis tumultuantis ꝯ aliā ꝑtē. ſicut ſūt ꝑtialitates gibellinoꝝ cōtra guelfos. ⁊ q̄ ſiue alie diuerſis nomībꝫ appellate quibꝫ plene ſūt ciuitates italie. Has vocat aplus ſectas inter oꝑa carnis: q̄ qui talia agunt regnū dei nō cōſequūt̄ ad Gal̄. vj. Et magnitudo peccati oſtenditur ex hoc. q: dicit̄ diſ. xlvj. Seditōnarios ſtatuimus nunq̄ ordinandos. Nō aūt ꝓhibet̄ quis ꝓpter peccatū ordinari ꝑciſe niſi enorme. ⁊ ꝓ huiuſmoī olim imponebat̄ ſolēnis penitēcia q̄. ſ. comouebat totam ciuitateꝫ vel villā. Experientia autē magiſtra reꝝ docuit. vt patet in multis ciuitatibꝫ vbi ſunt tales ꝯdictiones ꝙ dum vna ꝑs ſeditōſe agit ꝯ aliaꝫ ⁊ inpugnat ⁊ expellit ſi poteſt. in proceſſu tꝑis īualeſcēs ꝓſcripta ſeditōnem mouet ꝯ illam expellens ⁊ ledens. ⁊ ſic demū verificat̄ verbuꝫ xp̄i quia diuiſum omne regnum in ſeipm̄: deſolabitur. ¶ Tria aūt magna mala reꝑiūt̄ in huiuſmoī ſeditionibus ⁊ partialitatibus.

Primū magna fatuitas.
Secundū magna crudelitas.
Tertiū magna ī eo diut̄nitas.

¶ Quātuꝫ ad primum nō videt̄ ſub celo eſſe ſtultior gens ꝙ ꝑtiales. Et ratio eſt quia hoc ſcelus ē ī appetitu ſtulti ⁊ dānoſi mali. Delectat̄ quis in oꝑibus carnis ⁊ gule: dānabiliter quidē errat. oblectat̄ alius ī turpi lucro ⁊ in inſatiabili cupidine reruꝫ: errat abſqꝫ dubio. alius ītumeſcit pompis ⁊ glorioſo faſtu letat̄: ⁊ hic etiam grauit̄ peccat. ⁊ ſic de alijs. Sꝫ oīs hij errāt in appetitu boni trāſitorij delectatōne illecti: ſꝫ ꝑtiales ex appetitu ⁊ deſiderio mali dū ꝑtialitatē ⁊ diuiſionem affectant ponentes in ꝑiculo ſubſtantiā tēporalē. corpus. filios. conſanguineos. amicos. ⁊ eoꝝ bona. Quid enī boni ex ꝑtialitate lucret̄ nō videt̄ niſi hec ꝑicula expiri: ⁊ cū hoc eternis ſupplicijs cruciari! Vn̄ ꝑtiali congruit illud Eccī. xxij. Suꝑ plūbum quid grauabit̄: ⁊ quod illi aliud nomen ꝙ fatuus! Arenam ⁊ ſalem ⁊ maſſā ferri facilius eſt ferre ꝙ hoīem inprudentē ⁊ fatuum et impiū. Huiuſmoī enī ꝑtialis ſimilis ē frenetico q̄ gaudens exponit ſe magnis ꝑiculis nil r̄putans ea: ⁊ hoc quia ratōne caret. ¶ Secūdū malū eſt nimia crudelitas. Treñ. iiij. Filia ꝑpl'i mei crudelis q̄ſi ſtrutio. Filia ꝑpl'i dei eſt quelibꝫ aīa fidelis: ſꝫ crudelis vt ſtrutio. quia ſicut ſtrutio deſerit oua ſua nō curās de eis. ita ꝑtialis non videt̄ curare de filijs ⁊ familia ⁊ alijs ſuis ꝓpter ꝑtialitatē. Non inuenit̄ tanta crudelitas ī aliquo genere hoīm quanta in ꝑtialibꝫ et ſeditioſis. Ratō huius eſt q: habitum odij ſemꝑ habent ꝯ hoīes ꝯrie partis tā notos ꝙ ignotos. pn̄tes. preteritos. ⁊ futuros. aduerſus infantes ⁊ ſenes. aliq̄ñ aduerſus ꝯſanguīeos ⁊ affines ⁊ ꝯ eos qui aliq̄ñ ſibi ſeruierunt in multis. ⁊ hoꝝ omniū quibꝫ odium gerunt in mente homicide dici pn̄t. Qui enī odit fratrem ſuū: homicida eſt. j. Joh̄. iij. Sꝫ vltra odiuꝫ cordiale quis exꝑmere valeat ſeueras ⁊ īmanes crudelitates quas ꝯ aliam ꝑteꝫ exercent! nō ꝑcunt etatati. nō ſexui. nō conſanguinitati. nō amicitie. nō fidei. nō religioni. nō ſāctitati: ſꝫ vſqꝫ ad deuoratōnem hūane carnis ꝑueniūt. Sed hijs iuſto iuditio dei euenit frequent̄ qđ accidit crudeliſſimo Adombezech regi Jebus ſeu Hieruſalem cui capto fuerunt abſciſi pedes ⁊ manus. ⁊ poſitus fuit ſub menſa comedentiū ſicut canis qui memorans ſue exercite crudelitatis ait. Reddidit mihi deus quod feci. Septuaginta enī reges abſciſis manuū ⁊ peduꝫ ſūmitatibus colligebant ſub menſa mea reliquias ciboꝝ. ſicut feci ſic mihi factū ē Judic. j. c. Et quod accidit crudeli Tyro regi perſaꝝ qui ex crudelitate delectabat̄ effundere ſāguineꝫ hūanū. Sed hunc captū regīa Damaris cuius filiū occiderat decapitari fecit. et caput eius in ollā ſeu vtrē ſanguīe plenū demergit dicens. Sanguinem ſitiſti: ſanguinem bibe. Tertiuꝫ malū eſt magna in eo diut̄nitas. Nā ſemꝑ morant̄ in huiuſmodi diuiſioībꝫ ⁊ ꝑtialitatibꝫ: nec faciūt ſibi conſciam. Vñ cū non cognoſcūt morbū: medicinaꝫ pn̄ie nō quer̄t. Venia autem nō dat̄ niſi correctꝫ. de re. iur̄. libro. vj. c. Peccati. Nec tales poſſūt abſolui niſi abrenuncient partialitati. ita. ſ. ꝙ omne odium dimittant. ſ. ex corde. ⁊ appetitū nocumenti contra iuſticiaꝫ alteri parti. Falſa enī

penitencia dicitur cum ſic diſceditur ab vno peccato vt nō diſcedatur ab altero. vt habet de peni. diſ. v. Falſas. vt cum retinet odium ⁊ inimicicias. abſolui nō debet. Etſi abſoluatur nil ei valet. Qꝫ autē dimittat ꝑtialitatem in qua inueterat⁹ eſt et firmiter habituatus. multū difficile ē niſi dei gracia opet. Execrāda igit ē nimis ꝯdictio ſeditōis ⁊ ꝑtialitatis.

Secundū principale .§. iiij.

quod notatur in verbis pſalmiſte eſt. qꝛ multiplex peccatum ex huiuſmodi contradictōnibus ꝑcipue ꝑtialitatum ꝓcedit. Tota die inquit circūdabit eam. ſ. ciuitatē vbi ſūt diſcordie ⁊ ꝑtialitates ſuper muros eius precipue qui ſunt principales. ſ. ad cuſtodiendam ciuitatem ſicut muri ⁊ defendendam. Iniquitas que varia ⁊ multa eſt. ſed maxime iniuſticie. perfidie. ⁊ maliuolencie. Siquidem paſſiones quibus ſunt pleni diſcordes ⁊ partiales vt timor ⁊ amor ad cōpartialem. odium ad aliā ꝑtem. ita ꝑuertunt iuditiū interius vt reputent bonum malum aduerſe ꝑtis hominem. ⁊ malum bonum ſuum conſectatorem. illum puniant etiam īnocentem. iſtum conſocium abſoluant malefacientē. Hijs male iudicantibus dicitur Amos. vj. Conuertiſtis in amaritudinem iuditium. ⁊ fructum iuſticie in abſinthium. Dicitur autē. xj. q. iij. Quicunqꝫ conſanguinitate. aut amacicia. aut hoſtili odio. aut inimicicijs in iudicando ducitur. ꝑuertit iuditium xp̄i qui eſt iuſticia. ⁊ fructum eius in amaritudinem vertit. Remota autem iuſticia ait Auguſtinus de ciui. dei. quid ſūt regna niſi magna latrocinia? Eſt autē hic morbus valde infectiuus. vnus inficit alium. Vñ de huiuſmodi poteſt ītelligi illud Apoca. ix. De ore eorū. ſ. ꝑtialium ꝓcedit ignis. ſ. furoris. fumus. ſ. ſuperbie. ⁊ ſulphur. ſ. detractōis fetentis. ⁊ ab hijs tribus plagis occiſa eſt tercia pars hominū. Qui enī cōmunicauerit ſuperbo induet ſupbiam. dicitur Eccl̄i. xiij. Et Eccleſiaſtes. Non ambules cum homīe iracūdo ne efficiaris ſimilis ſibi. Semꝑ tales obloquunt contra ꝑtem aduerſam. ⁊ ſicut aer peſtilens quantomagis attrahitur tantomagis inficit. Ita corrūpunt mores bonos colloqa mala. j Cori. xv. Et ſic circūdat ex omni ꝑte talem ciuitatem tota die iniquitas. Secunda iniquitas eſt ꝑfidia. Sunt enī de numero illi d̄ quibus ait apoſtolus. Confitent ſe noſſe deum: factis autē negant. qnimmo xp̄m ꝓdunt. Dicit enī Beda. Qui ſocietatem fraternitatis aliqua peſte diſcordie cōmaculāt. xp̄m ꝓdunt vt iudas. xj. q. iij. ca. Abijt. Nulli autem magis cōmaculant cōmunitatē diſcordijs q̄ ſeditōſi ⁊ ꝑtiales. In baptiſmo quidem abrenūciatur diabolo ⁊ pompis eius. ⁊ aſcribitur militie xp̄i per criſmatōnē. ſed vt proditor ꝑ partialitates ſe ponit ad miliciā diaboli. Et ita ſunt ꝑtinaces in ſua ꝑtialitate q̄ potius fidem negarent q̄ ꝑtem ⁊ ſectam quā ſequunt. Qui nō eſt mecū (ait xp̄c) cōtra me eſt. ſ. in fraterna caritate. ⁊ qui ñ colligit mecum trahendo homines ad concordiam. vnitatem ⁊ pacem vt ego: diſpgit. Sed tandē ipſe diſpergitur. quia diſpſit ſupbos. vt ſunt ꝑtiales. mente cordis ſui Luc. j. Cauenda igit ⁊c.

Tertia iniquitas tota die circūdans ciuitatem ꝑtialē eſt maliuolencia que continua ē in mentibus talium. Hec eſt (vt dicitur Job. xxxj) ignis deuorans vſqꝫ ad conſumatōem ⁊ omnia eradicans germina. Criſo⁹. de cōpunctōe cordis. Si inimicicie ſemel occupauerīt homines omnia que fiūt. que dicūt. que audiunt. ita accipiunt vt ad maiores ⁊ longiores ꝓficiant inimicicias. Quis poſſet enumerare criminalia mala que ex maliuolencia ꝑtialium ⁊ ſeditōſorum oriunt? Hinc homicidia. hinc adulteria. illinc meretricia. raptus fornicationes. monialiū violatōnes. rapine. furta. incendia. ſacrilegia ſacroꝝ locorum. Alij fame moriunt. alij igni conburunt. alij d̄capitant. alij membris d̄truncant. manibꝫ. lingua. ⁊ alijs mēbris. etiam quod verecundum eſt dicere: pudendis ⁊c. In clericis continencia. in religoſis deficit vita regularis.

Tertium quod debet .§. v.

expectari ex ſeditōnibꝫ ⁊ ꝑtialitatibꝫ eſt damnum horribile. et multiplex. ⁊ hoc eſt. Labor in medio eius. ſ. ciuitatis ſeditōſe et partialitatibus dedite ⁊ iniuſticia iam dicta. Eſt autem labor tribulatōnis in mundo. Eſt labor confuſionis in extremo. Eſt labor cruciationis in inferno. De primo inquit p̄s. Contritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ. Et quia viam pacis nō cognouerūt et concordie. contritio. i. ad nihilū deductus ſtatus eoꝝ. ⁊ infelicitas miſeriaꝝ. Partibꝫ enī adinuicē inimicātibꝫ exigentibꝫ demeritis hominū. demonijs inſtigantibꝫ. deo ꝑmittente vna ꝑs ꝑualet ꝯtra aliā. illam expellit. expulſa vagando diſcurrit cum magno ſui labore ⁊ incōmodo. bona eius auferunt a ꝯtrijs vt nullū fructū inde ꝑcipiat: ſed labore pauꝑtatis cruciet. edificia deſtruunt. ſilueſcunt arua. vinee ꝑcidūt. artes ⁊ induſtrie dimittunt. adoleſcentuli egeſtate cōpulſi ad ſtipendiū vadūt cū labore et ſudore. iuuenes pulſi nō ſumunt vxores que eos gubernent. puelle innupte cū anxietate expectāt. religioſi nō īueniūt elemoſināꝫ. Sꝫ nōdum maloꝝ finis. Cū enī nō fuerit purgata ſꝫ aliquātulū punita pcc̄a expulſoꝝ. ⁊ peccata expellētiū interī fuerint īpleta. Vox tonitrui tui inqt pp̄ha ī rota. Fit enī vox tonitrui iuditioꝝ dei ēribiliū rota verſatili. Reuerſiqꝫ expulſi expellentes ꝓſcribūt. eoꝝqꝫ bona diripiunt. ⁊ cede crudeliori craſſant. ⁊ tribulationibus multipliciter exponunt. Sicqꝫ

implet illud yſa. xxviij. Manda remanda. ex-
pecta reexpecta. modicū ibi. et modicum ibi.
vt vadant ⁊ cadant retrorſū. ⁊ conterant̄ ⁊ il
laqueent̄. ⁊ capiant̄. Mandat em̄ vna ps aliā
expellendo pſcribendo. Aliaq; ps reuerſa re-
mādat ꝑ eam pſcripſerat. Expectat ps pſcri
pta reuerſionem ſuam. ⁊ ſimiliter alia emiſſa
poſtea reexpectat ſuum regreſſum. Modicū
ibi. i. in vna ꝑtiū bonoꝝ tēporaliū et ſpūaliū
remanet. Et modicū ibi. i. in alia ꝑte ꝯria cū
poſtea ipſa pſcribit̄. Sicq; vadunt ad mortē
cadunt retrorſū vt nō videant caſum ſuum.
Conterunt̄ in puluerē miſeriaꝝ. q2 contritō
et infelicitas in vijs coꝝ. i. opibus taliū ꝑtia-
liū. Sicq; vt dicit̄ Piere. xlvj. Fortis inpegit
i fortem. ⁊ ambo ꝑiter corruerūt. Facta di-
uiſioē inter tribum iuda ⁊ Beniamin ex vna
ꝑte. ⁊ decem tribus iſrl' ex altera q̄ prius fue-
rāt ſub vno dominio. mlta mala fecit vna ps
ꝯ aliam. demū vtraq; ps contrita eſt. ⁊ infeli-
citatē captiuitatis et dure ſuitutis incurrit.
In ciuitate q̄ꝫ romana cōquiſito dominio or-
bis. poſtq̄ diſcordie ꝑtialitatū ⁊ ſeditōnū vr-
bem ingreſſe ſūt. agente Mario ꝯ Sillam. et
eꝫ Catilina contra Sertoriū ⁊ Ciceronē. Ce
ſare ꝯ pompeiū. innumere cedes ciuiū ſecute
ſūt. ſāguis effuſus human⁹ ſupra modū. Etſi
tēpore Octauiani imperiū pacificum fuerit
ſūme deo opante ob natiuitatem xpi. demum
paulatim ad nihilū deductum ē. vt verificet̄
dictum xpi. Oē regnū in ſeipm diuiſū ⁊c̄. Et
ſic labor in medio eius. ¶ Secūdū ē labor in
extremo ꝯfuſionis. Vix em̄ tales i extremis
pn̄t deſerere ꝑtialitates ⁊ odia. Qui ſi moriā-
tur in tali ſtatu ſine ſignis contritōnis nō de-
bent eis dari ſacramēta. qḋ ē ad magnā ꝯfu-
ſionem. Sꝫ nō miror. q2 eccleſiaſtica ſepultu
ra debēt carere. Naꝫ regulare ē q̄ q̄ morit̄ in
aliquo pcō mortali notorio debēt priuari ſe-
pultura eccleſie niſi fuerit eccleſie recōciliat⁹
ſeu oſtēderit ſigna pn̄ie. vt. xiij. q. ij. c. Quib;.
Et extra ꝺ ſepul. c. Parrochiano. Vn̄ in eo i-
plebit̄ illud Hiere. xxij. Sepultura aſini ſepe
liet̄. qui ꝓijcit̄ in flumīe vel fouea extra ciui-
tatē. Qꝫ ſi ſua ꝓſumptōne vel ſuoꝝ fuerit i ec-
cleſia ſepultus. hoc ſibi erit ad cumulū dāna
tōnis. ⁊ hoc ꝓcurantiū. xiij. q. ij. Cuꝫ grauia.
Sꝫ neq; etiā ꝓ talib; pn̄t dici miſſe vl' officia.
quia vt dicit Leo papa. Cui nō cōicamus vi-
uo: nec mortuo cōicare debem⁹. ſ. ꝓ eo orando
xxiiij. q. ij. Sane. Ecce q̄tus labor ꝯfuſionis
in remanentib;. ¶ Tertiū ē labor crutiatus
infernalis. Naꝫ vt dicit Aug⁹. Si q̄s ſenſerit
aliquod mortaliū in ſe dn̄ari niſi penitenciā
egerit eterna illū flāma trucidabit. in libro ꝺ
igne purgatorij. Et ſic regnū hoīm ꝑtialium
deſolat̄ ⁊ ꝑgit ad ꝺſolatōnem eternam. Vnde
ſūme cauendum ab huiuſmodi regno.

¶ Capitulum Nonum de Contentione.

Septima et vltima filia a
inanis glorie eſt Contentio cum
qua habet magnam vicinitatem
litigium. Et ideo hic ꝺ vtroq;. Cō
tentio tamē opponitur concordie ſeu carita-
ti. Litigiū vero amicitie. Pro cuius ꝺclara-
tōne dicit. b Tho. ſcḋa ſcḋe. q. cxvj. arti. j. q̄ li
tigiū ꝓprie conſiſtit in verbis cū. ſ. vnus ꝺbis
alteri⁹ ꝯdicit. ¶ In qua ꝯdictione duo pn̄t at-
tendi. Qn̄q; em̄ contingit ꝯdictō ꝓpter pſonā
dicentis. cui ꝯdicens conſentire recuſat ꝓpter
defectum amoris animos vnientis. Et hoc vi
det̄ ꝑtinere ad diſcordiā ꝯriaꝫ caritati. Qn̄q;
vero ꝯdictio orit̄ ratōne pſone quā quis con-
triſtare non veret̄. ⁊ hec ꝯdictio eſt litigium
oppoſitum amicitie ſeu affabilitati. ad quā ꝑ-
tinet delectabiliter alijs ꝯuiuere. Vn̄ phs di
cit in. iiij. ethicoꝝ. q̄ qui ad om̄ia ꝯdicūt cau-
ſa ei⁹ qḋ eſt contriſtare. neq; quoſcūq; curan-
tes: diſcoli ⁊ litigioſi vocant̄. Prohibent̄ aūt
litigioſi ad ordines ꝓmoueri ⁊ p̄laturas. duꝫ
dicit apl's. j Thimot̄. iij. Nō litigioſū. ſ. opor-
tet eſſe epm. quod extendit̄ etiā ad alios cle-
ricos. Et ratō hui⁹ ꝓhibitōnis ē vt dicit Grā-
nus. diſ. xlvj. §. j. ⁊. c. ſe. quia litigioſi ſūt ſuꝑ-
bi. vel adulatōnib; ſibi animos principū con
ciliant. vel fratrib; ſuis detrahendo īfamie no
tam ingerūt. vl' inter fratres ſemināđo diſcor
diam. ſeditiones facere nūq̄ ceſſant. Oſtendit
aūt Jacobus apl's. iiij. ca. tale vitiū ꝓcedere
ex concupiſcentia ꝓut videlicꝫ concupiſcencia
importat inclinatōneꝫ habitualē ad peccata
quecūq;. Vn̄ ait. Vn̄ bella et lites ī vobis niſi
ex concupiſcencijs q̄ militāt in mēbris vr̄is?
¶ Contentio aūt diffinit̄ ab Ambro. q̄ ē īpu-
gnatio veritatis cuꝫ confidencia clamoris. et
hoc ꝓut ē peccatū. Nam contentō etiā ponit̄
a Tullio in. ij. rethorice color rthoric⁹. dicit
em̄ q̄ contentō eſt oratō ad cōfirmandū ⁊ cō-
futandū accōmadata. Iniq̄tum aūt eſt vitiū
apl'us admonet vitare. ad Ro. xij. dicēs. Nō
in contentōne ⁊ emulatōne. ſ. ambulem⁹ con-
uerſando. Et Cato. Contra verboſos noli cō-
tendere verbis. Et Greg⁹ in moral'. Ego puto
ſalua fide meli⁹. ſ. eſſe alieno ītellectui cedē q̄
contentōnib; deſeruire. Ponit̄ aūt a Grego.
contentio filia inanis glorie ex eo vt dicit. b b
Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xxxviij. arti. ij. q̄ contentio
eſt quedā diſcordia in verbis. diſcordantium
aūt vterq; in ſenſu ſuo ſtat. et vnus alteri nō
acquieſcit. Propriū aūt ē ſuꝑbie ⁊ īanis glie
ꝓpriam excellenciā q̄rere. Sicut aūt diſcor-
dātes ſūt aliqui ex eo q̄ ſtāt in ꝓprijs. ita cō-
tēdentes ſūt aliq̄ ex hoc q̄ vnuſq̄ſq; verbo qḋ
ſibi videt̄ defendit vt ſic nō videat̄ minus bn̄
q̄ alius cognoſcere illḋ de q̄ cōtendit̄. Qn̄ ſit

834 mortale dicet̃ īfra. De vtroq; igit̃ ſimul ⁊ lar
ge ſumendo p̄t exponi illud p̄s. cvj. Effuſa eſt
ↄtentio ſup̄ pricipes. ⁊ errare eos fecit ī īuio
⁊ nō ī via. ſ. ꝓpter contentionez. Et dicit̃ deus
errare facere ꝑmiſſiue. nō quia cauſet errorē
ſʒ quia ꝑmittit. ſicut etiā exponitur illud A-
mos. iij. Si erit malum ī ciuitate. ſ. vniuerſi
qđ dn̄s nō fecerit. ſ. ꝑmiſſiue. Vn̄ Aug⁹. ī en-
chiridion. Nihil fit niſi omnipotens fieri ve-
lit vel ip̄e faciendo. ſ. q̄tum ad bona. vel ſinē-
do fieri. ſ. q̄tum ad mala. Facit igit̃ conten-
tioſos errare. i. ꝑmittit. ⁊ hoc quia incedunt
nō in via que xp̄c eſt. dicens. Ego ſum via ve
ritas ⁊ vita. iohis. xiiij. qui nō fuit contentō-
ſus ſʒ humilis ⁊ mitis. ſʒ in inuio. i. in imita-
tōne diaboli qui ſupbꝰ ē et rex ſup̄ omnes fi-
lios ſupbie. vt dicit̃ Job pl't. Ip̄e eſt inuium.
i. extra viaʒ. quia extra grām ⁊ miſericordiā
xp̄i. Vel ī inuio ambulāt ſeu opant̃ nō ī via.
quia extra caritatē ſūt. que via dr̃ ab ap̄lo. j
Corin. xij. inquiens. Adhuc excellētiorē viaʒ
vobis demonſtro. Et Aug⁹. Ip̄a eſt via q̄ du-
cit ad celum. Vel via eſt obſeruatio mādato-
rū. iuxta illud p̄s. Viam mandatoꝝ tuoꝝ cu-
curri. Cum igit̃ contendentes nō ambulēt in
via caritatis intēdentes q̄rere veritatē in ſua
cōtentōne. ſed vadunt in inuio emulatōnis ⁊
ſupbie. errare eos deus facit. i. ꝑmittit. ⁊ ip̄os
⁊ alios audientes. Vnde ap̄l'us loquens de cō
tentōe ait. ij Thimot. ij. Noli contēdere v̄bis.
Ad nihilum em̄ vtile eſt. ſ. hoc niſi ad ſubuer
ſionem audientiuz. ¶ Effuſa eſt ꝙ ⁊c̄. Vbi no-
tandum q̄ triplex eſt contentio.

Prima eſt contētio emulatōnis effuſa ab in-
ferioribus ſup̄. i. erga principes ſupioꝝ.
Secunda eſt cōtentio diſputatōnis effuſa ab
opinionibꝰ ſup̄. i. inter principes magiſtroꝝ.
Tertia eſt contentio litigationis effuſa a di-
ſceptatōnibus ſuper. i. iuxta principes mag̃-
torum vel rectorum.

Prima contentio eſt que. §. j.

a ꝓcedit ex inuidia quaʒ habent adinuicē aliq̄
erga ſuos principes. i. doctores. Nam cum vi
dent doctorem alioꝝ magis laudari ⁊ in opi-
nione q̄ ſuum. inuidēt et contēdunt ↄ laudā-
tes alios. talis contētio fuit in chorintis cō-
uerſis ad fidem a Paulo. Vn̄ eos redarguēs
ait. j Corin. j. Contentōnes ſūt inter vos. hoc
autē dico quod vnuſq̄ſq; dicit. Ego ſuʒ cephe
i. petri. ego Pauli. ego Appollo. diuiſ⁹ ē xp̄c.
Et in ca. iij. Cum ſint inter vos zelus ⁊ ↄten-
tio. i. inuidia ex qua ꝓcedit contentio. Nōne
carnales eſtis: i. ſenſuales ⁊ beſtiales. Exiſti-
mabant tales q̄ qui a meliori ⁊ maiori ſācto
fuiſſet baptizatus. ille maiorem grām conſe-
cutus fuiſſet q̄ſi ip̄i homines darent grām vt
xp̄c. Et ſic qui habebant affectōnem ad vnuz
ꝑplm magis cōmendabant ⁊ contendebant ↄ

baptizatos vel conuerſos ab alijs tanq̄ a nō
ita ſanctis hominibꝰ ⁊ nō tantā grām confe-
rentibus inuidebantq; inuicem. Sʒ magnus
error iſte erat. quia hoīs nō ſūt collatores ſa-
cramentalis grē. ſʒ xp̄c. ⁊ ſic errabant ī inuio
⁊ nō in via incedentes veritatis. Et iō Pau-
lus reduxit. Sic ⁊ diſcipl'i Johis baptiſte eſti
mantes Johannē mgr̄m ſuum maiorez xp̄o.
cum viderent q̄ plures ↄcurrere incipiebant
ad ſequelam et doctrinā xp̄i quaſi inuidentes
ſibi hoc ſignificauerūt. ⁊ forte aliq̄n ↄ̄ hoc cō-
tendebāt q̄ maior eſſet mgr̄ eoꝝ. ⁊ ideo poti⁹
deberent ſequi. Sʒ Johes eos eduxit de tali ī-
uio cuʒ miſit duos diſcipulos ſuos dicēs. Tu
es qui venturus es ⁊c̄. vt. ſ. videntes miracula
eius agnoſcerent ⁊ crederent verum meſſiam
et ſibi magis adhererent vt dicit Criſo⁹. Sic
⁊ contendunt quidā quotidie de p̄dicatoribꝰ.
de doctoribus. de ſanctis fundatoribꝰ religio-
nū quis fuerit maior Dn̄icus vel Franciſcus
vel Aug⁹. vl' Thomas ⁊ huiuſmoī. Fatue ſūt
iſte contentōnes ⁊ nil niſi errorem et diſcor-
diam generant. Legit̃ de duobꝰ doctoribꝰ q̄rū
vnus habebat in magnā deuotōnem Johānē
baptiſtā. alius Johem euangeliſtā. Cum qui-
libet multū ſuum cōmendaret ⁊ alteꝝ alteri
p̄ferret ↄduxerūt ſibi ī publico facere diſputa-
tōnem ſolēnem ſup̄ hoc ad ꝓbandū q̄s maior
eſſet. Sʒ nocte p̄cedenti dieʒ aſſignatā diſpu-
tatōis Johes baptiſta ſuo deuotꝰ doctori ap-
paruit ⁊ Johes euangeliſta ſuo reuelantes q̄
diſputatōnem talem dimitterent. quia ip̄i bn̄
concordabant in celis inſimul. ita ip̄i inuiceʒ
haberent cōcordiam ⁊ caritatē in terris. ⁊ ſic
demū in ſupernis viderent hanc veritatē. In
ſup̄ cum cōuerſi ad fidem ex iudaiſmo. quidā
alij ex gentilitate romani eſſēt inter ſe alter-
cabant̃ ⁊ contendebant: alter alteri ſe p̄ferēs
⁊ aliū deſpiciens. Nā vt dicit mgr̄ in glo. cir-
ca finem ꝓlogi in ↄtinuo. Judei em̄ conuerſi
propter ſanctos patres a quibus originē du-
xerant. ⁊ legem ſpecialiter eis a deo dataʒ gē
tiles conuerſos deſpiciebant: dicentes ſe ꝓpter
obſeruantiam legis meruiſſe graciam xp̄i: di
centes. Nos ↄ̄ genere Abrahe nati ſumus cui
promiſſio primuʒ facta eſt. populus peculi-
aris dei ſumus. Nos de egy̅pto forti manu et
mirabilibus ſignis deus eduxit. Nos de ſicco
veſtigio mare rubrum tranſire fecit. Manna
pauit. Aquam ↄ̄ petra fluxit. ⁊ ſoli legem ei⁹
accepimus. Ad nos ſpecialiter veīt dei fili⁹.
Vnde ait in euangelio. Non ſum miſſ⁹ niſi ad
oues que pierūt domus iſrabel. Eↄ gētiles cō
uerſi dicebant. Q̄to plura beneficia vobis ↄ-
ceſſa narratis. tanto deteriores vos eſſe oſten
ditis. Nam eiſdem pedibꝰ quibus mare rubrū
tranſiſtis. poſtea an̄ idola ſaltaſtis. ⁊ q̄ maībꝰ
v̄ris feciſtis. et proprio ore quo pauloan̄ de
ſubmerſioē Pharaonis et exercitu ei⁹ laudes

deo reddideratis. ydola adoraſtis ⁊ laudaſtis
in deſerto. Poſt manna celitus datum in de-
ſerto faſtidientes in egiptuꝫ redire noluiſtis.
Sepe deum ad iram irritaſtis. ⁊ ad vltimum
xp̄m in lege ⁊ prophetis vobis promiſſū oc-
cidiſtis. Nos itaqꝫ vobis digniores ſumus q̄
vt de xp̄o audiuimus in eum credidimus. Vñ
per prophetam d̄ nobis dominus ait. Popu
lus quem nō cognoui ſeruiuit mihi. in audi-
tu auris obediuit mihi. Vnde conſtat nos nō
ex induſtria: ſed ex ignorantia deliquiſſe. Si
apoſtolos ⁊ prophetas habuiſſem⁹ idola non
coluiſſemus. Qꝫ d̄ generis nobilitate vos ia-
ctatis ſi qua talium gloria eſt tunc Iſmahel ⁊
Eſau poſſunt pariter gloriari cum de eiſdem
parentibus nati ſint. Hijs igitur altercātibꝰ
Apoſtolus ſe medium interpoſuit oēs con-
tentōnes eoꝝ hincinde dirimens ad vnam cō
cordiam oēs adduxit. oſtendens nullos eoꝝ
meritis ſuis eſſe ſaluatos. quia oēs ⁊ iudei et
gentiles ſub peccato tenebant̄: ſꝫ per dei gra-
ciam liberati ſunt. vt ait ad Ro. x. Nō eſt di-
ſtictio iudei ⁊ greci. oēs em̄ peccauert̄. ⁊ egēt
ḡcia dei. iuſtificati gratis gracia ipi⁹. ad Ro.
iij. Et contentōnes vitandas eſſe oñdit dicēs
Ro. xiij. Nō in contentōne et emulatōne. Sic
etiam de reductione regis Dauid in regnum
ſuum contendentes tribus iſrahel cū tribu iu
da ſe diuiſerūt. qꝛ dura verba adinuicem ha-
buerunt. ij Regum. xix. Sermo enim durus
ſuſcitat rixas Prouerbioꝝ. xv.

Secunda contentio eſt .§. ij.

diſputationis. ſꝫ ratōnabiliter facta Apl's. j.
a Corin. xj. Si quis videt̄ inter vos cōtentioſ⁹
eſſe nos talem conſuetudinem nō habemus:
ſꝫ neqꝫ eccleſia dei. Reſpondete obſecro abſqꝫ
contentōne Jacobi. vj. Honor eſt homini qui
ſeparat ſe a contentōnibus puer. xx. Vbi em̄
zelus ⁊ contentō. ibi incōſtancia ⁊ omne op⁹
prauum Jacobi. iij. Triplex autem eſt vitio
ſa contentio. ⁊ talis euitanda.

Primo qꝛ ꝯ ſciencie veritatem.
Secdo qꝛ ꝯ modeſtie ꝯgruitatē.
Tertio qꝛ ꝓpt̄ materie inutilitatē.

Cōtentō pmo mō qñ. ſ. eſt
inpugnatio veritatis aduertent̄ ⁊ mō inordi
nato vt cum clamore ⁊ huiuſmoi. ē peccatū
mortale. ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xxxviij. Vñ et
Apl'us ponit contentōnes inter opa carnis.
de quibꝰ dicit q̄ qui talia agunt regnū dei nō
conſequent̄: qd̄ videt̄ intelligendū d̄ rebꝰ im-
portancie. vt que ptinent ad fidē. vel bonos
mores. vel determinata p eccleſiam. vel pti-
nētia ad doctrinas vtiles. vel alia notabilia.
Nam contentio q̄ fit inter pueros etiā ꝯ veri
tatem nō videtur mortale. Multū debet eui-
tari. Et ratō q̄re debet euitari contētio eſt. qꝛ
vt dicit glo. ſup illud. Noli contēdere verbis.
Contentio minus ſtabilitatis habet. ſepe ge-
nerat odij ſcrupulum. Solent em̄ i ꝯtentōne
talia opponi eliminato etiā maliuolēcie argu
mento vt moueāt aīos inſipientiuꝫ fratrum.
Nec p̄t eſſe ꝯtentio quin extorqueat aliq̄d cō-
tra ꝯſcienciā vt intus in aīo pbat. ⁊ foris vi
ctor accedat. Nemo em̄ patit̄ ſe vīci licꝫ ſciat
vera eſſe q̄ audit. Collatō ḡ eſſe debet inter dei
ſeruos nō altercatō. hec ibi. Scd'o mō contē
tio eſt peccatū qñ etiam fieret p veritate: ſed
mō inordinato vt cum clamore. ⁊ huiuſmoi.
⁊ tūc videt̄ veniale pctm̄. ſm Tho. ſcd'a ſcd'e.
q. xxxviij. arti. j. Niſi forte tanta inordinatō
fiat in ꝯtendendo q̄ notabile ſcandalū ſeq̄tur
alioꝝ. quia poſſet eſſe mortale. Vñ aplus p⁹-
q̄ dixiſſet. ij Thimot̄. ij. Noli ꝯtendē verbis.
ſubdit cauſā. Ad nil em̄ vtile ē niſi ad ſubuer
ſionem audientiū. Subuerſio aūt importat
notabile ſcandalū. Sed ſi fiat contentō ad ī-
pugnanduꝫ falſitatē d̄bito mō tūc laudabile
eſt. Et ſic catholici ꝯtendūt contra hereticos
ad defendendū veritatē. Vnde glo. ſup illud. j
Reg. iiij. Accidit vt q̄dā die ⁊c̄. dicit. Catholi
ci ꝯ hereticos contentōes nō ꝯmouēt niſi p⁹
ad certamē ꝯuocent̄. In quo tñ diligent̄ ca-
uendū eſt vt nō ponāt ſe ad contendendū cuꝫ
iudeis vel hereticis niſi bñ pīti ne fidei doctri
na confuſioni pateat ſi neſcirent ſufficienter
rñdere obiectis. Inſup etiaꝫ nec corā ideotis
⁊ ſimplicibus ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. x. arti. vij
quoꝝ fides tanto firmior in eis eſt quāto mi-
nus ꝯrietatis aliquid audiert̄. Audiētes em̄
ꝯria hijs que tenēt incipiūt vacillare. Tertō
mō ꝯtentio eſt vitioſa ꝓpt̄ materie inutilitatē
vt cū fiūt ꝯtentōnes de rebus nulli⁹ vtilitatis
vtꝝ ſic vel alit̄ ſint. Vñ apl'us. j Thimot̄. vj.
Si q̄s aliter docet ⁊ nō acq̄eſcit ſanis ſmoībꝰ
Jhu xp̄i ⁊ q̄ ſm pietatē ē doctrine ſupbus eſt
nihil ſciēs ſꝫ languēs circa q̄ſtioēs ⁊ pugnas
verboꝝ. ex quibꝰ oriūt̄ inuidie. contentioēs.
blaſphemie. ſuſpitōnes. male conflictatōnes.
hoīm mente corruptoꝝ. Vbi dicit glo. ſuper
illud. Languēs circa q̄ſtioēs ⁊ pugnas v̄boꝝ
i. inexpeditus ad ſoluendū eas languēs ait. Nō
em̄ recuſando fidem penit⁹ morit̄. ⁊ ad verita
tis ſciam ꝯualeſcit: ſꝫ q̄ſi r̄pentinis acceſſio-
nibꝰ languet circa q̄ſtioēs. Queſtio em̄ tunc
erat an aliq̄s eſſet ſeruus cū oēs ex eiſdē pri-
bus ſint nati. ⁊ oēs xp̄c redemerit. Pugne v̄-
boꝝ videbantur. qꝛ dñs dixit. Si liberauerit
vos filius. vere liberi eritis. Hec verba vide-
bant̄ repugnare verbis apl'i dicentis eo. ca.
Qui ſub iugo ſeruitutis ſunt. dños ſuos omī
honore dignos arbitrent̄. Sꝫ ſupficialis eſt
iſta repugnancia. Xp̄c em̄ loq̄bat̄ de ſeruitu
te animi p pctm̄. Apl's de ſeruitute tpali quo
ad corpus. Sic etiā fiūt nūc multe ꝯtentōes
⁊ diſputatōnes inutiles. vt de cōceptu v̄ginis
in peccato originali. vl' nō. in publicis p̄dica
tionibus. Vnde ſequuntur magna ſcandala
apud auditoēs. De Maria magdalēa ſi fuerit

836 meretrix vel virgo corpore vel corrupta. De
Johanne euangeliſta ſi eſt in paradiſo terre-
ſtri cũ corpore vel in gloria vel in mũdo cor-
pus eius ⁊ huiuſmodi. ¶Contendere etiã de
dignitatibus vel locis honorabilioribus va-
num eſt. Et ſic intrauit contentio inter apo
ſtolos quis eoꝝ videret̃ eſſe maior. quos xp̃c
cõpeſcuit dicens. Principes gentium domi-
nant̃ ⁊c̃ Luce. xxij. Nec hoc fuit abſq̃ pecca-
to. Qꝫ autẽ Job cũ domino contentõeꝫ fecerit
dicens. Nunquid qui contendit cũ deo tam fa
cile cõquieſcit? Ibi contentio ponit̃ ꝓ diſpu-
tatõe. Dixerat enĩ ca. xiij. Ad omnipotenteꝫ
loquar. ⁊ diſputare cũ deo cupio. In qua diſ
putatõnis contentõne nõ intẽdebat veritatẽ
ĩpugnare. nec inordinatõne animi vel vocis
vti. ſed aliquam inquiſitõnem exq̃rere. Unde
in nullo peccauit ſm̃ Tho. vbi ſupra. Uitan-
de ꝗ̃ ſunt contentões inutiles que vtiq̃ inſti-
gantur ope diaboli cui ſũme diſplicet cõcor-
dia hominuꝫ. Unde legit̃ in vitis patrum ꝙ
cum duo germani in heremo habitarent deo
militantes. ⁊ diu in maxima concordia vixiſ
ſent nũꝙ̃ contentõnis verbuꝫ hñtes. vn⁹ eoꝝ
inſtigatus a diabolo quadã die dixit. Tantũ
eſt ꝙ nõ fecimus aliquã contentõeꝫ faciam⁹
vl' vnã. Cui alter dixit neſcire ſe facere. Quẽ
ille docuit dicẽs. Ponamus laterẽ vel aliquã
rem in medium. ⁊ ego dicam ꝙ eſt mea. et tu
eꝫ ꝙ eſt tua. ⁊ ego iteꝝ dicam ꝙ eſt mea. ⁊ tu
econtra rñdeas. ⁊ ſic faciemus contẽtionem.
Cum ꝗ̃ cepiſſet ille dicere rem illã ſuã. ⁊ ali⁹
econtra dixiſſet ſuam. duri⁹ primus loquens
ait. immo mea eſt. queꝫ ille eſtimans iratum
ſubito acq̃euit dicẽs. Si tua eſt ipſam accipe.
⁊ ſic finita eſt queſtio. Cui ille primus dixit.
ſic nõ oportet facere ſꝫ ſemꝑ ꝑſiſte in dicẽdo
tuam. Cum igit̃ iteꝝ cepiſſent. poſt binã re-
plicatõnem modo priori cũ acriter prim⁹ lo-
queret̃. alius ſubito aſſenciebat dicens. Acci
pe ſi tua eſt. Et cum pluries iteraſſent nego-
tium nunꝙ̃ potuit ille vinci vt veram contẽ-
tionem facerent. ſicq̃ diabolus confuſus eſt.

a ¶Tertia eſt contentio .§. iij.
litigij. Hanc videtur xp̃us prohibere dum ait
Math. v. Qui vult tecuꝫ in iuditio ꝯtendere.
⁊ tunicam tuaꝫ tollere: dimitte ei ⁊ pallium.
Unde ⁊ apoſtolus reprehendit chorintos qui
in iuditio adinuicem contendebant. dicens. j
Corin. vj. Frater cum fratre iuditio conten-
dit. Sed fruſtra eſſet inſtitutus ordo iuditia-
rius cum ſuis ſolẽnitatibus ĩ iure canonico
⁊ ciuili ſi nõ eſſet licitum ⁊ iuſtuꝫ contendere
in iuditio ob ſua repetenda. ⁊ ꝓpulſatõnem ĩ-
iuriarum. ⁊ obuianduꝫ iniuſticijs ⁊ calũnijs.
Quod ꝗ̃ ait apoſtolus. Secularia iuditia ſi
habetis omnino peccatum eſt in vobis. j Co-
rin. vj. intelligit̃ de contentõne iudiciaria nõ
ſimpliciter ⁊ ex toto. ſed de ea que fit apud iu
dices infideles. vt ibi dicit̃ ꝑ apoſtolum. Hoc
enĩ ꝓhibetur infideles eſſe iudices ĩ cauſis fi-
delium. Uel intelligit̃ de contentõne iudiciali
etiam apud fideles: ſed cum fraudibus. men-
datijs. ⁊ iniuſticijs. Unde ibi dicit apoſtolus.
Quare nõ magis fraudem patimini ſed vos
fraudatis. Poteſt ⁊ tertio illud intelligi d̃ nõ
contendendo qñ in repetitõne ſuaꝝ rerũ ſcan
dalum ſequeret̃. in eis a quibꝰ repetunt̃. ſi tñ
ſcandalum eſſet puſilloꝝ nõ phariſeoꝝ. Sed
poſtꝙ̃ declaratuꝫ eſſet illis a quibus repetũt̃
aliena illa ſua non eſſe ſufficienter. iam eſſet
ſcandalum phariſeoꝝ in eis. ſ. ex malicia ꝓce
dens ſi turbarent̃ ex hoc. Unde nõ dimittẽda
eſſet talis contentõ ex hoc de neceſſitate. De
hoc tamẽ vide infra in. ca. de ſcandalo. Qꝫ au
tẽ dicit xp̃c nõ contendendũ in iuditio conſi-
lium eſt. Uñ nõ obligat ad impletõnem eius
niſi q̃tum ad preparatõem animi. nõ ad op⁹
vt. ſ. talis ſit paratus nõ ſolum ablata nõ re-
petere ſi oporteret. ſed etiaꝫ ad patienter fe-
rendum ſi clamideꝫ ꝑderet. arti. ad hoc. xxiij.
q. j. ca. Paratus. Uerũ conſiderando ꝙ in h⁹-
modi contentõnibus iuditialibꝰ fiunt multa
peccata ex vtraq̃ parte. mendatia. ſ. ꝑiuria.
odia. cõtumelia. fraudes. et alia. forte melius
eſſet talia dimittere ꝙ̃ tot ꝑiculis ſe exponẽ.
⁊ precipue qñ litigia ſũt intricata. ⁊ iudices
ſunt cupiditati nõ veritati dediti. vel cũ alte-
ra parte cõponere. etiam diminuendo de iure
ſuo. quia varius euentus belli cauſaꝝ. et ex-
penſe multe. Unde. v. q. ij. Si primates. dicit̃
ꝙ iudex laborare debet ad concordiam. ⁊ debꝫ
litigantes cõciliare. ff. de offi. pre. l. Illicitas.
Debet etiã ſeruari modeſtia in litigijs. Uñ di
v. q. iiij. ca. In loco. ꝙ quicq̃d aut cõſidentiũ
conſultatõnibꝰ agit̃. aut ab accuſantiũ parte
ꝓponitur. ſic debet mitiſſima verboꝝ relatõe
referri. vt nec contentõſis vocibus ſenſus au
dientiũ turbet. i. clamoſis nec iuditij vigoreꝫ
de tumultu eneruet. Sed de ordine iuditiario
⁊ modo aduocãdi habetur in tertia ꝑte ti. ix.
Effuſa eſt ꝗ̃ talis contentõ litigioſa ſuꝑ prin
cipes. i. iuxta principes ſeu rectores vbi cau-
ſe agunt̃. Et ꝙ ſuper aliqñ ponatur ꝓ iuxta.
patet ex illo verbo p̃s. Super flumina babi-
lonis ſedimus ⁊c̃. i. iuxta. et ſic contendẽtes ĩ
inuio vitioꝝ procedentes nõ in via iuſticie ⁊
caritatis errare fecit. i. ꝑmiſit in plura incõ-
uenientia intrando. vel veritatem non viden
do. Sic due meretrices ſemel contendebant ĩ
iuditio coram rege Salomone de filio vnius
viuo altero mortuo quem falſa mater tule-
rat a latere vere matris. ⁊ mortuum ſuũ iux-
ta matrem viui locauerat ⁊c̃. Uide hiſtoriam
iij Regum. iij.

¶Titulus quintus de Luxuria. Capitulum
primum de Luxuria. in quo agitur primo ꝺ
ſeptem occaſionibus eius. ſcꝺo ꝺ ſeptem gra⸗
dibus eius. ⁊ tertio ꝺ ſeptẽ nocumentis eiꝰ.

Luxuria eſt tertium vi
tium principale. Su
mitur autẽ hoc nomen dupliciꝉ.
Uno modo large ꝓ habundancia
⁊ ſuperfluitate rerum corporalium. ſ. nonſo⸗
lum venereorum. ſʒ ⁊ cibi. potus. ⁊ veſtitus.
ꝯdiuitiarum. ⁊ deliciarum. Et ſic ſumit Am⸗
broſius cum dicit. Egritudo corporis pecca
tum repellit. luxuria carnis. i. habundancia
deliciarum. peccatum adolet. i. nutrit. ꝺ peni
tencia diſ. j. ca. Uerbum. §. Poteſt fieri. Au⸗
gꝰ. etiam dicit in libro cõfeſ. ꝙ luxuria ſatie⸗
tatem atqꝫ habundanciaʒ ſe cupit vocari. ſa
tietatem. ſ. ciborum. ⁊ habundãciam diuitia⸗
rum. Secundo modo ſumiꝉ luxuria proprie
⁊ ſtricte ꝓ inordinatione circa venerea. Uñ
ſm Iſidorum in libro ethimologiarum luxu
rioſus diciꝉ quaſi ſolutus in voluptates. Et
quia voluptates veneree maxime animũ ho
minis reſoluunt. ſ. a vigore ratõnis. ideo ſm
beatũ Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. cliij. arti. j. circa vo⸗
luptates venereas maxime luxuria cõſidera⸗
tur. Sic etiam libido etſi in alijs materijs di⸗
catur. vt libido vlciſcendi. libido dominãdi. ⁊
huiuſmodi. ſpecialiter tamen ſibi hoc nomen
vendicant veneree voluptates: in quibus ſpe
cialiter libido diciꝉ eſſe. vt ait Augꝰ. in. xiiij.
ꝺ ciui. dei. ¶Sic autẽ diffiniri poteſt. Luxu
ria eſt inordinatus appetitus venereoꝝ. Ap⸗
petitus dicitur. quia omne peccatum princi⸗
paliter cõſiſtit in appetitu ſeu voluntate. Uñ
Augꝰ. Nemo inpudice. i. luxurioſe vtiꝉ cor⸗
pore niſi prius ſpiritu. i. voluntate concepta
nequicia. Dicit etiam idem Augꝰ. de violenꝉ
oppreſſis. Nõ polluit aliquem libido aliena ſi
aliena erit. i. ſi nõ aſſentiat ipe voluntate. Et
loquitur Auguſtinꝰ de pollutione animi per
peccatum. nõ de pollutõne carnis. Inordina
tus dicitur cum eſt contra ratõnis ordinem.
Nam ſi eſt ſm ratõnem appetitus vel vſus ve
nereorum vt in debito actu coniugali. nõ eſt
luxuria neqꝫ peccatum. ſʒ qñocunqꝫ aliter ſꝑ
eſt peccatuʒ. Ratõ huius eſt ſm. b Tho. ſcꝺa
ſcꝺe. q. cliij. arti. iij. quia quãto aliquid ẽ ma⸗
gis neceſſarium. tantomagis oportet ꝙ circa
illud ratõnis ordo ſeruetur. vnde per ꝯñs ma
gis eſt vitioſum ſi ordo ratõnis ꝑtermittaꝉ.
Uſus autem venereorum eſt valde neceſſariꝰ
ad bonum cõmune quod eſt conſeruatio hu⸗
mani generis. Et ideo maxĩe circa hoc debet
attendi ordo ratõnis q̃ determinatus eſt ꝑ le⸗
gem diuinam ⁊ hũanã. Si aũt circa hoc ali⸗
quid fiat ꝑter id quod habet ordo ratõnis: vi
tioſum erit. hoc autẽ ꝑtinet ad ratõnem lu⸗
xurie vt modum et ordinem ratõnis excedat
circa venerea. ⁊ ideo peccatuʒ eſt ⁊ ex genere
ſuo mortale. quia directe ꝯ ꝓceptuʒ illud. Nõ
mechaberis Exoꝺ. xx. Sup quo verbo dicit
Augꝰ. Nomĩe mechie omnis illicitus concu⸗
bitus. ſ. extra matrimoniuʒ. atqꝫ illoꝝ mem⸗
brorum nõ licitus vſus ꝓhibitus intelligiꝉ.
xxxij. q. iiij. ca. Meretrices. Apoſtolus etiam
ponit luxuriaʒ inter oꝑa carnis: q̃ qui agũt
regnum dei non conſequenꝉ. ad Galꝰ. v. vnde
oſtendiꝉ eſſe mortale. ¶Sed arguitur ꝯ ſic.
Per actum venereuʒ ſemen emittiꝉ quod eſt
ſuꝑfluum alimenti. vt patet ꝑ phm ĩ libro de
generatõne animaliũ: ſʒ in emiſſione aliaruʒ
ſuꝑfluitatũ nõ attendiꝉ aliquod peccatum. ꝗ
nec circa actus venereos poteſt eſſe peccatũ.
Rñdet beatus Tho. ſcꝺa ſcꝺe. ꝙ ſcꝺm phm in
dicto libro. ſemen ꝗuis ſit ſuꝑfluum. ẽ tamẽ
ſuꝑfluũ quo indigetur. Suꝑfluum eñ diciꝉ
ex eo quod reſiduum ẽ oꝑatõnis virtutis nu
tritiue. tñ ſuꝑfluum non ẽ ad opus virtutis
generatiue. ſʒ indigeꝉ eo ad generatõneʒ. Sʒ
alie ſuꝑfluitates humani corꝑis ſũt quibꝫ nõ
indigeꝉ. ⁊ ideo nõ refert qualiꝉ emittanꝉ (ſal
ua decẽcia) conuictus humani. Sʒ nõ eſt ſi⸗
mile in ſemĩs emiſſione q̃ taliter fieri debʒ vt
cõueniat fini ad quẽ eo indigeꝉ ſeruatis alijs
debitis circũſtancijs. alꝰ erit mortale. Itẽ ſm
bẽm Tho. vbi ſupra. ſicut alijs vitijs opponũ⸗
tur alia vitia vt ꝯria. vt auaricia prodigali⸗
tati. ꝓſumptõ deſꝑatõni. ⁊ huiuſmoi. ita ⁊ lu⸗
xurie vitio opponiꝉ vt ꝯrium vitiũ qꝺ conti⸗
neꝉ ſub inſenſibilitate. Et accidit hoc vitium
in eo qui ita deteſtaꝉ mulieꝝ vſum vel viroꝝ
ſi mulier eſt ꝙ vxori debitũ nõ reddit vel vi⸗
ro vxor. qꝺ etiã ꝑt eſſe mortale. Uenerea di⸗
cũꝉ actꝰ carnales a venere dicta: q̃ a pagaĩs
dicebatur dea amoris. Ex amore eñ cõcupi⸗
ſcencie tales actus ꝓcedũt. In ſe autẽ nõ ſũt
illiciti. ſʒ cum ſũt inordinati videlicʒ ꝯ regu⸗
lam ratõnis. Uñ in ꝯiugio debito mõ ſeruato
abſqꝫ peccato ſũt etſi ibi ſit ſimilis delectatio.
Ratõ huiꝰ eſt ſm. b Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. cliij. ar.
ij. quia ſicut eſt vere bonum ꝙ conſeruet na⸗
tura vniꝰ indiuidui: ita etiaʒ ẽ qꝺdam bonũ
excellens ꝙ cõſeruet natura ſpẽi hũane. Si⸗
cut aũt ad cõſeruatõnem vite hũane vniꝰ ho⸗
minis ordinatur vſus ciborum ita etiam or⸗
dinatur ad cõſeruatõem humani generis vſꝰ
venereoꝝ. Uñ Augꝰ. dicit ĩ libro de bono cõ⸗
iugali. Qꝺ cibus ẽ ad ſalutem hoĩs. hoc ẽ cõ⸗
cubitus ꝯiugalis ad ſaluteʒ generis. Et ideo
ſicut vſus ciborũ poteſt eſſe abſqꝫ pctõ ſi fiat
debito mõ ⁊ ordine ſcꝺm ꝙ cõpetit ſaluti cor⸗
poris. ita etiã vſus venereoꝝ poteſt eſſe abſqꝫ
omni pctõ ſi fiat debito mõ ⁊ ordine ſm ꝙ eſt
ꝯueniens ad finẽ generatõnis hũane: ſꝫuatis